ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ * ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΚΡΙΤΙΚΗΣ
(ἤ ἐπιστολή πρός Ἀβελάρδον)

Τοῦ ΜΙΚΗ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗ

Ἔχω ὑπ' ὄψει μου τήν κριτική τοῦ κ. Δούνια στό φύλλο τῆς "Καθημερινῆς" 17 Νοεμβρίου ὅπου προσπαθεῖ νά συγκαλύψει τίς προσωπικές του προκαταλήψεις μέ ὁλόκληρα κατεβατά ἀπό σοβαροφανεῖς - ἐπιστημονικοφανεῖς ἀπόψεις. Καί αὐτό ἀκριβῶς εἶναι πού μέ ἀναγκάζει σ' αὐτό τό θλιβερό καθῆκον: νά ἀποδείξω δηλαδή ὅτι ὁ κ. Δ. δέν ἄκουσε τίποτε, δέν κατάλαβε τίποτε ἀπό ὅ,τι γίνεται μέσα στή Συμφωνία μου. Μονάχα ταμπουρώθηκε πίσω ἀπό τό πρόγραμμα τῆς Κρατικῆς καί τά ὅσα ἔγραψα ἐγώ ὁ ἴδιος ἐκεῖ μέσα στήν προσπάθειά μου νά κατατοπίσω τόν ἀκροατή πού ξέρω πώς θά μέ ἀκούσει μέ ἀγάπη καί πού μέ ἐνδιαφέρει νά μπεῖ στό νόημα τῆς μουσικῆς μου. Ὤ! ἄν ἡ ἀνάλυσις ἐδίδετο μόνον χάριν τοῦ κ. Δούνια! Τότε θά εἶχα τήν εὐκαιρία γιά πολλούς καί ποικίλους πειραματισμούς. Θά ἔγραφα λ.χ. στήν ἀνάλυση ὅτι πιστεύω τή φόρμα Σονάτα μέ 2 θέματα καί ὁ κ. Δ (καί πολλοί ἄλλοι...) θά ἄκουγε αὐτά τά 2 θέματα. Ἤ θά ἔγραφα ὅτι χρησιμοποιῶ τό σύστημα τῶν 12 φθόγγων καί ὁ κ. Δ (καί πολλοί ἄλλοι...) θά ἄκουγε ἀκριβῶς 12 φθόγγους οὔτε ἕναν λιγώτερο, οὔτε ἕνα περισσότερο. Ἤ θά ἔγραφα τέλος ὅτι χρησιμοποιῶ "ὅλες ἀπό 1 ἕως 30 ἄς ὑποθέσουμε μελωδίες", καί ὁ κ. Δ. (καί πολλοί ἄλλοι...) θά ἄκουγε "ὅλες ἀπό 1 ἕως 30 μελωδίες (ἀναλόγως τοῦ ἀριθμοῦ πού θά προτιμοῦσα). Καταλαβαίνετε τί θέλω νά πῶ. Ἰδού λοιπόν μπροστά μας ἕνα τυπικό παράδειγμα σοβαροφανοῦς κριτικοῦ πού ἐπειδή χρησιμοποιεῖ συχνά τεχνολογικές ἐκφράσεις πού μαθαίνουμε συνήθως λίγο μετά τήν εἴσοδό μας στό ὠδεῖο, ἔχει τήν ἐντύπωση ὅτι μπορεῖ νά "κατευθύνει" ἀφ' ὑψηλοῦ τά μουσικά μας πεπρωμένα. Καί ἐπαναλαμβάνω: Εἶμαι ἀπολύτως βέβαιος ὅτι ὁ κ. Δ. δέν ἄκουσε τίποτε (ὑπογεγραμμένον) ἀπολύτως, δέν κατάλαβε τίποτε (ἐπίσης ὑπογεγραμμένον) ἀπολύτως ἀπό τή μουσική μου.

/

ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΚΡΙΤΙΚΗΣ

(ἡ ἐπιστολή πρὸς [illegible])

Τοῦ Μίκη Θεοδωράκη

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

Ἔχω ὑπ' ὄψη μου τὴν κριτικὴ τοῦ κ. Δούνια στὸ φύλλο τῆς «Καθημερινῆς» 17 Νοεμβρίου ὅπου προσπαθεῖ νὰ συγκαλύψει τὶς προσωπικές του προκαταλήψεις μὲ ὁλόκληρο καταιγισμὸ ἀπὸ σοβαροφανεῖς-ἐπιστημονικοφανεῖς ὅρους. Καὶ αὐτὸ ἀκριβῶς εἶναι ποὺ μὲ ἀναγκάζει σ' αὐτὸ τὸ [illegible] καθῆκον: νὰ ἀποδείξω δημοσίᾳ ὅτι ὁ κ. Δ. δὲν ἀκούει τίποτε. Δὲν καταλαβαίνει τίποτε ἀπὸ ὅ,τι γίνεται μέσα στὴ Συμφωνία μου. Μονάχα [illegible] πίσω ἀπὸ τὸ πρόγραμμα τῆς ἐκτέλεσης καὶ τὰ ὅσα ἔγραψα ἐγὼ ἴδιος ἐκεῖ μέσα στὸ πρόγραμμα γιὰ νὰ κατατοπίσω τὸν ἀκροατὴ ποὺ [illegible] θὰ μὲ ἀκούσει μὲ ἀγάπη καὶ ποὺ μὲ ἐνδιαφέρει ~~[illegible]~~ νὰ μπεῖ στὸ νόημα τῆς μουσικῆς μου. Ὤ! ἂν ἡ ἀνάγκη ἔλειπε μόνο χάριν τοῦ κ. Δούνια! Τότε θὰ εἶχε τὴν εὐκαιρία γιὰ πολλὲς καὶ ποικίλες παρατηρήσεις. Θὰ ἔγραφα π.χ. στὴν ἀνάλυση ὅτι [illegible] τὴ φορά μου ζωντανά ~~[illegible]~~ μὲ 2 θέματα καὶ ὁ κ. Δ. (καὶ πολλοὶ ἄλλοι...) θὰ ἄκουγε αὐτὰ τὰ 2 θέματα. Ἢ θὰ ἔγραφα ὅτι χρησιμοποιῶ τὸ σύστημα 12 φθόγγων καὶ ὁ κ. Δ. (καὶ πολλοὶ ἄλλοι...) θὰ ἄκουγε ἀκριβῶς 12 φθόγγους αὐτὸ ποὺ [illegible]. Ἢ θὰ ἔγραφα ἴσως ὅτι χρησιμοποιῶ ὅλες ἀπὸ 1 ὡς 30 [illegible] μελωδίες καὶ ὁ κ. Δ. (καὶ πολλοὶ ἄλλοι...) θὰ ἄκουγε ὅλες ἀπὸ 1 ὡς 30 μελωδίες (ἀναφέρω τὸν ἀριθμὸ ποὺ θὰ προτιμοῦσα). Καταλαβαίνετε τί θέλω νὰ πῶ. Ἰδοὺ λοιπὸν [illegible] ἕνα τυπικὸ παράδειγμα σοβαροφανοῦς κριτικοῦ ποὺ ἐπειδὴ χρησιμοποιεῖ σωστὰ τεχνολογικὲς ἐκφράσεις [illegible] ὅτι μπορεῖ νὰ "καταλάβει" [illegible] τὰ μουσικά μας πράγματα. Δὲν καταλαβαίνω: Εἶναι [illegible] ὅτι ὁ κ. Δ. δὲν ἀκούει τίποτε (ὑπογραμμισμένον) ἀπολύτως, δὲν καταλαβαίνει τίποτε (ἐπίσης ὑπογραμμισμένον) ἀπολύτως ἀπὸ τὴ μουσική μου.

/.

Μπορούσε νά μιλήσει γενικά, αόριστα γιά τό κλίμα τοῦ ἔργου, γιά τήν ἐντύπωση πού ἀφήνει. Ἔχει κάθε εὐχέρεια καί δικαίωμα νά τό κάνει καί κανείς δέ θά βρισκόταν νά τόν ἀντικρούσει. Ὅμως ὁ κ. Δ. δέν εἶναι συνηθισμένος κριτικός. Εἶναι ὁ "πρώτος" κριτικός καί ἐπί πλέον ὁ "ἐπιστήμων" κριτικός. Ἄρα θά πρέπει νά προστρέξει στήν ἀγαπημένη του "μουσικολογική" ὁρολογία, νά δικαιολογήσει μέ "ἀδιάσειστα" τεχνικά ἐπιχειρήματα τίς ἀπόψεις του. Καί νά δείξει μ' αὐτόν τόν τρόπο ὅτι καλή τή πίστει ἀρνεῖται. Ὅμως αὐτή τή φορά τό τάχιστον θά διδαχθεῖ ὅτι καί ἡ ὑπομονή ἔχει τά ὅριά της καί ἄν ὑπάρχουν περιπτώσεις πού μπορεῖ ἀνενόχλητα νά δηλητηριάζει μέ τή χολερική του ἐκχύμωση τή σεμνή καί τίμια ἐργασία ἐκείνων πού ὑποτίθεται ὅτι κρίνει, ὑπάρχουν ἐξ ἴσου περιπτώσεις πού ὁ κρινόμενος γίνεται μέ τή σειρά του κριτής.

Ξέρω ὅτι μέ τόν κ. Δ. μέ χωρίζει ἄβυσσος σκοτεινή. Καί σεμνύνομαι γι' αὐτό. Μέ χτυπᾶ ἀπ' τήν πρώτη μου ἐμφάνιση κάθε φορά καί μέ περισσότερο πάθος. Ὅμως ὅσο περνᾶ ὁ καιρός ἡ "ἐπιχείρηση" γίνεται ὅλο καί πιό δύσκολη. Δέ φτάνει πιά νά χτυπᾶ. Νά ἀρνεῖται γιά τήν ἄρνηση. Κινδυνεύει ἔτσι νά ἀποκαλυφθεῖ. Καί δέν τό θέλει. Καταφεύγει λοιπόν στή σοβαροφάνεια. Ἄς τήν ἐξετάσουμε.

Μέσα σ' τή "μοιραία" σημείωσή μου στό πρόγραμμα γράφω ὅτι πιστεύω ὅτι ἡ φόρμα "Σονάτα" σάν τεχνική κληρονομία ἔρχεται σέ τέλεια ἀντίθεση μέ τή μουσική μας εὐαισθησία. Ποιό εἶναι τό <u>κύριο</u> χαρακτηριστικό τῆς φόρμας αὐτῆς; Δέν εἶναι μήπως ἡ ὑποχρέωση τοῦ συνθέτη γιά μιά ὅσο γίνεται περισσότερο ἐκτεταμένη (πρός ὅλη τή διάσταση) ἀνάπτυξη τῶν κυρίων θεμάτων; Ἀνάπτυξη ἐννοεῖται μέ μιά <u>ὁρισμένη τεχνική</u> πού διδάσκεται σ' ὅλη τή τάξη "Φούγκας" τοῦ κόσμου.- Πάρτε λοιπόν λ.χ. τό θέμα ἀπ' τά "Σαράντα παλληκάρια" ἤ "Μέ τοῦ Μαγιοῦ τίς μυρωδιές" καί προσπαθεῖστε νά τό ἀναπτύξετε μέ τούς κανόνες πού χρησιμοποίησε ὁ Μότσαρτ καί ὁ Μπετόβεν.. Ὅμως ὁ κ. Δ. κάνει πώς δέν τά καταλαβαίνει ὅλα αὐτά καί σταματᾶ μόνο στή φόρμα Α-Β-Α. Σά νἄτανε αὐτό καί μόνο τό χαρακτηριστικό

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

Μπορούσε να μιλάνε γενικά, αόριστα για το κλίμα του έργου, για τη σύνθεσή του αφήνε. Έχω κάθε ευχέρεια και δικαίωμα να το κάνω και κανείς δε θα βρισκότανε να τον αντικρούσει. Όμως ο κ. Δ. δε είναι συνηθισμένος κριτικός. Είναι ο "πρώτος" κριτικός και επί πλέον ο "επιστημων" κριτικός. Άρα θα πρέπει να προστρέξει στη αγαπημένη του "ψυχολογική ορολογία", να δικαιολογήσει με "αδιάσειστα" τεχνικά επιχειρήματα τις απόψεις του. Και να δείξει έτσι τον τρόπο ότι καλά τη γνώση αρνείται. Όμως αυτή τη φορά το γρήγορα θα διδαχθεί ότι και η υπομονή έχει τα όριά της και ότι υπάρχουν περιπτώσεις που μπορεί αυτονόητο να δημιουργήσει με τις χοντρικές του εκχυδαϊσμούς τη στιγμή και τίμια εργασία εκείνων που υποστηρίζουν ότι κρίνει υπάρχει σε ίσου περιπτώσεις που ο κρινόμενος γίνεται με τη σειρά του κριτής.

Ξέρω ότι με τον κ. Δ. με χωρίζει άβυσσος σκοτεινή. Και εξηγούμαι γι' αυτό. Με χτυπάει από την πρώτη μου εμφάνιση κάθε φορά και με περισσότερο πάθος. Όμως σε ήρθε ο καιρός η "επιχείρηση" γίνεται όλο και πιο σύνθετη. Δε φτάνει πια να χτυπά. Να αρνείται για να αρνιέται. Αισθάνεται έτσι να αποκαλυφθεί. Και δε το θέλει. Καταφεύγει λοιπόν σε βαρυφάνεια. Ας την εξετάσουμε.

Μέσα σε μια "παράγραφο" που δημοσιεύει στο πρόγραμμα γράφει ότι πιστεύω ότι η φράση "Ζωντανή σαν τεχνική κληρονομιά" έρχεται σε πλήρη αντίθεση με τη μουσική μου διδασκαλία. Ποιο είναι το κύριο χαρακτηριστικό της φράσης αυτής; Δεν είναι μήπως η υπαγόρευση της συνθέσης για μια πιο γρήγορη περισσότερο εκτεταμένη (πριν απ' όλα της διασπάσεως) ανάπτυξη του κύριου θέματος; Ανάπτυξη εννοείται με μια ορισμένη τεχνική που διδάσκεται σ' όλα τα ταμεία "φούγκας" της κόσμ-. Πάρτε λοιπόν λ.χ. το θέμα αυτό "Σαράντα παλληκάρια" ή μη του Μάρκου τις ημέρες, και προσπαθήστε να το αναπτύξετε με τους κανόνες που χρησιμοποιεί ο Μότσαρτ και ο Μπετόβεν. Όμως ο κ. Δ. κάνει πως δε τα καταλαβαίνει όλα αυτά και σταματά μόνο στη φράση Α.Θ.Α. Σα να 'ταν αυτή και μόνο το χαρακτηριστικό

τῆ φόρμας «Σονάτας»! Ἡ μορφή ΑΒΑ ἐκφράζει πραγματικά ὅπως γράφει καί ὁ ἴδιος «μιά τέλεια ἰσορροπία δυνάμεων καί συμμετρία, ἀνταποκρίνεται σ' ἕνα αἴσθημα λογικῆς τάξεως, μιᾶς ἀδιαφιλονίκητης πνευματικῆς ἀνάγκης» γι' αὐτό ἀκριβῶς καί τήν χρησιμοποίησα ἀποκλειστικῶς στό Δεύτερο καί Τρίτο μέρος τῆς Συμφωνίας, γεγονός φυσικά πού πέρασε ἀπαρατήρητο ἀπό τήν ἐκπληκτική ὀξυδέρκεια τοῦ κ. Δ.

Καί συνεχίζει: «Ἐκεῖνο πού ἐμφανίζεται ὡς στοιχεῖο ξένο στή λαϊκή μας μουσική εὐαισθησία εἶναι μᾶλλον ἡ ἄκαμπτη διατονικότης, ἡ ὑπερτροφική ἁρμονία, ἡ συμφωνική ἀντίστιξις, στοιχεῖα πού ἀφειδῶς χρησιμοποιεῖ ὁ συνθέτης». Διαβάζοντας αὐτή τή γραμμή διερωτῶμαι ἄν ὁ κ. Δ. ἀναλογίζεται καλά τί σημαίνουν ~~[illegible]~~ τό βάθος καί τί συμπεράσματα μπορεῖ κανείς νά βγάλει. Πάντως δύο πιθανότητες ὑπάρχουν: εἴτε «ἀγνοεῖ», εἴτε «γνωρίζει». Καί ἄν «γνωρίζει» εἶναι μιά ἐπί πλέον ἀπόδειξη γιά τή μεθόδευση μέ τήν ὁποία προσπαθεῖ νά ἐντυπωσιάσει τόν ἀκατατόπιστο ἀναγνώστη του. Ἄν πάλι «ἀγνοεῖ» ἄς τοῦ ζητήσουμε τέλος πάντων ἐμεῖς νά μᾶς ἐξηγήσει τί ἐννοεῖ κατ' ἀρχήν μέ τήν φράση «ἄκαμπτη διατονικότης». Μήπως τούς πιό χαρακτηριστικούς ἀρχαιοελληνικούς καί βυζαντινούς μουσικούς τρόπους; Μήπως τό «Τῇ ὑπερμάχῳ»; Μήπως τά τραγούδια τῆς Ρούμελης καί τῆς Κρήτης; Δέν σκέφθηκε τάχα ὅτι αὐτή ἡ «αὐστηρή διατονικότης» [redacted] εἶναι ἴσως τό θεμελιωδέστερο μουσικό στοιχεῖο μέσα σ' ὅλη τήν μουσική μας παράδοση; Ἀκολουθεῖ ἡ φράση «ὑπερτροφική ἁρμονία καί συμφωνική ἀντίστιξη». Ἄν μπορεῖ ἄς μᾶς ἀπαντήσει ~~[illegible]~~ στά παρακάτω ἐρωτήματα 1/ Οἱ Στραβίνσκυ, Προκόφιεφ καί Σοστακόβιτς ἔχουν γράψει ρωσική μουσική; 2/ Τά ἔργα τους εἶναι «ἁρμονικῶς ὑπερτροφικά καί συμφωνικῶς ἀντιστικτικά»; 3/ Ἡ ρωσική μουσική παράδοση ~~[illegible]~~ (τά δημοτικά τραγούδια τῆς Ρωσσίας) εἶναι μήπως γνωστή γιά τήν «ὑπερτροφική της ἁρμονία καί τήν συμφωνική ἀντίστιξη»; Μά γιά ὄνομα θεοῦ! Εἶναι δυνατόν νά μήν ξέρουμε σήμερα πού τελειώνει ὁ ρόλος τοῦ πρώτου ὑλικοῦ,

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

του δημοτικού τραγουδιού στή περίπτωσή μας, και πού άρχίζει ό ρόλος του δημιουργού; Δηλαδή ό κ. Δ. θέλει νά άρνηθούμε όλην τή έντεχνη παράδοση γιατί πιστεύει ότι είναι "ξένη πρός τή μουσική μας ευαισθησία"; Άλλά άς μάθει μ' αύτή τή ευκαιρία ότι και "άρμονικώς" ή δημοτική μας μουσική έχει πλούτον άνυποψίαστον. Πρέπει όμως κανείς νά τή μελετήσει και νά τή άγαπήσει γιά νά τον άνακαλύψει. Στό βάθος πίσω άπό τό επιφανειακό ~~[illegible]~~ μονοφωνισμό τού τραγουδιών μας κρύβεται πραγματική "υπερτροχική άρμονία".

Σέ συνέχεια ό κ. Δ. έπιχειρεί νά θέση "χείραν έπί τού τύπον των ήλων". « Ή παράθεση όμως παραλλαγών έπί τεσσάρων διαδοχικών θεμάτων[,] χωρίς όμως νά πραγματοποιεί και τή έσωτερική σύνδεσί τους, όδηγεί πρός τό μορφολογικό χάος πού παρουσιάζει τό πρώτο μέρος τής συμφωνίας του. Και ό Μπάχ γράφει κυκλώνεις φούγκες μέ 2, 3, και 4 θέματα όμως... κτλ. κτλ ». Δέν νομίζω ότι θά ήταν έγκλημα άν δανειζόταν γιά λίγο τή παρτιτούρα μου άπό τόν κ. Παρίδη. Θά μπορούσε νά δεί εκεί και νά διαπιστώσει πολλά πράγματα πού δέν έχει τή δυνατότητα νά άκούσει και νά διακρίνει. Έλπίζω και πιστεύω πώς πολύ σύντομα θά έχει τή ευκαιρία νά τή άκούσει συχνότερα όπότε άν είναι πράγματι άνθρωπος καλής θελήσεως όπως θέλει νά δείχνει τότε θά άνακαλύψει κάτι πού θά τόν έκπλήξει: Τά τέσσερα θέματα ούσιαστικά στό βάθος δέν είναι παρά <u>ένα και μόνον</u>! Ένα θέμα ή μάλλον ένα βασικό μοτίβο, μιά θεμελιακή ιδέα πάνω στή όποία γίνηκαν τέσσερες μελωδικές παραλλαγές. Άνάλογα μέ τή άλλαγή -ρυθμική, άρμονική, μελωδική- τό κάθε νέο θέμα παίρνει ξεχωριστό συναισθηματικό χαρακτήρα. ~~[illegible]~~ (Έξ άλλου πίσω άπό τή κάθε μελωδία, τό παραμικρό μοτίβο πού χρησιμοποίησα μέσα ~~[illegible]~~ σέ όλη τή Συμφωνία υπάρχει αύτό τό βασικό μοτίβο πού άποτελείται άπό τέσσερες νότες (μι-φα-σολ δίεση-λα) ή (μι-φα-λα-σολ δίεση) πού δέν έχει κανείς παρά νά τίς έπαναλάβει μιά δυό φορές ή νά άλλάξει τή σειρά τους γιά νά κάνει εύθύς μιά τυπική έλληνική

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

Τοῦ δημοτικοῦ τραγουδιοῦ στὴν περίπτωσή μας, καὶ ποὺ ἀρχίζει ὁ ρόλος τοῦ δημιουργοῦ; Δηλαδὴ ὁ κ. Δ. θέλει νὰ ἀρνηθοῦμε ὅλοι τὴ ἐπιτυχή παράδοση γιατὶ πιστεύει ὅτι εἶναι ξένη πρὸς αὐτὴ μουσική μας διαδεδομένη. Ἀλλὰ ἂς μὴν ξεχνᾶμε ὅτι καὶ ἡ ἀκαδημία ὅτι καὶ «ἀρμονικό» ἢ ἐλευθε- ρία μας μουσική ἔχει πρῶτα ἀναπτυχθεῖ. Πρέπει ὅμως κανεὶς νὰ σὲ μελετᾶ καὶ νὰ σοῦ ἀγαπᾶ γιὰ νὰ τὴν ἀναγνωρίσει. Στὸ βά- θος πίσω ἀπὸ τὸ ἐπιφανειακὸ τῆς μονοφωνίας τοῦ τραγουδιοῦ μας κρύβεται πραγματική "ὑπερτερική" ἁρμονία».

Σὲ ἄλλη θέση ὁ κ. Δ. ἐπιχειρεῖ νὰ δείξει "χάρη" ἐπὶ τοῦ γνωστοῦ τοῦ ἤχου. «Ἡ παράδοση ὅμως παραλαμβάνει ἐπὶ τέσσερα διαστήματα δε- μένα [;] χωρὶς ὅμως νὰ πραγματοποιεῖ καὶ τὴ δευτερική συνθήκη τους. ὁ- λίγο πρὸ τὸ μορφολογικὸ χώρο ποὺ παρουσιάζει τὸ πρῶτο μέρος τῆς συμ- φωνίας του. Καὶ ὁ Μαχ γράφει κ.κ.μελέτη φόρμα μὲ 2. 3. καὶ 4 θέματα ὅμως κ.λ.π. κ.λ.π. ». Δὲν νομίζω ὅτι θὰ ἦταν ἄσχημο νὰ διακρίνουν γιὰ λίγο τοῦ περιεχομένου μας ἀπὸ τὸ "Παρίσι". Θὰ μποροῦσε νὰ δεῖ ἐκεῖ καὶ νὰ διακρίνει πολλὰ πράγματα ποὺ δὲν τὰ ἔχει σοῦ δυνατὸ ποτὲ τὰ ἀκούσει καὶ νὰ διακρίνει. Ἐλπίζω καὶ πιστεύω πὼς πολὺ σύντομα θὰ ἔχει τὴν εὐκαιρία νὰ τὴν ἀκούσει εὐχαρίστως ὅσο- τι ἂν εἶναι πράγματι ἀνθρώπου καλῆς θελήσεως ὅπως θέλει νὰ δείχνει τότε θὰ ἀναγνωρίσει κάτι ποὺ θὰ τὸν ἐκπλήξει: Τὰ τέσσερα θέμα- τα οὐσιαστικὰ τὸ βάθος δὲν εἶναι παρὰ ἕνα καὶ μόνο!

Ἕνα θέμα ἢ μᾶλλον ἕνα βασικὸ μοτίβο, μιὰ ὑπερμελωδία ἴδια πάνω στὴν ὁποία γίνονται τέσσερα μελωδικὰ παραλλαγή. Ἀνάλο- γα κι τὴν ἀλλαγή – ρυθμική, ἁρμονική, μελωδική – τὸ καθε νέο θέμα παίρνει ἰδιαίτερο ἀνεξάρτητο χαρακτήρα. ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ (Ἐξ ἄλλου πίσω ἀπὸ τὴν κάθε μελωδία, τὸ παρα- στάτη μικρὸ μοτίβο ποὺ χρησιμοποιεῖται ~~[illegible]~~ στὴ Συμφωνία ὑπάρχει αὐτὸ τὸ βασικὸ μοτίβο ποὺ ἀποτελεῖται ἀπὸ

(τέσσερα νότα (~~[illegible]~~ μι - φα - σολ δίεση - λα) ἢ (μι - φα - λα - σολ δίεση) ποὺ δὲν ἔχει κανεὶς παρὰ νὰ τὸ ἐπαναλάβει μιὰ δυὸ φορὲς ἢ νὰ ἀλλάξει τὴ σειρά τους γιὰ νὰ κάνει εὐθὺς μιὰ τυπικὴ ἑλληνική

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΣΚΑΛΚΩΤΑ

λαϊκή μελωδία. Ὥστε ὅλο τό ἔργο στηρίζεται πάνω σ' αὐτή τή 4 νότη. Καί τόσο τό χειρότερο γιά ὅσους δέν εἶχαν τή δυνατότητα νά τίς διακρίνουν. Ξέρω πολύ καλά πώς ἡ παίδευσή τους καί τά ἐνδιαφέροντά τους ἀναριχῶνται μετά βίας ὡς τήν ἐποχή τοῦ Βάγκνερ. (Ἀλλοίμονο ὅμως ἄν ἐν μέσω 1955 μισό αἰώνα σχεδόν μετά τόν [illegible] καί [illegible] καί τό Sacre du Printemps ἐξακολουθούσαμε νά ἀντιμετωπίζομε τή συμφωνική ἀνάπτυξη μέ τόν τρόπο τοῦ Μπετόβεν!) Ὥστε, ἀπό αὐ ἄποψη τῶν θεμάτων δέν εἶναι παραδεκτή ἡ ἀντιπαράθεση τῶν ἔργων τοῦ Bach μέ τά 3 καί 4 θέματα γιατί ἐκεῖ ἔχουμε μελωδίες μέ ἀντιθέτιση, ξεχωριστή φυσιογνωμία καί χαρακτήρα, χωρίς βαθύτερη ἐσωτερική σύνδεση καί κοινή καταγωγή. Περιττό νά ἐπαναλάβω ὅτι τά 4 θέματα τοῦ Α μέρους τῆς Συμφωνίας ὁ κ. Δ. τά διέκρινε διά μέσου καί μόνον τοῦ εἰσαγωγικοῦ μου σημειώματος. Ἦσαν ἐξ ἄλλου τόσα πολλά (4!) ὥστε νά μήν ἀντισταθεῖ νά μέ ἀντιπαραθέσει στήν μεγαλοφωνία τοῦ Bach καί νά γελάσει συμπαθητικά μαζί μου. Τόν θαυμάζω πώς δέν συνεπέρανε ὅτι στό βάθος αὐτή ἦταν ὁ ἀπώτερη σκοπός μου: νά προκαλέσω τόν Ἰωάννη Σεβαστιανό!

Ὅμως πιά καί ἡ μόδα τῶν συγκρίσεων ἔχει ἀπό καιρό ξεκαθαρισθεῖ στή μουσική μας κριτική, μέ τοποθετεῖ ἐν συνεχεία στόν κύκλο τῶν ἀφελῶν ἀκολούθων τοῦ Δημήτρη Σοστακόβιτς. « Ὡς πρότυπον τῆς τεχνοτροπίας του ὁ Θ. χρησιμοποιεῖ κυρίως τό ὕφος τοῦ Σ. κατά τήν ἑξῆς σχηματική διαδικασία: Ἀναπτύσσει μία ἰδέα κατά τρόπο μᾶλλον αὐτοσχέδιον ἕως ἕνα κορύφωμα ὀργιαστικῶν ἤχων. Ἀκολουθεῖ κάποιο ἠρεμαῖο σόλο ἕως ὅτου τά πνευστά τό ὁδηγοῦν σέ μία νέα ἀνάπτυξη καί καταλήγει στήν ἀπαραίτητη δυναμική ἔκρηξη τῆς ὀρχήστρας. Πάλιν ἐμφανίζεται τό σόλο, προστίθεται ἴσως αὐτή τή φορά καί μία δραματική παύση ἤ παρεμβάλλεται ἕνας ἀναστατωτικός (!!) ρυθμός τῶν τυμπάνων πρίν ἀπό τή νέα δαιμονιώδη ἐξόρμηση.» Δύο λάθη. 1/ Δέν εἶναι αὐτός ὁ τρόπος τοῦ Σοστακόβιτς καί μπορεῖ νά τό διαπιστώσει ἀνοίγοντας

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

ταϊκή μελωδία. Ὥστε ὅλο τὸ ἔργο στηρίζεται πάνω σ' αὐτὴ τὴ 4 νότα.
Καὶ τότε τὸ χειρότερο γιὰ ὅσους θὰ ἔχουν τὴν δυνατότητα νὰ τὴ διακρίνουν.
Ξέρω πολὺ καλὰ πὼς ἡ παιδεία του καὶ τὰ ἐνδιαφέροντά του ~~[illegible]~~
ἀναπτύχθηκαν μέσα βίαια ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴ τοῦ [illegible]. Ἀλλὰ [illegible] ὅμως τὸ
ἐν μέσῳ 1955 μιὰ ἐποχὴ σχεδὸν μετὰ τοὺς [illegible] καὶ [illegible] καὶ
τὸ Sacre du Printemps ἐξακολουθοῦσε νὰ ἀντιμετωπίζει τὴ σύγ-
χρονη μουσική μὲ τὸν τρόπο τοῦ Μπετόβεν!) Ὄχι, ἀπὸ ἀν-
ἀπόψεως τοῦ ὕφους δὲν εἶναι παραδεκτὴ ἡ ἀντιπαράθεση τοῦ ἔργου τοῦ
Μπαχ μὲ τὰ 3 καὶ 4 θέματα γιατί ἐκεῖ ὑπάρχει μελωδία μὲ ἀντίθε-
ση, ἐκφραστική [illegible] καὶ χαρακτῆρα, ~~[illegible]~~ χωρὶς διάθεση
[illegible] σύνθεση καὶ κοινὴ καταγωγή. Μπορεῖ νὰ ἐπαναλάβω ὅτι
τὰ 4 θέματα τοῦ 4 μέρους τῆς Συμφωνίας ὁ κ.Δ. τὰ ἀπέκρυψε διά
μέσου καὶ μόνον τῆς διαλεκτικῆς του ἀντιλήψεως. Ἦταν ἐδῶ πολὺ πολ-
λά (!!) ὥστε νὰ μὴν ἀντισταθεῖ νὰ μὴ ἀντιπαραθέσει στὴν
μεγαλοφυΐα τοῦ Μπαχ καὶ νὰ γράψει [illegible] μαζί μου. Τὸ θαυ-
μάσιο πὼς δὲν συνέπεσε ὅτι τὸ βάθος αὐτὸ ἦταν ὁ ἀπώτερος σκοπός
του: νὰ ~~[illegible]~~ προκαλέσει τοῦ Ἰωάννη Σεβαστιανό!

Ὅμως ποιὸς καὶ ἡ μέθοδος τῆς σύγκρισης ἔχει ἀπὸ καιρὸ ξεπε-
ρασθεῖ στὴ μουσική μας κριτική, μὲ τουλάχιστο ἐν ἀνάγκῃ στὸ
[illegible] τῆς σύγκρισης ἀκολουθοῦν τοῦ Δημήτρη Σοστακόβιτς σὲ ἕνα
πρώτιστο τῆς τεχνοτροπίας του ὁ Θ. Χρυσικόπουλος κυρίως τὸ ὕφος
τοῦ Σ. Κατὰ τὴ γνώμη σχηματική διαδικασία: Ἀναπτύσσει μία
ἰδέα κατὰ τρόπο μάλλον ἀποσχίζει ἀπὸ ἕνα χαρακτῆρα ὀργανικό
ἔχων. Ἀκολουθεῖ κάποιο [illegible] [illegible] ἀπὸ τὰ [illegible]
[illegible] σὲ μία νέα ἀνάπτυξη καὶ καταλήγει στὴν ἀπαραίτητη δυνα-
μικὴ ἔκρηξη τῆς ὀρχήστρας. Μαζὶ ἐγκαταλείπεται τὸ ὅλο, προσθέτεται
ἴσως αὐτὴ ἡ φορὰ καὶ μία δραματικὴ πτώση ἢ περιβάλλεται
ὅλον ἀναστατωτική (!!!) μετὰ τοῦ [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ἐξαίρετα. — Δύο λέξη 1) Δὲν εἶναι αὐτὸς ὁ τρόπος
τοῦ Σοστακόβιτς καὶ μπορεῖ νὰ τὸ διαπιστώσει ἀναλύοντας

ὁποιασδήποτε χαρακτηριστική παρτιτούρα του; Δέν εἶναι ἀκόμα περισσότερο αὐτός ὁ τρόπος πού ἀντιμετωπίζει τό πρόβλημα τῆς ἀναπτύξεως μέσα στή Συμφωνία μου. Καμμιά, ἀπολύτως καμμιά σχέση μ' αὐτή τήν καταπληκτική [illegible] ἀποκάλυψη. Θαυμάζει κανείς τόν ἄνδρα πού ἔξαφνα τή καρδιά ἐπινοεῖ ἀνύπαρκτες (καί ἀπίθανες φόρμουλες) προκειμένου νά κατακεραυνώσει τόν ἀνίδεο ἀναγνώστη του. Αὐτά εἶναι φράσεις κ. Δ., φράσεις φράσεις φράσεις ὅπως θά ἀναφωνοῦσε ὁ Δανός πρίγκηψ, πού ἀποσκοποῦν στό νά δημιουργήσουν κλίμα ντοκουμενταρισμένης κριτικῆς καί νά καλύψουν τά ἀληθινά αἴτια πού ἀνάγονται σέ καθαρά βιοχημικές καταστάσεις: (ὑπερβολική ἔκκριση τῆς χολῆς...)

Πιό κάτω μέ κατηγορεῖ δι' ἔλλειψιν «ἑλληνικότητος» μέσα εἰς τό πρῶτον μέρος τῆς Συμφωνίας (ὑπάρχει λέει μόνον «θεωρητικῶς»). Τό πρόβλημα πού θίγει εἶναι τεράστιο γιά νά ἐξαντληθεῖ μέσα σέ δυό γραμμές. Ὅμως διερωτῶμαι ἄν αἰσθάνθηκε ποτέ ὑπεύθυνος τί ἐννοεῖ ὅταν μεταχειρίζεται ἕναν παρόμοιο ὅρο.. Εἶναι εὔκολο νά λέμε κάτι - δύσκολο νά τό ἀποδείχνουμε. (Τί μᾶς μέλλει ὅμως ἐσᾶς καθώς εἶστε κατοχυρωμένοι πίσω ἀπό μιά ἰσόβια βουλευτική ἀσυλία πού μᾶς δίνει τό ἐπάγγελμα τοῦ κριτικοῦ...) Καί πῶς νά μή θυμηθῶ τήν Ἑλλάδα, τήν «μικράν καί ἔντιμον» τῶν ἄλλοτε ἀσπόνδων της ἐθνοσωτήρων; Μήπως καί ὁ κ. Δ. τοποθετεῖ τά σύνορα τῆς «ἑλληνικότητος» (τῆς μουσικῆς μικρά καί ἔντιμα) «μέχρι Λαμίας»; Καί γιά νά ἐπανέλθουμε στή Συμφωνία δέν εἶναι ἄν μή τι ἄλλο ἐκπληκτικό νά μή βρίσκει ἴχνος «ἑλληνικότητος» σ' ἕνα ἔργο πού ἕνας βετεράνος τῆς ἑλληνικῆς μουσικῆς [illegible] διαπιστώνει ὅτι κυριαρχεῖται ἀπό ἕνα τραγούδι πού εἶναι «πάντα σχεδόν βγαλμένο ἀπό τούς μελωδικούς θησαυρούς τῆς ἑλληνικῆς λαϊκῆς μουσικῆς»; (Μανώλης Καλομοίρης. «Ἔθνος» 18 Νοεμβρίου)

Ὄχι, δέν εἶναι εὔκολη σίγουρα μιά τέτοια σύνθεση. Ἐξ ἴσου δυσκολώτερη γίνεται ὅμως καί ἡ κριτική της. Καί πῶς μποροῦμε νά ἀναλύσουμε ~~καί~~ νά ~~[illegible]~~ κατανοήσουμε καί νά κρίνουμε ἕνα μεγάλο συμφωνικό ἔργο ἀκούγοντάς το μόνο μιά φορά δίχως νά τό ἔχουμε προηγουμένως

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

6.

ὁποιασδήποτε χαρακτηριστική παρουσία του ἢ δεν εἶναι ἀκόμα περισσότερο [illegible]
αὐτὸς ὁ τρόπος που ἀντιμετωπίζει τὸ πρόβλημα τῆς [illegible] μέσα τῆς
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
Τὸ πρόβλημα [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Καὶ ὁ κ. Δ [illegible] «ἑλληνικότητα» [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
([illegible] «Ἔθνος» 18 Νοεμβρίου)

Ὄχι, δὲν εἶναι εὔκολη [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

μεμφθῆτε; Τί ἄλλο εἶναι λοιπόν παρά τό θάρρος τῆς ἀγνοίας (αὐτή εἶναι καί ἡ ἐπιεικέστερη ἄποψη) ὅταν ἐπιχειροῦμε τά ἑπόμενα νά ἀποδείξουμε μέ τά συνήθη "ἀδιάσειστα" ἐπιχειρήματά μας, ὄχι μόνο ὅτι κατανοήσαμε ἀπολύτως τίς προθέσεις τοῦ συνθέτη μά ἀκόμα ἐπί πλέον διακρίναμε ἤ καί τή πλέον δυσδιάκριτη τεχνική λεπτομέρεια τοῦ ἔργου!

Ὅλα τά πράγματα ὅμως, φίλτατε κύριε Δούνια, ἔχουν πάντα μιάν ἀρχή καί ἕνα τέλος. Κάνατε ἕνα μοιραῖο σφάλμα νά ὑπολογίζετε [redacted] τόν ἑαυτό σας περισσότερο ἔξυπνο ἀπό τούς ἄλλους. Γιά μιά ἐποχή ἀναρριχηθήκατε πάνω στή ράχη τῆς μουσικῆς μας ζωῆς καί δίκην Διός ἀπονείματε τίτλους καί σκῆπτρα. Θά ἦταν καλλίτερα γιά σᾶς ἄν ξαναγυρίζατε στά ἀγαπημένα σας μοναστηριακά χειρόγραφα τοῦ XIου αἰῶνος, πού κίτρινα καί ἀξιοσέβαστα σᾶς περιμένουν διακριτικά. Μελετήσατε ξανά τή "πέμπτη παράλληλη" καί τό "γρηγοριανό μέλος", ἐπανέλθετε ἥσυχα-ἥσυχα στήν ἐποχή σας, στόν κύκλο σας, ἀνάμεσα [redacted] στίς σάλπιγγες τῶν σταυροφόρων καί τά λαούτα τῶν λυμφατικῶν σας τροβαδούρων. Τί γυρεύετε ἀνάμεσά μας, σεῖς, μιά σεπτή σκιά τοῦ Αβελάρδου, μέσα σέ τόσο φῶς, τόσους ἤχους, τόση ἀγάπη!

ΜΙΚΗΣ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

Βύρων,
Σε παρακαλώ να δώσεις
μια κόλλα του σχήματος
κερασιού στο γέρο σου
Γεια χαρά

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

χωρίς ημερομηνία

Αγαπητέ μου Βύρωνα,

Σου στέλνω ένα κείμενό μας καινούργιο
για να δεις το κλίμα που υπάρχει γύρω μας.
Επιβεβαιώνω ότι η Πυρχαλή μονίμως
και ξαναπαίζει τον παλιό του ρόλο.
Όταν τα ΝΕΑ έλεγαν μπροστά όλοι
οι άλλοι σιωπούσαν. Αυτό είναι χαρακτηρι-
στικό. Θα σου στείλω τακτικά τέτοια
από χαρακτηριστικά άρθρα.

Εγκάρδια
Δικός σου

[signature]

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

1) ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ 10

Παρίσι 30-5-55

4-6-55

Ἀγαπητέ Βύρωνα,

Μέ συγχωρεῖς γιά τή τόση ἀμέλεια πού πιστεύω με ὀφείλεται στή πολυάσχολη ζωή μου. Ἄπειρες φορές ἐπιχείρησα νά σοῦ γράψω ὅμως πάντα κάποιο ἀπρόβλεπτο ἐμπόδιο παρουσιαζότανε. Βλέπεις στό Παρίσι οἱ ἰδιότητές μου πολλαπλασιάσθηκαν ἐπικινδύνως. Εἶμαι γιατρός, φοιτήτρια σύζυγος, νοικοκυρά καταλαβαίνεις δέ μεγάλη προσπάθεια γιά νά τά προλάβω ὅλα. Δέν χρειάζεται λοιπόν μεγάλη φαντασία γιά νά καταλάβεις πώς οἱ μέρες περνᾶνε τόσο γρήγορα ὥστε νά μᾶς φαίνεται ἀπίστευτο ὅτι βρισκόμαστε στό Παρίσι 7 ὁλάκερους μῆνες. Ἔχομε πιά τελείως συνηθίσει στήν ἐδῶ ζωή ἀρκετά κουραστική καί δύσκολη. Παρ' ὅλ' αὐτά εἴμαστε κι οἱ δυό πολύ εὐχαριστημένοι. Καί ἀρχήν σταθήκαμε τυχεροί στό σπουδαιότατο πρόβλημα τῆς στέγης. Ἔτσι βρισκόμαστε ἐγκατεστημένοι σ' ἕνα διαμέρισμα ἀπό 2 δωμάτια μέσα στό κέντρο τῆς πόλης ἀρκετά ἄνετο πρό πάντων γιά τό Μίμη πού βρίσκεται ὅλη μέρα κλεισμένος μέσα. Ἐκεῖ ἔχουμε μέ τή κατανόηση ἰδεώδεις συνθῆκες, ἔχει πιά τήν ἡσυχία του καί τή ζωή τοῦ μελετητοῦ. Δουλεύει ἀπό τό πρωί ὡς τό βράδυ 8-10 ὧρες συνέχεια μόνο γιά τόν ἑαυτό του. Εἶναι ἐνθουσιασμένος μέ τό εὐρωπαϊκό κλίμα, τό ὑψηλό καλλιτεχνικό ἐπίπεδο καί τή πλούσια μουσική κίνηση. Τί θά πῆ τό Παρίσι εἶναι μεγάλο κέντρο ἀπ' ὅπου περνᾶνε μεγάλοι καλλιτέχνες ὅλου τοῦ κόσμου. Συναυλίες γίνονται καθημερινά ἕνα σωρό καί γιά νά πηγαίνει κανείς σέ ὅλα δέν μπορεῖ νά 'κάνει κι ἄλλη δουλειά. Ἐν τούτοις ἔχομε παρακολουθήσει ἀναρίθμητα κονσέρτα ἀπό τήν ἡμέρα πού ἤρθαμε ἐδῶ καθώς καί ζωγραφικές ἐκθέσεις, διάφορα ἄλλα spectacles....

Μετά ἀπό τό κρύο τοῦ χειμῶνα ὁ καιρός ἔχει τώρα

2

φυλάξει ὁριστικά. Ἔτσι βγαίνομε συχνότερα ἔξω, γυρίζομε ἀρκετά καί ἀπολαμβάνομε το τήν πανέμορφη αὐτή πόλη. Τρελλό νά σοῦ γράψω πώς ἡ ἀγάπη μας γιά τό Παρίσι ὅσο πάει γίνεται καί πιό μεγάλη ὥστε νά μή μπορούμε πιά νά σκεφτοῦμε ὅτι εἶναι δυνατόν στό μέλλον νά ζήσουμε μακρυά τοῦ. Αὐτά ὅμως εἶναι μελλοντικά σχέδια. Γιά τό Μίμη θά ἦταν ἡ καλλίτερη λύση. Ἐγώ δέν ξέρω ἄν θά μοῦ ἦταν εὔκολο νά ἐργαστῶ ἐδῶ γιατί ὑπάρχουν περιορισμοί γιά τούς ξένους. Ὅμως ἐντελῶς δέν εἶναι ἀδύνατο. Πρός τό παρόν πηγαίνω ἀκόμη στή "Fondation Curie" κοντά στό Dr. Baclesse πού θεωρεῖται ἀπό τούς καλλίτερους ἀκτινο-θεραπευτές. Φυσικά ἀσχολοῦμαι μέ τήν ἀκτινοθεραπεία, ραδιοθεραπεία. Παρακολούθησα δέ ὅλο τό χρόνο τά σχετικά μαθήματα ἤ διαλέξεις τῆς Faculté de Médecine. Αὐτές τίς μέρες ἔγινε ἐδῶ ἕνα congrès καρκινολογίας Ὠτορινολαρυγγολογικῆς, ὅπου ἦλθαν μέρος Ὠτορινολαρυγγολόγοι. ὁ Ἀλεκο-γος μας. πολύ πολύ ἐνδιαφέρον. Σέ 15 μέρες ἀρχίζει ἕνα ἄλλο ἀνάλογο congrès. Ἐνῶ γενικά ἐμεῖς στήν Ἑλλάδα ἔχομε κατά κάποιο τρόπο ἐπηρεαστεῖ ἀπό τήν Ἀγγλοσαξωνική προπαγάνδα στόν ἐπιστημονικό τομέα κάθε μέρα διαπιστώνω ὅτι οἱ Γάλλοι δέν ὑστεροῦν καί τόσο. Ἀφοῦ ἕνα σωρό ἐπιστήμονες ἀπό τή Λατιν. Ἀμερική, Καναδά κ.λ.π. ἔρχονται κατά καιρούς ἐδῶ γιά νά κατατοπιστοῦν πάνω στά σύγχρονα προβλήματα τῆς ἐπιστήμης.

Δυστυχῶς σέ κανένα μήνα τελειώνει ἡ μεγάλη περίοδος καί τό Παρίσι νεκρώνεται, καθώς λένε ὅλοι, ἀπό κάθε κίνηση. Ἀρχίζουν οἱ vacances.

Ὁ Μίμης, ὑπάρχει μεγάλη πιθανότης νά ἔρθει τόν Αὔγουστο στήν Ἀθήνα ἕνα μήνα περίπου γιά νά γράψει τή μουσική τῆς "Ἀρχόντισσας" Καθώς θά ἔχεις ἀκούσει ~~τα~~ γυρίζεται γιά ἕνα φίλμ τοῦ Γρηγοράκη πού ἄρχισε νά

3)

γυρίζετε ἀπό τόν Τάγγο, Ἑλληνοαμερικανό, στήν Κωσταΐδα.
Ἐγώ θά τόν συναντήσω μᾶλλον ὡς τό Σάλτσμπουργκ
ὅπου θά πάρει γιά τό Φεστιβάλ κι ἀπό κεῖ θά
γυρίσω μόνη μου στό Παρίσι ἐνῶ ἐκεῖνος θά συ-
νεχίσει τό ταξίδι μέσω Βιέννης ὡς τήν Ἀθήνα.
Ἴσως προφτάσει ν' ἀκούσει τήν ἐκτέλεση τῆς "Συμφωνίας"
του ἀπό τόν Παρίδη στό Ὠδεῖο τοῦ Ἡρώδου. Ἄν
δέν παρευρεθεῖ, ἐλπίζουμε νά πᾶς ἐσύ καί νά
μᾶς γράψεις ὅλες τίς λεπτομέρειες.
Ἠκούσαμε, μέ μεγάλη χαρά καί ἀνακούφιση [illegible]
τά νέα σου. Πηγαίνεις ἀκόμη στό [illegible]; Πρέπει
κιά νά [illegible]. Τώρα μέ τό [illegible] [illegible]
[illegible] καθόλου ἡ κατάσταση τῶν γιατρῶν; Τί κάνουν
οἱ διάφοροι συνάδελφοι; Ξέρεις ὅτι ἐκτός ἀπό τή Φρόσω
τή Μαίρη δέν ἀλληλογραφῶ μέ κανένα. Μπόρεις γιατί
μόνος ἐσύ γιά νά μή καταπιεστεῖς πάνω στήν Ἰατρική
κλινική. - Τί κάνει ἡ Νεφέλη; Ἐγράφτηκε ἀκόμη στό
Ψυχολογικό; Η ἄλλη παρέα σας, ἡ Ν. Σμύρνη;
Ξέρεις ἡ Ελένα θά ἔρθει στό Παρίσι γιά 4 μῆνες
νά φοιτήσει σέ μιά Σχολή.
- Ἐδῶ κάναμε παρέα μέ ἀρκετούς Ἕλληνες γιατρούς σου.
Ἐκτός ἀπό τό ζεῦγος Πάσχου, Βαγιᾶ, εἶναι καί ὁ Μαυ-
ρογιαννόπουλος εἰδικευόμενος Νευρολογία καθώς καί ἡ γυναίκα
του [illegible] σπουδάζει Ψυχολογία. Ἐπίσης ὁ Νευρολόγος-Ψυχίατρος
Νικολαΐδης [illegible] ἀπό τό Αἰγινήτειο ἐξαιρετικό
παιδί ἴσως τόν ξέρεις, ὁ Σακελλαρόπουλος ἀπό τήν
Καρδίτσα ———
Τή Μεγάλη Παρασκευή συναντήσαμε στήν Ἐκκλησ. Ἑλληνική
τόν Αἰμονολάκη μέ τή γυναίκα του Ὄλγα καί
παρ' ὀλίγο νά ἔκανα μεγάλη γκάφα. Τί ἔχει ὁ Αλεξόπουλος;
δέν εἶχα ἰδέα γιά τή διάγνωση τῶν [illegible].
Αὐτά γιά τά νέα. - Πολλά πολλά φιλιά στή Νεφέλη
χαιρετισμούς σέ ὅλους τούς γνωστούς. Μ' [illegible] κι ἀγάπη
Μυρτώ

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

13/9/55 Παρίσι 10.IX.55

Αγαπητέ Βύρων

Τό γράμμα σου μέ συγκίνησε βαθειά. Μού έδωσε ελπίδα καί ευθύνη. Από μέρους μου έκανα ό,τι μπορούσα. Στό "Βήμα" τής περασμένης Τρίτης (νομίζω 6.9.55) δημοσιεύτηκε πάλι μιά επιστολή μου πού εξώργισε φοβερά τόν κ. Οικονομίδη ο οποίος γράφει σάν πατέρα του (πού πήρε επιστολή γιά νά διαμαρτυρηθεί από τήν κρίση): "Ουδέποτε δημοσιεύτηκε τό όνομα τού Μίκη. Καί άν βρεθεί κάποτε τέτοιο δέχομαι νά μού τό τρίψετε στά μούτρα..." Εν πάσει περιπτώσει παραδέχεται ότι υπήρξε "σκευωρία" (?) ή οποία ματαιώθηκε γιά λόγους "τεχνικούς"..- Αυτά..

Ο Παρίδης υποσχέθηκε ότι θά δώσει τή "Συμφωνία" μου στήν αρχή τής χειμερινής περιόδου. Παρ' ότι είχα αποφασίσει νά μήν παρουσιάσω (?) αναγκάστηκα μπροστά στήν έγγραφή του έκκληση νά υποχωρήσω γιά άλλη μιά φορά.

Ας ελπίσουμε ότι ύστερα από ό,τι προηγήθηκε αυτή τή φορά θά τηρήσει τήν υπόσχεσή του..

Πάντως θά ήταν πάρα πολύ καλό — θέλω πολύ κάποια (?) στήν ψυχολογία τού Παρίδη — μετά τό κοντσέρτο νά πάει νά τόν "συγχαρεί" καί νά τού πεί π.χ. "δέχομαι τήν ευχή του γιά νά ακούσω ειδικά τή "Συμφωνία" κτλ. κτλ. Δίχως νά πεί ότι είμαστε φίλοι... Αν αυτό τό κάνουν δικά πρόσωπα θέλω νά θά ήταν αποφασιστικό γιά μιά νοοτροπία πού έμαθε νά τρέμει καί νά υποχωρεί μπροστά στά πολιτικά μέσα καί νά αγνοεί τή δύναμη σάν ηθική τού απλού ακροατού.-

Νομίζω ότι αυτός είναι ο καλλίτερος τρόπος — καί ο πιό ευγενικός — γιά μιά διαμαρτυρία τού κοινού — πού όπως πολύ σωστά τονίζεις — έχει αποφασίσει νά βλέπει νά περιφρονούνται οι υποσχέσεις "συμβόλαια" — καί όχι νά καταπατούνται επειδή έτυχε νά περάσω ορισμένους σκοτεινούς κύκλους.

Με δυό λόγια μάς παρουσιάζεται μιά μοναδική ευκαιρία γιά νά αποδειχθεί σέ όλους αυτούς ότι ο καλλιτέχνης πού στηρίζεται αποκλειστικά στήν τέχνη του έχει σύγχρονα τήν αδέσμευτη υποστήριξη τού κοινού.-

Νά μερικές διευθύνσεις φίλων μου πού θά μπορούσαν νά σέ βοηθήσουν:
1/ Νίκος Δεληβοριάς Θράκης 14 Νέα Σμύρνη (29.280) 2/ Παπουτσάκης Μανώλης (διευθυντής του "Athens News") (Επίσης καί σύζυγός του Ίρκα Τσαπόγα) 3/ Πετρονώτης Αργύρης (Αρχιτέκτων) 84-279. 4/ Σγαρίγιαννης (Γραμματεύς τής Χορωδίας Αθηνών) 32.529. 5/ Τσοκόπουλος (σκηνογράφος) 612-275 (2½ μμ.) 6/ Σακκάς Γιώργος (επιμελητής Παντείου) 880-173.

Ξέρω: σου χρεώνω πάρα πολλά. Σου ξαναλαμβάνω: Πρέπει ο Παρίσης νά πεισθεί ότι το κοινό έχει προοδευτικότητα, δύναμη, θέληση. ότι το μέλλον του βρίσκεται στη δράση και γόνιμη χρήση. Και στο το κοινό. ότι η μοναδική θετική μουσική πολιτική είναι να βοηθάει για την έξαψη του μουσικού μας πολιτισμού. Και μιά τέτοια βοήθεια είναι νά παρουσιάζει όσο γίνεται περισσότερα και καλλίτερα ελληνικά έργα. Να πεισθεί ακόμα ότι στην Αθήνα υπάρχουν πολλοί και υπολογίσιμοι άνθρωποι πού ενδιαφέρονται ουσιαστικά για μιάν ανάπτυξη της ελληνικής μουσικής και πού δε μένουν αποκλειστικά πίσω από τα μεγάλα ξένα ονόματα..

Στο πρόσωπό σου δε σού κρύβω - βλέπω ένα ιδανικό οδηγητή ~~μιά τέτοια κατεύθυνση~~.. μιας κίνησης πού θα έχει σάν σκοπό της την ενεργητική εμφάνιση του μουσικόφιλου κοινού μέσα στο κέντρο της μουσικής μας ζωής..

Από μένα έχεις κάθε ελευθερία για κάθε ενέργεια που νομίζεις αναγκαία και σύμφωνη πρός τη άποψή σου. Είμαι πάντοτε υπέρ της δυναμικής πολιτικής και δε υπολογίζω ποτέ τη σύγκρουση..

Θα στείλω το γράμμα του "EXPRESS" για νά σε προλάβει τη Δευτέρα το πρωί..

Σε περίπτωση πού δε σε έβρει έγκαιρα, σου υπενθυμίζω το τηλέφωνο του Παρισιού: 77.157 - Πολλά - πάρα πολλά - συγχαρητήρια. και στο ίδιο μοτίβο "Συγχαρητήρια - διαμαρτυρία" Από την Τρίτη το πρωί.. Είναι η μόνη μέθοδος για να πάψει να υπολογίζει ότι ο προθάλαμος πρός την "αθανασία" είναι αυτά υπουργικά γραφεία..

Τέλος σας ευχαριστώ σε Μέτη και σένα για την ενεργητική σας συμπαράσταση πού ξαναζωντανεύει με γέμισμα αισιοδοξίας, ελπίδα και ευθύνη...

Με πολύ αγάπη

Μίκης

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΑΡΧΕΙΟ ΕΥΡΩΠΗ ΣΑΜΙΟΥ

13

Παρίσι 20-9-55

25-9-55

Αγαπητέ Βύρων.

Σ' ευχαριστούμε και οι δύο για το ζεστό ενδιαφέρον που έδειξες για μας. Μετά από την αγωνία που περάσαμε με τη Συμφωνία ήσουν σχεδόν ο πρώτος που μας έδωσε μια διαφωτιστική πληροφορία, ότι δηλαδή δημοσιεύτηκε το έργο σ' επίσημο πρόγραμμα. Όσοι άλλοι γνωστοί δεν σκέφθηκαν πως το γεγονός αυτό θα μας απασχολεί ώστε να πάρουν το κόπο να μας γράψουν δυο λέξεις.

Μόλις μετά τη δημοσίευση στην εφημερίδα της επιστολής του Μίμη ξύπνησε το ενδιαφέρον όλων. Καταλαβαίνεις τη πικρία μας ιδίως με τη συμπεριφορά ορισμένων παλιών φίλων μας. Η αλήθεια είναι πως μετά από τόσα βάσανα και κόπους άξιζε να αναγνωρισθεί, να κινηθεί και να μάθει επί τέλους την αλήθεια. Κι αυτός ποιος νομίζεις πως ήταν. Ο αστυνόμος Αγγελάκος. Μάλιστα. Μας έστειλε μια ωραία επιστολή γεμάτη αγάπη και ευγνωμοσύνη για το Μίμη. Απ' αυτόν γνωρίζουμε ότι και τώρα τη φορά (μαζί υπάρχουν πολλοί κυνηγημένοι) η θεραπευτική αιτία του κακού ήταν πάλι ο μεγαλύτερος το πιο καλλιεργημένος το χαρισμένος αδελφός του Μίμη Περιλλού να τον ονομάσω. Του γράφει μόνος του αφού μάλιστα κάθεται και στη Ν. Σμύρνη. Λες και δεν έχει άλλο προορισμό στη ζωή του από το να τον γνωρίζει. Το τι γράφει και τι μαθαίνουμε από διαφόρους είναι αφάνταστο.

Αλλά αρκετά ασχοληθήκαμε με τη βρωμιά που μας δέρνει αυτού κάτω. Στα γράφω αυτά απολύτως εμπιστευτικά. Όσο για το ταξίδι σκεφτήκαμε πολύ

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

ότι τώρα τή φορά αγωνίσθηκε αληθινά γιά νά παίξη
τό έργο στό Φεστιβάλ.
Αύτή τή μέρα έφυγε από δω ό Μητρόπουλος.
Ήτανε μιά συναυλία όπου μάς δόθηκε ή ευ-
καιρία ν' απολαύσουμε ένα από τούς πιό μεγάλους
μαέστρους τής εποχής μας. Η συγκίνηση πού νοιώ-
σαμε δέν περιγράφεται. Μεγάλος καλλιτέχνης, πολύ μεγάλος.
Εύλογα πού έφυγε κι' από δω κι' έτσι μπόρεσε ό
Μίμης νά έρθη σ' επαφή μαζί του καί νά τού γνω-
ρίση καλλίτερα. Τό τελευταίο αύτό γεγονός θά ήθελα ~~νά~~
μείνη ~~[illegible]~~ τάχα αποκλειστικά μεταξύ μας. Τουλάχιστο
σέ κανέναν μαζί μέ τό παράρτημα αυτό πάλι
κάρνουν φωτιά κι' αρχίζουν τήν υπόθεση. Καθώς μας
γράφει κι' ό Αλεξάκης «Η συνέντευξη τού Μητρόπουλου
ενδιαφέρουσα πολλούς.» Έτσι εξηγείται κι' ένα μέρος τής
υπόθεσης «Φεστιβάλ»
Κι' ένα άλλο ευχάριστο γεγονός. Τό Σάββατο 24 τό μεσημέρι,
στίς 1½ ~~[illegible]~~ ώρα Ελλάδος θά γίνη μιά εκπομπή,
από τό Σταθμό Παρισιού – Programme <u>Parisien</u> στά
μεσαία στά 280, εκπομπή αφιερωμένη στήν Ελληνι-
κή λαογραφία κι' Ελληνική μουσική θά μιλήσουν ό
Έλληνας Πρέσβυς, ό Καλαντζάκης ό Μίμης —
Ελπίζω νά τήν ακούσης.

Περιμένοντας κάρτα νέα σου
Χαιρετισμούς από τό Μίμη καθώς καί στή Νανά

Μέ αγάπη
Μαρκώ

Υ.Γ. Συγχαρητήρια γιά τό άρθρο σου.
Μά γιά νά είμαι ειλικρινής τού έριξα μόνο μιά υποσημείωση
μαζί γιατί μ' όλες τίς υποθέσεις (Φεστιβάλ, Μητρόπουλος, Ραδιόφωνο) δέν
βρήκα τήν απαιτούμενη ηρεμία. Τώρα όμως θά τό κοιτάξω καλά.

14

Παρίσι 23.XI.55

Αγαπητέ μου Βύρων

Πήρα όλα όσα μού έστειλες: γράμματα, εφημερίδες, περιγραφή και κριτικές. Είναι δύσκολο νά σ' ευχαριστήσω.. Διάβασα μέ ιδιαίτερη χαρά και ενδιαφέρον τή περιγραφή και τή εντύπωση σου από τή Συμφωνία.. Είναι ευτυχία πού σ' αγγίζει, που βρήκε απήχηση μέσα τή καρδιά και τή σκέψη σου..

Σού στέλνω ένα άρθρο μέ τίτλο «Κριτική τής Κριτικής ή επιστολή πρός Αβδηρίτας». Διάβασέ το. Δέν αμφιβάλλω ότι θά διασκεδάσεις αρκετά. Νομίζω απόλυτα ότι άρχισε ο καιρός νά ξεκαθαρίσει λίγο μέ όλη αυτή που έχει τόσα χρόνια μάς ενοχλούν και μάς βλάπτουν μέ τά "σοβαροφανή" τους.. Ξεκινώ μέ τόν κ. Δούνια. Ένα συμπαθητικό ανθρωπάκι που ξαφνικά ανέλαβε "σοβαρές ευθύνες". Νοιώθω υποχρέωση νά δώσω αυτή τή χαρά του γέλιου σ' όσο γίνεται περισσότερους συμπολίτες.. Ξέρω ότι χουράσσεται εδώ μαζί μου. Νά δής πού μέ τό άρθρο αυτό κλείνει και ο κύκλος τής "Συμφωνίας". Εφόσον λοιπόν έχεις καιρό φρόντισε νά τό δώσεις αμέσως (για τήν επικαιρότητα) σέ μιά από τίς εφημερίδες που σού παραθέτω κατά σειράν προτιμήσεως:

2/ "Ελευθερία" [νά μιλήσεις τόν κ. Πατρίκιο]
1/ "Νέα" ή "Βήμα" [νά μιλήσεις τόν κ. Πασσαλάρη, τόν κόρη και τόν γραμματέα τού Λαμπράκη (πού διαφεύγει τό όνομά του)]
3/ "Έθνος" [νά μιλήσεις προσωπικώς τόν κ. Μαρόλη και νά τον ευχαριστήσεις και από μέρους μου]

Τό άρθρο θά τό δώσεις υπό τόν όρον νά μπεί ολόκληρο και ακέραιο. Δέν θέλω νά βγάλουν ή νά αλλάξουν ούτε μιά λέξη.
Τώρα σέ περίπτωση πού για τόν Α ή Β λόγο δέ θά μπορέσεις νά βρείς καιρό τότε θά σέ παρακαλέσω θερμά νά υποβληθείς στόν κόπο νά τό παραδώσεις στόν πατέρα μου καθησυχάζοντάς τον για τό τί θά πάει και ποιον θά μιλήσει.

Υ.Γ. ..Και απόλυτη μυστικότης! Πιστεύω νά συμφωνείς γι' αυτό

Αν τυχαία δεν μπορέσεις νά βρείς εφημερίδα πού νά τό δεχτεί (Ζήτησε αυτό και τόν κ. Καραναί[illegible] διευθυντή τού "Ακρόπολη") τότε φρόντισε για τό περιοδικό "Επιθεώρηση Τέχνης" -- όμως προτιμώ χίλιες φορές σέ εφημερίδα.. Χαιρετισμούς στή μητέρα.
Μέ αγάπη και χίλια ευχαριστώ
Μίμης

Παρίσι 23.XI.55

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ [illegible] ΣΑΜΟΥ

Αγαπητέ μου Βύρων

Πήρα όλα όσα μου έστειλες: γράμματα, επιστολή, περιγραφή και κριτική. Είναι δύσκολο να σ' ευχαριστήσω. Διάβασα με μεγάλη χαρά και συγκίνηση την περιγραφή και την κριτική σου [illegible] συγκίνηση... [illegible] μέσα στη καρδιά και στο μυαλό σου...

Σου στέλνω ένα άρθρο με τίτλο «Κριτική της Κριτικής ή Επιστολή προς [illegible]». Διάβασέ το. [illegible] [illegible]. Νομίζω [illegible] ο καιρός να [illegible] με όλη αυτή που τόσα χρόνια μας [illegible] και μας [illegible] με τη «[illegible]» του... [illegible] κ. Δούκα. «[illegible]» [illegible] Νομίζω [illegible] να δείξω αυτή τη χαρά μου [illegible] τα [illegible]... [illegible]

Να δεις αν με το άρθρο αυτό [illegible] της «Επιθεώρησης». Εγώ [illegible] καλό φροντίστε να το δώσεις αμέσως (για να [illegible]) ή για αυτή επιστολή που σου παραδίνω κατά [illegible]:

1/ Επιθεώρησις [να μιλήσεις με τον κ. [illegible]]
2/ «Νέα» ή «Βήμα» [να μιλήσεις τον κ. [illegible], την κόρη και τον γραμματέα του [illegible] ([illegible])]
3/ Έθνος [να μιλήσεις [illegible] κ. [illegible] και να του [illegible] και από μένα]

Το άρθρο θα το δώσεις υπό τον όρο να μπει ολόκληρο και αυτούσιο. Δεν θέλω να βγάλουν ή να αλλάξουν ούτε μια λέξη.

Τώρα σε περίπτωση που για τον [illegible] θα [illegible] να βρεις καιρό τότε [illegible] [illegible] για το [illegible] Παρίσι.

Υ.Γ. ...Και [illegible] ! [illegible]

[illegible]

15

13-12-55

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

8. XII. 55

Ἀγαπητέ μου Βύρων.

Γι' ἄλλη μιά φορά μοῦ δόθηκε ἡ εὐκαιρία νά διαπιστώσω πώς στό πρόσωπό σου βρῆκα ἕνα φίλο εἰλικρινῆ καί πολύτιμο.. Σέ γενικές γραμμές συμφωνῶ μέ τήν κριτική σου. Ἡ διαφορά μας εἶναι ὅτι ἡ "Περίπτωση Δούνιας" εἶναι ἕνα εἶδος χολέρας πού δηλητηριάζει τόν τρυφερό κορμό τῆς μουσικῆς μας ζωῆς καί πού ἀργά ἤ γρήγορα θά πρέπει ἐμεῖς πού πονᾶμε τόν τόπο μας νά τήν χτυπήσουμε κατακέφαλα ὅσο εἶναι ἀκόμα καιρός.. Προσωπικά τό ἔχω θέσει στόν ἑαυτό μου σάν ἱερό ΧΡΕΟΣ νά τήν χτυπήσω σέ πρώτη εὐκαιρία. Καί δέν μέ ἀπασχολεῖ παρά μόνο τό πρόβλημα τῆς θέσης. Δηλαδή θέλω νά διαλέξω τή στιγμή πού θά εἶμαι δυνατός καί ἰσχυρός. Καί μιά τέτοια στιγμή νόμιζα ὅτι μοῦ προσέφερε ἡ ἐπομένη ἀπό τήν ἐκτέλεση τῆς Συμφωνίας.. Συμφωνῶ μαζί σου ὅτι ἡ καλλίτερη ἀπάντηση εἶναι τό ἔργο. Ὅμως γιά ποιούς; Ὄχι γιά τήν "Περίπτωση Δούνια" πού θά πρέπει νά χτυπηθεῖ στό πεζοδρόμιο γιά νά τοῦ ἀποσπασθεῖ ἡ λεοντῆ, νά τοῦ ἀφαιρεθεῖ τό προσωπεῖο, γιά νά ἀποκαλυφθεῖ τό ἀληθινό του πρόσωπο.. Σκέφτομαι μ' αὐτή τήν εὐκαιρία πώς πολλά πράγματα θά εἶχαν διορθωθεῖ στόν τόπο μας ἄν δέν μᾶς ἐμπόδιζε τό κατά βάθος ποταπό ἐπιχείρημα «ὅποιος ἀνακατεύεται μέ τά σκατά βρωμάει» Κι' ἔτσι τά ἑωσφόρα ὑποκείμενα ζοῦν καί βασιλεύουν ἀπείραχτα γιατί οἱ καθαροί δέν καταδέχονται νά τά ἀγγίξουν ἀπό φόβο μήπως μολυνθοῦν.. Στό σημεῖο αὐτό διαφωνῶ ριζικά! Βαρύ τό καθῆκον καί ἀχάριστο, ἀλλά τί πρέπει νά κυτάξουμε; Ὑπάρχει φόβος ἀληθινά νά πέσουμε, νά κατεβοῦμε, ἄν ἀπαντώντας στή δική του σέ γλώσσα τόν ξετινάζουμε λέξη γιά λέξη, ἀποκαλύπτουμε τή σοφιστική του, ξεσκεπάζουμε τή χολερική καταβολή τῆς ἰδέας του; Αὐτό νομίζω πώς ἦταν βασικά τό λάθος σου. Ἡ μουσική ὑπάρχει, τό ἔργο ὑπάρχει, ἡ αἰσθητική ὑπάρχει, οἱ ὀπαδοί-φίλοι ὑπάρχουν καί καμμιά δύναμη δέν μπορεῖ νά μπλέξει νά ἐμποδίσει τήν ὕπαρξή τους. Ἀπ' ἄλλη μεριά ἐπ' ἴσου ὑπάρχουν τά "μαζάκια" οἱ κατά συνθήκην μουσικοκριτικοί πού προσπαθοῦν μέ ὅσες δυνάμεις νά διαστρεβλώσουν (χρησιμοποιώντας τά πλέον σπουδαιοφανή τους ἐπιχειρήματα) τήν ἀλήθεια, τήν ἐπιστήμη, τήν ἀξιόπιστη πραγματικότητα. Καί θά μοῦ πεῖς: Ποιός τούς ἀκούει! Καί θά

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ
ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

8-XII-55

Αγαπητέ μου Βύρων.

[illegible]

 16

σου λέω: <u>Πολλή χαμηλή ανάγνωση</u>. Και της πιστεύουν!! Μου πήρνεις παράδειγμα του Βύρωνα που έχει δικά του χέρια ~~και~~ δικά του αισθητήρια.. δική του γνώμη. Πόσοι άραγε ακούν με ξένα αυτιά και πιστεύουν με δανεική πίστη! Αυτοί για τη θετική γνώμη που μπορεί να κάνουν (και κάνουν!) οι [illegible] κριτικοί..

Ξέρω ότι πέρασε και η επικαιρότητα όμως <u>επιμένω</u>: Η επιστολή πρέπει να δημοσιευθεί.. Σε παρακαλώ να κάνεις ό,τι σου είναι δυνατό γι'αυτό.. Ακόμα κι αν δεν έχεις πεισθεί απόλυτα με τη γνώμη μου..

Όσον αφορά για τα έργα, αυτό είναι μια άλλη ιστορία.. Έχω ήδη γράψει τρεις καινούργιες παρτιτούρες, εκ των οποίων η μία: «Σουίτα για ορχήστρα και πιάνο» όταν μπορέσω και σε δώσω κομμάτια [illegible] στην Αθήνα (είναι πολύ δύσκολη) θα πέσει σαν αληθινός κεραυνός. (Μου επιτρέπεις αυτή την έκφραση που γίνεται εξαιτίας [illegible] δίχως δόση.. κομπασμού).. Τέλος ένα

Δυο πράγματα ξεχωριστά: Η σύνθεση, η καριέρα, η εξέλιξη. Το άλλο — ο αγώνας, το ξεκαθάρισμα, η πάλη για την ανάδειξη, η αγάπη για τον τόπο.. (Στο βάθος δυο πράγματα όμοια..).. Μήπως όταν πήρα το όπλο με χέρι δεν έκανα σύνθεση; Όχι Βύρωνα! Οι άνθρωποι της δικής μας πάστας παλαίψαμε, πεινάσαμε, πονέσαμε πολύ, πάρα πολύ, και γίναμε τόσο καθαροί, τόσο άσπιλοι, που χίλιοι όχλοι τέτοιου [illegible] είναι ανίκανοι να μας λερώσουν.

Χαιρετισμούς στη [illegible]. Η [illegible] στέλνει [illegible]-

Με πολλή αγάπη

Δικός σου

Μίκης

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

Παρίσι 27. I. 56

Ἀγαπητέ μου Βύρων

Μόλις πήρα τό γράμμα σου σοῦ ἀπάντησα ἀμέσως. Ὅμως δέ σοῦ ταχυδρόμησα τά γραπτά μου: Στο "ἀνέθεσα" μιά πολιτική παραγγελία πού μετά ἀπό σκέψη ἀποφάσισα νά ἀφήσω κατά μέρος...

Κατά τά ἄλλα δέ ξέρω πῶς νά σ' εὐχαριστήσω γιά ὅλους σου τούς κόπους καί τό σπατάλημα τοῦ πολύτιμου καιροῦ σου.

Αὐτή τή στιγμή παίρνω τή συμφωνία μου "ἄρνηση" πρίν ἀπό τό Concerto τῆς προσεχοῦς Δευτέρας 30-I. Εἶναι ἡ πρώτη φορά πού παίζεται ἔργο μου σέ δημόσια σάλα τοῦ Παρισιοῦ.. Ξέρετε, πρό ὀλίγου, πῆρα ἕνα μουσικό περιοδικό μέσα τό ὁποῖο ἀφιερώνεται ἕνα ἄρθρο στήν "ὁμάδα" τῶν 4 συνθετῶν ἀπό βασικά πλήρους μέσης τῆ συναυλία.. Σοῦ τό στέλνω νά τό διαβάσης – γιατί ξέρω πώς θά χαρῆς.. Νά προσθέσω ἀκόμα ὅτι κάτι τέτοια δημοσιεύματα δέ θά πρέπει νά περνοῦν ἀπαρατήρητα ἀπό τόν ἀθηναϊκό τύπο; Ὅμως τί πρέπει νά κάνω; π.χ. πρό μηνῶν πέρασε ἀπό δῶ ὁ Βαβαγιάννης καί διηύθυνε σάν ἀρχιστράτηγος θριαμβευτής. Πῶς διηύθυνε; Μέσα σέ πλήρη αὐταρέσκεια. Τί διηύθυνε; Τό μικρότερο συγκρότημα τοῦ Παρισιοῦ. Πῶς διηύθυνε; "Ἦταν λίγο γελοῖος..." εἶπαν οἱ μουσικοί. Ἐγώ ἄκουσα κατά τύχη τό τέλος τοῦ προγράμματος καί ἔφυγα.. Περιττό νά προσθέσω ὅτι ὅλ' αὐτά, εὐτυχῶς γιά τήν Ἑλλάδα, πέρασαν ἐντελῶς ἀπαρατήρητα ἀπό ὅλη σχεδόν τήν καθημερινή τοῦ Παρισιοῦ... Λοιπόν διαβάζω τήν ἑλληνική ἐφημερίδα καί ἀνατριχιάζω.. Τί κάνουν τέλος πάντων αὐτοί οἱ ἄνθρωποι; Ἀρχίζω νά σκέπτομαι: Εἶναι καιρός νά βοηθήσω λίγο τόν ἑαυτό μου. Δέν πρέπει μόνο νά γράφω μουσική. Ἔχω μιά θέση στήν Ἑλλάδα πού μοῦ ἀνήκει καί τήν ἀνήκω. Τό ξέρω ὅτι θά χρειαστεῖ ἀγῶνες γιά νά τήν κατακτήσω. Ὥστε τό μέλλον τίποτα δέ πρέπει νά χάνεται. Καί ὄχι νά παραμορφώνουμε τά γεγονότα, τουλάχιστον νά καταγράφουμε νά τά γνωστοποιοῦμε.. Τί λές κι ἐσύ; Νομίζω ὅτι θά πρέπει νά συμφωνήσης μαζί μου.

Λοιπόν ἀπό τήν ἀναγκαστική ἐμπειρία πού ἀπέκτησα γιά χάρη του τεχνικά ἀπό τήν μιάν ἐφημερίδα στήν ἄλλη θά σέ παρακαλοῦσα νά μοῦ ἔγραφες ἀμέσως σέ ποιό ἀμερόληπτο πρόσωπο μέ συμβουλεύεις νά στείλω τό γαλλικό περιοδικό + Τόν κ. Σαββίδη; Σκέψου καί γράψε μου. –

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ
ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

Παρίσι 27. I. 56

Πρό καιρού είχαμε την ευχαρίστηση να γνωρίσουμε με τη Μυρτώ τον κ. Παπανικολάου με την Χαρίκλεια [illegible] .. Σ' ευχαριστώ [illegible] που [illegible] και μας [illegible] και να λύση την [illegible] μας. Αν και [illegible] πολύ λίγο για μένα [illegible] ήταν μιά όαση μέσα στην [illegible] καθημερινή [illegible] .. Δεν ξέρω αν γύρισαν στην Αθήνα [illegible] όταν τη [illegible] χαιρετισμούς μας με τη [illegible] που δεν μπόρεσα να την αποχαιρετήσω...

Αν έχεις καιρό μου γράψεις και λίγο .. [illegible] ..

Από όσα γράφεις στη Μυρτώ [illegible] φανταζόμαστε αυτόν τον καιρό [illegible] γη [illegible] . [illegible] . Με δυό λόγια ξαναρχίζουμε απ' αρχή .. Πώς να αναπληθούμε [illegible] ;

Στη Νταίζη [illegible] και σε όλους τους κοινούς φίλους δώσε τους θερμότερους χαιρετισμούς από τη Μυρτώ κι από μένα.

Με φιλιά

[signature]

Υ.Γ. Τελείωσα απ' τη [illegible] μιά μελέτη με γενικό τίτλο « Τα σύγχρονα προβλήματα και το μέλλον της Μουσικής » και με τίτλο « "Βυζαντινισμός" και "Ενοραματισμός" ή η [illegible] μιάς εποχής » που θα [illegible] « Επιθεώρηση Τέχνης » .. Αν σ' ενδιαφέρει το [illegible] ..

Αφορμή : Διάβασα την κριτική ενός κάποιου Β. Παπαδημητρίου για τη Συμφωνία μου ; Όρθια κορμιά : Απίστευτα .. (Είναι ο ίδιος που γράφει στην "Αυγή" με το όνομα Αρκαδινός) .. Θα δούμε θα βρεθεί ένας (1) [illegible] και [illegible] για να τη υπερασπίσει και [illegible] σ' ένα περιοδικό — μιά περιοχή που είναι στη χώρα [illegible] γνωστού και συγγενικού !

[signature]

Υ.Γ. αριθ 2.

Στό μεταξύ ένας νέος ποιητής ο Γιώργης Φωτεινός (παχύς φίλος κλπ κλπ.) μούστειλε ένα ποίημα (αποσπάσματα) με τίτλο «Πρώτη Συμφωνία». Άρχισε νά τό γράφει εὐθύς μόλις τέλειωσε ἡ συμφωνία του πού σου άκουσε από ραδιόφωνο. Είναι δάσκαλος "κάπου" στη Λακωνία. Σού παραθέτω μερικά αποσπάσματα.

« Τεντώνουν σύρματα πολλά

ακονίζουν σπαθιά στό γρανίτη τῆς ἀμέθυστας
καί σπάζει τήν ψηλή χορδή του τό βιολί

Δέρνεται μανιασμένος ὁ θάνατος
σ' ένα δάσος από κορμούς αλύγιστους

Ὕστερα τύμπανα συνοδεύουν ἀργά
τό βαρύ σώμα τῶν ἡρώων
Ἔχει σκληρούς τόνους ἡ πρώτη συμφωνία.

*

. . . .

Σέ παρακολουθούμε. Γιατί κρύβεις
τό μικρό σου δάχτυλο; Θλιμμένο πρόσωπο
πού μπορεί νάχεις μέσα στούς ανθρακωρύχους;
Ἔλα μαζί μας νά βγάλουμε τόν καταχωνιασμένο ήλιο(ν)
άπλυτος καθώς είναι νά φωτάει σωστά
Καί νά γελάει μαζί μας.
Ἔλα νά ζώσουμε τή γῆ μέ δέντρα χαρᾶς
τό δυνατό χυμό τῆς ζωῆς νά πιεῖ νά ξεδιψάσει ὁ κόσμος.

\- \- \- \- \- \- \- \- \-

\- \- \- \- \- \- \- \- \-

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

*

Ἡ πρώτη συμφωνία δὲν τελειώνει

Μπαίνει πιὸ ἀνθρακωρύχος
Καὶ βαθαίνει στὴν ἁρμονία της

μπαίνει μιὰ θάλασσα φουσκωμένη
Καὶ μουσικίζουν οἱ ψυχὲς χωρὶς νὰ ἀνοίγονται

. . . .

Σηκώνεται ὁ κόσμος νὰ χειροκροτήσει
– δὲν ἔχει φινάλε ἡ πρώτη συμφωνία –
μπαίνουν καὶ τὰ χειροκροτήματα κι οἱ μυτοκραυγὲς

Συνεχίζεται λογύρωνη καὶ συγκλονιστική
σὰ νέα δημιουργία
χωρὶς ἀδικημένους χωρὶς θεατὴ
γεμάτη συντρόφους. Φτάνει στὴν ὄχθη τοῦ ματιοῦ
νὰ πάρει τὴν ἀπόφαση, τὴν ἀστραπὴ
φτάνει κι ὡς τὴ πιὸ κρυφὴ μας σκέψη
νὰ μὴν ἀφήσει ἔξω ἀπ' τὸν παλμό της τίποτα
νὰ συγχρονίσει ὅλα τὰ θύματα τοῦ κόσμου

— — — — — — — — — —
— — — — — — — — — —

*

— — — — — — — — — —
— — — — — — — — — —

Στήθια μυριάδες στήθια θηλάζουν τὰ μωρὰ
με λυχτὸ γάλα. Καὶ οἱ μανάδες
τρῶνε τὸ πόνο καὶ γίνονται ὀρμὴ
πεινᾶνε καὶ φουσκώνουν τὰ στήθια τους
αἷμα σὰ λευτεριὰ θηλάζουν τὰ μωρὰ
– μὴ φοβόσαστε
οἱ σφαῖρες δὲ νικᾶνε τὴ καρδιὰ
τὸ αἷμα σὰ λευτεριὰ γίνεται λυχτὸ γάλα
βγάλτε τὴ λυρική γαλαιὴ σας
νὰ ἰδεῖτε τί γρήγορα ποὺ ἀνασαίνει τὸ μέλλον
λυῶστε τὰ σίδερα τοῦ θανάτου
καὶ φτιάχτε σκαλωσιὴ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΦΩΤΕΙΝΟΣ

Ὅταν μὲ τὴ μουσική μου [illegible] ἀφορμὴ γιὰ νὰ γραφτοῦνε τέτοιοι μεγάλοι στίχοι, αὐτὸ μὲ φτάνει. Καταλαβαίνεις [illegible] καὶ πῶς ἱκανοποιητικό μου. Μιὰ καινούργια γενιά, δηλαδή, γενιὰ ποὺ πολεμᾶ, ποὺ [illegible], ποὺ [illegible] τὴ φυλακὴ καὶ τὰ ξερονήσια, ποὺ ἔχασε ποὺ πίστεψε καὶ ποὺ ἀγωνίστηκε αὐτὴ εἶναι ἡ γενιά μας, πνεύματα, ἀνθρώπινοι ἐργάτες, ἀνθρώπινοι χαρακτῆρες.. Νὰ ποιοὶ μπορούν νὰ [illegible] οἱ μουσικές μου.. Ὅμως θὰ ἀφήσουμε τοὺς [illegible] νὰ κυλάζουν μέσα στὸ σπίτι μας; Μέσα στὴν Ἐπιθεώρηση Τέχνης; Βύρων σώσε με. Τὸ αἷμα μου βράζει ξανά. Τί τὰ θέλεις, σχαίνουμε τοὺς ἀναιμικοὺς στοὺς χαλαρωμένους. Ποῦ βρέθηκαν! Κι ὁ Παπαγρηγορίου – Ἀρκαδινὸς πρῶτος καὶ καλύτερος

Ἀντὶ Βύρων ἂν εἶναι νὰ γράψεις κανένα γράμμα δικαιό – ἀσυγκαλυπτικό γράψε γρήγορα. Ἔτσι [illegible] ταὶ νὰ [illegible] αὐτοῦ Αγγελάκο νὰ τὴ ἀπαντήσει. Ἐγὼ κάτω κάτω καταλαβαίνεις πόσο πολὺ [illegible] Μουσική. [illegible] [illegible] [illegible] πολὺ καλά – Γιὰ τὸ Ρίτσο σ' εὐχαριστοῦμε θερμὰ θερμὰ [illegible] νὰ μοῦ πεῖς πῶς σ' ἄρεσε αὐτὴ ἡ ποίηση. Δράμα, δράμα καὶ κρίμα κρίμα [illegible]..

Παρίσι 10.V.56

19

16-5-56

Αγαπητέ μου Βύρων

Έλαβα από σήμερον τα προγράμματα της αναστάσεως του Χαρμονίκου και για άλλη μια φορά με αρκετή συγκίνηση βαθειά με τις τρεις γραμμές που είχες την ευγένεια και καλοσύνη να χαράξης για την "Σονατίνα" μου.—

Αυτή ακριβώς τη στιγμή βρίσκομαι απασχολημένη με την φωνοληψία της "Σονατίνας" στη Radiodiffusion με τον πιανίστα Jean Vigué. Πρόκειται για ένα καλλιτέχνη μεγάλης αξίας που αποδίδει το έργο του κατά τρόπο καταπληκτικό.— Η εκπομπή θα μεταδοθεί στο Programme National στις 21 Μαΐου και ώρα 16.50 (ώρα Γαλλίας). Στην ίδια εκπομπή η Μαργαρίτα Pifteau θα τραγουδήσει τα "Τέσσερα Τραγούδια (Quatre Poèmes) για τη Μυρώ. Έρως και Θάνατος".—

Όλη τη χαρά μου ήρθαν να εξαφανίσουν τα τελευταία γεγονότα με την Κύπρο. Φυσικά όλο μου το είναι και η αγανάκτηση πάει πιο πολύ [illegible] από τα εγκλήματα στη "δική μας" προδοσία και δολοφονία. Εφτά νεκροί στην οδό Σταδίου και τέτοιο είχε να γίνει από το Δεκέμβρη του 44... Ας να αφυπνίσει η [illegible] της [illegible] [illegible]..

*

Η Μυρώ "δουλεύει" στη Fondation Curie στο service του docteur Baclesse. Δουλεύει πολύ, όπως είναι εξαιρετικά ικανοποιητικός από κάθε άποψη. Και [illegible] είναι στο [illegible] Μουσείο [illegible] [illegible] εξαγαφί[illegible] [illegible] και "[illegible]" [illegible] το Παρίσι.

*

Και τώρα ιδού κάτι σου πρέπει να σε ενδιαφέρει:

Πρὸ ὀλίγου μὲ ἐπισκεφθήκανε 3 Γάλλοι γνωστοί. Ὀργανώνουν ἕνα ταξίδι 20 ἡμερῶν στὴν Ἑλλάδα καὶ μοῦ ζητήσανε νὰ παραστῶ κι ἐγώ. Θέλουν νὰ γνωρίσουν τὸ "ἑλληνικὸ φῶς" καὶ ὄχι τὴν "ἱστορικὴ Ἑλλάδα".. Ἀμέσως σὲ σκέφθηκα. Πρόσεξε γι' αὐτὸ ποὺ θὰ κάνουμε: 1/ Ἔχουν νοικιάσει ἕνα τζὶπ γιὰ μιὰ βδομάδα γιὰ τὴν Ἀθήνα καὶ τὰ περίχωρα (Ὀλυμπία κλπ.) 2/ Μετὰ τὸ τζὶπ ἔχουν ἐπίσης νοικιάσει ἕνα καΐκι μὲ τὸ πλήρωμά του γιὰ 15 μέρες καὶ γιὰ ἕνα ταξίδι στὰ νησιά (Χωρητικότητος 15 μέτρων περίπου)..

Θὰ ξεκινήσουν ἀπὸ τὸ Παρίσι στὶς 14 Ἰουλίου καὶ θὰ φύγουν ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα γύρω στὶς 6 Αὐγούστου..

Νομίζω πὼς κι ἐσὺ ἔχεις πολὺ εὐχαρίστως νὰ ὀργανώσεις κάτι σὰ τὸ καταλληλότερο. Ἐξαιρετικὰ μεγάλο. Θὰ βρῇς μιὰ ἀτμόσφαιρα ἀπὸ 10 φίλους καὶ [illegible] ἕνα ταξίδι, ἢ στὴ Ρόδο, περνώντας ἀπ' ὅλη τὴν Κυκλάδη..

"Ἄν, ὃ μὴ γένοιτο!, δὲ μπορεῖς προσωπικὰ νὰ συμμετάσχεις, ἐσὺ πού Ντέμπι σ' αὐτὸ τὸ θεῖο ταξίδι, ποιὸς θὰ βρεῖ τὸν τρόπο νὰ ἐξασφαλίσει τὴ καλλίτερη [illegible] (πλοίαρχος κτλ.) Σὲ παρακαλῶ πολὺ νὰ μοῦ νὰ μοῦ ἀπαντήσεις ἀμέσως γιὰ νὰ ξέρω τί θὰ ἀπαντήσω στὴ γαλλικὴ φυλή. Ποὺ ξεχάσαμε ἐν παρόδῳ εἶναι ἡλικίας 20-25 ἐτῶν καὶ ἀποτελοῦνται 2 ἀπὸ ζωγράφους καὶ 1 ἀπὸ φωτογράφο..(Μιλοῦν δὲ μόνο Γαλλικά.)

Περιμένοντας γράμμα σου
Μὲ πολλὴ ἀγάπη
Μίμης

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

Τί κάνει ἡ κ. Παπαστεφάνου; Περιμένω κι ἀπ' αὐτὴ γράμμα

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

4-9-55 Παρίσι 1.9.56 90

Αγαπητέ Βύρων

Η «Πρώτη Συμφωνία» μου επρόκειτο νά δοθεῖ γιά πρώτη φορά πέρσυ τό καλοκαίρι στό ωδεῖο τοῦ Ηρώδου. Ως συνήθως μέ έγραψε ο Μηνάς ο Ρίτλης του Μανώλη Καλομοίρη. Σε ατυχία έφυγα διά Παρισίους έχοντας μαζί του μουσικά των Παρισιών. Όπου, προς μεγάλη μου ατυχία, κατά τα Χριστούγεννα λαβαίνω επιστολή από τόν κ. Παρίδη πού μου ζητούσε επειγόντως τό έργο γιά νά τό διευθύνει «περί τά μέσα Φεβρουαρίου». Περί τά τέλη Φεβρουαρίου νέα επιστολή του ίδιου κ. Παρίδη πού δίνει νά καταλάβω ότι αυτή τη φορά θά έμπαινε τό Κονσέρτο διά πιάνο τού Μανώλη Καλομοίρη. και ότι θά δίνουν τη «Συμφωνία» μου σ' τό «επόμενον» του κονσέρτο όπου θά συμμετείχε και ο πιανίστας Χατζηνίκος». Περί τη αρχή Απριλίου και αφού έληξε τό κονσέρτο με τον κ. Χατζηνίκο, τρίτη επιστολή τού ίδιου πάντοτε κ. Παρίδη πού ~~[illegible]~~ αναφέρει επί λέξει: «Αποφάσισα νά τη διευθύνω στό <u>πρώτο μου θερινό κονσέρτο</u>. Έτσι αντί νά σ' ακούσουν 300 θά σ' ακούσουν 3.000» Υπόθεσες μαθηματικών.- Μετά τό πρώτο του θερινό κονσέρτο δέν έλαβα επιστολή από τόν ίδιον πάντοτε κ. Παρίδη. Αντιθέτως άρχισα νά λαβαίνω πανταχόθεν σωρεία μηνύματα από φίλους της μουσικής. Και όλα με τό ίδιο μοτίβο «Αποφάσισα γιά τό έργο του Μίκη κάτι καλλίτερο: θά τό διευθύνω στό Φεστιβάλ» Και όταν όλα αυτά τα ψέμα έγιναν πραγματικότητα: Πριν από ένα μήνα ο ίδιος πάντοτε κ. Παρίδης εξουσιοδότησε κορυφαίον μουσικόν της Κρ. Ορχήστρας και φίλον μου νά μου γράψει «Πες στό Μίκη ότι τό έργο του εγκρίθηκε από την Επιτροπή του Φεστιβάλ.» Αυτά πρό μηνός. Πρό 15 [illegible] ημερών νέα επιστολή τού ιδίου φίλου μου μουσικού: «Ο Παρίδης δεχθείς πανταχόθεν πιέσεις (συνθέτες, κριτικοί, δημοσιογράφοι, Πατριαρχεία κλπ. κλπ.) αποφάσισε τελικά νά μην παίξει τό έργο σου». Αυτά πρό 15 ημερών. Πρό 3 [illegible] ημερών νέα επιστολή από τό φίλο μου διακεκριμένον Ιατρόν Βύρωνα Σάμιου όπου μου αναφέρει «Χάρηκα πού διάβασα τό όνομά σου στό πρόγραμμα του Φεστιβάλ.»

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ
ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

[illegible] 1.7.56

Αγαπητέ Βύρων

[illegible]

Έτσι π.χ. και μετά βίας συναρπάζεται η ζωή μας διά τις μουσικές, χορευτικές κλπ. κλπ. Διαφέρει μεταξύ ρυθμική απόσταση από την Etoile ή το Quartier-Latin και από την place Pigalle ή την Concorde μόλις διά τη φυσική [illegible] μορφοποιείται η ηθική παράκρουσις. (Φαίνεται άμεσα από τις ανωμαλίες του γραφικού του χαρακτήρος κλπ. κλπ.).

Συμβαίνει όταν γράφω ένα έργο να βάζω όλη μέσα όλη τη σύνθεση ώστε η κρίση του [illegible] να 'ναι για μένα κάτι πολύ περισσότερο από μιά [illegible] καλλιτεχνική εργασία. Έτσι για ένα ολόκληρο πέρα χρόνο το νευρικό του σύστημα δοκιμάζεται άγρια στις στιγμές που ακούω "Εμπρός!" και με πιάνει τρόμος. Δεν θέλω να επαναλάβω πράγματα που έχω καταλήξει μιά κουβέντα αλλά εκείνο που πρό παντός μας λείπει είναι η συνείδηση της ευθύνης.

Και σήμερα μη για όλη αυτή τη Κωμωδία - όπως που παίχτηκε και που εξακολουθεί να παίζεται σε βάρος του δεν έχω δικαίωμα ούτε και να παρακολουθώ επισήμως. Γιατί φυσικά πρόκειται για ένα μουσικό έργο του οποίου το βάρος δεν ζυγίζεται το 1 κιλό.. Όπως για 10 κιλά πατάτες υπάρχει νόμος που προστατεύει τον παραγωγό και δικαστήριο που καταδικάζει τον απατεώνα..

Αλλά σταματώ όμως γιατί είμαι πολύ νευριασμένος και δεν θέλω να βγάλω συμπεράσματα που πιθανόν να είναι άδικα..

Λοιπόν Βύρωνα σ' ευχαριστώ κατ' αρχήν που δόξα τω Θεώ σε! μόνο εσύ είδες το δικό μου το πρόγραμμα!.. Θα σε παρακαλέσω λοιπόν να του γράψεις όπως σου γίνεται και [illegible] πως πρόγραμμα το είδε και αν σου είναι δυνατόν να μου το στείλεις. Θα έχω τουλάχιστον μια μαρτυρία ότι τα έργα του εξακολουθούν να μπαίνουν στα προγράμματα — δίχως να εκτελούνται. Είναι κι αυτό μιά παρηγοριά. Δεν νομίζεις;

Με συγχωρείς για την ταλαιπωρία. Ευρισκόμενος πάντοτε [illegible]

Σε φιλώ

Μίκης

22

(Αν δεν έχεις καιρό πήγαινε στο πεθερό μου και ξηγησέ του. Κι έπειτα θα αναλάβει να του γράψεις κλπ.)

Παρίσι 22. II. 57

26-2-57

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

Αγαπητέ μου Βύρων

Άραγε ξέρεις ότι τη Κυριακή (24) παίζεται από Κρατική [illegible] ΣΟΝΑΤΙΝΑ, του για πιάνο και ορχήστρα; Στο γράμμα σου δεν μου αναφέρεις τίποτα. Ελπίζω όμως ότι ασφαλώς θα το λάβατε τη ειδοποίηση και θα πάτε να τη ακούσετε. Αν όχι, δε θα σου συγχωρήσω που ξαφνικά το πού δε θα ειδοποίησα εγκαίρως...

Τα όσα μου γράφεις για την ΙΛΙΑΔΑ με βρίσκουν απολύτως σύμφωνο. Όμως τι, είναι δυνατόν να αντιμετωπίσουμε έτσι αυτή τη κατάσταση και τη κρίσιμη (από τη δεξιά κι από τ' αριστερά δυστυχώς)?

Προτιμώ λοιπόν να πω ... ανοίγω ξανά αδίκως ... Πάντως για να καταλάβω το ... πατριωτικό του καθήκον εδώ που είναι η γνώμη του.

Ο καιρός είναι νομίζω πολύ ευνοϊκός για να πετύχουμε κάτι τέτοιο. Γιατί 1/ Στις 24 η Κρατική παίζει με σολίστ το [illegible] το [illegible] του Σονατίνα. 2/ Του Ιανουαρίου παίχτηκαν από Γαλλικό α/ ο «Οιδίπους» για ορχήστρα εγχόρδων. β/ Η «Σονατίνα» (με τον Χορόν και Κρίτων Καλογεράκη). γ/ Τα «Πέντε Κρητικά Τραγούδια» με τη Χορωδία Τσιμίτσι και ορχήστρα. 3/ Γιατί αυτή τη μέρα παίζεται στο Λονδίνο το φιλμ του Arthur RANK «Ill met by moonlight» με μουσική δική μου και όλο ο τύπος του Λονδίνου εκθειάζει τη Μουσική (όταν χρειασθεί θα σου στείλω αποκόμματα). 4/ Το Εθνικό Χορόδραμα παίζει δύο μπαλέτα μου της Εθνικής, και το Αποκριά (και ένα ελληνοσοβιετικό)

Ώστε τη Σοβιετική Πρεσβεία μπορείτε ... οι φίλοι του, να δώσετε έναν εποικοδομητικό απολογισμό και το σπουδαιότερο μπορείτε να προμηθευτείτε από τη Στούντιο Ζαππείου όλη τη μουσική του που ο ρώσος σκηνοθέτης να σχηματίσει προσωπική ιδέα..

Κατά τη γνώμη του χρειάζεται να γίνουν ~~[illegible]~~ ενέργειες προς δύο κατευθύνσεις 1/ Σοβιετική Πρεσβεία. Γι' αυτό θα πρέπει να έχετε από υπολογίζει οριστικά κύκλους της ΕΔΑ καθώς και της στέγης του Καλλιτέχνη (Κυρία Πανά. Αναγνωστάκη κλπ) .. Όπως μπορεί να να πάτε και προσωπικά να δείτε και να μιλήσετε με τον ρώσο [illegible]

2/ Σκηνοθέτης. Το μεγαλύτερο επιχείρημα γι' αυτόν είναι – έστω από

Έχε υπόψη σου τη κ. Αντωνία Λάμδα (Μουσικό Τμήμα ΕΙΡ). Είναι μεγάλη φίλη του και μπορεί να βοηθήσει για να πάρετε της δίσκους από τη δισκοθήκη του Σταθμού

τή Μουσική μου πού πρέπει νά ἀκούσει — τό γεγονός ὅτι συνεργάζομαι μέ τήν μεγαλύτερη ἀγγλική ἑταιρεία (τήν RANK) καί αὐτό μέ τούς σκηνοθέτες POWELL καί PRESBURGER πού εἶναι πολύ γνωστοί στή Ρωσσία (Κόκκινα παπούτσια – Παραμύθια τοῦ Χόφμαν – 49ος Παράλληλος – Υπόθεση Ζωής καί θανάτου – ὁ Μαύρος Νάρκισσος κτλ κτλ) Ἀκόμη ἄν θέλει μπορῶ νά προμηθεύσω γράμματα συστατικά, ὅπως ὁμολογῶ ὅτι δέ μοῦ πάει [illegible] ὅτι κάθε φορά πού μοῦ γράφει ὁ Powell ἀρχίζει (τί γελοῖο!!) μέ τό "Mon cher Maître"... Ξέρω ὅτι μέ εὐστροφία ἀφάνταστα καί ὅτι ἔχει γίνει ὁ πιό θερμός ὀπαδός καί προπαγανδιστής τῆς Μουσικῆς μου.—

Ὅμως καί ἄν ἀκόμη ὑποθέσουμε ὅτι δέ κάνουμε τίποτα μέ τήν ΙΛΙΑΔΑ θά ἤθελα πάρα πολύ, μιά καί ἔθιξε τό θέμα ἡ Σοβ. Ἕνωση, νά γίνει κάποτε κάτι ἀπό τήν Ἑλλάδα ὥστε νά μοῦ δοθεῖ ἡ εὐκαιρία νά πάω προσωπικά νά διαδώσω τή μουσική μου. Ἔχω ἤδη ἔργα γιά 2 πλήρη προγράμματα καί μέ...δίπλωμα τῆς διεύθυνσης ὀρχήστρας τοῦ Conservatoire de Paris νομίζω πώς ἔχω τό δικαίωμα νά τά διευθύνω ὁ ἴδιος.. Ὅλα αὐτά μποροῦν νά γίνουν μόνον ἀπό τήν Ἑλλάδα. Καί φυσικά στήν ἐρχόμενη χειμωνιάτικη περίοδο. Ἀσφαλῶς εἶμαι διαθέσιμος (μετά τόν προσεχῆ Ὀκτώβριο) νά πάω στή Σοβιετική Ἕνωση εἴτε γιά συναυλία εἴτε γιά νά γράψω τή μουσική σέ φιλμ εἴτε καί γιά τά δύο.. (Πρόσωπα πού μποροῦν νά μᾶς βοηθήσουν. 1/ Ἠλίας Ἠλιοῦ. (Εἴμαστε μαζί στήν Ἰκαρία. Πολύ φίλος μέ τά παιδιά του κτλ) Ἀντώνης Μπριλλάκης πιθανόν ὁ Σαράφης, μέσω τοῦ Τσακαλώτου κτλ.. Ἡ Ἤβη Πανοῦ (ἐπίσης τό καλλίτερο). Ἔχω τήν ἐντύπωση ὅτι μέσα στό ~~ΚΚ~~. Ἐπίσης δέ ἔχω πολλή συμπάθεια. Ὅμως νομίζω ὅτι εἶναι ἀπό κεῖ πού βγαίνουν οἱ προτάσεις γιά τήν μουσική πού πρέπει στή Σοβιετική Ἕνωση... Βασίλης Ἀρκαδινός (Παπαστρατηγείου) Ξέρω πώς δέ μέ συμπαθεῖ πολύ ὅμως τεχνικά καί γνωρίζω θά μέ βοηθήσει ἄν δεῖ ὅτι ἐνδιαφέρονται γιά μένα ὑψηλά πρόσωπα (Ἠλιοῦ π.χ.) — Κτλ. κτλ..

Εὐχαριστῶ γιά ἄλλη μιά φορά γιά τό ἐνδιαφέρον σου καί περιμένω νέα σου.. Χαιρετισμούς στή Μυρτώ καί ἀπό μένα [illegible] οἱ ἄγνωστοι φίλοι, μέ συγκινοῦν βαθιά καί μέ ἐνθουσιάζουν...

Μέ ἀγάπη
Μίμης

ΓΙΑ ΤΗ ΜΥΡΤΩ: "Ἔχω δικό μου φίλο στό Service Dr Baclesse (Fondation Curie). Μόνο γιά ἰδιωτικό λόγο εἶναι, καλό γιατρό καί δέχεται ἀρρώστους ἀπό τήν Ἑλλάδα. Εἰδικότης: θεραπεία τοῦ καρκίνου λάρυγγος, στήθους, [illegible] καί [illegible].. Ἄς τό ἔχεις ὑπ' ὄψιν σου.

Παρίσι 6 III. 57

Ἀγαπητέ μου Βύρων

Χίλια θερμά εὐχαριστῶ γιά τό σημερινό σου γράμμα τό ὁποῖο θά ἀπαντήσω ἐκτενῶς.. Χίλια εὐχαριστῶ καί γιά τή κριτική.. Εἶμαι περίεργος ἄν θά ἀκουστεῖ ἐδῶ καί μιά ἐλ-ληνική παραγωγή.. Ὁ Αρκαδινός [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].. Στό μεταξύ μου πέρασαν ἀνέστειλες πού θά μεταδοθεῖ τό Σάββατο 9 Μαρτίου τό Ἐθνικό Πρό-γραμμα Ἀθηνῶν πού εἶναι [illegible] τά Χρονικά στήν ὥρα (20[45] - 21[15]).. Ἐλπίζω νά τ' ἀκούσετε..

Πῆρες τό σημερινό μου γράμμα; Γράψε μου ὅταν ἔχεις καιρό.. Ἔχω ἀνάγκη γιά μιά γνώμη [illegible].

Φιλιά στή Νικολ. Φιλιά στή Μυρ.

Μέ ἀγάπη

Μίμης

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

Παρίσι 12. Μαρτίου 1957.

Αγαπητέ μου Βύρων.

Σ' ευχαριστώ θερμά για τη φροντίδα. Είναι αλήθεια ότι [illegible] [illegible] γι' αυτήν [illegible], κάνοντας πολύ χάρη με τη κριτική. Το καλύτερο που μπορεί να πει κανείς [illegible] είναι [illegible] [illegible]...»

Όταν το έγραψα είχα [illegible] [illegible] μου [illegible] [illegible] η οποία περίμενα να μεταδοθεί από το Σταθμό Αθηνών το περασμένο Σάββατο. Τελικά αντί [illegible]. Ο κ. [illegible] μου είπε: «Ήταν [illegible] αριστερή». Όταν δεν εγνώριζα ότι υπήρχαν τόσο πολλοί αριστεροί», και [illegible] [illegible] [illegible] να βάλει στη [illegible]: «[illegible] [illegible] από το θόρυβο που γίνεται εναντίον του από τη κριτική».

Όπως καλύτερα. Παρότι θα [illegible] αρκετά [illegible] και [illegible] από-σταση - [illegible] [illegible] - [illegible] κάθε είδους σχέση με αυτή [illegible] με είχε [illegible] και σημαντικά.

Αντίθετα [illegible] [illegible] να γράψω το άρθρο που σου εσωκλείω σαν μια [illegible] απάντηση και διαφώτιση σ' [illegible] αφορμή και σχόλια. Και πρώτ' απ' όλα τι είναι. Οι αντιδράσεις που ακούγονται [illegible] [illegible] θα ήσαν [illegible] αν ~~[illegible]~~ δεν άρκουσαν αυτά που [illegible] και δεν προσ-[illegible] να καταλάβει. Ειδικά και συγκεκριμένα [illegible]. Είναι μια «[illegible]» [illegible] — [illegible] — στη κριτική [illegible] «Αυγής» που είναι [illegible] στις λέξεις «προοδευτικός», «[illegible]» και «αντιδραστικός» σαν [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] — Είναι φυσικά απάντηση σε όλη τη κριτική που [illegible] σε τη μηχανιστική αντίδραση του [illegible] για το καινούργιο, σαν [illegible] κατανόηση και ανάλυση του καλλιτεχνικού φαινομένου». Είναι ακόμα [illegible] (και [illegible]) κριτική στη θέση του ΚΚ.ΣΕ. για τη μοντέρνα [illegible], την οποία [illegible] [illegible] [illegible] στη Σοβ. Ένωση — [illegible] [illegible] το θέμα, που είναι [illegible], [illegible] [illegible] και μπορώ να [illegible] [illegible] [illegible] με [illegible]. [illegible] φυσικά να υπάρχει [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] για [illegible] [illegible]. Είναι μια θέση [illegible] [illegible] και να μη [illegible] μια [illegible]. Άλλωστε έχουμε [illegible] [illegible] με τα αποτελέσματα.

Ἡ θέση τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ ἦταν φυσικά στὴ Ἐπιθεώρηση Τέχνης. Ἐκεῖ ἦταν καί ἡ ἀρχική του σκέψη. Ὅμως θυμήθηκα ὅτι πρό 2½ περίπου μηνῶν τῆς ἔστειλα μιαν ἐπιστολή (μέσα στὴν ὁποία [illegible] ὅτι εἶναι [illegible] τόσο τό ὕφος, ὅσο καί ἡ οὐσία μιᾶς ἐπιστολῆς τοῦ [illegible] [illegible] σε [illegible] στή κριτική τοῦ [illegible] ([illegible]) γιά τή μουσική τοῦ Χατζιδάκι σέ κάποια ἀρχαία τραγωδία.) καί φυσικά οὔτε ἡ ἐπιστολή μου δημοσιεύθηκε μά οὔτε καί ἔμαθα τίποτα γιά τοῦ γράμματος τό [illegible] παρ' ὅτι καί [illegible] ὑπῆρξα καί μιαν [illegible] προσφορά ἔχω δείξει [illegible] γιά [illegible] μου... Ἄλλωστε καί ἡ προηγούμενη μελέτη μου δημοσιεύθηκε σχεδόν μετά βίας, ἀφοῦ παρέμεινε 8 ὁλόκληρους μῆνες στά χρονοντούλαπα τοῦ [illegible]... Ὥστε φαντάζομαι εἶναι [illegible] γιά τοῦ [illegible] σ' Ε.Τ... Μιά [illegible] καί τά πράγματα εἶναι ἔτσι, σκέφθηκα ἐσένα + τό κύριο Σαββίδη (τοῦ Βήματος-Νέα)... Ἡ ἐσένα σύ τόν κ. Παπανούτσο μέσω ὁποίου εἴμαστε πολλά φίλοι καί ἀπό καιρό σέ καιρό ἀνταλλάσσουμε γράμματα... Δηλαδή νομίζω ὅτι τώρα πού τά πράγματα εἶναι [illegible] [illegible], θά ἦταν ἰδεώδης νά δημοσίευε τό Βῆμα λχ. τό ἄρθρο μου [illegible] [illegible] [illegible] γιά [illegible] κλπ... Κατά τή γνώμη [illegible] μεγάλο ρόλο μιά ἐπίσημη ἢ [illegible] παρουσίαση του ἔστω μάλιστα ἀπό τό θόρυβο καί τή γενική ἄρνηση. Γιατί εἶναι αὐτό [illegible] [illegible] [illegible]. Η [illegible] [illegible] τό [illegible] λχ. ὅτι ὁ Κρ. ἀρχ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ ἀπό τή [illegible] καί τη [illegible] σ' Σουίτα... Μή [illegible] [illegible] γιά τό κόπο (του [illegible]) πού θά βάλω, ὅμως αὐτό θά εἶναι, κατά κάποιο τρόπο μιά [illegible] καί γιά [illegible]. Ὥστε ἄν τό [illegible] νά βάλεις τό ἄρθρο μου [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] νά [illegible] [illegible] αὐτό θά εἶναι μιά ἐπιτυχία καί [illegible] [illegible] σχεδόν [illegible] μέ τό [illegible] σ' Σουίτα... Ἐπαινέτης σοῦ ὀργανωτικό σου [illegible] καί σού [illegible] [illegible] καί [illegible] σου... Καί... γράψε μου, ὅταν ἔχεις καιρό νέα, πολλά νέα... Φιλιά σ' [illegible] ἀπό [illegible] τό [illegible]. Χίλια εὐχαριστῶ.

Μέ πολλή ἀγάπη

[illegible]

Δίνε ἰδιαίτερα χαιρετίσματα στή Παπανούτσο(?)... Η [illegible] σε [illegible] τώρα... γιατί;

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

25

Ρώμη 3. IV. 57

Άγαπητέ μου Βύρων

Σ' εὐχαριστῶ πολύ γιά τό γράμμα σου. Μοῦ ἐπιτρέπεις ὅμως νά ἀπορῶ γιατί σ' ἐνοχλοῦσαν τόσο πολύ οἱ κριτικές ὥστε νά μοῦ ἀναστατώσης τοῦ Ρώσσο συνθέτη. Οἱ κριτικές πάντα εἶναι ἕνα πράγμα - ἡ Μουσική καί ἡ ἀξία τοῦ καλλιτέχνη εἶναι ἕνα ἄλλο πράγμα. Ὁ Ρώσσος θά πρέπει νά τό ξέρει.

Ἐπίσης δέν συμφωνῶ σ' ὅτι ἀφορᾶ ὅτι θά πρέπει νά τοῦ γράψω κλπ. κλπ. Δέν γίνονται ποτέ ἔτσι οἱ δουλειές. Π.χ. μέ τόν Ράνκ. Εἶναι αὐτοί που πῆραν τήν πρωτοβουλία καί ὄχι ἐγώ. Εἶναι ζητήματα ἀπλῆς ψυχολογίας ὅπως πολύ σπουδαίας γιά τήν ἐπιτυχία μιᾶς τέτοιας δουλειᾶς.

Σοῦ ἐπαναλαμβάνω ὅτι τό μεγαλύτερο ἐπιχείρημα γιά τόν Ρώσσο εἶναι τό γεγονός ὅτι δούλεψα τοῦ RANK καί μάλιστα μαζί μέ τούς σκηνοθέτες MICHAEL POWELL καί EMERIC PRESBURGER πού θεωροῦνται σήμερα ἀπό τούς κορυφαίους τοῦ ἀγγλικοῦ καί εἶναι διάσημοι στό ἐξωτερικό. Τό γεγονός αὐτό εἶναι τό καλλίτερο πιστοποιητικό. γιατί ὁ καθένας ξέρει ὅτι στόν RANK δέν μπαίνει εὔκολα ὁ καθένας.

Ὥστε νομίζω ὅτι τό πρῶτο πράγμα πού πρέπει νά γίνει εἶναι νά τό ἀποδεχθῆ καί νά τοῦ πῆς ἀκόμα ὅτι ὑπάρχει ἡ συνθήκη πού συνεργάστηκα μέ τόν MICHAEL POWELL καί θά δῆς τήν ἀντίδραση.

Διάβασες τό ἄρθρο μου στό ΒΗΜΑ 22 Μαρτίου ; Μέ τίτλο Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΕΝΣΧΕΣΗ ΚΑΙ ΟΙ ΙΔΕΕΣ. ; Τελικά δέν παρουσιάστηκε σάν μιά γενική διαφώνια γιά τήν Ἑλλάδα. Δεν σοῦ κρύβω ὅτι ὅλη αὐτή ἡ συμπεριφορά κατάντησε γιά μένα ἐξαιρετικά ἀποκαρδιωτική. Παρόλληλα μέ τό δικό σου ἔλαβα διάφορα γράμματα ἐγκωμιαστικά ἀπό εἰδικούς μουσικούς. Μέ συγκίνησε πολύ ἡ ἐγκαρδιότητα τους ὅπως ἐκεῖνο πού μοῦ χρειαζόταν ἦταν νά πῶ τά ἴδια πράγματα ἀνοιχτά, στήν ἐφημερίδα... Κατά τή γνώμη μου τίποτα δέν δικαιολογεῖ αὐτή τή σιωπή πού τό ὁπωσδήποτε ἀρχίζει νά ἀφήνει βαρειά ἴχνη ἐπάνω μου σέ σχέση μέ τά ὄνειρά μου γιά τήν Ἑλλάδα.

Ὁ Λαρίδης μοῦ ἔγραψε καί μοῦ ζητούσε νά τοῦ γράψω μιά δεύτερη Συμφωνία. Ὅμως γιά Μόσχα κλπ. τίποτα. Ποιός ξέρει τί ἐμπόδια θά ἔχουν μέ ὅλη αὐτή τήν ἀνακοίνωση εἰσερχόμενος σέ ἑλληνικό συνθέσεις.. Τό ξέρω κι ἀπό τό Χορευτικό. Ἀνοιχτά, καί τοῦ νοστευόν, διαπιστώνει ὅτι μέ θεωρεῖ γιά τόν καλλίτερο ἕλληνα συνθέτη ὅμως δέν μπορεῖ νά μέ παίξει ἀκόμα γιατί ἔχει ὁ αὐξημένες ὑποχρεώσεις

Ἔχω τή διάθεση σου ἀνακοίνωσα ἀθηναϊκή ἐφημερίδα πού μιλάω ἐγκωμιαστικά γιά τή μουσική τοῦ τίτλ...

Παρίσι 3. IV. 57

αόρατοι στή λαϊκή που κρατάνε τά λόστα.. Μέ τό Χατζιδάκι είμαστε πολύ φίλοι. Κάθε Κυριακή βγαίνουμε οικογενειακώς έξω από Παρίσι και τρώμε στη Λάγγεη μαζί μέσα στά δάση.. Μάλιστα ελπίζουμε νά μού παίξει φέτος τόν Ιούνιο στή "2 Σουίτα". Όμως τό λίγουν αφήνω Αθήνα τό χάνει τόν ξέρω βαρβατ- μι ο Πιπρίτης.... Τελικά όλη ζωή στήν Αθήνα δέν έχω τίποτα. Εκτός από λίγους φίλους που αγαπάνε τή μουσική μου όλοι άλλοι μέ αρνούνται καί μέ χτυπούν. Ακόμα καί οί "φίλοι" μου είναι όλοι αναρμόδιοι, είτε αδύναμοι κλπ κλπ.. Καί ξέρεις άν είχα μιά δημόσια ενίσχυση θά μπορούσα νά κάνω αυτού κάτω πολλά πράγματα.. Έχω γράψει ήδη ένα νέο άρθρο "Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ. ΕΤΟΣ ΜΗΔΕΝ" που ξεκινάει τή ζωή.. Έχω έτοιμη 2 νέα Σουίτα. Καί γράφω τώρα ένα κοντσέρτο γιά πιάνο ποιό είναι παραγγελία μιάς μεγάλης αγγλίδας πιανίστας.. Ο οικονομικός έχει από ένα μήνα τή Σουίτα αρ. 3 γιά ΜΕΖΖΟ-ΧΟΡΩΔΙΑ-ΚΑΙ ΟΡΧΗΣΤΡΑ μέ τίτλο η ΜΑΝΝΑ (λαϊκό τό ποίημα τού Σολωμού).. Όμως τίποτα δέ ενισχύει τή προσπάθειά μου. Μονάχα από τό Παρίσι τί νά κάνω; Μού χρειάζεται μιά μικρή βάση. Μερικοί άνθρωποι πού νά ενδιαφερθούνε όχι μόνο ηθικά αλλά καί πρακτικά γιά τά έργα μου. π.χ. ο Μαρκέζης είναι φίλος μου. Όμως δέ μπορεί νά ασχοληθεί αποκλειστικά γιά μένα. Ο υπουργός ο Τσάτσος είναι πρόθυμος νά μέ βοηθήσει (συμπάθεια πολύ μέ από κάποτε) όμως κι αυτός πώς νά μέ βοηθήσει; Τώρα είναι αργά. Όμως μέ μιά συνδυασμένη ενέργεια μπορούσαμε π.χ. νά επιβάλλουμε τή ΜΑΝΝΑ τό Φεστιβάλ.. Υπάρχουν επίσης άνθρωποι σάν τό Παπανούτσο, τόν Σαββίδη κλπ. Όμως γίνεται τόση κίνηση ενάντιον του λέγονται τόσα βαρειά πράγματα γιά μένα πού κανείς δέ τολμά νά κουνηθεί.. Σιγά-σιγά αρχίζουν νά αδιαφορούν.. Από τό σημείο αυτό καί πέρα αρχίζει ή ζωή. Τί περιμένουν νά μ'αναγκάσει ή λόρδος ή ένοχος γιά νά ματέγω; Τότε όμως ποιός μπορεί νά τή κυττάξει; Ναί βέβαια οί βεβαίως καί οί μεγαλύτερες αγάπες καί όλη για ή φλόγα σβύνει όταν πεθάνει τέτοιου είδους διακρασίες, όταν ακόμα τής έχει αποδείξει, μέ χίλιους δυό τρόπους τή δυνατότητά σου και έχω σή λογείων ίσως κατά βάθος, δέν έχω τό θάρρος νά βρώ ανοιχτά τό μέρος σου. ~~Η~~ ~~[illegible]~~ Είναι παρά- μικρή απειρηγόθς δέν είναι ή αποφασιστική πού σέ σπρώχνει αλλά ή ανδία. Έτσι γράφω αυτά γιατί ξέρω ότι μιά μέρα τό έργο μου θά αναγνωριστεί στήν Ευρώπη καί μουσικά από τώρα ότι τότε συμπεριφορά λίγα πράγματα θά ξεκαθαριστούν νά μέ αναδείξουν μέσα στή πατρίδα μου! Ιδού μία απολογία είς τών προτέρων. Χαιρετισμούς στή Ντορίτα. Μέ πολλή αγάπη
Μ.

'Η αντίσταση δέ μπορούσε, γιατί πήγαν από τήν Αθήνα τού εκεί δισκογραφείο νά μού τή βάζει, γιατί θά είμαστε τού μουσικά του. Τελικά φοβήθηκε καί τό έβγαλε.. Έχεις πολλούς εχθρούς-η πού είναι...

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

ΠΑΡΙΣΙ 4.VI.57

Ἀγαπητέ μου Βύρων

Τελευταία μού 'γραψες, 2-3 ελληνικά γράμματα μέ ἐνδιαφέρον γιά τή δουλειά μου καί τώρα μόλις συνέρχομαι από τίς ἀπαντήσεις μου ἦταν ἀπότομες, "θέλησα σκληρές". Στό κάτω-κάτω ἔχεις κι ἐσύ τή δουλειά σου, τίς ἔγνοιες σου, τά βάσανά σου, κι ὄχι μόνο, ὅπως τό μεγάλο ἀκρά-δαντα, ἔγνοιες καί βάσανα τῆς ρουτίνας μά πολύ πιό πέρα — γιατί δέ χρειάζεται νά 'χεις πολλές ~~[illegible]~~ ἀδιαφορία γιά νά καταλάβεις τί διαχωρίζεις μέσα τή δουλειά σου καθώς καί μέσα τοῦ κύκλου σου. Θεωρῶ σά ὑποχρεωτική μου αὐτή τήν ἐπαναφορά, τήν ἐπανάληψη τῆς αἰτίας μου γιατί, μά τό Θεό, αἰσθάνομαι πολύ ἔνοχη μ' ὅλο αὐτό τό ἐγωισμό μου πού διατρέχει τήν μία χρονιά πλευρά τήν ἀλληλογραφία μας. Ἄς ἀφήσω ὅμως — γιά νά δικαιολογηθοῦμε — πώς ἡ Μουσική καί εἰδικότερα ἡ Σύνθεση εἶναι μιά ἰδιαίτερη περίπτωση πού ἀφορᾶ ἄμεσα τόν καθένα μας, ἀνεξάρτητα ἀπό τή δουλειά του, ἐνῶ ἡ Ἰατρική π.χ. μᾶς ἀγγίζει μόνο ἔμμεσα καί δέ μπορεῖ νά μᾶς ἐνδιαφέρουν τά ἰδιαίτερα προβλήματά της. Ξεκινώντας ἀπό αὐτή τή σκέψη αὐτή καταλήγουμε στό συμπέρασμα ὅτι ἡ Τέχνη καί ἀκόμα πιό πολύ ἡ Μουσική πρέπει νά ἐνδιαφέρει καί νά ἀπασχολεῖ "ὅλους" — τό σύνολο ἄν εἶναι δυνατόν μιᾶς κοινωνίας. Ὅμως σέ ὅτι ἀφορᾶ τήν Ἑλλάδα αὐτό τό πρέπει καταντᾶ τίς μέρες μας φυσική ἀναγκαιότητα. Καί ἔρχομαι στό "μοιραία", λοιπόν, τοῦ "ἐγωισμό μου". Εἶμαι ὑποχρεωμένη νά παίρνω "ἀντικειμενικά" (ὅσο γίνεται) τήν περίπτωσή μου. Λοιπόν τό λέω ἀπ' ἀρχῆς καί κατηγορηματικά: Σάν ἕνας νεοέλληνας συνθέτης πού (αὐτό ἔχει μεγάλη σημασία) ξεκινάει ἀπό καθαρά ἑλληνική "παράδοση" τήν παλαιότερη μου εἶναι ἀδύνατον νά συνεχίσω, νά ἐμπνευστῶ καί νά δημιουργήσω ἄν δέ νοιώσω ζωντανά ὅλο γύρω ἀπό τοῦ στενοῦ αὐτοῦ κύκλου (πού περιλαμβάνει τή Μουσική μας κόσμο καί τούς δημιουργούς του) ὑπάρχει ἕνα κοινό χαρακτηρισμένο, ἕνα κοινό μέ προσωπικότητα. Ὄχι φυσικά γιά νά μέ χειροκροτεῖ ἀλλά γιά νά μέ δέχεται καί νά μέ κρίνει. Αὐτή τή στιγμή — ὅλη ἐπειδή εἶμαι μακριά — μοῦ λείπει φοβερά αὐτή ἡ ζεστασιά γέφυρα πού μέ κάνει νά σοῦ ἀναπνέω ἄνετα. Ἐάν μάλιστα κατορθώσει αὐτό τό ντουέτο της ἡ ἄρνηση τοῦ "κύκλου", σάν, ἡ ἀδιαφορία, ἀπάθεια, μή συμμετοχή, τοῦ "κοινοῦ" χάνεται γιά μένα κάθε νόημα ἐπαφῆς καί συνδέσμου μέ τή χώρα μου. Μένει ἡ καταγωγή μου πού τήν διατηρῶ καί τήν εὐχαριστῶ. Μένει τό βάθος. Αὐτό πού εἶμαι. Ὅμως ποιός μπορεῖ νά ζήσει μόνο ὑπογείως; Μέ τή ρίζα; Καί ποιός θά μέ κατηγορήσει ἄν στραφῶ ὁλοκληρωτικά πρός τά κεῖ πού θά βρῶ ζεστασιά, κατανόηση

2

ἐνδιαφέρον, κοινό; Δέν εἶμαστε. Νομίζω, ὑπέθεσα, καί τ' ἄλλο κάθε φορά πού θά νοιώσω ὅτι τό ἔργο μου βρίσκει ἀπήχηση, πίστη, ἡ θαυμαστό νοιώθω αὐτόματα νά γίνομαι δημιουργικότερος, βαθύτερος, ὁλοκληρωμένος. Η δυσπιστία καί ἡ ἀδιαφορία στενεύουν, χρωματίζουν, ἀποστερώνουν! Γι' αὐτό θέλω πρῶτα νά γίνω λ.χ. Γάλλος ἤ Ἄγγλος (δέν ἀστειεύομαι) νά ξαναγυρίσω γιά λίγο στήν Ἑλλάδα, καί νά μείνω ἄν εἶναι δυνατό ὅλη τή ζωή μου, πού ἔχουν ἐξωτερικό ρεύμα, μ' ἕνα μαγνητόφωνο, νά βάζω τή μουσική του καί νά τήν ἐξηγήσω. Ὅπως βλέπεις δίνω μεγάλη σημασία στόν ἑαυτό μου καί στή δουλειά μου καί ξέρω πόσο αὐτό εἶναι ἐπικίνδυνο, ἰδιαίτερα στήν Ἑλλάδα. Αὐτό προέρχεται ἀπό τή βαθύτατη πίστη μου ὅτι μέσα στά ἔργα μου καθρεφτίζεται ἡ δυστυχία καί ὁ πόνος τοῦ λαοῦ μας. Ξέρω ἀκόμα πόσο δούλεψα γιά νά ξεπεράσω ὅλη αὐτή τή σκέψη, τή ζωή τά συναισθήματα στά τεχνικά πλαίσια πού ἐπιβάλλονται ἀπό τά ἴδια τά ἔργα τῆς Μουσικῆς τοῦ καιροῦ μας. Καί ξέρω ἀκόμα, μέ τήν βοήθεια τῆς Κριτικῆς, ὅτι κάποτε τά ἔργα αὐτά θά πάρουν μιά Α θέση μέσα στό ρεπερτόριο τῆς Μουσικῆς. ~~Αὐτά~~ γιατί ὥστε γεννιέται γιά μένα ἐκεῖ ἡ ἀνάγκη ὑποχρεωτικά νά πουλήσω αὐτό τό ἔργο ἀρχίζοντας ἀπό τό παρελθόν μου. Ὅπως ὅμως τό παρόν, ἡ κατάσταση εἶναι ἀπελπιστική. Δίχως νά μπορῶ νά ἀντιδράσω ἀποκόβομαι καί ἀπό τή σημερινή μου "βάση"..

Ἐκεῖνοι πού θά ἔπρεπε νά εἶναι οἱ φυσικοί μου σύμμαχοι, οἱ προοδευτικοί διανοούμενοι, γιά προσωπικούς λόγους, καταλήγουν νά εἶναι οἱ χυδαιότεροί μου ἀντίπαλοι. Ἡ Ἐπιθεώρηση Τέχνης καταφεύγει στήν συνωμοσία τῆς σιωπῆς. Ἐκεῖ γράφτηκαν δύο ἐπιστολές τοῦ κ. Φ. Α. γιά τή μουσική τῆς Ἐπιφυλακτικότητος καί μία κριτική τοῦ ἴδιου γιά τό "Γαρύφαλλο στ' αὐτί"! Ὁλόκληρη αὐτή ἡ ἔκταση πού εἶχαν οἱ "Σουίτες", ὅλη αὐτή ἡ δουλειά, ἡ προσπάθεια, μένει ἀπαρατήρητη γιά ἕνα περιοδικό πού θέλει νά λέγεται ζωντανό, σύγχρονο, προοδευτικό. Μά τό χειρότερο ἀκόμα εἶναι ὅτι ἀπό τήν ἀναπαράσταση αὐτή πού μᾶς δίνουν εἴτε σάν ἄτομο, σάν χαρακτήρα εἴτε σάν μουσικό δέν βρίσκεται ἕνας πού νά σκεφτεῖ καί νά πεῖ: αὐτός ὁ ἄνθρωπος μᾶς δίνει τό αἷμα τῆς καρδιᾶς του καί ὅλη ἡ κριτική τό φτύνει καταπρόσωπα. Ποιό εἶναι τό χρέος μας; Εἶναι εὔκολο νά λέει κανείς: ὅσο ζήσω θά θριαμβεύσει ἡ Ἀλήθεια. Φυσικά θά θριαμβεύσει εἴτε οἱ φίλοι μου μέ ὑποστηρίξουν εἴτε ὄχι. Μιά ἐπιστολή, μιά ἰσχυρή διαμαρτυρία, ἕνα διαμαρτυρόμενο δέ θ' ἀλλάξει πολλά πράγματα. Τό ξέρω. Ὅμως νομίζω, αὐτή τή στιγμή εἴτε τό θέλω εἴτε δέ

τό θέλω τώρα καί ξαναλέω χιλιάδες φορές μέσα μου (γιά νά τό πιστέψω κι ό ίδιος) «Βάλε τρέξε καί παίξε. Ξέχασε πώς υπάρχει ή Ελλάδα. Γύρισε μιά γιά πάντα τή ράχη καί κύτταξε μπροστά σου» Είναι δυνατό αυτό;

Δυστυχώς όμως, γιά μένα, δέ γίνεται αυτό πάντα αυτό. Τί τά θέλεις, οί καλή κριτική, ή φήμη, ή επιτυχία, τέλος πάντων όλ' αυτά δέ [illegible] όπως τό βάθος μού προκαλούν ένα είδος αισθηματικού, ηθικής, βαθειάς ικανοποίησης. Με ενδιαφέρουν οί ανθρώποι πού νά θέλω νά τούς ξαναπροκαλέσω, νά τούς καγχάσω, νά τούς διασκεδάσω. Ξέρω πώς υπάρχουν καί άνθρωποι πού μέ εκτιμούν καί περιμένουν... Φαντάζομαι μιά συναυλία μέ τήν Κρατική ορχήστρα πού νά παιχτούν όλα έργα μου (τί όμως θά έλεγε ό κ. Φ.Α.) καί μέ σολίστ λ.χ. τή Μπαχάουερ ή τήν Eileen Joyce ή τόν Μαντικιάν. Φαντάζομαι αυτή τή διαλέξη – συναυλία στήν Αθήνα καί τήν Επαρχία μας [illegible]. Οπωσδήποτε Βύρων πρέπει τό προσεχή χειμώνα νά κατέβω! Άν όχι τίποτε άλλο θά [illegible] μαζί. Έγραψα καί τού Κουράκο γιά όλα αυτά καί περιμένω απάντηση. Φυσικά ως τότε κάτι περισσότερο θά έχει γίνει εδώ πέρα. Καί μέ τή Σουίτα! Πρός τό παρόν ιδού μιά καλή αρχή: Ή Συμφωνική ορχήστρα τού BBC παίζει τή 24 Ιουνίου τό "ΚΑΡΝΑΒΑΛΙ" (ή Ελληνική Αποκριά). Όλη τή Σουίτα πού περνάει 32 λεπτά.) Διευθύνει ένας εγγλέζος μαέστρος ό COLIN DAVIES. Καί θά μεταδοθεί από τό Light Program. Δυστυχώς δέ ξέρω ακόμα τήν ακριβή ώρα. Στό μεταξύ άλλα μου έργα όπως λ.χ. ή SONATINA καί ό κύκλος τραγουδιών ΕΡΩΣ ΚΑΙ ΘΑΝΑΤΟΣ παίζονται τακτικά από όλους τής ευρωπαϊκής σταθμούς (τό μαθαίνω γιατί μού έρχονται τά ποσοστά) όπως μού χρειάζεται κάτι πού νά κάνει μπάμ! Ίσως μέ τή Σουίτα. Ίσως μέ κάτι άλλο, πού είναι ακόμη μυστικό..

Όμως, Βύρων, γιά νά παραστήσω τή ψυχολογία καί νά μπω στήν πράξη εκείνο πού πρέπει νά αναλάβεις προσωπικά γιά μένα είναι νά μέ τακτοποιήσεις Α/ μέ τούς "ηλίθιους" τών προσφύγων ή πιθανόν κινήματος (σου ξαναλαβαίνω [illegible] τό Ήλιου.) καί Β/ μέ τήν Σοβιετική Πρεσβεία. Γιατί πρέπει νά συμβαίνει κάτι τό σύντομο άμεσο. Δέν έχω καμμιά αμφιβολία πώς ό Άνησυχουντάκης κάτι έχει νά κάνει μέσα σέ όλα αυτά. Όμως θά πρέπει νά τόν ξεσκεπάσεις. Είναι τερατώδες νά μέ αγνοούν ή νά μέ θεωρούν αντιπαθ-

μιτο στή Σοβιετική Πρεσβεία, ἀφ᾽ ἑνὸς, τὸ μοναδικό ἔξημα ανθέων ποὺ ἐπίσημα
ἡ Ἀμερικανική Πρεσβεία μὲ καταδίωξη, ὁ μὲ ἔβγαλε ἀπὸ τὴ συναυλία σας,
καὶ ἔγραψα νὰ σταματήσει τὸ λαχτοῦ ἔργο του στὴν Ἀμερική. Ὅμως ὅλες
καὶ νὰ τὸ πάρεις — μουσικά, ἀνθρώπινα - προσωπικά - πολιτικά — εἶναι πολύ
δυνατὸν νὰ φανταστεῖ κανεὶς ὅτι θὰ ἔσωζαν κάποτε στὴν... Δημοκρατία! Στὴ
προσωπική μου κίνηση; Μόνο καὶ μόνο γιατί εἶχα κάποτε — καὶ θὰ τὸ ξανα-
γαστῶ! — ὅτι ὁ Ἀνδρεανάκης ὑπῆρξε στὴν μουσικὴ μαθητής μου καὶ μάλι-
στα καλὸς μαθητής; Βέβαια τὸ ξανάγραψα καὶ δὲν τοῦ ἀπάντησε. Ἐπίσης
(πάει τώρα 6-7 μῆνες) ἐπισκέφτηκα καὶ ἐγὼ Σοβιετική Πρεσβεία καὶ τοὺς ἔδω-
σα ἕνα γράμμα ἀπευθυνόμενο ἀπὸ Βουλγαρικό (Καλλιστρατή) συγχώρεσα καὶ
μιὰ παρτιτούρα τοῦ CARNAVAL. Τοὺς μιλοῦσα ἑλληνικά κλπ. ΣΙΩΠΗ. Τί ση-
μαίνει; Μὰ ἀσφαλῶς θύμωσαν σὲ Πρεσβεία στὴν Ἀθήνα. Καὶ νὰ συνεχθεῖς
ὅτι δέχονται προσβολή (ἀρνήσεις) ἀπὸ ὑποψήφιους ἢ μέτριους καλλιτέχνες
καὶ ἀγνοοῦν ἕνα ἄνθρωπο ποὺ τὸ χάνει καὶ δὲν βρῆκε νὰ γράψει τολμη-
θυσίασε τὴ ζωή του γιὰ κάτι ποὺ πιστεύει καὶ ποὺ ὑποστηρίζουν οἱ σοβιετι-
κοί... Ὅμως σὲ παρακαλῶ θερμότατα νὰ μοῦ παρακολουθήσεις αὐτή τη
φορά. Πήγαινε ὁ ἴδιος (ἂν δὲν ὑπάρχει φόβος) νὰ δεῖς προσωπικὰ τὸ [illegible]
γιτφ. Ὅμως τὸ καλύτερο εἶναι νὰ δεῖς τοῦ κ. Ἠλιοῦ. Πάντως οἱ ἐλπίζουσι
ποὺ δὲν μπορεῖς νὰ κάνεις τίποτα (θὰ ἦταν φοβερὸ γιὰ μένα γιατί εἶσαι ὁ
μοναδικός μου φίλος) — γράψε μου τουλάχιστον τί νομίζεις ὅτι συμβαίνει καὶ
στεῖλε μου μερικὲς διευθύνσεις γιὰ νὰ γράψω ὁ ἴδιος. Στεῖλε μου τὶς διευθύνσεις
τοῦ Ἠλιοῦ, τοῦ Ἀντώνη Μπριλάκη, τοῦ Γιάννη Ρίτσου, τοῦ Μανώλη Παπου-
τσάκη (ἀρχισυντάκτης τῆς Athens News ὅπου δουλεύει καὶ ἡ Ἴρκα Τσακίρη)
καὶ ὁποιου ἄλλου καταλαβαίνεις ὅτι μπορεῖ νὰ μὲ βοηθήσει γιὰ νὰ ταυτο-
ποιηθῶ σωστὰ μ' ἐκεῖνα αὐτή.

Ἡ Λιλή εἶναι καλὰ καὶ σᾶς χαιρετᾷ. Φιλιὰ στὴ Νίτσα

Μὲ ἀγάπη

Μίμης

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

8-6-57

Παρίσι 4.VI.57

Αγαπητέ μου Βύρων

Τελευταία μούγραψες, 2-3 ευγενικά γράμματα με ενθαρρύνσεις για τη δουλειά μου και τώρα μόλις συνέρχομαι από τ' απανωτά που ήταν απόλυτη, "θέληση σκέψεις". Στο κάτω-κάτω έχεις κι εσύ τη δουλειά σου, τη σύνταξή σου, τα βάσανά σου, κι όχι μόνο, όπως το καθένα άνθρωπο δάμα, έγνοιες και βάσανα της ρουτίνας μα πολύ πιο πέρα — γιατί δε χρειάζεται νάχεις πολλή ανάμνηση για να καταλάβεις τη μεγάλη μέσα τη δουλειά σου καθώς και μέσα στον κύκλο σου. Θεωρώ σαν υποχρέωσή μου αυτή την επαναφορά, την επανάληψη στη σκέψη σου γιατί, μα το Θεό, αισθάνομαι πολύ "ένοχη" μ' όλον αυτό το εγωισμό μου που διατρέχει σε μιάν χιλιάδα σελίδων την αλληλογραφία μας. Ας πούμε όμως — για να δικαιολογηθούμε — πως η Μουσική και ειδικότερα η Σύνθεση είναι μιά ιδιαίτερη απόπειρα που αφορά άμεσα τον καθένα μας, ανεξάρτητα από τη δουλειά του, ενώ η Ιατρική λ.χ. μας αγγίζει μόνο έμμεσα και δε μπορεί να μας ενδιαφέρουν τα ιδιαίτερα προβλήματά της. Ξεκινώντας από τούτη αυτή καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι η Τέχνη και ακόμα πιο πολύ η Μουσική πρέπει να ενδιαφέρει και να απασχολεί "όλους" — το σύνολο αν είναι δυνατόν μιάς κοινωνίας. Όμως σ' ό,τι αφορά στην Ελλάδα αυτό το πρέπει καταντά στη γενιά μας ζωτική αναγκαιότητα. Και ερχόμαστε, μοιραία, πάλι στο "εγωισμό μου". Είμαι υποχρεωμένη να πάρω "αντικειμενικά" (όσο γίνεται) την περίπτωσή μου. Λοιπόν το ξέρω από την αρχή και κατηγορηματικά: Σαν ένας νεοέλληνας συνθέτης που (αυτό έχει μεγάλη σημασία) ξεκόβει από κάθε είδους "παράδοση" που παλαιότερη μού είναι αδύνατον να συνεχίσω, να εμπνευστώ και να δημιουργήσω αν δε νοιώσω ζωντανά όλο πέρα από τον στενό αυτό κύκλο (που περιλαβαίνει τη Μουσική μας κόσμο και τους δημιουργούς του) υπάρχει ένα κοινό χαραγμένο, ένα κοινό με προσωπικότητα. Όχι φυσικά για να με χειροκροτεί αλλά για να με δέχεται και να με κρίνει. Αυτή τη στιγμή — όπως είπα είμαι μακριά — μού λείπει φανερά αυτή η ζωντανή σχέση που με κάνει να [πού] αναπνέω άνετα. Σαν μαζί ξαναγυρίσει αυτό το ντουέτο της. Η άρνηση του "κύκλου", σύν, η αδιαφορία, απάθεια, μη συμμετοχή, του "κοινού" χάνεται για μένα κάθε νόημα επαφής και συνδέσμου με τη χώρα μου. Μένει η καταγωγή μου που σού διασκεδάζω και σού έγραψα. Μένει το βάθος. Αυτό που είμαι. Όμως ποιός μπορεί να ζήσει μόνο υπομονή; Με τη φύση; Και ποιός θα με κατηγορήσει αν στραφώ ολοκληρωτικά προς τα κεί που θα βρω ζεστασιά, κατανόηση

ἐπιλεγμένο, κοινό; Δέν εἶμαι τί. βέβαια, ἠλίθιος, καί ἀπ' ἄλλου κάθε φορά πού θά νοιώσω ὅτι τό ἔργο μου βρίσκει ἀπήχηση, πίστη, ἡ φανταστό νοιώθω αὐτόματα νά γίνομαι δημιουργικότερος, βαθύτερος, τολμηρότερος. Η δυσπιστία καί ἡ ἀδιαφορία στενεύουν, χρωμίζουν, ἀποστεγνώνουν! Γι' αὐτό θέλω πού γίνω π.χ. Γάλλος ἤ Ἄγγλος (τό ἀστειεύομαι) νά ξαναγυρίσω γιά λίγο στήν Ἑλλάδα, καί νά μείνω σ' ὅσο εἶναι δυνατό ὅλη τή πόλη πού ἔχουν ἐξωτερικό ρεῦμα, μ' ἕνα μαγνητόφωνο, νά βάζω τή μουσική μου καί νά τήν ἐξηγήσω. Ὅπως βλέπεις δίνω μεγάλη σημασία τόν ἑαυτό μου καί τή δουλειά μου καί ξέρω πώς αὐτό εἶναι ἐπικίνδυνο, ἰδιαίτερα στήν Ἑλλάδα. Αὐτό προέρχεται ἀπό τή βαθύτατη πίστη μου ὅτι μέσα στά ἔργα μου καθρεφτίζεται ἡ δύναμη καί ὁ πόνος τοῦ λαοῦ μας. Ξέρω ἀκόμα πώς πάλεψα γιά νά ξεπεράσω ὅλη αὐτή τή στενότητα τή ἰδέα τά συναισθήματα στά τεχνικά πλαίσια πού ἐπιβάλλονται ἀπό τά ἴδια τά ἐξέλιξη τῆς Μουσικῆς τοῦ καιροῦ μας. Καί ξέρω ἀκόμα, μέ τήν βοήθεια τῆς Κριτικῆς, ὅτι κάποτε τά ἔργα αὐτά θά πάρουν μιά Α θέση μέσα στό ἱστορικό τῆς Μουσικῆς. ~~Αὐτά~~ Μακάρι ὥστε γίνεται γιά μένα ἐκεῖ θάλεγα ὑποχρεωτικό νά πλασάρω αὐτά τά ἔργα ἀρχίζοντας ἀπό τό Παρίσι μου. Ὅπως ξέρεις τό παρόν ἡ κατάσταση εἶναι <u>ἀπελπιστική</u>. Δίχως νά μπορῶ νά ἀντιδράσω ὑποκόβομαι καί ἀπό τή σημερινή μου «φίλους». Ἐπειδή πού θά ὄφειλαν νά εἶναι οἱ φυσικοί μου σύμμαχοι, οἱ προοδευτικοί διανοούμενοι, γιά προσωπικούς λόγους, κατάντησαν νά εἶναι οἱ χειρότεροι μου ἀντίπαλοι. Ἡ Ἐπιθεώρηση Τέχνης καταφεύγει στήν συνωμοσία τῆς σιωπῆς. Σέ ψιλοθέσι δύο ἐπιστολές τοῦ κ. Φ. Α. γιά τή μουσική τῆς Ἐπιφάνειας καί μιά κριτική τοῦ ἴδιου γιά τό "Γαρούφαλο στ' αὐτί"! Ὁλόκληρη αὐτή ἡ θύελλα πού σήκωσε ἡ "Σουίτα", ὅλη αὐτή ἡ δουλειά, ἡ προσφορά, μένουν <u>ἀπαρατήρητες</u> γιά ἕνα περιοδικό πού θέλει νά λέγεται μαχητικό, σύγχρονο, προοδευτικό. Μά τό χειρότερο ἀκόμα εἶναι ὅτι ἀπό τή συνωμοσία αὐτή πού μή ξέρουν εἴτε σάν ἄτομο, σάν χαρακτήρα εἴτε σάν μουσικό δέν βρίσκεται <u>ἕνας</u> πού νά σηκωθεῖ καί νά πεῖ: αὐτός ὁ ἄνθρωπος μᾶς δίνει τό αἷμα τῆς καρδιᾶς του καί ὅλη ἡ κριτική τό φτύνει κατάμουτρα. Ποιό εἶναι τό χρέος μας; Εἶναι εὔκολο νά λέει κανείς: στό τέλος θά θριαμβεύσει ἡ Ἀλήθεια. Φυσικά θά θριαμβεύσει εἴτε οἱ φίλοι μου μέ υποστηρίξουν εἴτε ὄχι. Μιά ἐπιστολή, μιά δημόσια διαμαρτυρία, ἕνα δημοσιογραφικό δέ θά ἄλλαζε πολλά πράγματα. Τό ξέρω. Ὅμως βέβαια, αὐτή τή στιγμή εἴτε τό θέλω εἴτε δέ

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

τὸ θέλω μαζὶ καὶ ξαναλέω χιλιάδες φορὲς μέσα μου (γιὰ νὰ τὸ πιστεύω ὁ ἴδιος) « Βάλε τσέλια καὶ πιάνα. Ξέχασε πὼς ὑπάρχει ἡ Ἑλλάδα. Γύρισε μιὰ γιὰ πάντα τὴ ράχη καὶ κύτταξε μπροστά σου » Εἶναι δυνατὸ αὐτό;

Δυστυχῶς ὄχι, γιὰ μένα, δὲν εἶναι ἀκόμα πάστα αὐτή. Τί τὰ θέλεις, οἱ κακὴ κριτική, ἡ ἄρνηση, ἡ σιωπή, τέλος πάντων ὅλ' αὐτὰ δὲ φτάνω ἀκόμα τὸ βάθος μοῦ προκαλοῦν ἕνα εἶδος αἰσθηματικοῦ, ἠθικῆς, βαθειᾶς ἱκανοποίησης. Μὲ ἐρεθίζουν σὲ σημεῖο ποὺ νὰ θέλω νὰ τοὺς ξαναπροκαλέσω, νὰ τοὺς καρφώσω, νὰ τοὺς διασκεδάσω. Ξέρω πὼς ὑπάρχουν καὶ ἄνθρωποι ποὺ μὲ ἐκτιμοῦν καὶ περιμένουν... Φαντάζομαι μιὰ συναυλία μὲ τὴν Κρατικὴ ὀρχήστρα ποὺ νὰ παιχθοῦν ὅλα ἔργα μου (τί ὄψη θὰ ἔχει ὁ κ. Φ.Α.) καὶ μὲ σολίστ π.χ. τὸ Μπαχάουερ ἢ τὴν Eileen Joyce ἢ τὴ Μαντικιάν. Φαντάζομαι αὐτὴ τὴ διάλεξη - συναυλία στὴν Ἀθήνα καὶ τὴν Ἐπαρχία μας λέω. Ὁπωσδήποτε Βύρων πρέπει τὸ προσεχὲς χειμώνα νὰ κατεβῶ! Ἂν ὄχι τίποτε ἄλλο θὰ διασκεδάσω πολύ. Ἔγραψα καὶ τοῦ Κουράκου γιὰ ὅλα αὐτὰ καὶ περιμένω ἀπάντηση. Φυσικὰ κι ἐκεῖ κάτι περισσότερο θὰ ἔχει μείνει πολὺ πίσω. Καὶ μὲ τὴ Σουίτα! Ἀπὸ τὸ παρὸν ἰδοὺ μιὰ καλὴ ἀρχή: Ἡ Συμφωνικὴ ὀρχήστρα τοῦ BBC παίζει τὴ 24 Ἰουνίου τὸ "ΚΑΡΝΑΒΑΛΙ" (ἡ Ἑλληνικὴ Ἀποκριά). (Ὅλη ἡ Σουίτα ποὺ διαρκεῖ 32 λεπτά.) Διευθύνει ἕνας Ἐγγλέζος μαέστρος ὁ COLIN DAVIES. Καὶ θὰ μεταδοθεῖ ἀπὸ τὸ Light Program. Δυστυχῶς δὲ ξέρω ἀκόμα τὴν ἀκριβῆ ὥρα. Τὰ μεταξὺ ἄλλα μου ἔργα ὅπως π.χ. ἡ SONATINA καὶ ὁ Κύκλος Τραγουδιῶν ΕΡΩΣ ΚΑΙ ΘΑΝΑΤΟΣ παίζονται τακτικὰ ἀπὸ ὅλη τὴ εὐρωπαϊκὴ ραδιοφωνία (τὸ μαθαίνω γιατὶ μοῦ ἔρχονται τὰ ποσοστά) ὅμως μοῦ χρειάζεται κάτι ποὺ νὰ κάνει μπλάφ! Ἴσως μὲ τὴ Σουίτα. Ἴσως μὲ κάτι ἄλλο, ποὺ εἶναι ἀκόμη μυστικό..

Ὅμως, Βύρων, γιὰ νὰ παραστήσω τὴ ψυχολογία καὶ νὰ ἔρθω στὴν πράξη ἐκεῖνο ποὺ πρέπει νὰ ἀναλάβεις προσωπικὰ γιὰ μένα εἶναι νὰ μὲ τακτοποιήσεις Α/ μὲ τοὺς "ηλίθιους" στὴν προσθήκη καὶ πείσμα κινήματος (στὸ ἐπαναλαμβάνω ... τοῦ Ἡλιοῦ.) καὶ Β/ μὲ τὴ Σοβιετικὴ Πρεσβεία. Γιατὶ πρέπει νὰ συμβαίνει κάτι σὰν τὸ ἄπιαστο. Δὲν ἔχω καμμιὰ ἀμφιβολία πὼς ὁ Ἀγγλοαμερικανὸς κάτι ἔχει νὰ κάνει μέσα σὲ ὅλα αὐτά. Ὅμως θὰ πρέπει νὰ τὸν ξεσκεπάσεις. Εἶναι τραγικὸ νὰ μὲ ἀγνοοῦν ἢ νὰ μὲ θεωροῦν ἀντιπαθ-

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

μένο στή Σοβιετική Πρεσβεία, ἀφ' ἑνός, τό μοναδικό [illegible] ἀνθρώπου πού ἐπίσημα ἡ Ἀμερικανική Πρεσβεία μέ καταδίωξη, ὅ,τι μέ ἔβγαλε ἀπό τή [illegible], καί ἔγραψε νά συναρμολογήσει τό ταχύτερο ἔργο μου στήν Ἀμερική. Ὅμως ὅλη καί ἡ σάρκα – μουσική, ἀνθρώπινα – προσόντα [illegible] – εἶναι ποιό δυνατόν νά φανταστεῖ κανείς ὅτι θά ἔγραφα κάποτε στήν [illegible]! Στό προσωπικό μου κίνημα; Μόνο καί μόνο γιατί εἶχα κάποτε – καί θά σέ λαγαπῶ! – ὅτι ὁ Ἀναγνωστάκης ὑπῆρξε στήν μουσική μαθητής μου καί μάλιστα κακός μαθητής; Βύρων νά ξανάγραψα καί δέν τοῦ ἀπάντησα. Ἐπίσης (πάντα τώρα, 6-7 μῆνες) ἐπισκέφτηκα σάν ἔλεγα Σοβιετική Πρεσβεία καί τῆς ἔδωσα ἕνα γράμμα ἀπευθυνόμενο ἀπό [illegible] ([illegible]) συνέχεια καί μιά παρτιτούρα τοῦ CARNAVAL. Τούς μιλοῦσα ἑλληνικά κτλ. ΣΙΩΠΗ. Τί σημαίνει; Μά ἀσφαλῶς θύμωσαν σάν Πρεσβεία καί Ἀθήνα. Καί νά συμπεθεῖς ὅτι δέχονται προσβολή (ἀρνήσεις) ἀπό ὑποψήφιους ὁ κύριος Καλλιτσέκης καί ἀγνοοῦν ἕνα ἄνθρωπο πού τό χάνω καί δέν ξέρω νά γράψω τουλάχιστον θυσίασε στή ζωή του γιά κάτι πού πίστευε καί πού ὑποσχέθηκαν σέ [illegible] ὑποψήφιοι... Ὥστε σέ παρακαλῶ θερμότατα νά μοῦ συμπαρασταθεῖς αὐτή τή φορά. Πήγαινε ὁ ἴδιος (ἄν δέν ὑπάρχει φόβος) νά δεῖς προσωπικά τόν [illegible]. Ὅμως τό καλλίτερο εἶναι νά δεῖς τόν κ. Ἠλιοῦ. Πάντως σέ περίπτωση πού δέν μπορεῖς νά κάνεις τίποτα (θά ἦταν φοβερό γιά μένα γιατί εἶσαι ὁ μοναδικός μου φίλος) νά γράψεις μου τουλάχιστον τί νομίζεις ὅτι συμβαίνει καί στεῖλε μου μερικές διευθύνσεις γιά νά γράψω ὁ ἴδιος. Στεῖλε μου τή διεύθυνση τοῦ Ἠλιοῦ, τοῦ Ἀντώνη Μπριλλάκη, τοῦ Γιάννη Ρίτσου, τοῦ Μανώλη Παπουτσάκη (ἀρχισυντάκτης στό Athens News ὅπου δουλεύει καί ἡ Ἴρκα [illegible]) καί ὁποιου ἄλλου καταλαβαίνεις ὅτι μπορεῖ νά μέ βοηθήσει γιά νά πραγματοποιηθεῖ [illegible] αὐτή.

Ἡ Μαρώ εἶναι καλά καί σᾶς χαιρετᾶ. Φιλιά στή Νίκη

Μέ ἀγάπη

Μίμης

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

ΠΑΡΙΣΙ 7.VI.67

10-6-67

Αγαπητέ μου Βύρων

Σου έγραψα προχτές.

Σου εσωκλείω επιστολή προς Ρίτσον. Διάβασέ την, κλείσε την και δώσ' την σε [illegible] του Χρίστου.

Χίλια ευχαριστώ.

Δικός σου

Μίμης

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

ΠΑΡΙΣΙ 11.VI.57

Αγαπητέ μου Βύρων

Πάει [illegible] [illegible] πού τέλειωσα την [illegible] μου «Κοντσέρτο για πιάνο», [illegible] [illegible] επιδίδομαι τώρα μετά μανίας στο [illegible]! Το γράμμα σου ήρθε να μου δώσει δύναμη, χαρά κι' ενθουσιασμό! Ας ξαναρχίσουμε λοιπόν, μέσα στην τόση δυσφορία, για μια ύπαρξη φιλική συνεχής. Και καταρχήν σε [illegible] να μου χαρακτηρίσεις στην [illegible] για [illegible] κτλ. κτλ. [illegible] φυσικά και [illegible] ότι η προσπάθειά μου εδώ [illegible] εξαντλείται σε [illegible] ενάντια στο [illegible] μου. Βασικά, το καταλαβαίνεις, [illegible] η [illegible] και μετά η προσπάθεια για το [illegible]... όλα τ' άλλα έρχονται μετά. Αλλά εδώ το θέμα είναι όχι [illegible] καθε [illegible] [illegible] [illegible] και [illegible] για [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] σε [illegible] πού η [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] βάθος, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Άλλωστε όλη μου η φιλοδοξία εξαντλείται στο να εκφράσω μουσικά αυτό ακριβώς στη ράτσα και όχι άλλη, αυτόν τον κόσμο πού λέγεται Ελλάδα και όχι άλλον. Να είμαι Έλληνας, μουσικά. [illegible] [illegible] [illegible] το πιο [illegible] [illegible]. Και να φανταστείς [illegible] [illegible] το βράδυ μ' [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] και [illegible], ο Pierre Ancelin, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] άλλα [illegible] [illegible] [illegible] Jean-Louis Martinet. Μαζί με [illegible] [illegible] [illegible]. Λοιπόν τους έβαλα στο [illegible] [illegible] και [illegible] ([illegible] στο [illegible] «Ορφέα»)... Και καταλαβαίνεις [illegible] [illegible] και τη χαρά μου όταν μου [illegible] και [illegible] ότι το έργο μου είναι ακριβώς [illegible] αυτό το κόσμο πού λέγεται Ελλάδα... Αλλά με τέτοιο τρόπο ώστε να τον καταλάβει, να τον αρπάξει μέσα του, [illegible] με τα πρώτα μέτρα του πρώτου μέρους. Είδαν τον Διόνυσο, τα [illegible] [illegible] στη Ελληνική γη, τον [illegible] χαρακτήρα στη ράτσα μας —

[illegible] ΟΙΚΟ[illegible] ΒΥΡΩΝΑ

Είδα απόψε (~~[illegible]~~ [illegible] Τρίτη) τό Σχήμα της Ελληνικής σειράς « L'eloquence Grecque » Le discours de l'ancienne tragedie » Με όλα τά συμπτώματα της κινηματογραφικής τεχνικής της. Τό Finale ήταν ο επίλογος της αρχαίας τραγωδίας όπου ο Χορός αναγγέλλει τη μεταβολή της μοίρας, τη κραυγή, την αγωνία, κλείνει ~~το~~ τον κύκλο από ένα, τό έργο αυτό και η αποτρόπαιη του ανθρώπου -- Κοντολογής αυτή η κριτική αυτή η υποδοχή από ανθρώπους υπεύθυνους και σημαντικούς προμηνύει με σαφήνεια την ανερχόμενη αναγνώριση της μουσικής μου, όταν [illegible] η επαφή με τό μεγάλο κοινό -- Η [illegible] [illegible] Νάσου γράφω ότι ένα μικρό αλλά σταθερό και ζωντανό [illegible] αρχίζει να δημιουργείται γύρω από τη μουσική μου [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] μερικούς από τους [illegible] υπεύθυνους κύκλους και [illegible] βέβαιος ότι η μέρα, η μεγάλη μου μέρα, της πρώτης επαφής μου με το Παρίσι [illegible] σταθερά. Πρό ολίγων μηνών απόψε ο διευθυντής του μεγάλου μουσικού γραφείου ανήγγειλε [illegible] [illegible] ότι αποφασίστηκε να δοθεί από το NATIONAL και του Λαμπρο [illegible] η Σονάτα μου!

Όπως λοιπόν βλέπεις, εδώ κάνω τό χρέος μου και αποσύρομαι καθε είδος φανφαρονισμό, θόρυβο και επιφανειακές επιδείξεις προχωρώ σαν ένας κορμός [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] συγκρατημένα, και με συνέπεια. Που σημαίνει ότι [illegible] [illegible] [illegible] περισσότερη εργασία το να γράψω [illegible] και σημαντικού έργου παρά ~~[illegible]~~ [illegible] να διαδοθώ στό [illegible] με εργασία που είναι [illegible] [illegible] με αντιπροσωπεύσεις μαζί [illegible] [illegible] [illegible]. Από τη Σονάτα αρ. 1 έκανα με μια νέα περίοδο ασύγκριτα περισσότερο προσωπική, σύγχρονη και [illegible] που [illegible] και ο Martinez [illegible] αποφάσισε [illegible] ότι [illegible] γράφεται και ακούγεται [illegible] [illegible]

και τό πιό σημαντικό, όχι χάρη στή πρωτοβουλία τού [illegible] αύριο
στήν ουσία.

Μένει ή Ελλάδα. Πού είναι μιά χώρα σέ [illegible] και μιά
βάση. Στρατιωτικοί, [illegible], ιδεολογικά αλλά και πρα-
κτικοί. Εδώ τού Άνταίου θά [illegible] στήν Ελλάδα και
θά γίνομαι κάθε φορά και πιό δυνατός. Είμαι βέβαιος ότι
αν μιά μέρα χάσω τή δυνατότητα αυτή, θά [illegible], θά μαρα-
θώ και ή φωνή μου θά χάσει κάθε νόημα κάθε δικαιολογία
μαζί με [illegible] πιό [illegible]. Μέσα σ' αυτό τό σχήμα ή κριτική
σου, αγαπητέ, είναι όλη σωστή. Πραγματικά είναι ντροπή
πού ταυτίζουν τή δουλειά μου τό Κράτος με τό Λαό. Τόσο μάλλον
είμαι [illegible] και αναγκαστικά δέχομαι εκείνους πού βλέπω
[illegible]. Δηλαδή μέ κατά ~~κάποιο~~ οποιοδήποτε τρόπο ενδυνάμωση
αυτής τής παρασιτικής μερίδας πού [illegible] όλα τα μέσα
τής προπαγάνδας. Όμως, ιδού τό ερώτημα σε τό οποίο δέ μού
απαντάς: Η [illegible] Τέχνη, ή Αυγή, ο προοδευτικός Τύπος
ανήκει κατά [illegible] σ' αυτό τό παρασιτικό κύκλο; Τό
ίδιο και ή Στήλη τού Καλλιτέχνη πού συμβουλεύει Μουσική
στο Εθνικό [illegible]; Πού γράφει ότι ό λαός κάθε και
οι λοιποί προοδευτικοί άνθρωποι δέ ασχολούνται με τή Μουσική
και δέ κάνουν δέ έχουν γνώμη είτε δυνατότητα για να αποκ-
τήσουν. Πάρα πολύ σωστά. Όμως ότι οι [illegible] δέ είναι ή
γνώμη ή [illegible] από [illegible] αλλά ή συντηρητική
τού προοδευτικού μας Τύπου πού [illegible] είναι
αιχμάλωτος 3-4 προσώπων (Αγγελόπουλος, Παπαδημητρίου
(Αρκαδία) Ξένος κτλ.) πού για λόγους προσωπικούς θέλουν
με κάθε τρόπο νά με εξουδετερώσουν. Όμως εγώ πιστεύω
αντικειμενικά ότι [illegible] στή μουσική βρίσκομαι
φυσικώς, κοινωνικώς, αισθητικώς και ιδεολογικώς στο
πλευρό τού λαού μας, τό πλευρό τού προοδευτικού μας κόσμου

4.

~~και~~ περισσότερο κοντά από οποιονδήποτε άλλον Έλληνα μουσικό στον μουσικό παράγοντα. Πιστεύω πως ταυτίζομαι απόλυτα μ' αυτόν τον λαό και τον εκφράζω και ίσως τις του δημοτικού καλλίτερα και σωστότερα από κάθε άλλον στην Ελλάδα. Για να φτάσω στο σημείο αυτό οδηγήθηκα ~~[illegible]~~ μέσα από γνωστά στάδια όπου προσπάθησα να ενσωματώ-μένο τον χαρακτήρα μου και να αυξήσω τη γνώση μου. Δηλαδή, δίχως καμμιά πρόθεση εγωϊσμού και αλαζονείας, βρίσκομαι μέσα σ' αυτό το κύμα και εκεί ζητώ πόσο το αγαπώ, πόσο το πιστεύω, πόσο γίνομαι ένα μ' αυτό, δίνω τώρα το δικαίωμα να θεωρώ τον εαυτό μου σαν τον πιο γνήσιο υπηρέτη, προασπιστή, και εκφραστή των ιδεών του σε κάθε τομέα. Όταν πρόκειται για τη σύνθεση ή όταν πρόκειται για πρακτικά μουσικά προβλήματα — θεωρώ ότι ο καθένας μας, ο πιο κλαδότου, ότι τη στιγμή αυτή που μπορώ να εκφράζομαι με αυτόν και σχεδόν ενωμένοι όντα, που δίνω μια δράση, που [illegible] από σχέδια και θέλω να δώσω, να προσφέρω, έτσι κατά κάποιο τρόπο ένα θετικό στοιχείο που μπορεί να εξυπηρετήσει αυτό το λαό που τον ξέρω να παλεύει και να δίνει για την κατανόηση, και τι βλέπω; Τη στιγμή ακριβώς αυτή τη κρίσιμη, που τόσο ανάγκη έχομε από ανθρώπους, που αγωνίζονται για να [illegible] [illegible], που δίνουν το χέρι μας δεξιοί κι αριστεροί μπαίνω κάποιο στο αρχείο έρθει κοντά μας, ~~να~~ διακινδυνεύω να μπω σε καραντίνα απλώς και μόνο για προσωπική διαφορά, ή από έλλειψη συνεννόησης του αυθαιρέτου. Και το σημείο αυτό βρίσκω. Δεν μπορεί να μη κατηγορήσει ότι μπερδεύω μέσα μου το Κράτος με το λαό.

Καὶ ἰδοὺ πού μιλᾶς καὶ σὺ γιὰ προετοιμασία τοῦ ἐδάφους, γιὰ
Ἂν ὅμως αὐτὴ ἡ προετοιμασία βρίσκομε ἀντίθετη τὴ στάση τοῦ
προοδευτικοῦ τύπου τότε δὲν θὰ κρίνει νὰ ὑπολογίζομε τὸ
κοινὸ ἀκριβῶς ποὺ μᾶς ἐνδιαφέρει.. Γι' αὐτὸ ἀκριβῶς νομίζω πὼς
ἦρθε ἡ στιγμὴ νὰ ἐξηγηθῶ μὲ τὸν προοδευτικὸ ἐκπρόσωπο καὶ
νὰ δὲν τύχει φοβοῦμαι πὼς συμπίπτουμε. Ὅμως νὰ μὴν ἔχω
αὐταπάτη — ὁ Ρίτσος εἶναι μιὰ καλὴ ἀρχή. Θὰ συνεχίσω ἂν
δοῦμε ὅτι ἀξίζει ὁ κόπος. <u>Δηλαδὴ τὸ πρῶτο μέτωπο</u> πρέπει νὰ
εἶναι ὁ προοδευτικός μας τύπος. Ὄχι γιὰ λόγους πρακτικοὺς ἀλλὰ
<u>ἀρχῆς</u>. — Τοὺς ἄλλους μπορεῖ νὰ τοὺς ἔχει καλὰ κοντά του ὅση
ὥρα θέλει. Καὶ γιὰ λόγους στρατηγικούς· δὲν χάνει τίποτε νὰ τοὺς ἔχει.
Ὅμως ὁ προοδευτικὸς τύπος μὲ τὴν ὑποστήριξή του πρέπει νὰ δώσει
τὸν ἀληθινὸ χαρακτήρα καὶ σημασία στὴν προσπάθεια ποὺ
ἔχει ἀπὸ καιρὸ ἀρχίσει καὶ ποὺ χρειάζεται ὁ καιρὸς τὴ δυνα-
μική της προβολή.. <u>Μέχρι σήμερα</u> αὐτὴ ἡ ἰδέα ἡ προβολὴ
ἡ ὀργάνωσή της. Τὴν συνέπτυξα ὑπὸ τὴ μορφὴ ἑνὸς Κοντσέρτου
στὴν Ἀθήνα καὶ μιᾶς περιοδείας μὲ διαλέξεις - ἀναλύσεις στὴν ἐπαρ-
χία.. Ἂν θέλεις μποροῦμε νὰ μιλήσουμε πάνω σ' αὐτό.. Πάντως
τόσο ἡ γνώμη σου, ὅσο καὶ ἡ συμβουλή σου θὰ μὲ βοηθήσουν
σημαντικὰ νὰ ἀποφασίσω ἂν πρέπει ἢ ὄχι κάνω καὶ
τὸ πῶς θὰ τὸ πετύχω. Πάντως ξέρε πὼς ἔγραψα ἤδη στὸ
Κουρσάκο καὶ περιμένω πάντα ἀπάντηση.. <u>Ἐπὶ συνέχεια</u>
θέλησα ἕνα ταξίδι στὴ Σοβ. Ἕνωση καὶ Λαϊκὴ Δημοκρα-
τία.. Γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτὸ ἡ προσπάθεια κοντὰ στὴ προοδευτική
μας κίνηση περνᾷ μιὰ λεπτὴ σημασία.. Δὲν θέλω νὰ
πάω ἐκεῖ μὲ λαθρεμπορικὰ ἢ σὲ Φεστιβάλ, παρὰ σὰν
ἕνας νέος ἐκλεκτὸς συνθέτης καὶ νὰ διευθύνω ἐκεῖ τὰ
ἔργα του — Γι' αὐτὸ τὸ ρόλο τῆς ἐπαφῆς σου μὲ τὴ Σοβιετικὴ
Πρεσβεία <u>εἶναι ἐξαιρετικὰ σπουδαίος</u>. <u>Καταλαβαίνεις</u>
<u>πόσο εἶναι σημαντικό</u>. Καὶ δὲν ἔχω καμμιὰ ἀμφιβο-

Για τη χάρη σου είναι και το επιτυχία αυτή.
Πρέπει να ξέρεις ότι το ταξίδι αυτό θα έχει ασφαλώς για
μένα διευρυντική συνέπεια σε ό,τι αφορούσε την καριέρα
μου στη Δυτική Ευρώπη. Θέλω όμως να δώσω, με τη
συμπεριφορά μου και στη δουλειά μου ~~και~~ μια αντικειμενική
μορφή και χαρακτήρα στο έργο μου... Δηλαδή επιμένω
να διαμορφώσω, αδιαφορώντας για τη συνήθεια και τη
θυσία, τον τύπο ενός εξευγενισμένου σύγχρονου μουσι-
κού, που πειθαρχεί στο ιδανικό του και περιφρονεί
τη συμβατικότητα και ακόμα ~~επιμένει~~ επιδιώκει να επιβάλλει
το έργο του αυτό καθ' εαυτό σαν αντικειμενική αξία
και όχι σαν αποτέλεσμα υποχωρήσεων, συγκαταβάσεων
και ευκαιριών... Αυτή είναι η γενική γραμμή που έχω
χαράξει για τον προσεχή χειμώνα και που φυσικά αφορά
μόνο την Ελλάδα. Γιατί εκεί έχω να αντιμετωπίσω σο-
βαρά προβλήματα και πρωτόφαντα τα οικονομικά!! Η κα-
τη... ημιεπίσημη τιμή που μου αναγγέλει η προσεχή συγκέντρω-
ση των ψήφων στη Μόσχα μου με έκανε να... κοκκινίσω. Είναι αληθινά
μια τιμή που με ξενίζει και που δεν κάνει παρά να χαρακτη-
ρίζει τον ενθουσιασμό σου και την αντιλαμβάνομαι σαν νεότητα!
Με φίλους σαν και σένα όλα γίνονται ευκολότερα είτε νομίζεις
ότι είναι ευκολότερα, που είναι το ίδιο! Πάντως, το ξέρεις καλά,
ότι από μέρους μου θα κάνω ό,τι μπορώ για να μην σας απογοη-
τεύσω μήτε και βρεθείτε σε δύσκολη θέση δηλαδή να υποστηρίξε-
τε μιαν εργασία που η κριτική δεν υποδέχεται με όλη την ανάμνη-
ση και την αμφιβολία. Εξ άλλου στη Μόσχα που θα μας έρθουν
η παρουσία και η συμπαράσταση του φίλου Ντέρνι είναι
χαρακτήρα ενθουσιαστικό. Όλα μου τα σχέδια, όλη μου η
ελπίδα το βρίσκεις καλά, εξαρτώνται τώρα για τώρα
από την θέληση αυτού του φίλου που μ' εκτιμούν. Φιλιά στον Ντέγκι
Με όλη μου την αγάπη Μάνος

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

Παρίσι 11 · VII · 62

Αγαπητέ μου Βύρων.

Μου απέστειλες μέσα σ' ένα κοινό φάκελο μιά αληθινή βόμβα ή μάλλον ένα "κοκταίηλ-εχ-Μολότωφ"!

Φυσικά δεν είναι καιρός για τέτοιες αφελείς για να αισθητεί κανείς τι αρέσει να κάνει. Ώστε όσα μου γράφεις για να μη "απήσεις" να δειχτώ ήσαν τελείως περιττά.. Υπάρχει η φαίνεται μέσα μας ένα τέτοιο ευγενές χείμαρρο που φτάνει να πεις τη μαγική λέξη για να ξεχυθεί αυθόρμητα και να παρασύρει και "ευχές" και "επιχειρήσεις" και "φιλοδοξίες" κ.τ.λ. Μετά τη Μόσχα ο καταπληκτικός! η θα έλεγε και ο μάλλον βασιλεύς.

Πάντως το μόνο που μπορώ και υπόσχομαι είναι η τελευταία δόση από το ΙΚΥ (105.000 φρ. ήτοι 10.000 δρχ) που θα αρχίσει να μου καταβληθεί τον μέσα Αύγουστον. Ώστε από το παρόν της ασχολούμαι με την ομπλανοκρουσίες (και τα ευχαριστήρια γράμματα της Επιτροπής) εξ ου αυθεί η ευχή στο Τραίνα Ελλάδος. Μίαν ώραν μετά ας χαλάση ο κόσμος!! Φυσικά καταλαβαίνεις ότι όλη αυτή τη 105 χιλιάδες θα χρειάζομαι στη πείνα. Και θα ήταν ένα άδικο τέλος μετά ένα τόσο λαμπρό Φεστιβάλ! Ώστε (για να προσαρμόσω την φράση του βασιλέως-ηλίου) Μετά τον Μόσχαν ο κατακλυσμός πλην της επιταγής του ΙΚΥ..

Φυσικά είναι τελείως περιττόν να σου πω πόσο πλημμυρισμένος θα λέγει να είναι σε ευχαριστώ τόσο για όλα όσα έκανες και συνέχισες για μένα. Αρχίζω να δικαιώνω τα πράγματα άξιζε τον κόπο μιας τέτοιας μεροληπτικής συμπεριφοράς και μαζί με την ευθύνη μου που την νοιώθω να μεγαλώνει σαφώς, αρχίζω να αισθάνομαι παράξενα και ένα αίσθημα ενοχής... Τόσο μάλλον όσο το πιστεύω για έναν επιστήμονα προικισμένο και φιλόδοξο και κατά συνέπειαν με εξαντλημένα τα περιθώρια χρόνου, αγωνίας και ελπίδας. Το ότι μπορείς και ασχολείσαι με κάτι έξω από τον κύκλο της προσπάθειάς σου ανάγεται μέσα στη βιολογία και τη σου προσπάθειαν (αυτό δεν φοβού επιτυχές) του τετραγωνισμού του κύκλου...

Όλα κανονίστηκαν. Στην αρχή του μήνα 43.000 φρ. όπως η υπογραφή του φίλου μου του Μπριμάκη έγραψε για να βοηθήσει το ποσόν αυτό. Χτες παρέλαβα τα διαβατήριά του μαζί με 4 φωτογραφίες και μου είπαν ότι θα με ειδοποιήσουν για την ημερομηνία (και το μέρος) της αναχώρησης. Πάντως υποθέτω θα φύγουμε από το Παρίσι ανάμεσα στις 20 και 22 τρ. μηνός.

Στή Μόσχα θά ἐπιδιώξω νά ἔρθω σέ ἐπαφή εἴτε ἀπό τή σύνθεση ὅπως π.χ. ὁ Σοστακόβιτς καί ὁ Κατσατουριάν καί μέ τή ὑπηρεσία πού ἀσχολοῦνται μέ τά ἐργαλεῖα [illegible] κλπ. Γιά τό σκοπό αὐτό νομίζω ὅτι θά εὐκολυνθῶ πολύ ἄν ἡ Σοβ. Πρεσβεία ἀπό τήν Ἀθήνα πληροφοροῦσε σχετικά τή Μόσχα γιά τή θέση μου μέσα στή σύγχρονη μουσική στήν Ἑλλάδα κλπ. Τόσο ὁ Ρίτσος ὅσο καί ὁ Μαριδάκης μποροῦν νά μέ βοηθήσουν γιατί ὁ καιρός εἶναι λίγος καί δέν ὑπάρχουν περιθώρια γιά χαλάσματα καί δυσπιστίες. Σκέψου πόσοι ἄλλοι συνθέτες θά εἰσβάλουν καί εἶναι φυσικό ἡ ἁρμόδια ὑπηρεσία νά μήν ἀσχοληθεῖ σοβαρά παρά μέ τή περίπτωση πού ἔχουν τά περισσότερα φόντα.

Θά πάρω μαζί μου σχεδόν ὅλα μου τά ἔργα καί σκέπτομαι νά ἀφήσω καί ἀπό ἕνα ἀντίγραφο. Ἐπίσης θά κουβαλήσω καί τή φωνοθήκη ὅση ἔχω.

Πέρα ἀπό μένα καί τή μουσική μου φυσικά εἶμαι ὁ ἴδιος "νεολαία" κλπ. κλπ. πού πηγαίνει στή Μόσχα καί ὁ Θεός νά δώσει νά μοῦ δοθεῖ ἡ εὐκαιρία νά τά πῶ [illegible] τά σύκα-σύκα καί τή σκάφη-σκάφη. Δέν ἀμφιβάλλω ὅτι θά ἔχω εὐχάριστη ἐντύπωση... Ὅπως [illegible] καθόρισε ἀπό μακριά καί λίγο ἐδώ ψυχρῶς τό καί τό. Φαντάζομαι ὅτι εἶναι δύσκολο καί ἀπίθανο νά μή γίνουν τίποτα ἀπ' ὅσα συμπεράσατε γιατί ἀσφαλῶς τό κλίμα, τό δυνατό κλίμα αὐτό τῆς παγκόσμιας νεολαίας, θά μέ τραβήξει καί θά μοῦ ξεφανερώσει κάθε σκέψη, καί μνήμη; Εἴτε θά μέ παραδώσει στή μνήμη; Κάποτε εἶδα στό κιν/γράφο μιά εἰκόνα ἀπό τή συγκέντρωση στή Βαρσοβία καί παρ' ὅτι εἶμαι σκληρός καί ντρέπομαι φοβερά ἐπειδή μοῦ ἦταν ἀδύνατον νά κρατήσω τά κλάματα. Ναί εἶναι γελοῖο, εἶναι ἴσως ἄρρωστο πού σημαίνει ὅτι εἴμαστε ἄρρωστοι "θεσπέσια ἄρρωστοι" ὅπως λέγει ὁ Μαγιακόφσκυ - Τί [illegible] νά προσπαθῶ [illegible] τήν ἀντίθεση; Μαθαίνω ὅτι μιά μεγάλη [illegible] καί σέ δέχομαι μέ λαχτάρα παρ' ὅτι ἀμφιβάλλω ὅτι θά ξαναγυρίσω στό Παρίσι ὁ ἴδιος ὅπως θά φύγω καί δέν θ' ἀφήσω ἐκεῖ ἀνάμεσα στά παιδιά τή [illegible] καί τή δρόμους ἕνα ἄνθρωπο κομμάτι ἀπ' αὐτόν τή ἰσορροπία πού ὁ καθένας μας μέ τόσο κόπο, ὑποχωρήσεις, συμβιβασμούς καί θυσίες προσπαθεῖ νά συγκολλήσει γιά νά κρατηθεῖ στήν ἐπιφάνεια...

Ἔλαβα τό γράμμα τοῦ Ρίτσου. Τόν εὐχαριστῶ θερμά καί θά τοῦ γράψω εὐθύς μόλις γυρίσω. Φίλησέ μου τήν Ἀνθή καί πές της νά μοῦ φιλήσει καί κείνη λίγο αὐτό τό Δημήτρη. Ἄν ἔχουν καιρό ἄς μοῦ γράψουν δυό λόγια..

Φυσικά μοῦ γράφεις καί μοῦ λές ὅ,τι θέλεις... Χίλια φιλιά στή Ντέμη καί σ' ἐσένα ἀπό τή Μυρτώ κι ἀπό μένα

Μ' ἀγάπη

Μίκης

Υ.Γ. Στίς 19 Αὐγούστου θά πάω στό Ἐδιμβοῦργο ὅπου ἡ ὀρχήστρα τοῦ BBC θά παίξει τό ΚΑΡΝΑΒΑΛΙ ([illegible] Ἀποκριά) - Μπορεῖτε νά τό ἀκούσετε τή 19 Αὐγούστου τή 3.00-3.45 (ὥρα Ἀγγλίας) ἀπό τό BBC Home service 330 m. (908 kc/s) and 93.5 Mc/s VHF.

U. S. S. R.
T-EL.S. "BALTIKA"
The Baltic State Steamship Line

19 - 8 - 1957

Ἀγαπητέ μου Βύρων.

Τό Φεστιβάλ τελείωσε, λήξεις σέ μεγαλοπρέπεια, καί νά πού τώρα πάλι, ταξιδεύοντας πρός τή Χάβρη, βρίσκω αὐτό τό ἐξαίσιο ὄμορφο χαρτί καί αὐτοσχεδιά-τικα γιά νά σοῦ γράψω ἐπί τέλους δύο λόγια!

Φυσικά εἶσαι ὁ ἀρχιτέκτων τῆς παρουσίας μου στή Μόσχα κι αὐτό, μαζί μέ τά φιλικά μου αἰσθήματα, μέ ὑποχρεώνει σ' ἕνα ἀπέραντο ἀτελείωτο σου εὐχαριστῶ καί πλήν..

Πέρα τό καλό γέμισαν αὐτό μου εὐτυχία τοῦ χρυσοῦ βραβείου "Θά ξημερώσουμε" τοῦ πλήν,, (πού δέν ξέρω ἄν πρόλαβαν ὑπόψη) γιά νά εὐχηθοῦμε στήν καρδιά καί στή συμπαράσταση..

Τί μποροῦσα νά κάνω παρά πάνω μέσα σέ 15 ἡμέρες μόνο. Ὅλη ἡ Μόσχα συγκινημένη μέ ἀπερίγραπτη ταχύτητα καί ὅπως οἱ Μοσχο-βίτες ξέρουν κινηματογραφικά. Χαμένος ὁ περιγεγραμμένος σέ αὐτή τή Χαρούλα θέλησα νά εἶναι ὅλη ἡ ψυχή τοῦ Κώστα.

Χαίρομαι ἰδιαίτερα πού ἐσύ καί οἱ φίλοι μου δέ πέσατε ἔξω στήν ἐκλογή σας... Ἔμαθα δίχως νά τό θέλω ὅτι ἡ Ἐπιτροπή καί τώρα καταρτίζ

τὸν Χατζιδάκι, ποὺ ὅμως ἀρνήθηκε γιὰ διά-
φορους γνωστοὺς λόγους, ἀκολούθησε ὁ συνθέτης Α.
Κουνάδης ποὺ ψηφίστηκε καὶ αὐτὸς ἀρνήθηκε γιὰ τοὺς
διαφόρους ἄλλους γνωστοὺς λόγους. Δὲν ἀπέμεινε παρὰ
ἐγὼ καὶ τότε καὶ μόνον ἐπανῆλθα στὴ διεύθυνση
τῶν ὀρχηστρικῶν τοῦ Φεστιβὰλ ἐν Ἀθήναις..

Καταλαβαίνεις λοιπὸν τὴν ἔκπληξη τῶν αὐτῶν
τῶν ἄλλων ὀρχηστρικῶν ἐν Μόσχα ὅταν ἐπληροφορήθησαν
τὰ ἀποτελέσματα καὶ εἶδαν ὅτι τὰ νούμερα 1. καὶ
2 ὅπου τοὺς ἐπιπροσελήφθησαν ἀπὸ 5 συμμετέχον-
τα μουσικὰ ἀριθ. 3 ἢ 30 ἦλθε ἀνάμεσα στὰ
4 πρῶτα μεταξὺ 240...

Δὲν εἶναι ἀσφαλῶς χωρὶς σημασία τὸ γεγονὸς
ὅτι βραβεύθηκε ἡ Σουίτα γιὰ ὀρχήστρα καὶ
πιάνο. Αὐτὴ ἡ ἴδια ποὺ θεωρήθηκε τὸ ἀνοστότερο ἔρ-
γημα μέχρι σήμερα ἀπὸ τὴ κριτικὴ τῆς Ἀθήνας καὶ
τοὺς προοδευτικοὺς ἀνταγωνιστάς...

Ὥστε ἀπὸ τὴν ἄποψη τῆς ἀντιπροσώπευσης τῆς
μουσικῆς ἀθηναϊκῆς μας κίνησης ἡ ὑπόθεση
τοῦ Χρυσοῦ Βραβείου ὑπῆρξε ἕνα μικρὸ ἀριστούρ-
γημα συμφορᾶς τῆς ἀπὸ βάσεως τῆς ἀπὸ ὅλα καὶ
μόνον. Ὥστε ἐνδεχομένως ἔχεις τώρα ὅλα τὰ δικαιώ-
ματα νὰ καγχάσεις καὶ ἐμπρὸς ὁλογύρω ὅτι ἐδῶ
γιὰ ἐπιδίδονται σ' τὸ εὐγενὲς αὐτὸ σπορ..

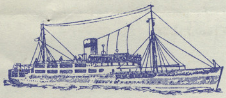

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

..................................195......

U. S. S. R.
T-EL.S. "BALTIKA"
The Baltic State Steamship Line

Δεν μπόρεσε όμως αυτού. Η ηθική κάθαρση, ο θρίαμβος του αληθινού και του δίκαιου μας απασχολούν και πρέπει να μας απασχολούν, όπως η ζωή αρχαιότατη [illegible] τα ανθρώπινα [illegible] της μικρής Κόκονα που είναι η ειλικρινής προσφορά του αυθεντικού..

Η Σουίτα, θα είναι ευτυχισμένη προσφορά στη Μούσα [illegible] επίσης του Οχλόπκωφ.

Άκουσα τα πρώτα μέρη της Συμφωνίας, και [illegible] στο Καρναβάλι..

Η εντύπωσή μου είναι (καθώς και του Σεβαστιανόφ που με συνόδευε) ότι είναι βαθύτατα συγκινημένος. Εξ άλλου μας μίλησε με ενθουσιασμό και είδε σε μία δίκαιο από συγκινητική φράση, που μπορεί να φανταστείς..

Κράτησα αντίγραφα (καθώς και της μουσικής του Άγγλου φίλου) και τα έχει στην Ντάτσα του να τα ακούσει.. Μάλιστα τα ξανάκουσε και μετά συζήτησα με Σεβαστιανόφ ότι

ξαναφανθεί πάντα και διατηρεί τη ίδια κα-
ταπληκτική ευκινησία.

Ως στο σύνολο. Πρέπει να σπρωχθεί το ζήτη-
μα από τον Ελληνικό πρέσβυ κ. Αν. Μεταξά.
Όσο φαίνεται ότι ο Ο. Χαλκιόπουλος δίδει μια ιδιαί-
τερη σημασία στο ζήτημα αυτό...

Ώστε με μεγάλη χαρά δέχομαι, έχω και
εντύπωση νομίζω ότι, είναι σπάνια τύχη η
μετάφραση του Ελλ. Έπους καθώς και η μετά-
φρασή του στην Ιλιάδα.

Ιδιαιτέρως ευχαριστώ για το σημερινό
γράμμα που έστειλε φωτοτυπίες ο αγαπητός Λο-
ρίτσα δροσερό νερό γιατί είναι αλήθεια η δίψα
μου υπάρχει μεγάλη...

Όχι δεν ξέχασα τη μέρα! Έβγαλα καλά μπα-
σα κι' εξακολουθώ να υποφέρω μέσα στη λογοτεχνική
παρακάθαρση ακόμη. Με τα λόγια βοήθησε
και με τα όλα μου. Μήνυμα τρεις μέρες στη
Μύκονο και δυο βδομάδες μετά η Σουίτα.
Εύχομαι να μας παρακολουθήσετε.

39

U. S. S. R.
T-EL.S. "BALTIKA"
The Baltic State Steamship Line

Παρίσι 23. 8. 1957

Αγαπητέ μου Βύρων

Η επιστολική αλληλογραφία έχει πάντα του κίνδυνο να διακοπεί αδόξως όταν ίσως λείπει κανείς από τα γαλάζια Βαλτικά ή τη Βόρεια θάλασσα.. Μόλις πρόλαβα να ακούσω το ΚΑΡΝΑΒΑΛΙ από το BBC, και είδα μετά κατευθείαν ορίζοντας θα να αποστείλω συγχαρη-τηρ ανταξίας.. Εδώ στο Παρίσι έφθασα χθες ή της 20 τρ. όπου έμαθα, δυστυχώς με έκπληξη ότι οι κληρονόμοι εξακολουθούν να με παρακολουθούν. Ως και αυτά τα γράμματα που σου γράφω κοινοποιούνται ελαφρώς. Ώστε ΕΣΟ ΕΠΙΕΙΚΗΣ.

Λοιπόν αυτά.

Περιμένω να μου γράψεις εντυπώσεις, σχόλια κλπ.

Με τους χαιρετισμούς μου στη Ντέζη

Με πολλή αγάπη

Μίμης

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

40

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

ΠΑΡΙΣΙ 8 IX. 57

Ἀγαπητέ μου Βύρων,

Πήρα τήν κάρτα σου ἀπό τή Θεσσαλονίκη καί ἡσύχασα, γιατί ἡ σιωπή σου εἶχε ἀρχίσει νά μέ ἀνησυχεῖ. Ἔλαβες ἀλήθεια τήν κάρτα μου ἀπό τή Μόσχα; Μέ ἀκούσατε τό μήνυμα (2 φορές) ἀπό σταθμό τῆς Μόσχας; Ἀκούσατε τή Σουΐτα, πού παίχτηκε σέ δυό δόσεις; Κατ' ἀρχήν, ἀλλά ἄς μήν κάνεις λόγο, τό Ι.Κ.Υ. (οἱ ὑπότροφοι) μοῦ ἔγραψαν ὅτι θά μοῦ ἀφαιρέσουν τά "τροφεία" (!!) τῶν ἡμερῶν πού ἔλειψα στή Μόσχα. Γιά τό βραβεῖο οὔτε λέξη! Αὐτή ἦταν μιά πρώτη ἐπίσημη [illegible].

Μέ στενοχώρησε πολύ τό γεγονός ὅτι δέν ἔγινε καμμιά ἐκμετάλλευση τοῦ βραβείου πρός τήν κατεύθυνση τῆς κριτικῆς. Οὔτε κάν δέ γράψανε δυό λόγια γιά νά τονίσουν ὅτι ἡ βραβευθεῖσα "Σουΐτα ἀριθ. 1 γιά ὀρχήστρα καί πιάνο" εἶναι ἀκριβῶς τό ἔργο πού ἀρνήθηκε μετά μανίας ἡ ἑλληνική κριτική. Ἰδιαίτερα θά ἔπρεπε νά χτυπηθεῖ ἡ στάση τῆς "Αὐγῆς" καί τοῦ Φ. Α. Μοῦ εἶπαν ὅτι ὁ Μιχάλης Κατσαρός ἑτοίμαζε μιά ἐπιστολή γιά τά "ΝΕΑ" μέ τίτλο "Τά καμώματα τῆς κριτικῆς", ὅμως τίποτα τό συγκεκριμένο δέ φάνηκε ἀκόμα.

Νομίζω ὅτι ἔστω καί ἀργά τό κακό, αὐτό μπορεῖ νά διορθωθεῖ καί ἐπί πλέον νά τονισθεῖ ὅτι ὁ πρόεδρος τῆς διεθνοῦς ἐπιτροπῆς γιά τή σύνθεση ἦταν ὁ Δημήτρης Σοστακόβιτς καί ἀντιπρόεδρος ὁ γερμανός μουσικολόγος Αΐσλερ.

Ἐκτός ἀπό τά "Νέα" μέ ἐνδιαφέρει ἡ "Αὐγή" καί ἡ "Ἐπιθεώρηση Τέχνης"..

Μπορεῖς νά τά γράψεις ὅλ' αὐτά μέ τήν εὐκαιρία τῆς ἐπανάληψης ἀπό τήν Συμφωνική ὀρχήστρα τοῦ BBC, ὑπό τήν διεύθυνση τοῦ Κόλιν Νταίηβις, τῆς Σουΐτας Μπαλλέτου "ΚΑΡΝΑΒΑΛΙ", πού παίχτηκε τίς 19 Αὐγούστου καί τώρα πρόκειται νά ξαναπαιχτεῖ τήν 12 Ὀκτωβρίου.

Γιά τή "Σουΐτα ἀριθ. 1 γιά ὀρχήστρα καί πιάνο" ἀποφασίστηκε νά παιχτεῖ στή Μόσχα κατά τήν προσεχή [illegible]. Ἐπίσης πρόκειται νά δοθεῖ καί στό Παρίσι ἀπό τή "Νασιονάλ" μέ τόν πιανίστα Φιλίππ Αντρεμόντ καί μέ διευθυντή ὀρχήστρας τόν Σαρλ. Μαρύκ

Καί μιά ἄλλη εἴδηση, πού δέ θά πρέπει ἀκόμα νά τή γράψεις, εἶναι ὅτι ὁ Δημήτρης Χωραφάς θά δώσει τό χειμώνα στήν Ἀθήνα τή "Σουΐτα ἀριθ. 2 γιά ὀρχήστρα". Τό πιό πιθανό εἶναι νά βρεθῶ κι ἐγώ τότε στήν Ἀθήνα.

Είμαι σέ επαφή μέ τό "Καλλιτεχνικόν Γραφείον Αθηνών" και περιμένω απάντηση από τόν κ. Κουράκο, αν δέχεται νά μέ αντιπροσωπεύσει στην Αθήνα σέ ό,τι αφορά τις συναυλίες καί τή μουσική σου γενικά.. Αυτό θά μέ βοηθήσει πολύ, τό κάνω ήδη μ' ένα Λονδίνο όπου έχω ένα ιμπρεσάριο μέ 10%, γιά τή προκαταρκτική εργασία: Αμοιβή, συμβόλαια, Χρονικά περιθώρια κτλ.

Φοβάμαι όμως μήπως μου μείνουν π.χ. του Όχτόσκωφ πού κάνει κακό γιατί ξέρω ότι μέ τη Ρώσσους δέν τό πάει καλά.. Γι' αυτό θά σέ παρακαλούσα τή πρώτη ευκαιρία νά δεις είτε τόν Ζιεβό, είτε στή Σοβ. Πρεσβεία

Σχετικά μ' ένα μελλοντικό μου ταξίδι στή Σοβ. Ένωση, όπως λέγεις. Τής έδωσα όλα τά στοιχεία καί τις αποδείξεις γιά νά σχηματίσουν μιά <u>δική της</u> γνώμη καί νά πάρουν οι ίδιοι μιά απόφαση.. Δυστυχώς. Στή Μόσχα πού είχα μείνει σχετικά μέ Έλληνες καί Σοβιετικούς, καί τής εξέθεσα αναλυτικά τη θέση μου. Τής έβαλα νά ακούσουν τή μουσική μου. Άφησα 5-6 παρτιτούρες μου και 4 δίσκους μέ μουσική μου. Υπάρχουν οι εξαιρετικά ευμενείς κρίσεις του Όχτόπκωφ πού κράτησε 2 ώρες! μουσική μου για νά την ακούσει. Τέλος πήρα καί τό χρυσούν μετάλλιον από τόν ίδιο τόν Σοστακόβιτς.

Αν τώρα παρ' όλα αυτά δέν είναι ικανοί νά πάρουν μόνοι τους, είτε στή Μόσχα είτε στή Σοβιετική Πρεσβεία Αθηνών, στην απόφαση νά μέ καλέσουν (όπως, μεταξύ μας, καλούν κι κάποιο Κουτσή-Μαρία) καί περιμένουν τή κρίση του Αντζελινάκη καί της "Επιθεώρησης" κτλ. κτλ., τότε πραγματικά μου θυμώνω, θά πώ ότι σ' όλον τό κόσμο δέν υπάρχει πουθενά όχι πιά δικαιοσύνη αλλά στοιχειώδης λογική, θάρρος καί πρωτοβουλία. Καί θά αφήσω τελείως αποκλειστικά πιά, δίχως αυταπάτη, σ' αυτή τή σκληρή μοίρα πού είναι η καριέρα στή Δύση. Ξέρεις φυσικά τι μεταξύ μας είναι είδα από την Ανατολή. Τις αρχετυπικά επαφή μέ τά Ελληνικά πράγματα, μόνο και τό χαρακτηριστικό όλων των Καλλιτεχνών επιτηδευόντων.. Εκεί φίλω, με και. λείας μέχρι ασφυξίας.. — όμως τι νά γίνει; Πάντως, τό Καταλαβαίνεις, πού είναι πραγματικά απαραίδεκτος νά υποβληθώ εις την κρίσιν, του Φ. Λ. καί τών όμοιών του. Εν τοιαύτη περιπτώσει προτιμώ νά διαγράψω μέ μιά κόκκινη γραμμή την Σοβ. Ένωση από τή ελπίδες καί τά σχέδιά μου.

Σου γράφω όλα αυτά γιατί διαπίστωσα ~~...~~ ένα καταπληκτικό αργό ρυθμό

τή διεκπεραίωση τῶν ὑποθέσεων καί προφανῆ ἕνα μυστηριώδη φόβο γιά ἀνάληψη πρωτοβουλίας καί ἀποφάσεων.

Σκέπτομαι ὅτι ἄν εἶχα πάρει ἕνα παρόμοιο βραβεῖο στή Δύση μέσα σέ μερικές μέρες, ἄν ὄχι ὧρες, θά εἶχα ὑπογράψει μερικά ἐκδοτικά συμβόλαια.. Ἀκόμα ἀκόμα δέν ξέρω ἄν μοῦ ἔχουν κρατήσει ἐπίσημα στή Μόσχα οἱ [illegible] μου. Παρ' ὅλ' αὐτά ἔμαθα ἀπό ἐπίσημη πηγή (καί ψυχικά τυχαία) ὅτι ἀποφασίστηκε νά δοθοῦν στή Μόσχα ὅλα τά βραβευθέντα ἔργα (4).. Προσωπικά ὅμως οὐδείς μέ ἐνόχλησε (παρ' ὅτι πέρασαν 15 μέρες ἀπό τήν ἡμέρα τῆς μαθεύσεως τοῦ βραβεύματος) γιά νά μοῦ πεῖ « Ξέρεις, τό ἔργο σου θά παιχτεῖ στή Μόσχα. στό τάδε θέατρο κλπ.. κλπ.. » Περιμένω λοιπόν νά δῶ τί θά γίνει.

Ἄς ὑποθέσουμε ὅμως ὅτι ξαφνικά γίνομαι περίεργα γνωστός στή Δύση. Εἶμαι πάντα ἐγώ ὁ ἴδιος. οὔτε χειρότερος οὔτε καλλίτερος ἀπ' ὅτι ἀκριβῶς μέ γνώρισαν στή Μόσχα. Ε! λοιπόν ἀπό τή στιγμή πού ἡ Δύση πάρει τήν πρωτοβουλία νά μέ ἀναδείξει ἡ στάση τῆς Μόσχας θά ἀλλάξει αὐτοστιγμεί. Οἱ προσκλήσεις θά διαδέχονται ἡ μία τήν ἄλλη. Τότε καί μόνον ἡ μουσική μου (ἀκριβῶς ἡ ἴδια, πού βρίσκεται στή Μόσχα καί μπορεῖ νά μείνει ξεχασμένη ἐπί αἰώνες,) θά πάρει τίς θαυμαστές της διαστάσεις, ἀξία.. κλπ.

Ξέρεις πολύ καλά ὅτι ὅλη αὐτή οἱ σκέψεις, ὅλη αὐτή οἱ διαπιστώσεις δέ μοῦ δίνουν καθόλου χαρά. Καί θά ἤθελα πάρα πολύ οἱ προσδοκίες μου νά τίς διαψεύσουν. Ἔχω πολλή ἐλπίδα γι' αὐτό γιά δύο λόγους. Πρῶτον γιατί εἶναι φανερό ὅτι πρῶτοι οἱ σοβιετικοί ἔχουν καταλάβει πιά ὅτι κάτι δέν πάει καλά καί παλεύουν νά γίνουν περισσότερο εὐκίνητοι καί νά ἀναλάβουν περισσότερη πρωτοβουλία καί τέλος σέ ὅτι ἀφορᾶ εἰδικά τή πνευματική - καλλιτεχνική ζήτηση. Καί δεύτερον γιατί ἐδῶ μού στή Μόσχα ἔχω ἀφήσει 2-3 ἀφοσιωμένους φίλους πού παίρνουν τό μέτρο μου σάν προσωπική τους ὑπόθεση ἀφ' ἑτέρου δέ γιατί πιστεύω ὅτι αὐτός (μαζί μέ τό κοινοῦ φίλου) μπορεῖ νά μιλήσει καί νά ἐπηρεάσει.

Σ' εὐχαριστῶ γιά τό σημείωμα ΝΤΟΡΑΤΙ.. Τέλος πάντων εἶσαι ἀκούραστη..- Βλέπεις πώς ὅλο καί σκαλίζεις καί κάτι, ὅλο καί ἀνακαλύπτεις νέους τρόπους γιά νά σέ ἀπασχολοῦν νά βασανίζεσαι. Μήπως εἶσαι μαζοχίστρια; Ξέρω πώς ἔχεις τίς δουλειές σου, τή ζωή σου, τή σκέψη σου, τά βάσανά σου κλπ κλπ.

Όπως μαρτυρά μου ο θείος (όπως θα έλεγε ο Κρούτσεφ) είναι σχεδόν άθικτος! Ιδού η απόδειξη της απόφασης να ανοίξη και Δυτικόν Μέτωπον. Φυσικά μ' αυτή την διαβολεμένη ανησυχία. Νομίζω απολύτως δεν μπορεί να προσβληθεί και η Μιντιάλογλου. Φυσικά η παρουσία του κ. Βαρβόγλη κάθε άλλο παρά μου είναι ενθαρρυντική. Όπως για να μη ρωτάς κάτι θα πάθεις. Ας κάνουμε λοιπόν το σταυρό μας και ας [illegible] δούμε τι φορτούνα θα μας βάλει η "Υπόθεση ΝΤΟΡΑΤΙΧ"..

Κατά τα άλλα (γιατί υπάρχουν και άλλα "άλλα") πηγαίνουμε καλά.. Η υποτροφία μου σημειώνει μερική μείωση και φυσικά αναμένονται βαθείς οικονομικοί κραδασμοί. Μου φαίνεται πως εάν τύχει η επερχόμενη οικονομική κρίση του Βάργκας θα έχει εφαρμογή σ' αυτόν ψυχοκαπιταλιστικό οικονομίαν στη οικογένεια Θεολογίτη.. Φυσικά θα είμαστε στη "θεωρία των κρίσεων", όπως θα μας καταλάβετε... με κίνημα και με τον Μαρξ, περίπου.

Μας παρηγορεί το γεγονός ότι η "οικονομία" Σαμίου ανθεί και ακμάζει. Αυτή τη στιγμή η Θεσ/νίκη κλπ. μαρτυρούν ανάπτυξη της μέσης παραγωγής και .. των επιχειρήσεων.

Γράψε μου γρήγορα αν θες να με βοηθήσεις στη σημερινή μου ... του με βήμα ακάθεκτο. Τουλάχιστον αν [illegible] τα νομίσματα πλέγμα είναι καταδικασμένα σε αιώνιο μαρτύριο, η ψυχή να κρατηθεί χορταστή, και το ηθικόν, όσο γίνεται, υψηλό.

Φιλιά σε όλους και ιδιαίτερα στη Μαρίκα.

Με πολλή αγάπη

Μίμης

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

42

MADRID. — El Palacio de Oriente y sus jardines.
Le Palais d'Orient et ses jardins.
East Palace and its gardens.

Serie III - Núm. 4146

ΜΑΔΡΙΤΗ 23. XI. [illegible]

Ἀγαπητέ μου Βύρων,

Ἰδοὺ ποὺ τελικὰ τὰ πηγαίνομε καλά· Ἡ μουσικὴ γιὰ τὸ μπαλλέτο «LOS AMANTES DE TERUEL» εἶναι ἕτοιμη καὶ ὁ Τόμας Μπήτσαμ (ἐνθουσιασμένος) θὰ τὴν διευθύνει τὴς 9-XII στὴ Ρώμη (ὅπου φυσικὰ θὰ βρίσκομαι κι ἐγώ). Μ' αὐτὴ τὴν εὐκαιρία αὐτὴ καὶ μαζὶ μὲ τὴ Μυρτὼ τὸν ἀδερφό μου καὶ ἡ γυναίκα του κάνουμε τὸ γύρο τῆς Ἱσπανίας — Στὸ Παρίσι θὰ βρισκόμαστε κατὰ τὶς ἀρχὲς τοῦ Δεκέμβρη. Ὅπου ἐλπίζομε νὰ βροῦμε νέα σου.

Μὲ ἀγάπη [illegible]

Μίκης - Μυρτώ

FRANQUÉESE COMO CARTA

Κν
ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΝ
ΟΜΗΡΟΥ 65
ΝΕΑ ΣΜΥΡΝΗ
ATHÈNES
GRÈCIA

Panorámicas de España
Fotografías de A. CAMPAÑÁ y J. PUIG-FERRAN · Color directo de CEDRO ME

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

475 con sobre

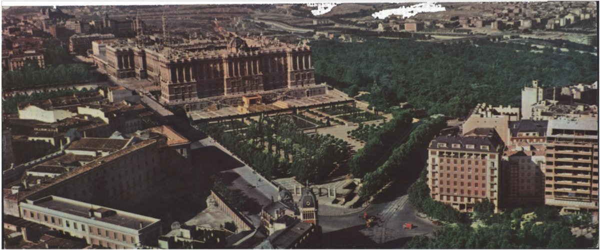

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

5-1-58

ΠΑΡΙΣΙ 31. XII. 57

Ἀγαπητέ μου Βύρων,

Καθυστέρησα νά σοῦ γράψω γιατί περίμενα νά μοῦ στείλουν τή φωτογραφία μέ τόν Μπήτσαμ. Τίς εἶδα στή Ρώμη. Ἦσαν πολύ καλή καί περάσαμε μιά ὥρα εἰδικά γιά σένα. Ἐπρόκειτο μάλιστα νά μοῦ τή φέρουν στό ἀεροδρόμιο. Ὅμως νά πού βρίσκομαι μιά βδομάδα στό Παρίσι κι ἀκόμη τίποτα. Ἔτσι ἀποφάσισα νά σοῦ γράψω.

Ἔλαβα τήν ἐφημερίδα καί σ' εὐχαριστῶ θερμότατα. Ἀστειεύονται ἴσως τά ΝΕΑ; Εἶχα τήν ἐντύπωση πώς εἶναι ὄργανο κάποιου ανταρκτικού γειτονος. Μέ λίγη δόση χιούμορ καί ἀναγκαστική λογική συνήθεια κανείς ἀκόμη καί στούς τίτλους!

Ἀπ' τό κεραυνοβόλο ταξίδι μου στήν Ἑλλάδα βγῆκα πολύ κερδισμένος γιατί ἐκτός φυσικά ἀπό τή συνάντηση μέ τούς φίλους μου βρέθηκα μέσα σ' ἕνα καινούργιο γιά μένα κλίμα. Ὁ καιρός βοήθησε θετικά κι ὅλη αὐτή ἡ θετική ἐπίδραση καί τό ἐνδιαφέρον πού ἀπόκτησα μέ κάνουν νά αἰσθάνομαι περισσότερη φαντασία καί λιγότερο μόνος στό μικρό μου δωμάτιο στή rue de Penthièvre.

Σοῦ τά'πα καί προφορικά καί θά σοῦ ξαναπῶ καί θά σοῦ ξαναγράψω σέ κάθε εὐκαιρία: ἡ περίπτωσή σου μέ κάνει πάντα, καί ὅλο καί πιό πολύ, νά αἰσθάνομαι ἔνοχος. Γιατί ἐκεῖνο αὐτό πού μοῦ προσφέρεις σέ συντροφιά, σέ εὐτυχία καί σέ προσπάθεια εἶναι πολύ πιό πάνω ἀπό τήν ἀξία μου. Καί μάλιστα αὐτό σέ λέω ἐγώ πού ὅλοι ἐμεῖς, ὅλοι μας, μάθαμε νά δίνουμε καί νά παίρνουμε ἀλλόχωρα, πολλή φορές εἰς τό πέρα... Ὥστε μάθαμε νά δεχόμαστε γιατί μάθαμε νά προσφέρουμε, ὅμως ἐσύ ξεπέρασες τά ὅρια γιατί ἀκριβῶς καταφέρνεις νά κατανικᾶς τό δυσκολώτερο ἀπ' ὅλα φραγμό πού εἶναι ἡ καθημερινή ρουτίνα.

Ἀπ' τή Μόσχα δέν εἶχα ἀκόμη κανένα νέο. Δέ μπορῶ νά καταλάβω τί κάνουν, πῶς σκέπτονται, τί ἐμπόδια βρίσκουν. Καί στό τέλος τέλος γιατί δέ μοῦ γράφουν δυό λόγια. Πάνε τώρα 3 μῆνες πού οἱ Σεβαστίκογλου μοῦ ἀνήγγειλαν ὅτι πρόκειται νά δοῦν ὁρισμένους ὑπευθύνους. Ἀκολουθεῖ σιωπή βαρειά καί καταθλιπτική. Φαίνεται πώς σάν τούς οὐρανούς οἱ ὧρες τους μετριοῦνται μέ στιγμές στά καθημερινά καί ἐπί γῆς οἱ στιγμές μετριοῦνται μέ μῆνες...

Πάντως χτὲς πῆρα κάρτα ἀπὸ τὸ διευθυντὴ τῆς Φιλαρμονικῆς τῆς Βαρσοβίας ποὺ γράφει « J'espère bien de faire à Varsovie votre oeuvre, que j'aimais beaucoup, pendant l'année 58. » Πρόκειται γιὰ τὴ Σουΐτα γιὰ ὀρχήστρα καὶ πιάνο καὶ τὴν κάρτα ὑπογράφει ὁ Stanislav Skrovacevski, ποὺ γνώρισα πρὸ μηνῶν στὸ Παρίσι καὶ ποὺ ἐνθουσιάστηκε μὲ τὴ μουσική μου..

Γράψε μου ἂν θέλεις πάντα νὰ σοῦ στείλω τὴ "Σουΐτα ἀριθ. 3" (Μάννα) γιὰ χορωδία, solo καὶ ὀρχήστρα. Ἐπίσης ἔχω στὴ διάθεσή σου 3 ἀντιστασιακὰ τραγούδια γιὰ φωνὴ καὶ πιάνο "ΟΙ ΠΕΝΤΕ ΝΑΥΤΕΣ". Θέλεις νὰ σοῦ στείλω γιὰ τὸν Ἑλληνοσοβιετικό; Μήπως θά 'θελες ἀκόμα νὰ τὰ στείλω καὶ στὸ Αντωνακάκη;

Τί γίνεται μὲ τὸ Ρίτσο;

Γράψε ὅταν ἔχεις καιρό.

Γιὰ τὸ 1958 σᾶς εὐχόμαστε νὰ περάσετε μέσα σὲ ἡσυχία καὶ δημιουργία. Φιλιά μας στὴ Νέλλη. Ἡ Μυρτὼ περιμένει γράμμα σου ἰατρικό...

Μὲ πολλὴ ἀγάπη

Μίκης

— [illegible] Ρίτσος [illegible] τὰ ἔργα [illegible]
— [illegible] [illegible] γιὰ τὰ ἔργα του [illegible]
— [illegible] [illegible]

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

17-5-58.

ΠΑΡΙΣΙ 14. V. 58

Ἀγαπημένε Βύρωνα,

Ὅ,τι καί νά πεῖ κανείς θἆναι λίγο γι' αὐτή τή 78 βουλευτή στή Ἑλληνική Βουλή! Χτές ἡ "Humanité" βγῆκε μέ τίτλο «Vive la Grèce Mr. Dulles!» Ξαναθυμήθηκα τό ποίημα του Eluard (ἀφιερωμένο στό "general MARCOS") μέ τίτλο: «Η ΕΛΛΑΔΑ ΜΑΣ ΔΕΙΧΝΕΙ ΤΟ ΔΡΟΜΟ» γραμμένο, αὐτό, στά 1948.- Μετά πέρασαν ἀπ' ὅλου μας τόσα καί τόσα γεγονότα (ἀκόμα κι ἡ συνάντησή μας στό Λούβρο! θυμάσαι;) Σκέφτηκα τήν ἐποχή στά 52-53-54 εἴμαστε ἀκόμα τόσο μουδιασμένοι, σπασμένοι. Κι' ὅμως μέσα σέ 3-4 χρόνια γίνηκε μιά τέτοια "κοσμογονία"! Εἶναι ἀλήθεια νά μένεις μ' ἀνοιχτό τό στόμα μέ τόση δύναμη τοῦ λαοῦ μας.

Λυπήθηκα πάρα πολύ πού βρισκόμουν, καί βρίσκομαι, τόσο μακρυά σέ τόσο μεγάλη στιγμή, πού θά περάσατε αὐτοῦ κάτω.. Τώρα πιά δέ και εἶμαι μ' ὅλη μου προσοχή πιστεύω πώς σέ λίγα χρόνια θά δώσουμε [illegible] γιά ἕνα νέο τίτλο «Η ΕΛΛΑΔΑ ΜΑΣ ΔΕΙΧΝΕΙ ΤΟ ΔΡΟΜΟ»

Σέ παρόμοιες ἐποχές τό σπίτι μου μεταβάλλεται σέ κλουβί κι' ἐγώ ἀρχίζω νά μοιάζω μέ αἰχμάλωτο θηρίο. Στά σύγχρονα σταμάτησα κάθε ἄλλη δουλειά καί σκέψη. Τοιχοκολλοῦσα τά ἀποκόμματα ἀπό τήν ἐφημερίδα, τή φωτογραφία, ἔπαιζα στό πιάνο ὧρες ἀτέλειωτες τά ἐπαναστατικά μας τραγούδια καί τή νύχτα ὀνειρευόμουν ὁδομαχίες. Εἶχα ἐπί [illegible] ἀνατινάξει κάμποσα τετράγωνα, ἀφοῦ μέ [illegible] κάπως...

Τώρα, στήν ἐκλογή. Δέ ξέρω πώς μοῦ πέρασε σάν ἀστραπή ἀπό τό νοῦ ὁ "ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ" τοῦ Ρίτσου. Πραγματικά ὅλ' αὐτά εἶναι δεμένα μεταξύ τους.. Προπαντός οἱ νεκροί τοῦ ἀγώνα ἦσαν, νομίζω, τό πιό πολύ ἀπ' τό κάθε τι, ζωντανοί καί παρόντες στή [illegible] τοῦ κάθε τίμιου ἕλληνα, στήν περασμένη Κυριακή 11 Μαΐου.. Αὐτοί οἱ 78 ἕδρες εἶναι ἡ πρώτη τους μεγάλη νίκη.. Καί τό πρῶτο μας δῶρο γιά τή μνήμη τους καί γιά τή θυσία τους.. Ἔτσι πῆρα τό βιβλίο μέ τήν ἀφιέρωση τοῦ Ρίτσου «Τοῦ Μίκη τοῦτο τό τραγοῦδι πού γράφτηκε στά 1936 γιά τή μεγάλη καπνεργατική ἀπεργία τῆς Θεσσαλονίκης. Ἀργότερα ἔκαψαν τοῦτο τό βιβλίο στή στήλη τοῦ Ὀλύμπιου Διός. Γειά-χαρά. Γιάννης» Διαβάζοντας τό κάθε ἕνα ἀπ' τά 20 ποιήματα - ἀριστουργήματα - μοῦ ἐρχόταν

αὐτόματα καὶ αὐτανακλαστικὰ καὶ μιὰ μελωδία. Δὲν εἶχα καιρὸ οὔτε
νὰ δῶ ἀντιπαίγραμμα.. Ἄρχισα νὰ γράφω στὴ νύχτα στὰ περιθώρια τοῦ βιβλίου..
Ἐκεῖ πάνω ἡ Μυρτὼ ποὺ γκρίνιαζε γιὰ βόλτα μ' ἀνάγκασε νὰ πάω
μὲ τὸ αὐτοκίνητο.. Πῆρα ὅμως μαζί μου καὶ τὸ βιβλίο κι ὥσπου νὰ γυρίσωμε
εἶχα τελειώσει σχεδὸν ὅλα τὰ τραγούδια.. Μετὰ ἔπαιξα μιὰ εἰσαγωγή.
Διάρκεια 7. Καὶ τὰ καθαρόγραψα μὲ σινικὴ μελάνη! Νὰ ὁ τίτλος
"ΛΑΪΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΓΙΑ ΤΟΝ "ΕΠΙΤΑΦΙΟ" ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ ΡΙΤΣΟΥ (Στὰ
γαλλικὰ "EPITAFIOS") .. Ἀπὸ πάνω ὑπάρχει μιὰ μικρὴ ἀφιέρωση
« Στὴ φιλία μου μὲ τὸ Βύρωνα ΣΑΜΙΟ ».. Θὰ στὰ στείλω εὐθὺς ἢ
τὰ τελειώσω.. Θὰ στείλω ἐπίσης ἕνα αὐτόγραφο στὸ Γιάννη Ρίτσο κι ἕνα
στὸ Μάνο Χατζιδάκι ποὺ ναι ὁ μόνος ποὺ μπορεῖ νὰ μπει στὸ πετσί τους,
ὅπως τὸ λέει κι ὁ τίτλος τους οἱ μελωδίες εἶναι κατευθείαν ἐμπνευσμένες
ἀπὸ τὰ λαϊκά μας τραγούδια (ρεμπέτικα καὶ καντάδες) Ἐπίσης ἑτοιμάζομαι
νὰ τὰ τραγουδήσω (πρόχειρα) νὰ τὰ "γράψω" καὶ νὰ σᾶς στείλω ἕνα
δίσκο, ἢ μαγνητόφωνο, γιὰ νὰ τ' ἀκούσετε.. Δὲν ἔχω καμιὰ ἀμφιβολία
πὼς θὰ σᾶς συγκινήσουν μέχρι τὸ κόκαλο!! Γιατὶ ἀκριβῶς ἀποπνέουν μιὰ
μελωδικὴ ἀτμόσφαιρα ποὺ μᾶς συνδέει πάντα αὐτὴ καντάδα στὴ ἐφηβεία
μας, σηκώνοντας αὐτὸ τραγούδι στὸ ἀγώνα, ἔτσι τὰ ρεμπέτικα ποὺ τραγουδούσαμε
μὲ στὴ ἐξορία καὶ τὰ στρατιωτικά.. Περιμένοντας τὶς γνώμες σας ὡστόσο
ἔχω νὰ σᾶς προτείνω μιὰ πρώτη ἐκτέλεση (πιθανὸν στὸ Ἑλληνοσοβιετικό) μὲ
μιὰ γυναικεία φωνή, ἀντρικὴ χορωδία (4-5 φωνές) καὶ 3-4 κιθάρες.. Νομίζω
πὼς ὁ Χατζιδάκις, αὐτὰ ἂν ἀρέσουν, μπορεῖ νὰ "μοντάρει" ὅλη αὐτὴ τὴν ὑπόθεση
κατὰ τρόπο ἀριστοκρατικό.. Ἅμα τὰ πάρεις πήγαινε νὰ τὸν βρεῖς (ΜΑΝΟΥ
3 - Παγκράτι).. Αὐτὴ τὴ στιγμὴ ἄλλωστε προετοιμάζει μιὰ γυναικεία χορω-
δία γιὰ τὸ ἔργο μου "ΣΟΥΙΤΑ ΑΡΙΘΜΟΣ 2 ΓΙΑ ΟΡΧΗΣΤΡΑ" (μὲ λόγια
τοῦ ΒΑΡΝΑΛΗ) ποὺ πρόκειται νὰ διευθύνει τὸ καλοκαίρι στὸ Ἡρώδειο
ὁ Χωραφᾶς..

Γράψε μου τὰ νέα σου, τὰ νέα ἀπὸ κάτω, κι ἂν ἔχεις καὶ τίποτα
σχετικὸ μὲ τὴ γνωστή μας ὑπόθεση.. Ἐπίσης: τί γίνεται ὁ Ρίτσος; Ἐπρό-
κειτο νὰ περάσει ἀπὸ δῶ.. Περιμένω νὰ μοῦ πεῖς γιὰ νὰ τοῦ γράψω.–

Φιλιὰ ἀπὸ Μυρτώ – Φιλιὰ στὴ Νέφελη

Μὲ ἀγάπη
Μίκης

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

17-5-58

ΠΑΡΙΣΙ 14. V. 58

Αγαπημένε Βύρωνα,

Ό,τι και νά πει κανείς θάναι λίγο γι' αυτούς τους 78 βουλευτές στη Ελληνική Βουλή ! Χτές η "Combat" βγήκε με τίτλο « Vive la Grèce Mr. Dulles ! » Ξαναθυμήθηκα τό ποίημα του Eluard (αφιερωμένο στο "general MARCOS") με τίτλο: «Η ΕΛΛΑΔΑ ΜΑΣ ΔΕΙΧΝΕΙ ΤΟ ΔΡΟΜΟ» γραμμένο, αυτό, στα 1948.. Μετά πέρασαν από πάνω μου τόσα και τόσα γεγονότα (ακόμα και η συνάντησή μας στό Λούβρο ! θυμάσαι;) Σκέφτηκα την εποχή στα 52-53-54 είμαστε ακόμα τόσο μουδιασμένοι, σπασμένοι κι όμως μέσα σε 3-4 χρόνια γίνηκε μιά τέτοια "κοσμογονία" ! Είναι αλήθεια νά μένεις μ' ανοιχτό τό στόμα με τόση δύναμη τού λαού μας.

Λυπήθηκα πάρα πολύ πού βρισκόμουν, καί βρίσκομαι, τόσο μακρυά από τόσο μεγάλη στιγμή. Πού θα περάσατε αυτού κάτω.. Τώρα από δω καί πέρα με λίγη προσοχή πιστεύω πώς σε λίγα χρόνια θα δώσουμε υλικό γιά ένα νέο τίτλο «Η ΕΛΛΑΔΑ ΜΑΣ ΔΕΙΧΝΕΙ ΤΟ ΔΡΟΜΟ»

Σέ παρόμοιες εποχές τό σπίτι μου μεταβάλλεται σέ κλουβί κι εγώ αρχίζω νά μοιάζω με αιχμάλωτο ζώο. Στά ουγγρικά σταματούσα κάθε άλλη δουλειά καί σκέψη. Τοιχοκολλούσα τά αποκόμματα απ' τις εφημερίδες, τις φωτογραφίες, έπαιζα στο πιάνο ώρες ολόκληρες τά επαναστατικά μας τραγούδια καί τη νύχτα ονειρευόμουν ότι μαχόμουν. Είχα έτσι ανατινάξει κάμποσα τετράγωνα, αλλά αυτό με ξαλάφρωνε κάπως...

Τώρα, στην εκλογή, δε ξέρω πώς μου πέρασε σάν αστραπή αυτό που ο "Επιτάφιος" του Ρίτσου. Πραγματικά όλ' αυτά είναι δεμένα μεταξύ τους.. Προπαντός οι νεκροί του αγώνα ήσαν, νομίζω, το πιό πολύ απ' το κάθε τι, ζωντανοί καί παρόντες στη σκέψη του κάθε τίμιου έλληνα, στην περασμένη Κυριακή 11 Μαΐου.. Αυτές οι 78 έδρες είναι η αμοιβή τους με μεγάλη νίκη.. Καί τό πρώτο μας δώρο γιά τη μνήμη τους καί γιά τη θυσία τους.. Έτσι πήρα τό βιβλίο με την αφιέρωση τού Ρίτσου «Του Μίκη τούτο τό τραγούδι πού γράφτηκε στά 1936 γιά τη μεγάλη καπνεργατική απεργία της Θεσσαλονίκης. Αργότερα έκαψαν τούτο τό βιβλίο στη στήλη τού Ολύμπιου Διός. Γειά-χαρά. Γιάννης» Διαβάζοντας τό κάθε ένα απ' τα ποιήματα - αριστουργήματα - μουρμουρίζοντα

αὐτόματα καί αὐθόρμητα καί μιά μελωδία. Δέν εἶχα καιρό οὔτε νά βρῶ πεντάγραμμο.. Ἄρχισα νά γράφω στή πίσω σελίδα τά περιθώρια τοῦ βιβλίου.. Ἐκεῖ πάνω ἡ Μυρτώ πού γκρίνιαζε γιά βόλτα μ' ἀνάγκασε νά πάω μέ τό αὐτοκίνητο.. Πῆρα ὅμως μαζί μου καί τό βιβλίο κι ὥσπου νά γυρίσουμε εἶχα τελειώσει σχεδόν ὅλα τά τραγούδια.. Μετά ἔκαμα μιά ἐπιλογή. Διάλεξα 7. Καί τά καθαρόγραψα μέ σινική μελάνη! Νά ὁ τίτλος "ΛΑΪΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΓΙΑ ΤΟΝ "ΕΠΙΤΑΦΙΟ" ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ ΡΙΤΣΟΥ (στά γαλλικά "EPITAFIOS").. Ἀπό πάνω ὑπάρχει μιά μικρή ἀφιέρωση «Στή φιλία μου μέ τον Θύρωνα ΣΑΜΙΟ».. Θά σᾶς στείλω εὐθύς μόλις τά τελειώσω.. Θά στείλω ἐπίσης ἕνα αὐτόγραφο στό Γιάννη Ρίτσο κι ἕνα στό Μάνο Χατζιδάκι πού εἶναι ὁ μόνος πού μπορεῖ νά τά παίξει στό πιάνο του. Ὅπως τό λέει κι ὁ τίτλος του οἱ μελωδίες εἶναι κατευθείαν ἐμπνευσμένες ἀπό τά λαϊκά μας τραγούδια (ρεμπέτικα καί καντάδες). Ἐπίσης σκέφτομαι νά τά τραγουδήσω (πρόχειρα) καί νά τά "γράψω" καί νά σᾶς στείλω ἕνα δίσκο, ἤ μαγνητόφωνο, γιά νά τ' ἀκούσετε.. Δέν ἔχω καμιά ἀμφιβολία ὅτι θά σᾶς συγκινήσουν μέχρι τό κόκαλο!! Γιατί ἀκριβῶς ἀποπνέουν μιά μελωδική ἀτμόσφαιρα πού μᾶς συνόδευε πάντα ἀπό τή καντάδα στή ἐφηβεία μας, συνεχίζοντας ἀπό τά τραγούδια τοῦ ἀγώνα, ὡς τά ρεμπέτικα πού τραγουδούσαμε στή ἐξορία καί τά στρατιωτικά.. Περιμένοντας τή γνώμη σας ὡστόσο ἔχω νά σᾶς προτείνω μιά πρώτη ἐκτέλεση (καθαρά στό Ἑλληνοσοβιετικό) μέ μιά γυναικεία φωνή, ἀνδρική χορωδία (4-5 φωνές) καί 3-4 κιθάρες.. Νομίζω πώς ὁ Χατζιδάκις, αὐτός ἀρχίζουν, μπορεῖ νά "μοντάρει" ὅλη αὐτή τή ὑπόθεση κατά τρόπο ἀριστουργηματικό.. Ἅμα τά πάρει σίγουρα νά σᾶς βρεῖ (ΜΑΝΟΥ 3 - Παγκράτι).. Αὐτή τή στιγμή ἑτοιμάζει πρόγραμμα μιά γυναικεία χορωδία γιά τό ἔργο μου "ΣΟΥΪΤΑ ΑΡΙΘΜΟΣ 2 γιά ΟΡΧΗΣΤΡΑ" (μέ λόγια τοῦ ΒΑΡΝΑΛΗ) πού πρόκειται νά διευθύνει τό καλοκαίρι στό Ἡρώδειο ὁ Χωραφάς..

Γράψε μου τά νέα σου, τά νέα ἀπό κάτω, κι ἄν ἔχεις καί τίποτα σχετικό μέ τή γνωστή μας ὑπόθεση.. Ἐπίσης: τί γίνεται ὁ Ρίτσος; Σκόπευε νά περάσει ἀπό δῶ.. Περιμένω νά μοῦ πεῖ γιά νά τοῦ γράψω..

Φιλιά στή Μυρτώ - Φιλιά στή Νέφελη

Μέ ἀγάπη

Μίκης

ΑΛΛΑΓΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ → 28, rue de la FONTAINE-AU-ROI
PARIS XI

46

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

ΠΑΡΙΣΙ 12. VII. 58

Αγαπητέ μου Βύρωνα,

Εκτός από το γράμμα το δικό σου, για το οποίο και σ' ευχαριστώ, σιγή βαθειά ακολούθησε στην αποστολή στην Αθήνα του ΕΠΙΤΑΦΙΟΥ.. Δηλαδή από τον Ρίτσο και Χατζιδάκη..

Μου έγραψε ότι ο πρώτος βρίσκεται στη Ρουμανία. Δεν γύρισε ακόμα; Ή μου κρατεί ακόμη ... κακία.

Ο δεύτερος υπάρχει, είναι και θα είναι ένα ανεξήγητο πρόβλημα με την πεισματική του σιωπή.

Ένας νέος παράγοντας "Επιταφιακός", είναι η άφιξη στην Αθήνα της Άρντας Μαντικιάν.. Μου υποσχέθηκε ότι θα κάνει το παν για να τα τραγουδήσει.. Της έδωσα και τη διεύθυνσή σου. Σου δίνω τη δική της: Τροίας 20, (812.489).. Εκείνο όμως που θέλω από σένα προπαντός είναι να φροντίσεις να τ' ακούσεις και να μου πεις τη γνώμη σου.

Στις 28 τούτου του μήνα ο Χωραφάς διευθύνει στην Κρατική τη Δεύτερη Σουίτα για Ορχήστρα.. Ελπίζω ότι θα βρίσκεσαι στην Αθήνα για να με ... αντιπροσωπεύσεις.. Όπως αντιλαμβάνεσαι θάθελα πάρα πολύ το κοινό αυτής της συναυλίας να έχει μιά ειδική ποιότητα....

Πόσο μάλλον, που όπως γράφω και στο σημείωμα του προγράμματος, αυτό το έργο είναι αφιερωμένο στον «ηρωικό θάνατο» και στη γενιά μας «που την αποτελούν πιο πολλοί νεκροί παρά ζωντανοί».. Στο τέλος υπάρχει ένα μοιρολόι κι ακούγονται οι στίχοι του Βάρναλη «του μεγάλου αυτού Έλληνα ποιητή»:

«Φεύγεις παίνου στην Άνοιξη γιατί μου καλή μου
Άνοιξή μου γλυκειά γυρισμό που δεν έχεις.»

Ίσως συμπράξει στη ~~[illegible]~~ συναυλία η Μαντικιάν. Αν όχι θα τραγουδήσει μικρή γυναικεία χορωδία. (που ανέλαβε να προετοιμάσει ο Χατζιδάκις για να δω λίγο τι έχει κάνει)

Ἔχω ἑτοιμάσει ἕνα «ἄρθρο» σχετικά μέ τό ἔργο αὐτό καί γενικότερα μέ ὁρισμένα προβλήματα καί θέσεις ὅπως τίς ἀντιμετωπίζω μέσα στή Μουσική μου, ὅμως εἶναι ἀρκετά «προχωρημένο» καί δέ θἄθελα νά δημοσιευτεῖ πρίν ἀπό τή συναυλία, ἀπό φόβο μήπως παρεξηγηθεῖ... Θά σοῦ στείλω λοιπόν σέ λίγες μέρες μέ τήν παράκληση νά τό δώσεις στήν ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΤΕΧΝΗΣ.

Στό μεταξύ ἐλπίζω νά φροντίσεις (καί πάντοτε μέ τούς φίλους) γιά μιά στοιχειώδη ἐνημέρωση γύρω ἀπ' αὐτό τό κοντσέρτο..

Ξέρω πώς ἀκριβῶς αὐτή τή στιγμή θά σέ ἐνδιέφερε ~~...~~ κάποιο νέο «συνταρακτικό». Λοιπόν ἰδού το: Ἡ Λουντμίλα Τσερίνα μοῦ παράγγειλε νά τῆς γράψω ἕνα μπαλλέτο, εἰδικά γι' αὐτήν.., Πρόκειται νά σχηματίσει ἕνα δικό της χορευτικό συγκρότημα. Καί θά παρουσιάσει 4 μπαλλέτα.. Ἡ πρεμιέρα θά δοθεῖ τόν προσεχῆ Φεβρουάριο στό Παρίσι, στό Θέατρο τῶν Champs-Elysées. Μετά προβλέπεται μιά παγκόσμια τουρνέ ~~...~~ ἀρχίζοντας ἀπό Λονδῖνο, Νέα Υόρκη καί Μόσχα.. Προσωπικά θἄθελα νά συμπεριληφθεῖ καί ἡ Ἀθήνα. Πρᾶγμα πού θά ἐξαρτηθεῖ ἀπό τή σοβαρότητα διαπραγματεύσεων πού θά προηγηθοῦν.. Τή μουσική τοῦ μπαλλέτου τελείωσα ἤδη καί οἱ πρόβες θά ἀρχίσουν τόν Αὔγουστο.. Διαρκεῖ 30 λεπτά. Τό θέμα του εἶναι τό ἴδιο μέ τό τοῦ φίλμ ~~πού~~ (LOS AMANTES DE TERUEL) πού μόλις τελείωσε τό γύρισμά του στήν Ἱσπανία καί πού ἐκεῖ χορεύουν ἡ Τσερίνα μέ τόν Ἀντόνιο.. Χορογράφος θά εἶναι ἐπίσης ὁ Λεονίντ Massine (Μασίν).

Σοῦ στέλνω καί τά σχετικά μέ τόν ELYARD.

Τούτη τή στιγμή ἔλαβα γράμμα ἀπό τόν Διευθυντή τῆς Φιλαρμονικῆς τῆς Βαρσοβίας, Στανισλάβ Σκροβατσέφσκι (πῆρε καί αὐτός χρυσό μετάλλιο στή Μόσχα) πού μοῦ γράφει ὅτι πρόκειται νά διευθύνει τό ἐρχόμενο φθινόπωρο στή Βαρσοβία τή Πρώτη Σουΐτα γιά πιάνο καί ὀρχήστρα. Κατά πᾶσαν πιθανότητα τό μέρος τοῦ πιάνου θά παίξει ἡ Βάσω Δεβετζῆ.

 47

Μή μοῦ πεῖς πώς εἶσαι χωριάτης πού τόν πήρα πολύ τό μονόλογο μονορούφι! Τί θέλεις ὅμως νά κάνεις; Ἴσως τώρα πιά νά εἶναι ἀργά μά ἄς γελάσω..

Καί ἕνα νέο οἰκογενειακό: ἡ γυναίκα τοῦ Γιάννη (τοῦ ἀδερφοῦ μου) γέννησε πρό ἡμερῶν ἕνα κοριτσάκι.. Ἔτσι ἔγινα θεῖος. Στό μεταξύ ὁ Λευτέρης προετοιμάζει τοῦ διάλογο.. Αὐτή τή φορά ἐκλέχθη τῆς 4 μηνῶν.. Ὅλα αὐτά πρός γνῶσιν καί συμμόρφωσιν καί νά κοιτάξει γρήγορα ἡ Ντεφί- φη γιά κανένα θυγατράκι..

Καί τώρα, φέτος τό Φθινόπωρο θά μπορέσουμε νά κατεβοῦμε γιά λίγο στήν Ἀθήνα- Κρήτη.. Τώρα ἑτοιμάζουμαι γιά τήν Μαδρίτη- Λονδίνο. Θά πάω καί θά ξανάρθω καί θά ξαναπάω. Δηλαδή πιθανῶς 1-2 μηνῶν.. Γιατί πρόκειται νά δῶ τό φίλμ, νά μείνω νά γράψω τή μουσική καί μετά ξανά σέ Λονδίνο γιά νά τή διευθύνω. Ἄν ὅμως βρεθοῦμε, μέ τήν ἀρχή τοῦ Σεπτέμβρη, ἕνα μῆνα καιρό θέμε νά κατεβοῦμε μέ τό OPEL μας.. Μόνο πού κινδυνεύουμε νά πληρώσουμε τό τελωνεῖο.. Ξέρω πώς ἐσύ καθώς ἔφεδρος κλπ. μπορεῖ νά ἔχῃς σχέση μέ τό ἐδῶ καλούμενο AUTOMOBILE CLUB τοῦ ὁποίου καί εἶμαι μέλος. Λοιπόν ἰδού μερικά στοιχεῖα, ἄν τυχόν καί βρῆς κανένα, νά φωνάξεις τί πρέπει νά γίνῃ γιά νά μᾶς δοθῇ τίποτα ἄδεια εἰσόδου καί παραμονῆς ἐνός μηνός.. : 1/ Δέν πλήρωσα τόν γαλλικό φόρο 2/ ἔχω πλάκα (IT) εἰδική γιά ξένους : (TT=γιά ξένους. IT = γιά διπλωμάτη καί φοιτητή) 3/ Στό τρίπτυχο μου ἔχει διαγράψει ἡ ΕΛΛΑΣ, δηλ. ἀπαγορεύεται ἡ εἴσοδος ἄνευ εἰδικῆς ἀδείας.. Αὐτά.

Ἐλπίζω πώς τό γράμμα μου θά σέ βρεῖ στήν Ἀθήνα. Ἐλπίζω πώς δέν ἔχετε κανονίσει ταξίδι ἤ ἐκδρομή γιά τή 28 Ἰουλίου. Ἄν ναί τότε ἐλπίζω πώς θά μοῦ γράψεις γρήγορα. Φιλιά στήν Μυρτώ. Φιλιά σ' ὅλους.

Μέ ἀγάπη

Μίκης.

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

ΥΓ. Τσώτσο = ἰδιωτική ἑρμηνευτική τοῦ Επιταφίου. Δοκιμάστε.

ΠΑΡΙΣΙ 13. VIII. 58

Ἀγαπητέ μου Βύρων,

Σ' εὐχαριστῶ θερμά γιά τή σημείωση μέ τή κριτική. Ἀπό τή μεριά [illegible] ὑπάρχει βέβαια μιά διαφορά πού μπορεῖ νά ἐξηγηθεῖ ἀπό πολλούς παράγοντες. Δέν μπορῶ μόνο νά πῶ ἄν τό ἔργο αὐτό καθ' ἑαυτό εἶναι καλύτερο ἀπό ὅτι ἡ Πρώτη Σουίτα. Ἄν ἦταν λιγότερο "ποιητικό" καί περισσότερο προσιτό.

Γιά ὅλα αὐτά, καί πολλά ἄλλα, περίμενα καί περιμένω νά βρεῖς τόν καιρό καί τό κέφι γιά νά μοῦ γράψεις δυό λόγια... Πῶς τό ὑποδέχτηκε ὁ κόσμος; Τί ἀκούστηκε; Τί ἐντύπωση σᾶς ἔκανε; κλπ κλπ.

Μήν ξεχνᾶς ἀκόμα ὅτι γιά μένα ὑπάρχει ἀκόμα ἕνα μεγάλο ἐρωτηματικό μέ τήν ὑπόθεση τοῦ ΕΠΙΤΑΦΙΟΥ τοῦ Γιάννη Ρίτσου.

Ἡ Ἄρνη Μαντικιάν μοῦ γράφει ἀπό τήν Κέρκυρα ὅτι [illegible] ἐπαφή αὐτή ἔμαθε νά [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] ἐπιστροφή της στήν Ἀθήνα (15 Αὐγούστου).

Ξέρω πώς [illegible] ἀπό [illegible]. Μή μοῦ πεῖς ὅμως πώς δέν μπορεῖς νά βρεῖς μιά ὡρίτσα γιά μερικές ἐντυπώσεις-περιγραφή στήν [illegible] τοῦ Ἡρώδη.- Γράψε μου καί γιά τό [illegible] - Πῶς σᾶς φαίνεται κλπ...

Μέ θερμούς χαιρετισμούς στή Μαρίκα καί σέ [illegible]

[illegible]

Μέ ἀγάπη

Μίμης

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

49

ΠΑΡΙΣΙ 6. 9. 58

Αγαπητέ μου Βύρων,

Ευχαριστώ θερμά για τη διευκόλυνση...

ο Ρίτσος μού 'στειλε το ΟΤΑΝ ΕΡΧΕΤΑΙ Ο ΞΕΝΟΣ με αφιέρωση και τον ΕΠΙΤΑΦΙΟ.. Τον συνάντησα!! Ωραία: πόσο ήσυχο!

Περιμένοντας νέα σας σου στέλνω ωστόσο αυτό το ντοκουμέντο για να το δώσεις στη ΑΥΓΗ.-

Με αγάπη

[illegible]

9-9-58 [illegible]

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ *

50

28, RUE DE LA FONTAINE-AU-ROI, PARIS XI

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

11. Μαρτίου 1959

Αγαπητέ μου Βύρων,

Με συγχωρείς που δεν μπόρεσα να σου απαντήσω στο ευγενικό σου γράμμα. Είναι καιρός που το σκέφτομαι. Όλη τη μέρα σπάσιμο αρθρώσεων...

Και πνίγομαι.- Ίσως έμαθες ότι τα δύο μου μπαλλέτα (που χορεύονται πάντα από ΣΑΡΑ ΜΠΕΡΝΑΡ) είχαν εδώ θριαμβευτική υποδοχή.-

Πιο σπουδαίο απ' όλα είναι που προ ημερών υπέγραψα στο Λονδίνο συμβόλαιο με το COVEN GARDEN – ROYAL BALLET (πρώην SANDLERS WELLS) που μου το παρήγγειλαν έτσι ένα νέο μπαλλέτο την ΑΝΤΙΓΟΝΗ που θα ανεβάσουν το φθινόπωρο... Χορογραφία ο Τζων Κράνκο – Σκηνογραφία ο Ταμάγιο (μεγάλος μεξικανός ζωγράφος) και Αντιγόνη η Σβετλάνα Μπεριόσοβα.-

Παρακάλεσα τον πατέρα μου (που έχει όλη τη παρισινή κριτική) να σου στείλει τα αποσπάσματα που με αφορούν για να τα δώσεις στα ΝΕΑ. – Θα μπορέσεις;

Πώς πάει η εγκυμοσύνη της Ντέμης. Κοντεύει;

Η Μαργαρίτα μας 3½ μηνών είναι ένα αριστούργημα.- Όλοι μας (μαζί με τη Μυρτώ) ευχόμαστε στη Ντέμη καλή λευτεριά και να 'ναι μια όμορφη κόρη!

Γράψε μου και μη με συνερίζεσαι

Δικός σου

Μίκης

ΠΑΡΙΣΙ 5. Χ. 74 51

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

Τρισαγαπημένε Βύρωνα, !

Βρίσκομαι αυτό τον καιρό στο Λονδίνο για τη πρόβα [illegible]ΡΟΝΗΣ. Είμαι ενθουσιασμένη. Η χορογραφία του Cranko είναι με μια άψογη μεγαλοφυΐα κι η τεχνική απόδοση ασύγκριτη για ό,τι είχε τα ως τώρα εμπειρία μας.

Ήρθα στο Παρίσι για το week-end και ξαναγυρίζω σε λίγες μέρες στη βάση μου. Την Τετάρτη 7 του μηνός είναι η πρώτη πρόβα με ορχήστρα...

Εδώ βρήκα τη «Αύγη». Το απόσπασμα αυτό... καινούριο συνάντηση θα το λάβεις εν συνεχεία.. Το στέλνω σε σένα για να είσαι βέβαιος ότι θα δημοσιευτεί στην Αυγή.. Αν αρνηθούν να το πάρουν, στα ΝΕΑ. Θέλω τότε να αναφερθεί αυτή η ενδεχόμενη άρνηση. Πρέπει να τελειώνουμε μ' όλη αυτή τη γελοιοπροοδευτικότητα...

Το πακέτο σου δυστυχώς βρίσκεται ακόμη στο σπίτι μας. Πήγα πριν φύγω στην Avenue Victor Hugo, κοντά στην Etoile. Δεν βρήκα όμως .. τίποτε.. Τότε παρατήρησα ότι υπάρχει μια ολόκληρη εκατοντάδα Victor Hugo στα προάστεια.. Για το δικό σου: SEVRAN γράφει, στο χάρτη όμως δεν βρίσκεται... Γυρίζοντας σκοπεύω να πάω στο PONTOISE (40 χιλιόμετρα) μου είπαν πως μπορεί να βρίσκεται εκεί κοντά...

Είμαστε καλά. Η Μαργαρίτα [illegible] και το Μάιν θάλλει και συντροφιά... Αυτή η [illegible], σ' αγαθά μαζί σου...

Γράψε μου νέα σας, στο Λονδίνο: 19 ALDERNEY str. LONDON S.W. 1., όπου [illegible] και τη γυναίκα του για [illegible] βδομάδα..

Φιλιά στη Μαρίκα και στη κορούλα σου..
Δικός σου
Μάνος

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

Λονδίνο 12. X. 59

Αγαπητέ μου Βύρωνα,

Αυτή τη στιγμή πήρα τα "τυπογραφικά" της 2 Σουίτας για διόρθωση. Πρόκειται να κυκλοφορήσει η partition από τον BOOSEY and HAWKES τον σοβαρότερο και μεγαλύτερο εκδότη μοντέρνας μουσικής — ώστε καταλαβαίνεις τη σημασία και τη χαρά μου.

Υπάρχει όμως μιά λεπτομέρεια πού μπορεί νά εμποδίσει την έκδοση ή νά μου καθυστερήσει για πολλούς μήνες. Τώρα οι Εγγλέζοι είναι σχολαστικοί.

Πρόκειται για τό στίχο του ΒΑΡΝΑΛΗ "Φεύγεις πάνω στην Άνοιξη μετ μου κορμί μου — Άνοιξή μου γλυκειά γυρισμό σού δεν έχεις" πού πρέπει νά τραγουδιέται α (από γυναικεία χορωδία) στό FINALE (Δες αν έχεις τό πρόγραμμα της Κρατικής). Οι στίχοι αυτοί είναι φυσικά ήδη τυπωμένοι.. Δεν έχω όμως καμμιά εξουσιοδότηση από τό ΒΑΡΝΑΛΗ. Καταλαβαίνεις πώς εγώ τόκανα γιατί ήθελα νά βάλω κάτι δικό του μέσα στό έργο μου.

Εάν λοιπόν δεν έχει αντίρρηση θα πρέπει να μού στείλει μιαν εξουσιοδότηση (γαλλικά ή αγγλικά) και νά μού δίνει το δικαίωμα νά χρησιμοποιήσω τό στίχο του (και τό όνομά του, φυσικά) και νά με εξουσιοδοτεί νά υπογράφω εγώ εν ονόματι του όσα χαρτιά χρειαστούν — Ελπίζω νά μου έχει εμπιστοσύνη — "καλό"

Δυστυχώς δεν υπάρχει άλλο μέσον παρά ο φίλος Βύρωνας για νά αποκτήσω αυτό τό χαρτί όσο θα βρίσκομαι ακόμα στό Λονδίνο δηλαδή ως τις 23 του μηνός.

Στη περίπτωση που ο Βαρνάλης φύγει — δεν σου θέλω — (ή αρνηθεί) τότε γράψε μου αμέσως να αντικαταστήσω [illegible] 2 στίχους.. θα ήταν όμως [illegible] κρίμα.

*

Οι πρόβες με την ορχήστρα για την ΑΝΤΙΓΟΝΗ υπήρξαν καταπληκτικές.. Από αύριο κάθε μέρα έχουμε πρόβα με ορχήστρα, κοστούμια κτλ. Όλα δείχνουν πως η ΑΝΤΙΓΟΝΗ .... (Αν φυλάγω τα καλλίτερα για το [illegible] [illegible].–) Υπάρχει [illegible] γενικός ενθουσιασμός.. όλο το [illegible] Λονδίνο περιμένει αυτή την πρεμιέρα. [illegible] οι TIMES δημοσιεύουν ένα μικρό άρθρο για το ΤΑΛΙΑΤΙΟ και μετά (με φωτογραφία) [illegible] γράμματα. κτλ. Κι ο [illegible] ([illegible]) με [illegible] να μείνει (σίγουρα).. Η δε Λουίζ Γκρόσμαν [illegible].. Τσάι όλοι μεταξύ άλλων ήταν και η ΤΖΙΝΑ ΜΠΑΧΑΟΥΕΡ (που το ΚΟΝΤΣΕΡΤΟ μου [illegible] μαζί στην Αμερική) και ο [illegible] πάλι ([illegible] και [illegible]..) Η Μυρτώ στο Παρίσι [illegible] Τη βρήκα [illegible] και γυναίκα με το παιδί και [illegible] [illegible].. Έτσι [illegible] θα [illegible] [illegible].. Δράμα.. Τί τα [illegible] ; [illegible] και χαιρετίσματα [illegible] Δικός σου Μίκης

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: 19 ALDERNEY St. LONDON S.W.1

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

28, RUE DE LA FONTAINE-AU-ROI, PARIS XI

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

Παρίσι 25-X-57

Αγαπητέ μου Βύρων

Η υπογραφή του Βαρνάλη έφτασε ακριβώς πάνω στην τελευταία στιγμή. Μία ώρα αργότερα, και στη ρακέτα μου δέ θά υπήρχε τό όνομά του. Είχα κατασκάσει γιατί αγαπούσα πολύ αυτούς τούς 2 στίχους και φυσικά θαυμάζω πολύ την ποίησή τους ώστε νά θεωρώ μεγάλη μου τιμή νά έχω τό όνομά του στό πρώτο τυπωμένο μου έργο.

Σέ παρακαλώ πολύ νά ευχαριστήσεις εκ μέρους μου θερμά τόν κ. Δασκαλάκη, τόν Γιώργο Σπανό, τη Νίτσα και φυσικά τό Κώστα Βαρνάλη. Όσο για όλα [illegible] ανυπομονώ τό "υβριστικό γράμμα" πού μού προαναγγέλλεις...

Γυρίσαμε χθές αργά μέ τό αυτοκίνητο. Μαζί μας και ο Τάσος ~~Αποστ~~ Αποστολίδης πού ήρθε ~~[illegible]~~ για τήν ΑΝΤΙΓΟΝΗ. Πιστεύω πώς στό μεταξύ θά έλαβες τη κριτική. Η εντύπωση γενικά από τή μουσική μου υπήρξε πολύ παραπάνω από ενθουσιαστική. Οι κριτικοί (γραμμένη, [illegible] εύκολα για τό χέρι) δέν αντιλήφθηκαν συνεχώς τό πνεύμα πού επικρατεί μέσα στη παράσταση και πού είναι φοβερά κομμουνιστικό για τό βιβλίο μου... Αυτή η γκρίνια μου μέ τού κριτικού μέ απασχολεί. Και εγώ βέβαια τά καλά [illegible] και τά υπερθετικά δέ [illegible] ~~[illegible]~~ και υπάρχουν κριτικοί. Όμως δέν υπάρχει κριτική – αναλυτική, μέ σχόλια ~~[illegible]~~ ειδικά για τή μουσική...

Τό μπαλλέτο γενικά είχε θριαμβευτική επιτυχία... Παρακολούθησα αρκετές παραστάσεις: τό κοινό γίνεται ακόμα πιό θερμό. Προσωπικά βρίσκω πώς η χορογραφία τού ~~Κ~~ Φράνκο δέθηκε απόλυτα μέ τή μουσική μου σέ βαθμό πού να αποτελούν ένα ενιαίο σύνολο. Για τα ντεκόρ και τά κοστούμια θαυμάσια μέσα [illegible] εκπλήξεις.

Για τά μετα-αντιγονικά θά σέ κατατοπίσω αργότερα.

Η Μαργαρίτα [illegible] [illegible] και δόσατε και θέλησε [illegible] ως να τη συνηγορήσει...

Για σένα... ιστορία του γραφείου σας μετά την περιήγηση αναφέρθηκαν τα φανερά με τον Μπίβαν, που μοιράζει το χέρι « Είναι το ωραιότερο μπαλλέτο που είδα πολύ καιρό. Εκείνο που με γοήτευσε στη μουσική σας είναι η βαθειά γνώση της Ελλάδας που υπάρχει από την αρχή ως το τέλος.. Χαίρομαι σαν Βρετανός που αυτό το μπαλλέτο έγινε ~~...~~ εδώ στην Αγγλία.. Πριν μια εβδομάδα ήμουν στη Μόσχα. Τα μπαλλέτα τους είναι τέλεια, αλλά αναχρονιστικά - συντηρητικά. Δε θα μπορούσαν ποτέ να κάνουν ένα έργο σαν την ΑΝΤΙΓΟΝΗ... »

ο Μινωτής « (Διάβασε 3-4 υπερθετικά για τη μουσική μου)

ο Σεφέρης (Διάβασε 3-4 υπερθετικά για τη μουσική του)

Ο Webster (γενικός Διευθυντής του COVEN GARDEN). « Η Μουσική σας είναι η ωραιότερη μουσική για μπαλλέτο που γράφτηκε μετά τον Stravinsky. Θα είμαστε πολύ ευτυχείς αν ~~...~~ θέλατε να συνεχίσετε την συνεργασία σας μαζί μας. Μπορείτε αν συμφωνείτε να εργασθείτε από τώρα για ένα μπαλλέτο με 3 πράξεις..)

Η Margot Fonteyn « Λατρεύω τη μουσική σας. Είναι γεμάτη ένταση, χρώματα και ρυθμό » « Ναι, θα ήθελα πολύ να χορέψω και Πιο σας »

Η Beriosova « Είναι η πρώτη φορά στη ζωή μου που εμπνέει τόσο πολύ μια μουσική όταν χορεύω.. Βιάζομαι να ξαναχορέψω γρήγορα κάτι Πιό σας..

Η Ninette de Valois (χορογράφος) .. « Εγκάρδια ευχαριστίες για την υπέροχη παρτιτούρα σας »..

*

Τι ΕΚΑΝΕΣ ΜΕ ΤΗΝ "ΑΥΓΗ", ; Αν δεν έλαβες το γράμμα μου θα έλεγα θα το θέλω πιά μόνο μου.. Αφού βγήκε πολύ καλά στην ο χαρούμενη έκθεση βρίσκεται μέσα στη γραμμή μας.. Μέσα στη συμμετοχή μας.. Και πρέπει αυτή την τόσο να το ξεκαθαρίσουμε.. Πρέπει λοιπόν να σου ξαναυπενθυμίσω ότι ο λενινιστής-μαρξιστής (και σταλινιστής) είναι η δεύτερη μου φύση; — Περιμένω όλα τα νέα — Δικός σου Μίκης

28, RUE DE LA FONTAINE-AU-ROI, PARIS XI°

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

Παρίσι 5. XI. 59

Αγαπητέ μου Βύρων,

Σου γράφω και στην άκρη του Βιδ μου στάζει η ντροπή... Αγόρασα θα διάβασες τη μεγαλοφυΐα εκ Χανίων ανταπόκριση στο ΕΘΝΟΣ όπου ο συντάκτης εκ [illegible] την τη μεγαλοφυΐα του γράφει «... ο Μίνως με υπόπτου και με άλλη μεγαλοφυΐα -...» Υπογράφεται ότι ο Μαρκάκης άνοιξε [illegible] να γράψει: «εκ [illegible] του προς τον πατέρα του» για να μη γελοιοποιήσει — Ενοχλείται ότι η Κρήτη [illegible] ανησυχεί... Και εντούτοις ο πατέρας μου υπήρξε πάντοτε προοδευτικός. Μην του είπες να δείξεις το γράμμα μου στο δημοσιογράφο; Την ίδιαν περιγραφή [illegible] είχα δείξει και σε είναι

Αφορμή που μου γράφεις ότι περιμένεις τις κριτικές — Τουλάχιστο αρχικά, τα κατάρτια και σου τη στείλα άμεσα μετά στο αρχηγείο — από Λονδίνο. Δεν τη έλαβες;

Περί Βάρναλη. Όταν βρισκόμουν στην Αθήνα δεν μπορούσε να μπουν στίχοι (χορωδία) στην παρτιτούρα... Αυτό αποφασίσαμε όταν γύρισα στο Λονδίνο... Εν πάσει περιπτώσει τα [illegible] μου είναι έτοιμα — έχω ό,τι ήθελα στο θέμα σου (εννοώ τα ορχηστρικά) θα θύμωνα — όπως σου έχω καρδιά ανοιχτή, γιατί ακριβώς και οι συμμετέχοντες ο ένας και ο άλλος. Δεν το ξέρεις πως οι Χαλοί, είναι πάντα θύματα;

Το συνδικάτο των μουσικών στο Λονδίνο δεν με άφησε να πάρω οι ορχήστρα στην ΑΝΤΙΓΟΝΗ. — Λέγεται όμως ότι σύντομα πρόκειται να γίνει δίσκος (εμπορικό) κι έτσι θα υπάρχει ένας τρόπος να την ακούσετε. — Ο άλλος είναι να θα θέτει στο Λονδίνο κατά την Άνοιξη... Ο τρίτος είναι να περιμένετε ως το καλοκαίρι του 61 — : διότι η ΑΝΤΙΓΟΝΗ θα δοθεί στο Ωδείο του Ηρώδου από το συγκρότημα του COVENT GARDEN... Έτσι τουλάχιστον μου είπε ο Γεν. Διευθυντής. Πρόκειται για μια τουρνέ που θα συμπεριλάβει το Μπαϊρόιτ και την Πόλη.

Για το καλοκαίρι του 60 δε γίνεται γιατί θα πάνε στις Ενωμένες Πολιτείες και ύστερα στη Αμερική —

Δεν βγάζω καλά το γραφικό σου. — Γράφεις ότι ο Νιφέλης κακαρίζει γιατί ο [illegible] είναι έξυπνος; Η τον μακαρίζει, πράγμα που δω έχει νόημα μόνο και μπορείτε να τους μιμηθείτε ότι όρα δεν γουστάρει... Στον Βαρβάκη πολλούς θερμούς χαιρετισμούς — Ακόμα περιμένω την έκδοση ΓΟΥΔΕΛΗ. Θυμάσαι; Επρόκειτο να βγει μέσα Οκτωβρίου... Η Ελλάδα αυτή δεν πεθαίνει...

Δέ μού 'γραψες πώς ό Ρίτσος άκουσε τόν ΕΠΙΤΑΦΙΟ.. Πολύ μέ συγκινεί αύτή ή περιφορά - Μόνο πού κεΐνο τό πρωί είμαστε τόσο βιαστικοί. Θά μπορούσε νά βγεΐ πολύ καλλίτερο..

Στό Λονδΐνο κάποιος φίλος μου όνόματι Γιώργος ΑΓΓΕΛΟΓΛΟΥ συνεργάζεται μέ τήν COLUMBIA κι' έχει βγάλει πολλούς δίσκους μέ έλληνικά ταγκό, ρεμπέτικα, καντάδες κλπ.. Θά προσφερθεί για τούς αποστήρες..- Μού ζήτησε λοιπόν τόν ΕΠΙΤΑΦΙΟ. Μιά σύσταση όμως νά τόν κάνουμε μέ τήν Μαντινιάν.. Θέλει ή δουλευτής φωνή τής Τρουπάρη.. Εάν λοιπόν δέν βρίσκεσαι ξανά σέ καμμιά πνευματική περίοδο σέ φωνής σου παρακαλέσου νά συνεχίσεις (μέ τήν ήσυχία σου..) πάνω σέ ίντινα έλληνα έπιτάφιο.. Καμμιά σύνθεσή σε ρεμπέτικο ύφος.. Γιά συνοδεία: μαντολίνα-μπουζούκια καί κιθάρα.. Γιά φόντο: τίποτα, αντρική φωνή ουνίσονο.. Άν θέλεις μπορείτε κάνεις μόνος σου σέ διασκευή.- Γιά τα ποσοστά - δέ φτάνεται νά μαζώσουμε.. Εδώ μου έδωσαν διαφορετικά: ό τραγουδιστής καί τό συγκρότημα θά δουλέψουν σέ όνόματι τής Άγγλικής Columbia.. Τό ίδιο καί ό arranger.-

Τό φιλμ σέ μορφή σου αρχίζει νά δουλεύεται, σύντομα σέ στιγμή..

Γιά τήν ΑΥΓΗ. Όλη αύτή ή καθυστέρηση μού είναι ύποπτη.. Γενικά ή "Κίνηση" πού προσπαθήσαμε ν' άνοίξουμε βλέπω πώς φθίνει.. Πού είναι ό Αναγνωστάκης πού μού ύποσχέθηκε άρθρα σέ ΕΘΝΟΣ καί τά ΝΕΑ; Πού είναι ό ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ; Αντίθετα ό κ. Αρκαδινός βρίσκει ένα φίλο του καί τού γράφει ένα λίβελο «Ευτυχώς πού ό Μίκης αναγνώρισε πού Αναγνωστάκη ότι ... άρθρα στήν Ελλ. Μουσική»!! Περίεργα πράγματα. Γι' αύτό έπρεπε (καί πρέπει) νά δημοσιευτεί ή έπιστολή μου στήν ΑΥΓΗ. Κι' άν αύτοί δέ θέλουν τότε νά μπεΐ στά ΝΕΑ μέ ανάλογη είσήγηση. (Ότι δηλαδή ή ΑΥΓΗ αρνήθηκε νά τήν δημοσιεύσει) Παίρνω τήν εύθύνη όλων έναντι μου. Εννοώ τών.. επαναστατικών. Άλλωστε στό βάθος πολλοί άπ' αύτούς τούς θαυμαστές μαρξιστές ξέρουν πολύ καλά ότι όταν άρχίσουμε τήν μακρονησιωτικοφοβίαν καί τήν βασανιστηριοφοβίαν καί θυσιολογίαν κλπ. κλπ. έρχονται από μακρυνά δεύτεροι... Εκεΐνοι κρύβονται πίσω από μιά εφημερίδα κι' ένα κόμμα.. Όπως θυμάσαι τί μού είπε ό Δεσποτίδης στό Ιπποκράτειο: ΕΜΕΙΣ τά ξέρουμε όλα καί ΟΛΟΥΣ. Τράβα μπροστά-

Τραβώ καί σάς ασπάζομαι Μέ αγάπη Μίκης

Νά τεθεί ύπ' όψη τού μουσικού γιά επιμέλεια

28, RUE DE LA FONTAINE-AU-ROI, PARIS XIe

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

Παρίσι 14 - XI - 59

Ἀγαπητέ μου Βύρων

Δυό λέξεις σχετικά μέ τήν ἀποσιώπηση τοῦ Ἀρκαδινοῦ. Κατ' ἀρχήν ὑπάρχουν τόσες ἀνακρίβειες κλπ κλπ πού γιά νά τοῦ ἀποσιωπήσει κανένας θά πρέπει νά συγγράψη τουλάχιστον ἕνα βιβλίο ὥστε δέ πρόκειται νά δώσω συνέχεια.

Ὅμως νομίζω ὅτι δέ θά ἔπρεπε νά μείνει ἀναπάντητη μιά ἠθελημένη διαστρέβλωση τοῦ κειμένου μου. Δηλαδή μ' ἄλλα λόγια μιά __καθαρή ἀπάτη__ πού χαρακτηρίζει τόν γράψαντα:

Γράφω στήν ἐπιστολή μου ἐπί λέξει :

« Περισσότερο εὐτυχής ὑπῆρξε τό παράδειγμα τοῦ Νταργκομίσκυ. Καί εἴμεθα πρόθυμοι νά καταχωρήσουμε στό εὐεργετικό τῆς ἑλληνικῆς σχολῆς ὅλα τά ὀφειλόμενα ἐγκώμια __στόν πρό πολλοῦ λησμονηθέντα Ρώσσο ἐπίσης συνθέτη, γιά τήν ἱστορική καί μόνο σημασία τοῦ ἔργου του »__

Χρειάζεται δηλαδή νά εἶναι ἠλίθιος κανείς γιά νά μήν καταλάβει τήν εἰρωνία πού κρύβεται πίσω ἀπ' αὐτή τήν ἀπόδοση τιμῆς...

__Καί ἰδού ἡ ἀπάτη__: Γράφει ἐπί λέξει :

« Ἀλλά τί χρείαν ἔχομεν μαρτύρων, ὅταν ὁ ἴδιος λέει τώρα στό γράμμα του — __ἐκ τῶν ὑστέρων βέβαια__ — πώς « εἴμεθα πρόθυμοι νά καταχωρήσουμε εἰς τό εὐεργετικόν τῆς ἑλληνικῆς μουσικῆς σχολῆς ὅλα τά ὀφειλόμενα ἐγκώμια... »

Δηλαδή μ' ἄλλα λόγια ἀλλάζει μιά τή μιά φράση κι ἄλλα τήν ἄλλη. Καί δέ μετά τά 3 του ἄρθρα ὅπου ἀπό κατήγορος γίνομαι ἐγκωμιαστής — μέ τήν μέθοδο τοῦ Πιτσοκόπανου μιά

φράσεις.–

Νομίζω ότι κατάλαβες.–

Σε ικετεύω λοιπόν, να συγχωρήσεις, τον λαχνό μου, τη μανία και να του μεταβιβάσεις την πικρία σου, γιατί μια ευγενική προσπάθεια είναι καταδικασμένη να αντιμετωπίζει τέτοιου είδους μίζερες και επιχειρήματα και μάλιστα μέσα στην Αυγή!!

Ο Καθηγητής βέβαια είναι ελεύθερος να πιστεύει ό,τι θέλει... και να αντιμετωπίσει τους αντιφρονούντες με όποια επιχειρήματα νομίζει.– Όμως με μια αρχή: ΤΙΜΙΑ. Γιατί όταν λείπει από μέσα αυτή η κατηγορηματική είναι καλλίτερα να σταματήσει κάθε συζήτηση.–

Τέλος νομίζω ότι για να μη μείνει εντύπωση αυτή και μόνη η σελίδα θα ήθελα να γράψεις εσύ ή άλλος δυο λόγια μαζί με την αντιπαράθεση των κειμένων.–

Θα σου τα χαρίσω προσωπικά χάρη – σου όλα τα λεγόμενα

Με αγάπη πάντα σου

[illegible]

Σ' ευχαριστώ θερμά για τον "ΑΡΓΟΣ" κ.λ.π., όταν σου στείλω τη φωτογραφία στείλε μου και τα κανονίζουμε εμείς. Δίχως αντίρρηση!

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

28, RUE DE LA FONTAINE-AU-ROI, PARIS XI

5. III. 60

Ἀγαπητέ μου Βύρων,

Θέλησα νά σοῦ πῶ πώς ἡ σιωπή σου μέ ἀνησυχεῖ. Εἶσαι πολύ (λογικά δικαιολογημένα) ἀπασχολημένος, ἔχεις σκοτούρες ἢ εἶσαι θυμωμένος μαζί μου; Φαίνομαι για νά βρῶ τά λάθη μου καί δέ βρίσκω παρά στό... εμφάνιση τοῦ φίλμ: Ἄραγε τό εἶδες; Γράψε μου για νά μέ βγάλεις ἀπό μιά εἰλικρινά δύσκολη θέση.

Περιμένοντας σοῦ γράφω μερικά νέα μας. Καί ἀρχικά θά ξέρεις πώς γράφω τή μουσική γιά τίς ΦΟΙΝΙΣΣΕΣ. Ἔτσι, θά κατεβοῦμε στήν Ἀθήνα εὐθύς μετά τά γυρίσματα πού τά ὁλοκληρώνομε περί τά τέλη Ἀπριλίου. Θά κάτσουμε, καί ἀρχικά, ὡς τά τέλη Αὐγούστου!

Ἕνα ἄλλο νέο πού ἀσφαλῶς θά σέ εὐχαριστήσει, εἶναι τό ὅτι ὁ Χωραφάς θά διευθύνει μέ τήν γαλλική ORCHESTRE NATIONAL τή δεύτερη Σουίτα μου, γύρω στίς 20 Αὐγούστου, στό Ὠδεῖον Ἡρώδου. (μέσα στό Φεστιβάλ). Πρόκειται γιά τό ἔργο μέ τούς στίχους τοῦ Βάρναλη γιά τό ὁποῖο θυσιάσαμε μαζί μέ τή Νέλλη καί τόσους ἄλλους φίλους τόσο πολύτιμο χρόνο.. Στό μεταξύ θά ἔχει κυκλοφορήσει καί ἡ παρτιτούρα.. Ἡ σύνθεση, ὅμως αὐτή δέν ἔχει ἀκόμα τελείως κλείσει γιατί χρειάζεται καί ἡ ἔγκριση τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Φεστιβάλ. Δηλαδή ἡ πρόταση ἔγινε κυρίως ἀπό τόν Διευθυντή τοῦ ἐδῶ ραδιοφώνου (στό ὁποῖο ἀνήκει ἡ ὀρχήστρα, ὁ Χωραφάς δέχτηκε ἐνθουσιωδῶς κι οἱ δύο μαζί ἔστειλαν τό ὅλο πρόγραμμα (Συμφωνία Φράνκ - ἕνα ἔργο τοῦ Ρουσσέλ - Βάκχος καί Ἀριάδνη, καί ἡ Σουίτα μου) στήν Ἐπιτροπή τοῦ Φεστιβάλ πρός ἐπικύρωσιν! Ἔτσι καταλαβαίνεις τήν ἀνησυχία μας ἀφοῦ πρόκειται γιά ...ἑλληνική ἐπιτροπή. Φοβούμαστε καμμιά νέα τορπίλα (θυμάσαι στό πρῶτο Φεστιβάλ τί ἔγινε μέ τή Συμφωνία μου).. Γι' αὐτό ἔγραψα πρόχτες στόν Μινωτή νά μεσολαβήσει στήν Ἐπιτροπή. Ἐπίσης ὁ Χωραφάς πού φτάνει στήν Ἀθήνα τήν προσεχή Τρίτη (8 τοῦ μηνός) θά μιλήσει στόν Μπαχαίουτε νά μεσολαβήσει κι αὐτός σέ περίπτωση βεβαίως πού θά γεννηθοῦν ἀντιρρήσεις.- Σκέφτηκα ἐπίσης στήν περίπτωση μιᾶς φανταστικῆς δημοσίευσης τοῦ νέου αὐτοῦ (ὁ Χωραφάς διευθύνει τή Σουίτα ἀρ. 2 τοῦ Θ.) στά ΝΕΑ.., γιά νά θέσουμε τήν Ἐπιτροπή μπροστά σ' ἕνα γεγονός. Ὅμως ὁ Ζ.Χ. ἔχω μαζί μου καλή διάθεση μιά τέτοια ἐνέργεια θά τούς ἐρέθιζε καί θά εἴχαμε φασαρίες ἄνευ λόγου.

Νομίζω ότι εκείνο που μπορεί να γίνει είναι: μόνο στην περίπτωση που είμαστε σίγουροι ότι η Επιτροπή για τον Α' ή Β' λόγο πάει ενάντια στη Σουίτα μου, μόνο τότε (δηλαδή από προσεχή Πέμπτη, 10 τρ.) να φροντίσει να μπει στα ΝΕΑ η είδηση αυτή. Ότι δηλαδή η γαλλική Ραδιοφωνία και η ORCHESTRE NATIONAL, από κοινού με τον κ. Χωραφά πρότειναν στην Επιτροπή του Φεστιβάλ το έργο μου και αυτή η Επιτροπή αρνείται το απόσπασμα. Για ποιο λόγο κτλ. ; Υπενθυμίζω επίσης ότι αυτή είναι η δεύτερη απόρριψη έργου μου από Φεστιβάλ και γράψε για το Covent Garden κτλ. Αν μπορούσαν να βάλουν τα ΝΕΑ να πάρουν τη γνώμη π.χ. του ΜΠΑΧΑΟΥΕΡ αυτό θα ήταν μεγάλη επιτυχία. Θα ήταν καλό να συνεννοηθείς με το Χωραφά (871-016 Λευκωσίας 7) τονίζοντάς του ότι σαν φίλοι μου έχετε κάθε δικαίωμα να καταγγείλετε με πρωτοβουλία σας μια αδικία κατάφωρη. Καταλαβαίνεις ότι δεν θέλει και δεν πρέπει να γίνει καυγάς με τον υποψήφιο συνθέτη κτλ.. Επίσης οι περιπτώσεις που μάθεις σίγουρα ότι έχουν κακώς και ότι πρόκειται να κάνουν έχθρική ενέργεια (?) από μέρους του στο Μινωτή, που καταπολεμά και τον κινεί να κάνει ό,τι μπορεί, γιατί τον έχει φοβερά μίσος. (75687)

Άξιζει ο κόπος για να φασαρίες και τρεχάματα; Εσείς θα κρίνετε. Πρόκειται για μια αυτή πρώτη αρχή του κόσμου. Κι έπειτα είμαι μακριά για να υπερασπίσω τον εαυτό μου. Τόχω βάλει πείσμα. Αρκετή κρυφτοί μούχουν δώσει τώρα.. Δεν έχω παρά μια χούφτα φίλους για να με υποστηρίξουν. Και χωρίς εσένα... ως συνήθως..

Θα σε παρακαλούσα μόνο για ένα πράγμα: να μη βιαστείς για δημοσίευση πριν να είσαι απόλυτα σίγουρος για τη διάθεση της Επιτροπής. Κι αυτό μπορεί να το ξέρεις (αν δεν έχεις άλλη πηγή) από τον ίδιο τον Χωραφά.

Τι κάνει η κόρη σας; Εμείς έχουμε συμπαγή εβδομάδα εμβολίων μαζί με γρίππη της μαμάς. Ώστε φανταστείτε μέσα σε ποιαν γαλήνη ζούμε και... συνθέτουμε. Ευτυχώς που συνθέτουμε για τραγούδια κι έτσι βρισκόμαστε μέσα στο ίδιο κλίμα... Στη Ντέλη και τη κόρη πολλά φιλιά. Χαιρετίσματα σε όλη από όλους.

Με αγάπη Δικός σου
Μίμης

Ξεσχασμένως κλάψτε για τη εφημερίδα. Το βραβείο Koppey (2.000 $) αληθινό είναι βέβαια και καταβροχθίζεται αθρόα...

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ * ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

28, RUE DE LA FONTAINE-AU-ROI, PARIS XI

28· X· 60

Αγαπητέ μου Βύρων,

Σήμερα ξαφνικά μ' έπιασαν οι νόστοι. Θυμήθηκα τις τόσο όμορφες μέρες που περάσαμε στην Ελλάδα και που μού φαίνονται σά νά συνέβησαν εδώ και πάρα πολλά χρόνια...

Τό ταξίδι μας ήτανε υπέροχο. Χάρη στον Μήτσο είχαμε μιά θαυμάσια καμπίνα και άκόμα καλλίτερη [illegible] — αυτό κατά χάρη κι του καπετάνιο. Χάρη επίσης το οργανωτικό σου δαιμόνιο, φυσικά, ή θάλασσα υπήρξε γαλήνια και οι άνεμοι [illegible]. Με δυο λόγια επρόκειτο για [illegible] κρουαζιέρα.

Η δουλειά με την Isabella δεν υπήρξε σε όμορφιά και ξεκούραση. Είναι που [illegible] [illegible] νά [illegible] και φυσικά ή τέλεια οργάνωση του [illegible] από τον Μορβάν. Προχωρούσαμε [illegible] [illegible] καλοκουρδισμένος [illegible] οργανισμός. Σέ θυμόμαστε συχνά, μιας και [illegible] και κάνουμε τό ταξίδι μαζί. [illegible] [illegible] [illegible] και [illegible], μέσα από [illegible] (Ναπολι-Ρώμη... κτλ) [illegible] πάρα ένα [illegible] τοπίο [illegible] με τό [illegible] καιρό — του [illegible]!

Αλήθεια τη θεομηνία έπεσε [illegible] Βασιλικό! Ήταν τη τύχη μου για τις ΒΑΚΧΕΣ! Υπάρχει [illegible] και ο [illegible] για τον ΠΡΟΜΗΘΕΑ. Αλλά [illegible] [illegible] [illegible] για τό καλοκαίρι!

Στον Μπαστιά έγραψα, βασικά, για νά [illegible] τό θέατρο της Τσερίνας στην Αθήνα. Μετά τον [illegible] ο agent του [illegible] (εν μέρει μου) [illegible] για [illegible] τα μέσα του Δεκέμβρη. Απάντηση [illegible] (και [illegible]) [illegible] τους οικονομικούς όρους οι οποίοι και τον [illegible]. Αν προχωρήσει ή υπόθεση πιθανόν [illegible] [illegible] [illegible]. (Εσύ τί [illegible]; [illegible] [illegible];) Και κάτι άλλο. Σε περίπτωση που δεν [illegible] με την Τσερίνα, μήπως θα πρέπει νά [illegible] στον Κρίτα; Και πόση παράσταση νομίζεις ότι ή [illegible] ή Αθήνα; Τό πρόγραμμα είναι: Πρώτο μέρος: Ντεμπυσύ και Τσαϊκόφσκυ Δεύτερο μέρος: Les amants de Teruel.

Πώς πάνε οι δίσκοι; [illegible] [illegible] τό Β' μέρος της FIDELITY et c'est tout! Έβγαλε ή COLUMBIA της καινούργιους δίσκους; Και τα [illegible]; Έστειλα, πριν μέρες, ένα [illegible] γράμμα στον ΤΑΚΗ. Β. με σχέδια, [illegible] και [illegible]. Του [illegible] και για ένα ALBUM ([illegible]) με όλους μου τους δίσκους κτλ. κτλ. Στό μεταξύ όμως δεν έχω πάρει απάντηση

Θέλει κάτι και για σου "SONATINA No 1" που θα αρχίσει να γράφεται εδώ με τον Αποστολίδη. Ώστε ένα [illegible] από μήνυμα σου, νομίζω θα [illegible] από ώρα του... Τονίζω τα δύο πράγματα 1/ Εμφάνιση (εξώφυλλο, βιτρίνα κλπ.) και 2/ Publicité. (Εφημερίδες - Ραδιόφωνο κλπ.) Κι ακόμα να σπάσει σ' ένα X δισκοπωλείο μια σειρά δίσκων (έτσι λέει για το γαθά) με δυο-τρία λόγια.. συνοδευτικά...

Τι γίνεται για τον Αρκαδινό; Εγώ πάντως έχασα δυό μήνες δαγκώνοντας τις λέξεις μου και ακονίζοντας τις φράσεις μου. Έστειλα στην Αυγή 24 σελίδ. Δεν ξέρω αν θα τα βάλει, και τι εντύπωση θα κάνει. Αδιαφορώ τελείως. Πάντως μου είναι απαράδεκτος ο τρόπος με τον οποίον [illegible] και δρουν (ή μάλλον δεν δρουν) οι φίλοι μου και λ.π. κλπ.– Όλοι έρχονται και λένε σε μένα τα "παράπονά" τους. "Για δες τι σου γράφουν πάλι!" "Και δεν ντρέπονται να σε βάλουν έτσι υπογείως" "Μ' αυτό δεν είναι κριτική" κλπ. κλπ... Κι έπειτα το θέμα FIDELITY - ΧΑΤΖΗΔΑΚΙΣ.. "Γιατί αφήνεις τους άλλους να εκμεταλλεύονται τη δουλειά σου!" και τα τοιαύτα.. Όλοι [illegible] απουσιαζούσης πάσης δημοσίας φιλικής φωνής αποφάσισα να υποστηρίζω τον εαυτό μου μόνος μου! Καλά; Κακώς; Τουλάχιστον μένω πιστός στον εαυτό μου και στην αρχή μου.

Οι συνεργάτες μου Ρίτσος, Γκάτσος και Λειβαδίτης επισκεφθέντες τα γραφεία της Α.Ε.Π.Ι. εδήλωσαν ότι ουδεμία συμφωνία υπάρχει διά τα ποσοστά και απορρίψαντες την προσφορά μου (δηλ. 25%) εζήτησαν 50%.– Και για μεν τον Ρίτσο η χειρονομία μου είχε καθαρώς εριστικό χαρακτήρα, δηλ. πλατωνικό. Ήθελα απλώς να ξέρει ότι προσωπικώς δέχομαι [illegible] προσφέρω του τον ΕΠΙΤΑΦΙΟ. (εκτίμηση, επιτυχία κλπ.) στα 1/4 της όλης αξίας δίνοντας τα 3/4 στη μουσική μου. Όσο για τους άλλους δύο; [illegible] και μετά στο χέρι [illegible] και πραγματικότητα, και [illegible] και συνεργασία και [illegible] συνεργασία, τα πάντα! Αν είναι δυνατόν να πιστεύουν ότι το ίδιο συμβάλλουν το λόγο και η μουσική στην επιτυχία ενός τραγουδιού. Αν είναι.. Παθήματα, μαθήματα — Περιμένω σύντομα γράμμα σου. Φιλιά στη Ντρέζα, στην κόρη σου [illegible] και θερμά χαιρετίσματα στη γυναίκα σου και στη Τίτσα.. Έχετε φιλιά από Μυρτώ. Με αγάπη πάντα

Μίκης.

Παρίσι 2.IV.61

58

Αγαπητέ μου Τάκη,

Όπως και εσύ, είχα αποφασίσει να περιμένω το τέλος του μηνός ώσπου να συναντηθούμε, και να ξαναπούμε ήρεμα και να πάρουμε μαζί τη οριστική μας απόφαση.

Όμως με το θάνατο του Σπυρομήλιου μπαίνω ξαφνικά μπροστά σε ό,τι αφορά τη συμμετοχή μου, με ΦΕΣΤΙΒΑΛ τραγουδιού. Για να πάρω μέρος χρειάζομαι τη συμπαράσταση μιας εταιρείας, κι έτσι χωρίς να το θέλω φτάνω, πιο βιαστικά είναι η αλήθεια, στο ερώτημα: θα πάω μαζί σου ή με άλλη (ή καθόλου);

Εντούτοις η ΑΠΑΡΞΙΑ είναι έτοιμη καθαρογραμμένη εξ τριημέρου και δεν περιμένει, παρά την απόφασή μου για να ταχυδρομηθεί. Όθεν η απόφαση αυτή εξαρτάται εν πολλοίς από τα σχέδιά σου.

Δεν έχω εντούτοις καμιά παραμικρή αυταπάτη: ο χρόνος είναι πολύ σύντομος για να σας επιτρέψει να συνεχίσετε ψύχραιμα και σωστά βγάζοντας με μακρυνή προοπτική και να με δικαιώσετε. (Εάν θέλεις το συζητάμε άλλοτε για να σου αποδείξω με μαθηματική! ακρίβεια την τεράστια ζημιά που θα έχετε συνάψει λ.χ. σε 2-3 χρόνια αν δε προσαρμοσθείτε αμέσως στα καινούργια δεδομένα και επιμείνετε στις παληές μορφές σχέσεων: βλέπε και στο γαλλικό αυτοκρατοριών!!) Όμως αυτά είναι ζητήματα δικά σου και των συμβούλων σου...

Εξ όσων με αφορά, εφ' όσον δεν κάνω εμπόριο αυτά, αυστηρά μπορώ να βολευτώ οπουδήποτε.. Ξέρω ότι με μια μικρή εταιρεία οι δίσκοι μου θα κάνουν δύσκολα τη φωνογένεια και τη κυκλοφορία —όμως μπορεί να γίνει κάτι καλλίτερο: θα πάω ο ίδιος σ' αυτούς και σε δουλειά που μπορώ να κάνω εγώ, το ξέρεις, σε δέκα και πάνω 10 δισκοκαταστήματα δικά σου.

Δεν έχω λοιπόν καμμιά αντίρρηση ν' αρχίσουμε αυτού του είδους συζητήσεις και μάλιστα να τα κουβεντιάζουμε από-

καιρό τὸ καιρό, γιατί τὸ βάθος θὰ παραμείνουν δυό ἀντίθετες οἰκονομικὲς κοσμοθεωρίες...

Γιὰ νὰ συνεργαστῶ μαζί σου, μιᾶς κι ἦρθαν ἔτσι τὰ πράγματα, ἀποκλείεται νὰ τὸ κάνω κάτω ἀπὸ τὴ ὑπάρχουσα γνωστὴ συνθήκη. Φυσικά, θὰ κάνω, καί, κάνω, ὑποχωρήσεις μὲ τὴν προϋπόθεση ὅτι θὰ τὶς κάνεις καὶ σύ, κι αὐτὸ μόνο καὶ μόνο γιατί ἔτυχε νὰ ξεκινήσουμε μαζί ἀπὸ τὴν ἀφετηρία ποὺ ὑπῆρξε τὴ συνείδηση τοῦ τόπου μας διαστάσεις ἐθνικῆς. Ἐπίσης γιατί κρατᾶς τὴ συνεργασία μου ποὺ μὲ ἄλλους μάλιστα δεσμοί καλλιτεχνικοί, συναισθηματικοί, ἀκόμα καὶ .. ἱστορικοί! Βλέπεις ὅτι γιὰ ὅλα καθαροί. Γιὰ νὰ ὁλοκληρώσω μάλιστα τὴ .. καθαρότητα σοῦ δηλώνω γραπτῶς ὅτι καὶ ἐὰν ἀκόμα βρεθῶ σὲ ἀντίπαλη ἑταιρεία ἢ πλαισιωμένος μὲ καινούργιους συνεργάτες οὐδέποτε θὰ ἀρνηθῶ ἢ θὰ χτυπήσω τὴ παλιά μου ἐποχή καὶ γενικά ὅλα τὰ δουλειά ποὺ κάναμε μαζί.

Ποῦ θὰ βρεθοῦμε ἀντίπαλοι; Φυσικά πάνω στὴν ὑπόθεση τοῦ λαϊκοῦ τραγουδιοῦ καὶ τῆς ἀκριβῆς του ἐγκυρότητας. Σοῦ θυμίζω μονάχα τὰ λόγια σου: «Γι' αὐτὸ τὸ παρατηρητικό τῆς ἀνατολικῆς καὶ τὸ ἰνδικῆς μουσικῆς φταῖμε καὶ μεῖς» Κοντογόνη. Ὅλα αὐτὰ τὰ μεγάλα νούμερα τῶν ἐπαναστατικῶν σου τραγουδιῶν γίνηκαν στὴν κατηφόρα τοῦ λαοῦ μας. Τὸ ξέρεις καλά. Καὶ σὺ ἡ μουσική μου δὲν ἔχει ἀκόμα αὐτὴ τὴ ἀριθμητική φταίξη τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ ἔμπειροι καὶ οἱ ψυχὴ ἐμπορευτήκανε ἀπὸ τὰ ἀπίστευτα κατασκευάσματα ὁρισμένων συνεργατῶν σου. Ἀναφέρομαι ἐπίσης ἐπὶ τοῦ Γερο-Μπιζιάνους, ποὺ τόσο ἀγάπησα, ὅταν σοῦ ἔλεγε «θὰ κλείσω τώρα τὰ μάτια μου ἥσυχος...»

Ὅμως ὅλα αὐτὰ τὰ ξεχνᾶς τὶς εἶδες ἀπὸ ποιούς κοντόφθαλμους συμβούλους κινούμενος.

Δικαίωμά σου.

Ἡ προθεσμία για την υποβολή του προγράμματος λήγει τη 15 Ἀπριλίου.

Υπολογίζω ότι τη 8 τρ. θα αρχίσει να [illegible] και το ταχυδρομείο.

Σ' αφήνω με τα θερμότερά μου αισθήματα και με τη διαβεβαίωση ότι ανεξάρτητα από ό,τι θα συμβεί θα διατηρώ αιώνια άπειρη την ευγνωμοσύνη για σένα και τη συνεργάτη σου για όλα αυτά και την αληθινή συμπαράσταση σου τη πρώτη δύσκολη μέρα.

Με αγάπη

Μίκης Θεοδωράκης

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

Fr. 20.-

Παρίσι 2. IV. 61

Αγαπητέ μου Βύρων,

Σου εσωκλείω επιστολή προς ΤΑΚΗΝ. Σε παρακαλώ αμέσως γιατί δεν θέλω να παραμείνω σε σχέση μαζί του και θαρρώ πως εσύ είσαι η τελευταία ελπίδα για μια λογική και δίκαιη διευθέτηση των διαφορών μας.

Είμαι βέβαιος ότι και εκείνος αντιπροσωπεύει ή ίδιο — όπως ενδιαφέρεται φυσικά από τη διαμόρφωση σου και τα άλλα σαλόνια.

Καταλαβαίνεις βέβαια ότι είμαι σε χειρότερη να αποφασίσω το δρόμο μου είτε μαζί του είτε αλλού...

Ξέρεις την υπόθεση. Αν θέλεις πλήρη πληροφόρηση τηλεφώνησε στο δικηγόρο μου Σταμπολιτσά [29680] γραφείο [960845] σπίτι για να είσαι κατατοπισμένος.

Ζήτησε ακόμα και μια σύντομη παρουσία του γιατρού – γαμπρού του.

Τέλος κάνε ό,τι θέλεις – όμως μόνος σου και έγκαιρα κρυφά.

Και γρήγορα. Πολύ γρήγορα.

Δικός σου

[signature]

[illegible] 67/72

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

Πάσχα 1962
Παρίσι

Αγαπητέ μου Βύρωνα -

Πρώτ' απ' όλα σας εύχομαι ΚΑΛΟ ΠΑΣΧΑ - Εμείς φυσικά εδώ δεν καταλαβαίνουμε καθόλου ότι πρόκειται για μια τέτοια γιορτή. Αυτό δείχνει και μια προσπάθεια να μεταφερθούμε με νοσταλγία στην πατρίδα.

Αυτή τη στιγμή - μόλις ξυπνήσαμε - πήραμε το καταπληκτικό γράμμα σου. Σε ευχαριστούμε και τους δυο, για το ενδιαφέρον σου. Όπως βλέπεις γίναμε ξανά ... οι δυο μας.

Το τραγούδι ηχογραφήθηκε με την Μητροπολιτική (η ορχήστρα ... της 15 gr.) τοποθετήθηκε χθες στο ΕΙΡ. Η παρουσία του Μπακαλί ήρθε να μου ξαναδώσει τη σιγουριά που έφερε κι ο θάνατος του Σπυρόπουλου.

Ο Τάκης μου λέει... Χρόνια πολλά...

Το κακό μαζί του είναι πως δε μπορεί να υπάρξει σαφής και τίμια η σχέση. Το θέμα π.χ. του ποσοστού: ο Γιάννης (αδελφός μου) του θέτει το ερώτημα της 2ης ... το πίσω του. Απάντηση: Προτιμώ μια συμφωνημένη εφ' άπαξ αμοιβή κατά τραγούδι. Γιάννης: Εμείς προτιμούμε ποσοστά. Τάκης (αφού βασάνισε τη σκέψη του 5 λεπτά) Μπορώ να σου δίνω 1½ δραχμή το δίσκο. Εγώ (γελώντας). Δεν σου φαίνεται πως είναι λίγο; Τουλάχιστον 2! Τάκης Τότε θα σου χαλάσω λίγο τα ποσοστά στο εξωτερικό. Εγώ Λοιπόν 2 και με καλό εξωτερικό. Τάκης όχι, είναι πολλά. Θα δω. Θα σε ειδοποιήσω. Κλπ. κλπ. - Εγώ γελούσα γιατί γνώριζα ότι μπορούσε άνετα να μου δώσει 3 και 4.

Ο Τάκης γαλουχήθηκε ... παλιό καιρό. Ήθελε να τελειώσει πρώτα τη φωνογράφηση για να εκδηλωθεί σαφώς. Πράγμα που το είπατε την εποχή που έγραψα στη σκέψη μου; Φρεσκίν ούφρις! Όμως προηγουμένως είχε δώσει του Μπιθικώτση ελεύθερα του 1 δραχμή για κάθε δικό μου δίσκο! Γι' αυτό και αυτός τελευταία κόπτεται να μπει στη COLUMBIA.

Από την άλλη αποφάσισα αυτή να είναι καλά να μου δώσεις το γράμμα σου. Το οποίο είχα σκοπό να το επιστρέψω. Διότι ίσως δεν κατάλαβε ότι θέλω μεν να μείνω αλλά υπό τον όρο να μου δώσει ένα καθαρό ποσοστό: 3 δραχμές κατά δίσκο. Ειδεμή έχω πάρει σαφή απόφαση να φύγω. Και θα φύγω.

ο Τσίτσης χρεώνει στο εργοστάσιο τον δίσκο μεταξύ 7½ και 11 δραχμές και τον πουλάει 22½. Το κέρδος του είναι τεράστιο και μπορεί αυτός να δίνει 3 και 4 και 5 δραχμές. Και θα το έκανε μαζί μου εάν δεν φοβόνταν ότι θα μαθευτεί και θα αναγκαστεί αργά ή γρήγορα να το γενικεύσει. Εξ άλλου ο δικηγόρος του [illegible] του και [illegible] τα χαρτιά του στον δικηγόρο του Καλαντζίδη (προσωπικό του φίλο) ο οποίος τα [illegible] παρουσίασε στον Τσίτση — ο δε Καλαντζίδης της [illegible] [illegible] [illegible] οι οποίοι εύ[illegible] του είπαν ότι σε [illegible] που θα μου δώσει ποσοστά θα [illegible] να δώσει και σ' αυτούς [illegible] ομαδικώς.

Αυτοί οι ίδιοι επίσης διαμαρτυρήθηκαν για [illegible] που μου κάνει και τα [illegible] «περιοριστικά» μέτρα δεν ήταν τίποτε άλλο παρά [illegible] στο [illegible] [illegible] της COLUMBIA.

*

Έχω [illegible] [illegible] τόσο [illegible] τα [illegible]. [illegible] με τον Τσιτσάνη με την εκατονταπλή επιτυχία. Τι κέρδισε από τη [illegible]; Ψίχουλα μπροστά στα κέρδη της COLUMBIA. Για μια δραχμή [illegible] ο Τσίτσης κερδίζει 10. Πρόκειται για μεταχείριση αποικιακής μορφής. Για αισχροκέρδεια [illegible] στη [illegible] της [illegible]. Θέλω βέβαια από μια μεριά να κερδίσω από την ίδια τη δουλειά μου όμως από την άλλη [illegible] ότι αυτή η κατάσταση δεν μπορεί να [illegible] και [illegible] και η τύχη μ' έφερε [illegible] [illegible] να κεντραθώ [illegible] .. [illegible]. [illegible] [illegible] να διαφωτίσω την κοινή γνώμη, να [illegible] της [illegible] καιρό. [illegible] για μια [illegible] [illegible] κερδών. Να [illegible] στα Δικαστήρια, στον Άρειο Πάγο να [illegible] την κοινή γνώμη, που αγαπάει τον Τσιτσάνη και [illegible] — Όμως αυτός [illegible] η [illegible] θα γίνει. Ξέρω πόση [illegible] υπάρχει μέσα σ' αυτό το [illegible], όμως μπροστά στο μέγεθος της [illegible] που της γίνεται [illegible] θα [illegible].

Επιπλέον [illegible] καὶ ἀπὸ τὴν ἰδέα ὅτι μόνο ἐγὼ θὰ μποροῦσα νὰ τὴν ὀργανώσω πρὸς μιὰ τέτοια κατεύθυνση.

Για νὰ καταλάβεις δὲ ἕνα παράδειγμα — καὶ φυσικὰ καὶ οἱ δουλειὲς μεγα-[illegible] πολὺ [illegible] ὁ ἴδιος νὰ συναντούσε τὸν Πατσιφά καὶ νὰ τοῦ ἔλεγε καθαρὰ «Τί ποσοστὸ μπορεῖ νὰ μοῦ δώσεις κατὰ δίσκο» Ἐν-[illegible] [illegible] αὐτοῦ τὸ ἐρώτημα στὸν Χρυσάκη 13-15 δραχμὲς κατὰ δίσκο [illegible] νομίζω ὅτι τὸ maximum ποὺ μπορεῖ νὰ μοῦ δώσει εἶναι 2 δραχμὲς (κατὰ δίσκο)

*

Νομίζω ὅτι ὁ Τάκης δὲ καταλαβαίνει τὴ γλώσσα τῆς [illegible] (ἢ τοῦ συμφέρει) ἀλλὰ τὴ γλώσσα τοῦ συμφέροντος.

Αὐτὴ τὴ στιγμὴ ἔχει 33 τραγούδια μου — τὰ ἀριθμῶ ἀμέσως: Ἔχει τοῦ Μπιθικώτση — φτιαγμένα ἐπὶ τοῦ μισθοῦ. Ἔχει τοῦ Καζαντζίδη — [illegible]. Ἔχει Χιώτη - καὶ Λίντα — [illegible]. Ὑπολογίζει ὅτι μ' αὐτὸν τὸν ἐξοπλισμὸ θὰ κάνει θαυμάσια τὶς δουλειές του — γιὰ τὴ μόνη ποὺ μὲ ἔρχονται. Καὶ ὅταν πουλήσει 100-200 χιλ. συνολικὰ [illegible] δίσκους, θὰ ἔχει κερδίσει μιὰ ὁλόκληρη περιουσία ἀπὸ μένα ὥστε νὰ μὴ μ' ἔχει πιὰ ἀνάγκη.

Φυσικὰ [illegible] [illegible] μπορεῖ νὰ ἐκμεταλλευτεῖ τὴν ἐποχή του. Ὅμως 33 τραγούδια εἶναι ἴσα ἕνα στὸκ [illegible] ποὺ θὰ κρατήσει [illegible] μῆνες ἢ καὶ χρόνια [illegible] [illegible], ἐγὼ [illegible] τὶς δουλειές του, καὶ τὰ χρήματα του [illegible] καὶ [illegible] [illegible] ([illegible]) καὶ χειρότερα θὰ βγάζω. Ἔτσι προτιμάω νὰ 'χω τὸ [illegible] καὶ νὰ χάσω 300-600 χιλ. δραχμές. Προτιμῶ νὰ 'χω ὅλα τὰ [illegible] μου καὶ νὰ χάσω τὸν Θ.

Ἄλλωστε τώρα πιὰ ὁ Θ. δὲν μπορεῖ νὰ [illegible] οὔτε τὰ ἴδια τὰ ἔργα του οὔτε τὰ ἴδια τοῦ παιδιά του!

Αὐτὴ εἶναι ἡ κατάσταση. *Βέβαια σὲ μιὰ τέτοια ὥρα αὐτή [illegible]

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

όλου τὰ στοιχεία, αὐθεντικός, υγεία, ἰδεολογία, κοινή προσπάθεια, κοντολογής ὅτι ὁλοκληρώνει ἡ ζωή μας, δὲν ἔχουν καμμιάν ἀπολύτως σχέση. Και όλου όλα γίνονται υπολογισμοί και αριθμοί – έτσι φτιαγμένη όπως είναι μας είναι αδύνατον νά ἀναμετρηθοῦμε. Πάντοτε θά βρίσκουν μιά ευαίσθητη χορδή για νά μας ρίξουν. Ὥστε ἀπό τη στιγμή που αποφασίζουμε μπροστά μας μιά τέτοια "κοσμοθεωρία", τό μόνο πράγμα πού έχουμε νά κάνουμε είναι νά κουμπωθούμε και νά νά του δίνουμε – όπως άλλη στιγμή ή άλλα καθήκοντα μας σταματούν. Π.χ. Από τη στιγμή θέλω δέ θέλω είμαι και εγώ δεσμός, de facto με την COLUMBIA. Όλη η δουλειά μου βρίσκεται εκεί – ὥστε μας είναι απαραίτητο τουλάχιστον γιά λίγο χρόνο ακόμα είτε νά πάρουμε μαζί, ή λάθος νά μου ανοίξει ανοικτά έναντι. Κι αυτό έως ότου τά καινούργια τραγούδια αποσβεσθούν, ελεύσουν και αυτοξεχρεοποιηθούν από τη COLUMBIA. (Τι παρασκηνιακό πολύ δύναμη μου αυτή μου τη στιγμή αν τυχόν παρασυρθεί από θυμό επιχειρήσω πρόσκαιρα ανοικτή σύγκρουση) Αυτή η σύγκρουση, ο σπασμός με συμφωνία, θα πρέπει νά γίνει κάπου σε ώρα της. Πότε; Αυτό θά κριθεί από την ίδια στη και από επιτυχία των τραγουδιών μου.

Ας υποθέσουμε τώρα ότι πηγαίνω σε άλλη εταιρεία: Εκεί έχω νά κάνω τό ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ. Βεβαίως πρόκειται για έργο "σοβαρό" δηλαδή όχι απολύτως λαϊκό. Όμως με τον ένα ή τον άλλο τρόπο: Επιτυχή ανακοίνωση – Ρεκλάμα – Ραδιόφωνο κτλ. θα τό κάνω να γίνει τό μουσικό γεγονός της χρονιάς – Μετά είναι τά ΕΠΙΦΑΝΙΑ (Σεφέρη). Μετά τό τραγούδι του ΦΕΣΤΙΒΑΛ. Μετά τα τραγούδια του ΜΕΤΡΟΠΟΛΙΤΕΝ. Μετά τα τραγούδια μιας λαϊκής όπερας που κατά κανόνα μπορώ νά την παρουσιάσω (με ένα μεγάλο κομμάτι της όπερας) είτε το καλοκαίρι, είτε τό φθινόπωρο. Μετά, Π.χ., τα 4 καινούργια

τραγούδια του κύκλου «ΤΟΥ ΝΕΚΡΟΥ ΑΔΕΡΦΟΥ» και που είναι σε ύφος ΕΠΙΤΑΦΙΑΚΟ.
Έκτος όμως από τα καινούργια θα ξαναπαίξω τα παλαιότερα λαϊκά σε νέα version.

Τα λαϊκά με μια καινούργια φωνή — Και με μένα το ίδιο.— Τα άλλα με π.χ. τη Γιοβάννα (Λειτουργία - Μαργαρίτα - Τρία κλπ)

Αυτά με τους δίσκους. Για τα κέντρα θα φτειάξω μια γυναίκα - γυναικάρα - που θα λέει τα μάγκικα του ΕΠΙΤΑΦΙΟ (κι όχι μονάχα 1-2 τραγούδια αλλά όλα) και θα την βάλω σ' ένα κέντρο - Ακόμα θα πάω κι εγώ ο ίδιος να τραγουδήσω μόνο και μόνο για να σπάσω — όλους ανοιχτά πολεμική — τη φήμη μου τύπου Μπιθικώτση, που με πληρώνουν με 90 φράγκα!! <u>Με προοπτική, φυσικά, να τον χτυπήσω καταπρόσωπα όταν θα έρθει η κατάλληλη ώρα.</u>

Όταν θα γυρίσω με νέα καινούργια Εταιρεία όλο το επιτελείο μου τότε θα χτυπήσω ανοιχτά την COLUMBIA. Έχω δίσκους μου μεγάλη επιτυχία από το εξωτερικό (φθάνει να σκεφτεί το αποτέλεσμα από το Λονδίνο το ...) ν' αρχίσει στα κρυφά μια δημοσιογραφική έρευνα γύρω από το Κόστος και τα κέρδη του Δίσκου.

<u>Για να αντιμετωπίσουμε την COLUMBIA</u>. Χρειάζεται Α/ Να πείσουμε τον ΤΑΚΗ για τη δυνατότητά του για έκδοση. Δηλ. να μάθει και να γνωρίσει όλα τα παρασκήνια. Να μου φυλάξει όλα τα προσωπικά μου έγγραφα. Β/ Να τρομοκρατήσουμε τον Μπιθικώτση ώστε να πει <u>αισθανόμενα</u> του Λαμπράκη: <u>εάν φύγει ο Θολερόχωρης φεύγω κι εγώ</u> — Το ίδιο, πιθανόν

θα πρέπει νὰ γίνει καὶ μὲ τὸ Χιώτη. (Βλέπε αντίθεση Λιντας-Γιο-
βανας). Ὅσο γιὰ τὰ ποσοστά: τοῦ εἶπα νομίζω στὴν τελευταία
μας κουβέντα: 3 δραχμὲς τὸ βιβλίο ἀνεξάρτητα.

Μιὰ γενικά, ἡ ἔκδοση ἀπὸ ἀρχὴ καὶ ἂν θέλεις νὰ ὁλοκλη-
ρώσεις τὸ .. ἀποστολή σου τώρα ποὺ εἶσαι κατασταλαγμένος
[illegible]. Περίμενε νὰ βγεῖ τοῦ ΤΑΚΗ. Τώρα δ' αὐτὸς στὴ
μέση τῆς περισυλλογῆς του. Καὶ ἡ δική του τὰς καθαρά.
Ἡ απάντηση ἀρνητική: τότε δῶσε τὸ γράμμα στὸν
Μπαθιώτη. — (Τώρα ἂς περιορίσουμε τὸ ψυχολογικό-
οἰκονομικό πρόβλημα). —

11. IV. 61

Μετὰ ἀπὸ πολλὴ σκέψη ἀποφάσισα νὰ γράψω στὸν Τάκη. Ἔστειλα τὸ γράμμα
χθές. Φαίνεται σὰν ἀποτέλεσμα τῆς ἐπίσκεψής σου στὴν ὁποία καὶ ἀναφέρομαι.
Δὲν τοῦ κάνω λόγο γιὰ τὴ διαφορά μας παρὰ μόνο πολὺ γενικά. Ἐπίσης τοῦ γράφω
ὅτι χαιρόμαστε ποὺ σοῦ γύρισε 15 μέρες προθεσμία γιὰ νὰ ξανασκεφτεῖ.. Καὶ
τοῦ εὐχόμαστε νὰ συνεχίσει αὐτός. Στὸ τέλος τοῦ ἀναφέρω σὰν μεγάλη [illegible]
σχέδια καὶ τὸν φωτισμό σου [illegible] νὰ τὰ κάνουμε μαζί. —
Ἔτσι ἡ ὑποχώρησή του αὐτὴ φαίνεται σὰν ἀποτέλεσμα τῆς δικῆς σου
ἐπέμβασης, γεγονὸς ποὺ θὰ πρέπει νὰ ἐκμεταλλευτεῖς..

Πρὸς τὴν κατεύθυνση: Μπαθιώτης νομίζω ὅτι πρέπει [illegible]
νὰ γίνει κάποιο εὕρημα.

Εἶχα χαιρετισμοὺς ἀπὸ Μυρτώ Μαγγανάρη [illegible].

Μὲ ἀγάπη πολλή

[illegible]

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

64

TELEPHONES:
MIDHURST 247
429
433
437

KING EDWARD VII SANATORIUM
MIDHURST
SUSSEX

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

14 · VI · 62

Ἀγαπητέ μου Βύρων,

Στό κρεβάτι αἰσθάνομαι αἰχμάλωτος! Λίγο ὅρεξη νά σηκωθῶ ἤ νά μιλήσω γίνεται ἄσχημα. Τί συμβαίνει; Μήπως εἶμαι ἀδιάθετος; Ἀρχίζω να ὑποψιάζομαι πώς κάτι μοῦ κρύβετε! Θά ἔχω γρίππη καί δέν μοῦ τό λέτε...

Οἱ γιατροί ἐδῶ – θαυμάσιοι ὅλοι, φυσικά, καί Σερ! – μοῦ ἀνησυχοῦν: ἐξ τοῦ Βασιλείου Βουγιουκλάκη νά ἀντιδράσω μέ ἔνεση Καλαντζή καί Χιώτη. Ἔτσι ὁ Σιρ [illegible] παρακαλεῖ τόν Σιρ Βύρων νά ἀναλάβει τήν μοναδική αὐτή ἰατρική ἀποστολή. Συνεννοήσου μέ τή Μυρώ. Τηλεφώνησε τοῦ Κρίτα. Καί ἐνεργήσατε –

Ὅμως σοῦ γράφω κυρίως γιά ἕναν ἄλλον λόγο πού θά σέ ἐνθουσιάσει!

Θά μείνω 1 – 2 – 3 μῆνες στό κρεβάτι. Σύμφωνοι. Ὅμως μετά, μέ τί τρόπο θά "ἐπανέλθω";

Ἰδού τί σκέφθηκα: 3 ΣΥΝΑΥΛΙΕΣ (τίς 3 ΚΥΡΙΑΚΕΣ [illegible]) ὅπου νά παρουσιάσω τά κυριώτερα συμφωνικά μου ἔργα – Ὑπολογίζω ὅτι ὁ καλλίτερος χρόνος γιά τή μουσική εἶναι οἱ 3 τελευταῖες Κυριακές τοῦ Ὀκτωβρίου

Ἐκτός ἄν ἐξασφαλισθεῖ τό Φεστιβάλ. Ἰδού τά προγράμματα.

ΣΟΥΙΤΑ Νο 2 ΚΟΝΤΣΕΡΤΟ ΓΙΑ ΠΙΑΝΟ (σολίστ Χατζηγιώργη) ΕΠΙΦΑΝΙΑ μπουζούκι - Μπιθικώτσης ΠΡΩΤΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ.	ΟΙΔΙΠΟΥΣ ΤΥΡΑΝΝΟΣ ἤ ΕΡΩΣ ΚΑΙ ΘΑΝΑΤΟΣ (μέ Μαντινιάν [?] ΣΟΥΙΤΑ Νο 1 (σολίστ. Χατζηνίκος) ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ Παΐζη - Μπιθικώτσης ΚΑΡΝΑΒΑΛΙ
ΑΝΤΙΓΟΝΗ Σουίτα Νο 3 (ορχ. Χορωδία [?]) (ΠΡΩΤΗ ΕΚΤΕΛΕΣΗ) ΝΕΚΡΟΣ ΑΔΕΛΦΟΣ ΑΣΞΗ-ΓΩΝΙΑ [?]	Ἔγραψα προηγουμένως στόν Κυπραῖο (μουσικό στή Κρατική) καί τοῦ μιλοῦσα προφορικῶς, γιά σύνολα κλπ... Πές μου τή γνώμη σου. Ὑπάρχουν βέβαια τά Καλλιτεχνικά Γραφεῖα. Τύπου Κουράκος. Πῶς θά βοηθηθοῦμε; Τί εἰσιτήριο μποροῦμε νά βάλουμε; Ποιά αἴθουσα μποροῦμε νά πάρουμε; Εἶναι καί ὁ Κρίτας Γράφω καί σέ Σταυρογιάννη.

Φιλιά σέ Ντέμπη [?] — Συντροφεύετε τή Μυρτώ [?]
Καί μή μέ ξεχνᾶτε. Δικός σας μέ [illegible]

Μίκης

65

PARIS 52
BD DU MONTPARNASSE (14e)
23 VI 62 17H

RÉPUBLIQUE FRANÇAISE
* 0 70
POSTES
PR 213

Κον

Βύρων Σάμιον

Ταλρά

Ὁμήρου 65

Ν. Σμύρνη

Athènes

Grèce

(4)

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

PAR AVION
VIA AIR MAIL

M. Theodorakis
111 rue Notre ~~Dame~~
des Champs
Paris 6e.

111, RUE NOTRE-DAME DES CHAMPS, PARIS 6e
DAN. 14-66

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

Παρίσι 23-6-62

Ἀγαπητέ μας Βύρων

Θέλω τόσες μέρες νά σοῦ γράψω γιά νά σέ [illegible] μέ τήν ὑγεία τοῦ Μίμη μά ὅπως πάντα δέν μπορεῖς μιά στιγμή ἡσυχία, [illegible] συνεχῶς [illegible] [illegible] τηλεφωνήματα τηλεγραφήματα ἀπό τήν Ἀθήνα ἀπό Κρήτη Κυριακόπουλο κ.λπ. Σήμερα μᾶς τηλεφώνησαν πώς πρέπει ἀπαραιτήτως νά κατέβει ὁ Μίμης νά διευθύνει στό Παρίσι ἀπό τήν ἄλλη Δευτέρα, γιατί ὑπάρχει κίνδυνος τῶν [illegible] σέ σχέση μέ τό Μητροπόλιταν ὅπου διευθύνει καθημερινῶς ὁ Χατζιδάκις. Στό μεταξύ τούς ἔχει πιάσει πανικός καί [illegible], [illegible] νεῦρα, σπασμωδικές κινήσεις. Μέ ὅλα αὐτά τά μηνύματα τά νεῦρα μας ἔχουν σπάσει καί κυρίως τοῦ Μίμη ὁ ὁποῖος ἔχει καί τήν εὐθύνη τῶν ἐργασιῶν τοῦ [illegible] τοῦ [illegible] πού θά τό ἔχει τελειώσει ὡς τίς 1η τοῦ μηνός. Ὅσον ἀφορᾶ τήν ὑγεία του εἶναι [illegible] κουρασμένος. Αὐτός ἀπό τίς ἀπαραίτητες δουλειές καί πιεσμένος μέ ταξί τό ἄλλο πρωί δέν ἔχει κουράγιο νά κάνει οὔτε δυό βήματα [illegible] μέ τίς ἀπαραίτητες κινήσεις γιατί δέν τόν εἶδα τόσο ἀδύναμο. Νά φανταστεῖς τά βράδυα συχνά τόν βρίσκω νά [illegible] τό δέν ἔχει τή δύναμη νά σηκωθεῖ ἀπό τήν πολυθρόνα του. Ἡ θεραπεία πού μᾶς ἔδωσε γίνεται κανονικά. Κάναμε ὡς τώρα 11 ἐνέσεις Streptomycine, ἀκόμη 3 tubes βιταμίνης C σέ τελειώνει τό

1 flacon του Rimifon. (8 ημερησίως). Την ερχομένη εβδομά-
δα εις την 1η του μηνός θα μείνωμε ακόμα στό Παρίσι
όπότε θα προμηθευτούμε ως τότε 20 ~~...~~ flacons Streptomycin
ή εάν μέν έρθομε αεροπορικώς εις Αθήνα θα συνεχίσωμε
εκεί τη θεραπεία ή δεν υπάρχη πρόβλημα. Αλλά αι περί-
πτωσις που δεν γυρίσωμε αεροπορικώς αλλά με αυτοκί-
νητο (αγοράσαμε καινούργιο) ~~ή~~ όπότε θα κάνωμε καμιά
εβδομάδα ταξείδι, μπορούμε αυτή τη εβδομάδα να
διακόψωμε τις ενέσεις Streptomycin ή τα αντικα-
ταστήσωμε π.χ. με P.A.S. ή μάλλον φοβάμαι ότι λόγω
στά ξενοδοχεία θα είναι δύσκολο να γίνονται
τακτικά οι ενέσεις. Εάν συμφωνείτε στείλτε μας μια
σύντομη απάντηση. Τώρα σε ρωτώ μήπως το ταξείδι
με το αυτοκίνητο θα είναι κουραστικό για το Μίνι;
Όμως το ~~τ~~θέλει πάρα πολύ. Εγώ μάλιστα ήθελα
να το συνδυάσωμε ή να το [illegible] στό
δρόμο με μεγάλες στάσεις σε εξοχικά μέρη. Έτσι ίσως
τον ωφελούσε και ο ίδιος, το αποκλειστικό ή θέλει
να έρθη σε 5 μέρες ~~μπροστ~~ (δεν θα είναι ζηλιάρα
για το Μίνι;) - Μα να σου πω ότι σήμερα ο Κρίτων μας
είπε γελώντας στό τηλέφωνο, να καλέσωμε το
ταχύτερο κάτι για να σωθή η κατάσταση του
Πάρη. Θέλει δηλαδή από την άλλη Δευτέρα να
δουλεύη ο Μίνις κάθε βράδυ στήν ορχήστρα...
Πώς το βρίσκεις σου αυτό από απόψεως υγείας.
Βάλε ή τον νέο πνευμονολόγο με την επαφή με
όλους αυτούς τους ανθρώπους δηλαδή τη γνωστή
φοβερή ζωή των Αθηνών... Ακόμα αν αποφασίστη

111, RUE NOTRE-DAME DES CHAMPS, PARIS 6E
DAN. 14-66

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

αὐτό θά καταβάλουμε ἀεροπορικῶς καί τό αὐτοκίνητο
θά τό φορτώσουμε στό τραῖνο.
Πρίν γυρίσουμε ἀποφασίσαμε ὁριστικά θά ἤθελα νά μοῦ
πεῖς τή γνώμη σου πάνω σέ ὅλα αὐτά. Ἐγκαταστάθηκα
πάλι στή καλύτερη ἀεροπορική ἐπιχειρησιακή συνεννόηση
μέ Κυριακόπουλο. Κρίτα. Σέ παρακαλῶ τώρα τουλάχιστο
κάλλιστα ἐσύ τά πράγματα εἶναι τόσο κρίσιμα ἤ
τά ὑπερβάλλουν γιά νά ἀναγκάσουν τό Μίμη νά κα-
θίσει πάλι ὁπωσδήποτε. Μά συμφέρει τούς τρεῖς ἀπό
ὅλα πρέπει νά δοῦμε τήν ὑγεία τοῦ Πρίαση νά γίνει
τό συντομότερο καλά εἶναι δυνατόν νά διευθύνει τό
μαγαζί κάθε βράδυ στό Παρίσι; Σέ ἐκτιμῶ
[illegible] καλά ὅλα αὐτά τί κανό [illegible] τήν
ὑγεία τοῦ Μίμη τί γράφει μας εἰ δυνατόν τό
συντομότερο ἐπίσης ἄν μπορεῖς νά συναντηθεῖς μέ
Κυριακόπουλο Κρίτα καί νά κοιτάξεις κι ἐσύ σάν γιατρός,
κάν φυσικά κρίνεις κι ἐσύ ὁπωσδήποτε ὅτι δέν ἀφήνεις
ὁ Μίμης νά κουραστεῖ ἄλλο ἐκτός ἄν πιστεύεις ὅτι
μποροῦν νά συνδυαστοῦν ὅλα κι αὐτό τό μαγαζί νά
διευθύνει ἐνῶ ἀπό τήν ἄλλη ν' ἀκολουθεῖ τή θεραπεία
του (αὐτό τό τελευταῖο μοῦ τό ὑποστηρίζει ὁ Μίμης).
Πάντως μέχρι στιγμῆς οἱ ἀναλύσεις γίνονται, τά φάρμα-
κα παίρνονται γιά ὅποτε παρά πολύ καμιά
μεταβολή γιά αὐστηρότερη τροφή. Τρώει λιγότερο
κι ἀπό μένα. Τέλος μέ ὅλα αὐτά εἶμαι φοβερά

ΟΙΚΟΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ ΑΡΧΕΙΟ

11 RUE NOTRE-DAME-DES-CHAMPS, PARIS 6e
DAN. 14-56

ἐνοχλημένη, μαζύ σέ παρακαλῶ γράψε μας τό συντομώτερο τί πρέπει νά κάνωμε μαζί τά ἔχω μείνει χαμένα.

Σήμερα ἔστειλα στό Παρίσι ἡ Κα Φλέρυ ἡ ὁποία μας πληροφόρησε ἀπό τήν Ἀθήνα ὅτι ὑπάρχουν τώρα καί καινούργια φάρμακα πού δέν ἔχουν ἔρθει στήν Ἑλλάδα μαζύ ἔστειλαν εἰδικά γιά τό Μιμί στό Παρίσι γιά νά μας καλοτοποιήσει. Αὐτή εἶναι μεγάλη θαυμάστριά σου ἐνδιαφέρεται ἰδιαίτερα γιά μας πού δέν γνώριζε ἔχεις; Μας λέει ὅτι εἶναι πιό ἀποτελεσματικά τα ταχεία θεραπεία. Μά θά σοῦ ξαναγράψω σχετικά.

Πολλά φιλιά ~~ἀ~~ ἀπό τό Μιμί τό ἐρωτώς στή Νεφέλη

Σέ χαιρετῶ τό ἀφοσιωμένα καί σου μέ ἀγάπη

~~[illegible]~~ Μυρτώ

Υ.Γ. Τό Πίκρισμα νά τό μάθει σημερινούς. Βιταμίνη C ἐνῶ πολύ θά ... βρισκόμαστε στό 4ο tube.

Βύρων = Για μένα Θεραπεία σημαίνει ΕΠΙΤΥΧΙΑ - ΝΙΚΗ. Ο Χόντρος μι προχωράει διευθύνει ο ίδιος από χθες βράδυ. Βάζει στα ... έξω του το βάρος. Και τρεις έχει δίκιο - Πρέπει νά κοιταχθεί και κανε σκηνή. 3/4 διευθυνει καθε βράδυ (μόνο τα βράδυα) είναι γιά μένα παιχνιδάκι. Φτωχές βέβαια ... όχι μόνο κόσμο, αλλά Χαμαντό κόσμου: Προπαρασκευάζουν τα ... Ιπποκράτειου - ο άρχων και ... και έτσι. NUN UПEP ПANTΩN.

Μ. Μ.

111. RUE NOTRE-DAME DES CHAMPS, PARIS 6E
DAN. 14-66

Παρίσι 6-7-62

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

Ἀγαπητέ μου Βύρων.

Πρῶτα σοῦ γράφω γιά νά σέ καθησυχάσω γιά τήν ὑγειὰ τῆς Μιμῆς τώρα μετά μαζί βρίσκομαι σέ τέλεια ἀποκατάσταση καί ἴσως νά καταφέρω κ' ἐγώ σέ νευρολογική κρίση (ἀστειεύομαι). Ἡ ἀφορμή εἶναι ἀπό τή ζέστη πού ἦρθε ἡ ζέστη στό Παρίσι μᾶς ἔφεραν. Κατ' ἀρχήν θυμηθήκαμε στό Μιμῆ ἀπό τήν Ἀθήνα γράφοντας του ὅτι στήν Ἀγγλία ὑπάρχουν καινούργια φάρμακα κ.λ.π. Καί φυσικά καινούργια φάρμακα δέν ὑπάρχουν ἐπίσημως ὅμως νά μου πεῖ στήν Ἀγγλία ἀπό κεῖ τό σκέφτηκα νά ἔχω τή παραμικρή ἀμφιβολία. Γιατί ὅπως ἔχεις καταλάβει οἱ διαφωνίες μας μέ τό Μιμῆ εἶναι ἀλησμόνητες καί ἐφ' ὅσον ἐπρόκειτο γιά λόγους ὑγείας δέν ἐπιτρέψαμε καθόλου μαζί ἀπό νύξη πού ἐλέγχησα νά κάνω κατάλαβα ὅτι ὑπῆρχε κίνδυνος ν' ἀρρωστήσει τό ἐνδιαφέρον μου γιά τό Μιμῆ (καί αὐτό τό ἀπό τή γραφὰ τοῦ ἴδιου τοῦ Μιμῆ) ἐάν ἐγώ ἤμουν ὁ ἀσθενής σέ ὁποιοδήποτε ζήτημα θά ἐπήγαινα στήν Ἀγγλία ἀλλά ὁ ἀσθενής ἦταν ὁ Μιμῆς κι ἔτσι ὁδηγηθήκαμε σέ μιά περιπέτεια πού ἐγώ τουλάχιστον μου ἐπέτρεψε ψυχικά ἀγωνιστικά. Ὁ Μιμῆς ἐγνώριζε νά μή τοῦ ἐπιτρέψει τόσο πολύ. Βρεθήκαμε γρήγορα στά χέρια τοῦ μεγαλύτερου χειρουργοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Καί διαπιστώθηκε, εἶναι τόσο σοβαρή ἡ κατάσταση τοῦ Μιμῆ ὥστε

111, RUE NOTRE-DAME DES CHAMPS, PARIS 6e
DAN. 14-66

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΣΥΡΟΚΑ ΣΑΜΙΟΥ

[illegible]

111, RUE NOTRE-DAME DES CHAMPS, PARIS 6E
DAN. 14-66

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

νά καταφύγουμε στό Thomas; ἢ ἡ συνέχεια σ' ἕνα σανατόριο στή Νότιο Ἀγγλία ἀνάμεσα σέ ἀγνώστους χωρίς καμμιά θαλπωρή. Καί ἄραγε θά βγῆ ἀπ' αὐτή τήν ἱστορία καμμιά χειρουργική ἐπέμβαση;
Βέβαια εἶναι ξαπλωμένος στό κρεββάτι, τοῦ ἔκαναν ὅλες οἱ ἐξετάσεις ἢ τή Δευτέρα θά τοῦ κάνουν βρογχοσκόπηση. Μά ὅλα αὐτά δέ μποροῦσαν νά γίνουν ὑπομονετικά στήν Ἑλλάδα ἢ ἢ ἀκόμα ἀκόμα στό Παρίσι ἀνάμεσα σέ γνωστούς ἢ περιβάλλον καί ἐνδιαφέρον. Καί στό τέλος ξέρουμε ὁρισμένους θά καταλήξουν στήν ἴδια θεραπεία στρεπτομυκίνη Ριμιφόν ἀντιβιοτικά κ.τ.λ. Γιατί τί χρειάζεται ὅλη αὐτή ἡ ταλαιπωρία; Ἡ Φρέμψη λέει ὅτι μόνοι καί καταφέραμε νά τόν ἀποκλειστικοποιήσουμε σ' ἕνα κρεββάτι ἄλλη ἡ φασαρία. Μά αὐτό μποροῦσε νά γίνῃ ὁπουδήποτε καί ὄχι σ' ἕνα περιβάλλον σανατορίου μέ βαρειές ἀσθένειες.
Κι ἐπειδή αὐτά ὅλα μέ ἐπηρέασαν ἀρκετά ψυχικῶς οἱ φίλοι μας (Φρέμψη, Τσαμαντάρος...) ἔκριναν ὅτι ἦταν σκόπιμο νά ἀποχωρίσω ἐγώ ἢ νά γυρίσω μόνη μου στό Παρίσι. Καταλαβαίνεις φυσικά τί ψυχική μου κατάσταση ν' ἀφήσω τό Μίμη μόνο του σ' αὐτό τό περιβάλλον καί ἀκόμα μέ τή μεγάλη ἀβεβαιότητα μήπως ὑπάρχῃ ἔστω τό ἐλάχιστο τοῦ μοῦ γράφεις. Πρός τό παρόν φυσικά βρίσκομαι στό Παρίσι περιμένοντας νέα ἀπ' τό Μίμη. Τί θ' ἀποφασίσουν κατ' ἀρχήν ὁ Thomas ἢ μετά ἡ Φρέμψη --- ἐάν δέν ὑπάρχῃ περίπτωση χειρουργικῆς ἐπέμβασης ἢ δέν τόν κρατήσουν στό ἴδιο σανατόριο

111, RUE NOTRE-DAME DES CHAMPS, PARIS 6E
DAN. 14-66

ἐλπίζω νά γυρίση τήν ~~[illegible]~~ ἐρχομένη ἑβδομάδα, ὁπότε θά ἀρχίση νά κάνη ν'ἀναπαυθῆ κάπως. Τό κρεββάτι τοῦ σανατορίου ἔμεινε τουλάχιστον μέ ἀναστατώσει. Φοβοῦμαι ὅτι οἱ μιά ἐξοχή θά μποροῦσε ὡραιότατα νά ἡσυχάση τήν Ἑλλάδα. Τί φοβοῦμαι [illegible] Πάρη κ.λ.π. — Ὑπάρχει ἡ γνώμη τοῦ Κανελλόπουλου μιά ἀράχνη θά τοῦ ἀφήσουν νά ξεκουρασθῆ ἤ θά ἀναπαυθῆ σέ συνέδρια [illegible] ἐπαφή μέ μουσικούς κύκλους κ.λ.π. Φοβοῦμαι ὅτι δέν τοῦ προσφέρουν μιά ἀνάπαυση ἀλλά μιά δουλειά. Καί ἄλλη συνεννοήσεων μέ τό [illegible] σάν τον ὅλη εἶναι ἀπό φύλαξ [illegible] νά μείνη ἀπόντος στό κρεββάτι καί ἕνα μῆνα καί ὅτι θά κάνη μόνον σάν ἄρρωστος. Δέχονται μέ αὐτούς τούς ὅρους; (Δέν τούς ἔχω ποιά καλά ἐρωτολογήσει). Θά χαρῶ πολύ νά μοῦ γράψης δυό λόγια. Πῶς μου κι ἐσύ τή γνώμη σου [illegible] τή πράξη. Τέλος οἱ παραπάνω ὅλα αὐτά νά μείνουν τελείως μεταξύ μας δηλαδή ἡ πρόθεση τῆς Φλέμιγκ. κ.λ.π.

Φιλιά στήν Νεφέλη

Μέ ἀγάπη

Μαρία

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

Ἡ διεύθυνση τοῦ Μίκη εἶναι.
King Edward VII Sanatorium Midhurst Sussex.

Καί μοῦ φαίνεται ὅτι σοῦ ἔγραψα καί ἐγώ [illegible];

111, RUE NOTRE-DAME DES CHAMPS, PARIS 6e
DAN. 14-66

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

Σάββατο

Ἀγαπητέ μου Βύρων.

Μόλις τώρα ἐπικοινώνησα τηλεφωνικῶς μέ τό Μίμη. Καλά ἀπό τήν [illegible] σχήμα τοῦ θώρακος τό ἀπόγευμα δέν τοῦ ἔβγαλαν ἄλλες ἀκτινογραφίες. Τή Δευτέρα θά τοῦ κάνουν μόνον βρογχοσκόπηση. Δέν εἶναι φυματιολόγος ὅμως ~~[illegible]~~. νομίζει ὅτι ὁ αὐτός τίς περιπτώσεις κάνουν πρῶτα μιά ἁπλῆ σχήμα θώρακος μετά ἀκριβέστερες τομο-γραφίες καί τήν βρογχοσκόπηση δέν ξέρω ἄν εἶναι πάντοτε ἀναγκαία.

Λοιπόν σήμερα τόν εἶδε ὁ Thomas καί τοῦ ~~[illegible]~~ εἶπε ὅτι εἶναι ἀνάγκη ἡ ἐγχείρησις. Ἐπειδή ἀπό ὅτι μου μέ τήν πεῖρα πού ἔχω (τόσα χρόνια ἐργαζόμενα στό Curie καί μέ τήν ἐπαφή μου μέ χειρουργούς (ἔβαλα σέ περιπτώσεις καρκίνου) ἐδῶ περισσότερα χειρουργημένα μόνο καί μόνο γιατί ἐπέμεναν οἱ χέρια χειρουργοί ὁ ὁποῖος ἐνδια-φέρονται γιά νά μάθουν πολλά περισσότερα καί νά αὐξάνουν τίς στατιστικές των ἤ γιά λόγους συμφεροντολογικούς εἶναι πάντοτε ἐπικίνδυνη ὁπωσδήποτε τή περίπτωση. Νά ρωτᾶ καί ἄκουσε ~~[illegible]~~ σέ χειρουργό. Γι' αὐτό σέ παρακαλῶ θάρρα πολύ

111. RUE NOTRE-DAME DES CHAMPS, PARIS 6e
DAN. 14-66

κοίταξε γενικά τὴ ζωγραφική, [illegible] τὸ [illegible] μέ
ἄλλους καλλιτέχνες (ἴσως τὸ Ελσάδαλο;) εἶναι περί-
εργον πού θεραπεύεται μόνο μέ ἐγχείρηση; εἶναι
ἀπαραίτητη ἡ χειρουργική ἐπέμβαση; Γράψε μου σέ
παρακαλῶ τὸ ταχύτερο. Τὴ Τρίτη τὸ πρωί
θά μοῦ τηλεφωνήσει ὁ Μίμης γιά νά μοῦ
διαβιβάσει τίς ἀποφάσεις τοῦ Thomas. Δέν ξέρω
τί νά τοῦ ἀπαντήσω, θά περιμένω τό γράμμα
σου. Καταλαβαίνεις τὴ ταραχή μου τό ἀγαπητέ! —

Σέ χαιρετῶ

Μυρτώ

ΥΓ. Τό περίεργο εἶναι πού μιά
φορά ξέρει ὁ Μίμης τὸ γεγονός, γιατί δέν ἔχει κανένα
δικαίωμα νά τόν ἀποτρέψει νά πάει στό Σανατόριο αὐτό
πού τὴ ἤρθανε ἐναντίον τὰ ταξίδια τῆς Ἀγγλίας καί ἀρχίσαν
ἐναντίον τῆς εἰσαγωγῆς στό Σανατόριο [illegible], ἀπό τὴ
[illegible], γιά νά μείνει, ἀρχίσανε πάλι τίς ἀπειλές
[illegible] κ.λ.π. Τώρα μοῦ παρουσιάζεται ὅτι τό [illegible] εἶναι
ἀπαραίτητο, ἐπείγον, ὅτι τό Νοσοκομεῖο εἶναι τό ἀσφαλέστερο τῆς
Ἀγγλίας κ.λ.π. Ἄς εἶναι Νοσοκομεῖο. Περιμένω γράμμα σου.

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

ΑΝΝΑ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑ

Παρίσι 8-I-56

13-1-56

'Αγαπητέ μου Βύρωνα,

'Επί τέλους κατάφερα νά συναντηθῶ μέ τό Θεοδωράκη. Δέν κρατιέμαι νά μή σοῦ γράψω τήν ἐντύπωσή μου ἀμέσως, ἤ μᾶλλον, κεῖνο πού νιώθω, εἶναι ἡ ἀνάγκη νά σ'εὐχαριστήσω πού ἔγινες αἰτία νά γνωρίσω ἕνα τόσο διαλεχτόν ἄνθρωπο. Τί ἀνοιχτοκαρδιά καί τί πλοῦτος ψυχικός καί πνευματικός – καί πόση ἁπλότητα καί βαθύτατη ἀνθρωπιά..

Νά σοῦ πῶ. Ἕνας ἀπό τούς λόγους πού ἀνάβαλα αὐτήν τήν ἐπίσκεψη, εἶναι ἕνα εἶδος δυσκολία πού ἔχω νά συναντῶ ἀγνώστους ἀνθρώπους καί μάλιστα κάπως γνωστούς στό κοινό.. Λογαριάζω πῶς θά μέ δεχτοῦνε. Μά μόλις ἄνοιξε ἡ πόρτα καί φάνηκε ὁ Θοδωράκης, πανύψηλος, ἐγκάρδιος καί φιλικός – μέ τό καλωσυνᾶτο γέλιο στό ἀγαθό του πρόσωπο – ὅλοι οἱ ἐνδοιασμοί μου διαλύθηκαν.. Κουβεντιάσαμε σάν παληοί φίλοι ὧρες ὁλόκληρες, ἴσαμε τό βράδυ, γιά τό κάθε τί. Φυσικά δέν μᾶς γλύτωσες καί σύ. Μέ συγκίνηση καί κάποια ἀπορία μοῦ εἶπε γιά τό πόσο καλά καί φιλικά τοῦ φέρθηκες πάντα. Κανένας μοῦ λέει – δέν ἔδειξε τόσο ἐνδιαφέρον γιά μένα ὅσο ὁ Βύρωνας.. Δέχεται πάντα μέ μιά μικρή ἔκπληξη καί μέ ἕνα αἴσθημα εὐγνωμοσύνης τό καλό πού τοῦ δίνουν.. Πολλές φορές μέσα στό ἴδιο ἀπόγεμα, αἰσθάνθηκε τήν ἀνάγκη νά ἐπαναλάβει πόσο βαθειά ὑποχρεωμένοος εἶναι ἀπέναντι στή γυναῖκα του, πού τόν φροντίζει, ἐνῶ αὐτός δέν κάνει τίποτα.. Τό βρίσκει πολύ σημαντικό πού ἡ γυναῖκα του μαγειρεύει καί γι'αὐτόν..

'Εχει κι ἕνα παράπονο μαζί σου καί μοῦ ἀνέθεσε νά σοῦ τό γράψω : γιατί δέν ἔδοσες νά δημοσιευτεῖ ἡ ἀπάντησή του πρός τό Δούνια. Σοῦ τό γράφω αὐτό ἀπό καθῆκον, μιά καί μοῦ τό ζήτησε – ὅμως καί γώ συμφωνῶ μαζί σου, ὅτι ἔκανες πολύ καλά. Δέν χρειάζεται νά διορθώσει τά κακῶς κείμενα ἐν 'Ελλάδι ὁ Θοδωράκης.. Τοῦ τό εἶπα φυσικά, ὅτι καί ἐγώ συμφωνῶ μέ τήνγνώμη τοῦ Βύρωνα — ὅμως τό χάρηκε ἡ καρδιά μου, πού ἀντιστάθηκε καί πού τόσο λίγο λογαριάζει συμφεροντολογικά τά πράματα. Τί ὡραῖο πρᾶμα ἡ παλληκαριά καί ἡ περηφάνια.. Γειά σου λεβέντη.
Συλλογίζουμαι, τί πρέπει νά περιμένουμε ἀπό τό ἔργο ἑνός καλλιτέχνη, πού ἔχει ἕνα τόσο σημαντικό ταλέντο στά ἐκφραστικά μέσα – μά καί πού εἶναι ἔτσι σωστός κι ἀληθινός ἄνθρωπος...

'Ο Μητρόπουλος, ὅταν πέρασε ἀπό τό Παρίσι, φέρθηκε πολύ ζεστά στόν Θ. – πρᾶγμα δύσκολο γιά τό χαραχτῆρα τοῦ Μητρόπουλου – τόν πῆρε μαζί του στό Λονδῖνο, ἔδειξε ἐνδιαφέρον γιά τή μουσική του – καί τοῦ ζήτησε νά γράφει ἕνα μικρό δεκάλεφτο ἔργο γιά νά τό παίξει. Καταλαβαίνεις φύσικά τί σημασία ἀποδίδει σ'αὐτό ὁ Θ. Τώρα αὐτό γράφει.
Στίς 30 'Ιανουαρίου γίνεται μιά συναυλία, ὅπου θά παιχτεῖ μιά σονατίνα δική του, τήν ὁποία θά ἐκτελέσει ὁ Χατζινίκος.
Γενικά φαίνεται εὐχαριστημένος ἀπό τίς μελέτες του στό Παρίσι – ἄν καί δέν ἀγαπᾶ πολύ τοῦ Παριζιάνους.

Χτές πήγαμε μαζί στό Μουσεῖο τῆς Μοντέρνας τέχνης. Θαυμάσαμετόν Μπράκ, συγκινηθήκαμε ἀπό τό Ρουώ, διασκεδάσαμε μέ τό Πικασσό καί ἐκπλαγήκαμε μπροστά σέ κάτι μοντέρνα γλυπτικά ἐξαμβλώματα διαφόρων δυναμικῶν νέων.. Ὕστερα καθήσαμε σ'ἕνα καφενεδάκι ὅπου συχνάζουν οἱ θεατρῖνοι καί οἱ καλλιτέχνες τοῦ θεάτρου CHAMPS- ELYSEES ,ἤπιαμε

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

ζστή σοκολάτα καί χωνέψαμε τίς έντυπώσεις μας.

Ω! τό Παρίσι εἶναι ἕνας ἀληθινός πειρασμός.Δέ ξέρεις τί νά πρωτοδεῖς,ποῦ νά πρωτοπᾶς..Δέν εἶναι τά ἀπέραντα καί πολυποίκιλλα μουσεῖα,δέν εἶναι οἱ τόποι καί τά διάφορα μνημεῖα πού παρουσιάζουν ἕνα ἱστορικό,φυσικό ἤ καλλιτεχνικό ἐνδιαφέρον — εἶναι ἡ ζωή ἐδῶ πού ἀνανεώνεται ἀκιάκοπα.. Οἱ ἐκθέσεις,οἱ ἀνεξάντλητες μικρές γκαλλερί πού ἐκθέτουν οἱ κάθε λογῆς καί κάθε σχολῆς ζωγράφοι,τά θέατρα,οἱ διαλέξεις καί κυρίως τά διάφορα λοκάλ,τό καθένα μέ τό χρῶμα του,πού κάθε μέρα εἶναι καινούργιο,γιατί ἀλλάζει τό ἀνθρώπινο ὑλικό του.. Καί μπορεῖς νά φανταστεῖς τί μπορεῖ νά δώσει ἕνας λαός ἐλευθερωμένος σάν τοῦτον ἐδῶ τῆς Γαλλίας,πού ἡ πιό μεγάλη λόξα,ἡ πιό τολμηρή φανταιζί ἐκδηλώνεται τόσο ἄνετα..

Λέω,πώς θά μᾶς κάνει καλό ἐμᾶς τούς ἐπαρχιῶτες Ρωμηούς,τούτη δῶ ἡ ἐπαφή. Ἴσως μᾶς βοηθήσει νά ρίξουμε λίγο τά"τείχη" πού πλακώνουν τήν καρδιά μας καί στενεύουν τούς ὁρίζοντες.. Ἴσως μᾶς βοηθήσει νά δοῦμε λίγο πιό πέρα, νά γίνουμε ἀληθινώτεροι..

Ἄμα θἄβρω ἀλήθεια, θἄχουμε νά ποῦμε καί νά ποῦμε...

Τοῦτο τό γράμμα δέ ζητάει ἀπάντηση ἀπό μέρους σου.Ξέρω πόσο ἀπασχολημένος εἶσαι. Ἄν καί χάρηκα πολύ μέ τό λιγόλογο γραμματάκι σας μέ τίς εὐχές. Εὐχαριστῶ. Ξαναβρέθηκα μιά στιγμή μαζί σας..

Φιλιά καί [illegible]

ἡ Ἄννα

[illegible] φιλικό. [illegible] — [illegible] decheffράρεις τά ὀρνιθοσκαλίσματά μου..

74

LE TRIPTYQUE

Président-Fondateur : PIERRE d'ARQUENNES

vous prie de lui faire l'honneur d'assister au 593e Concert

qui aura lieu le

LE LUNDI 30 JANVIER 1956, à 21 heures

SALLE de l'ECOLE NORMALE de MUSIQUE, 78, Rue Cardinet (Métro Malesherbes)

Premières auditions de

Pierre ANCELIN - Jacques CHARPENTIER
Guy MORANÇON - Nikos SKALKOTAS
Mikis THEODORAKIS
et œuvre de **Olivier MESSIAEN**

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ
ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

avec le concours de

Danièle CHARPENTIER - Andrée PARISOT - Georges HADJINIKOS -
Guy MORANÇON et du QUATUOR VILLERS
(Francine Villers, Nicole Lepinte, Micheline Lemoine et Renée Alexandre)
Présentation d'Antoine GOLEA

AVEC CETTE INVITATION, IL SERA PERÇU 150 FR. PAR PERSONNE

PROGRAMME

Présentation d'Antoine GOLEA

Passacaille . . . . **Nikos SKALKOTAS**
(1e aud.)

Sonatine pour piano . . . . **Mikis THEODORAKIS**
Vivo - Intermezzo - Andante - Allegro vivo (1e aud.)
Georges HADJINIKOS

Ballade . . . . **Guy MORANÇON**
L'AUTEUR (1e aud.)

Deux Pièces Brèves pour Quatuor à cordes. **Pierre ANCELIN**
Qaasi andante - Poco allegretto (1e aud.)
Le QUATUOR VILLERS
(Francine Villers, Nicole Lepinte, Micheline Lemoine et Renée Alexandre)

Poèmes pour mi (extraits) . . . . **Olivier MESSIAEN**
Paysage - La Maison - Epouvante -
L'épouse - Prière exaucée
Danièle CHARPENTIER, au piano : Andrée PARISOT

Diptyque . . . . **Jacques CHARPENTIER**
Incantation - Danse rituelle (1e aud.)
Andrée PARISOT

Quatuor . . . . **Guy MORANÇON**
Le QUATUOR VILLERS (1e aud.)

PIANO PLEYEL

75

BOOSEY & HAWKES
SOCIÉTÉ DES GRANDES ÉDITIONS MUSICALES

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

BULLETIN D'INFORMATION

Numéro 5 — 10 Novembre 1959

UN GRAND NOM : **HENRY BARRAUD**

DEUX JEUNES : **BENJAMIN LEES - MIKIS THEODORAKIS**

*

UN ENTRETIEN AVEC HENRY BARRAUD

«... telle est la secrète vertu de la musique française. Elle fait à son public une large confiance, elle exige beaucoup de lui en contrepartie. C'est ce qui assure son emprise sur les âmes d'élite et qui la défend aussi contre les promiscuités indésirables».

«La France et la musique occidentale»
(par Henry Barraud. N.R.F. - Gallimard).

Le 8 Mars dernier, Igor Markévitch conduisant l'Orchestre Lamoureux, donnait à Pleyel la première parisienne de la Troisième Symphonie de Barraud, œuvre créée quelques mois plus tôt par C. Munch à Boston. Nous savions que cette œuvre était considérée par le compositeur lui-même comme un aboutissement et que l'homme osait cette fois dire «je suis content de cette oeuvre : elle dit ce que j'avais à dire».

De la musique de Barraud, dont la première œuvre fut entendue en 1933, on a beaucoup dit et écrit : célébralité, sécheresse, austérité, nudité, sont des mots que l'on trouve chez les opposants comme chez les sympathisants. L'excellent Claude Rostand, qui, en 1957, pour le numéro 44 de la revue musicologique TEMPO que Boosey & Hawkes publie à Londres, consacra un article aux «tendances et contrastes dans la musique d'Henry Barraud», a publié par ailleurs dans la collection «Que sais-je ?» un petit ouvrage d'une étonnante clarté («La musique française contemporaine») où Barraud est campé en moins d'une page avec une remarquable précision. Retenons ce qui suit :

«Son art ne s'encombre pas de littérature, il est volontaire, tendu ; mais derrière une pudeur et une réserve décidées, se cache une véritable sensibilité. Il compose par instinct, non par système».

Pour notre gouverne, le mieux était d'aller rendre visite au compositeur et de recueillir ses points de vue les plus actuels.

Nous rencontrâmes donc Barraud devant l'Hôtel Majestic (où peu à peu s'établissent les services de la R.T.F.) au sortir de son bureau de Directeur de la Chaîne Nationale où est fait chaque jour le meilleur

travail pour servir la musique.

Je pense qu'il est bon ici de décrire l'homme : ce qui frappe est une extrême réserve, une réelle distinction, la personnalité reste secrète, le comportement semble mesuré et ennemi de tout excès.

Avec l'Orchestre Symphonique de Paris, Monteux donne en 1933 la première exécution publique d'une oeuvre de Barraud : le Final d'une SYMPHONIE. Le compositeur a 33 ans. En 1934, il écrit son POEME. L'oeuvre est éditée et Monteux, avec l'O.S.P. l'exécute à Paris. La masse orchestrale qui supporte un abondant lyrisme romantique, séduit en un soir le tout Paris de la musique. La presse est enthousiaste. Dans «Le Temps», F. Schmitt se réjouit du succès de son cadet favori ; dans «Excelsior», E. Willermoz s'emballe. 23 ans plus tard, dans «Tempo», C. Rostand constatera que le succès fut passager et que cette austérité cérébrale, qui surprit et séduisit, restera l'étiquette que l'on voudra toujours fixer sur la musique de Barraud. «Il est resté victime de son poème». En 1936, c'est le CONCERTO DA CAMERA, qui, par son style plus dépouillé, plus classique, déçoit les enthousiastes du POEME. Puis se succèdent les PRELUDES POUR ORCHESTRE A CORDES (où apparaît un chromatisme et une tension dramatique qui occuperont de plus en plus de place dans les oeuvres suivantes) et la légère SUITE POUR UNE COMEDIE DE MUSSET. C'est alors en 1938 que Barraud écrit la ravissante FARCE DE MAITRE PATHELIN (qui sera créée en 1948 à l'Opéra Comique), dans laquelle, le diatonisme délaissé précédemment reprend ses droits. La guerre survient lorsqu'il a terminé son CONCERTO POUR PIANO ET ORCHESTRE, œuvre qui apparaît aujourd'hui au compositeur comme cruciale dans l'évolution de son oeuvre ; le chromatisme est de plus en plus exploité, la tension dramatique est intense, une acuité rythmique allant de pair avec un élément mélodique très exploité. Barraud remarque à ce propos «je ne peux penser qu'à une musique dont la conduite mélodique soit tout à fait évidente». Dans cette oeuvre, l'écriture est peu tonale, mais le compositeur remarque encore «ici, mon respect pour le tonal n'apparaît pas, mais il existe et existera toujours pour moi. Il est trop riche en ressources pour que je le perde de vue».

Ce qui apparaît ici également est la diversité des compositions de Barraud. Elles se succèdent et de l'une à l'autre, elles sont souvent de caractère opposé. Les PRELUDES, âpres et tendus, sont suivis par la légèreté de la SUITE DE MUSSET. PATHELIN est un divertissement délicieux où le compositeur semble se délasser avant de se mettre à son sévère CONCERTO.

Fin 1939, Barraud, mobilisé, a dans la poche de son uniforme d'officier, le premier mouvement de son QUATUOR A CORDES.

En 1941, il est replié à Marseille où il vivra deux ans, retraite dans laquelle il écrit L'OFFRANDE A UNE OMBRE. «C'est bien sûr là celle de mes oeuvres que l'on joue le plus : le grand public n'a aucune difficulté à l'aborder, elle est dédiée à la mémoire de Maurice Jaubert, ce très sincère ami mort un an plus tôt, pendant la campagne de 40». Là encore, Barraud souligne l'importance qu'il donnera toujours au dessin mélodique. Le matériel sonore est toujours dépouillé, une sensibilité qui a été mise à vif par le deuil domine l'oeuvre.

1942 : Barraud écrit à Marseille plusieurs oeuvres de musique de chambre, mais les privations et l'occupation de la France par l'ennemi lui rappellent ce drame de Cervantès (NUMANCE) que J.L. Barrault avait monté au Théâtre Antoine en 1937 ; depuis cette année là, il n'avait cessé d'occuper l'esprit de Barraud, qui pensait un jour en faire un opéra. La guerre fait mûrir le projet ; Gérard Michel, de l'Académie du Disque Français note «l'occupation vient donner une cruelle réalité au récit de Cervantès ... cette petite ville espagnole, écrasée par l'occupation romaine. Rome lui a envoyé sa meilleure légion, puis son meilleur général, Scipion. Après dix années de siège, les Numantins, affamés, acculés à la reddition, préfèrent la mort à la servitude. Ils font de tous leurs biens un immense bûcher et s'entretuent parmi les ruines de leur ville».

Pourtant, Barraud avoue être incapable en règle générale d'écrire sous l'inspiration de l'actualité, «sous les coups de la réalité», et NUMANCE ne sera écrit qu'après la Libération ; par une réaction de défense, recherchant le contraste, il se consacre alors pendant cette dernière année de la guerre, à une œuvre «éblouissante» la KERMESSE, évoquant les ripailles des toiles de Breughel, l'œuvre déborde d'entrain, de joie populaire, d'exubérance. L'œuvre est brillante, plus tonale, diatonique, facile, infiniment moins abstraite que le CONCERTO ; elle durait 8 minutes lorsqu'elle fut créée à Marseille par l'Orchestre National. Remarquant son caractère dansant, J. Ibert suggère à Barraud d'en faire un ballet. Il est bientôt écrit sur un argument du compositeur : LE DIABLE A LA KERMESSE, et dure 40 minutes. Balanchine l'écoute en 1946, et le juge «trop symphonique et trop long». Plus tard, Barraud le réduira à 25 minutes : LA KERMESSE n'a pas été encore dansée à ce jour. C'est pourtant un ballet et l'œuvre ne tardera pas à séduire un chorégraphe.

En 1944, le frère du compositeur, résistant, est fusillé par la Gestapo. 18 mois après cette mort, Barraud commence le MSYTERE DES SAINTS INNOCENTS qu'il dédie à sa mémoire : le texte est écrit par une victime de la guerre de 1914 : Péguy. Depuis 1943, Rosenthal incitait Barraud à écrire un oratorio, et le MYSTERE sera créé au printemps 1947 au Théâtre des Champs Elysées sous la direction de Rosenthal, dans le cadre des «Concerts de la Pléïade» que Gallimard présentait en ce théâtre. L'œuvre sera dirigée en Mai 1948 par Munch, puis à Rio de Janeiro par Villa-Lobos, à Boston par Koussevitsky, etc... (c'est la dernière œuvre contemporaine que ce grand seigneur de la musique moderne, promoteur de génie et fondateur de notre fonds d'édition du 22, rue d'Anjou, aura créé aux Etats Unis, avant de mourir un an plus tard).

Dans le MYSTERE, on retrouve l' exploitation du chromatisme qui reste un élément régulier de composition pour Barraud. Il sera poussé à l' extrême dans la 5e et dernière partie («le massacre») dont la musique est alors tout à fait atonale : la 2e partie («le calvaire») recherche une intensité mélodique et l'expansion d'un lyrisme de très haute tenue pour souligner les grandes périodes énumératrices de Péguy.

C'est alors la composition d'une œuvre monumentale : l' opéra NUMANCE dont le projet avait donc pris naissance en 1937, qui sera représenté à l' Opéra de Paris en 1955. «Je me suis, là, entièrement livré à mon démon tragique, et j' apportai ainsi l' eau au moulin de ceux qui m'ont défini comme l'auteur actuel le plus tragique et le plus sombre, ce qui s'avère, comme nous l'avons vu, absolument faux pour bon nombre de mes œuvres». A propos de cet opéra, nous devons citer P. Le Flem qui remarque, dans un article qu'il vient de consacrer à Barraud dans Musica (Octobre 59) «sur le plan théâtral, Barraud reproche à Wagner d'avoir détourné le théâtre lyrique de son cours normal .. il souhaite à la scène une action simple, avec, comme conséquence, une égale simplification dans l'emploi des procédés de technique musicale».

Avant même la première représentation de l'opéra, Barraud en tira la poignante SYMPHONIE DE NUMANCE, «fresque orchestrale admirablement équilibrée, le Nocturne est d'une grande beauté lyrique, les Interludes dramatiques sont une page saisissante composée d'une gamme extraordinaire de couleurs orchestrales choisies toutefois dans des teintes assez sombres, comme un tel sujet pouvait l' exiger». (nous citons G. Michel) .

Après NUMANCE, Barraud comme il l' a fait souvent, respire et se délasse par la composition de son CONCERTINO, puis ce seront, coup sur coup, trois œuvres tendues : un TE DEUM (à la mémoire de Koussevitsky), la SYMPHONIE POUR CORDES et la TROISIEME SYMPHONIE.

De la SYMPHONIE POUR CORDES, H. Swarsenski note, dans une de ses analyses «un thème dialogué ouvre l'œuvre solennellement. Puis l' allegro energico occupera le premier mouvement avec un thème unique. Le deuxième, grave : longue phrase chantante aux violons .. puis .. atmosphère diaphane et glacée, qui deviendra chaleureuse avec l' intervention des altos et violoncelles, «climax» dans toute la force dramatique du thème,... et enfin, coda détendue et sereine. Le final, très contrapunctique, tour à tour léger, lyrique, d'une grande rigueur dramatique, enfin énergique et brillant...».

Avec sa TROISIEME SYMPHONIE, le compositeur considère avoir atteint la maturité d'un style personnel qui se précisait toujours davantage dans ses œuvres précédentes.«Je l' ai voulu rythmique, serré, toujours d'une grande expression mélodique, la symphonie est totalement dominée par un climat dramatique (avec NUMANCE, je n' avais pas épuisé mes réserves tragiques) et par une écriture atonale : pourtant jamais je ne peux perdre totalement le sens de l'équilibre tonal. Le procédé dodécaphonique restera pour moi un élément de composition mais ne sera jamais une fin en soi. Dans le premier mouvement de cette Troisième Symphonie, on trouvera deux séries qui n'ont rien d'arbitraire : elles découlent tout à fait logiquement du resserrement chromatique du thème principal. De plus, elles sont utiles comme transition puisqu'après elles, explose un thème purement tonal qui, ainsi introduit, paraît plus lumineux. Ainsi, tout ce que l'écriture chromatique renferme de richesse n'empêche pas qu'il y ait un effet de changement de couleur, que je ne veux pas perdre, fourni par l'élément modulation (effet dont se privent les œuvres purement dodécaphoniques qui m'ont souvent paru monochromes). Je garde donc toujours le sens de la tonalité, et j'y viens chaque fois que je veux enrichir ma palette.

Cette TROISIEME SYMPHONIE m'apparaît donc comme l' aboutissement de toute mon œuvre précédente, et la conclusion apportée aux innovations de NUMANCE et de ma SYMPHONIE POUR CORDES. Bien sûr, il ne s'agit pas de m'arrêter là : aussi, j'ai tourné la page, et fidèle à un principe, j'aborde une œuvre détendue avec la composition commencée il y a quelques mois, d'un opéra bouffe dont les décors

sont les rues de Naples : LAVINIA, le livret d'une grande finesse humoristique est de Félicien Marceau, l'auteur de ce succès du Théâtre de l' Atelier «L'OEUF». Il s'agit donc ici pour moi d'écrire comique : or, les deux seuls gags en musique me semblent fournis par la modulation harmonique et le jeu des timbres : LAVINIA sera donc de tendance tonale, encore que ... comprenez-vous, ce n'est pas avec un système que l'on fait rire : dans mon écriture, j'ai toujours été et je demeurerai toujours libre. Je ne peux pas dire quelle forme auront mes prochaines œuvres, ni même la nouvelle ligne vers laquelle je m'orienterai : l'oeuvre doit se faire toute seule à travers le compositeur : je ne fabrique pas ma musique, je la découvre».

Nous en restâmes là : j'avais confirmation du point capital : l' affirmation plusieurs fois renouvelée par le compositeur lui-même du rôle prépondérant qu'il donne dans sa musique à sa sensibilité.

Il avait parlé sans détours, et je connaissais avant même qu'il commençât, ses qualités de sincérité et d'intégrité.

Mais un seul point d'interrogation subsista : comment, derrière le front de ce visage si calme, ont pu naître d'aussi tragiques tempêtes ?

L'Univers d'un artiste est donc toujours bien caché !

M. BOIS

*

OEUVRES DE HENRY BARRAUD disponibles rue d'Anjou

- LA KERMESSE -
  3.3.3.3 - 4.3.3.1 Timbales, batterie, xylophone, céleste, harpe, cordes. Durée : 24 minutes.
- SYMPHONIE DE NUMANCE
  3.3.3.3 - 4.3.3.1. Timbales, batterie, harpe, cordes. Durée : 27 minutes.
- TROISIEME SYMPHONIE
  3.3.3.3 - 4.3.3.1. Timbales, batterie, harpe, piano, cordes. Durée : 25 minutes.
- SYMPHONIE POUR CORDES
  Durée : 25 minutes.
- LA FARCE DE MAITRE PATHELIN
  2.2.2.2 - 2.2.1. Timbales, batterie, harpe, cordes. Durée : 40 minutes. 5 rôles.
- LE MYSTERE DES SAINTS INNOCENTS
  3.3.3.3 - 4.3.3.1. Timbales, batterie, 2 harpes, piano, céleste, cordes. Durée : 54 minutes.
  Speaker, ténor, baryton, solo, chœur miste et chœur d'enfants.

EN PREPARATION

- LAVINIA (Opéra-bouffe en trois actes).

PROCHAINEMENT

Il est possible qu'un accord nous permette de disposer des matériels d'orchestre de OFFRANDE A UNE OMBRE et du CONCERTO POUR PIANO.

Une analyse de la Symphonie pour cordes sera adressée sur demande.

*

OEUVRES DE BARRAUD enregistrées sur disques

- OFFRANDE A UNE OMBRE Mercury US Paul Paray, Orchestre Philharmonique de Détroit,
- CONCERTINO Ducretet-Thomson
- LE MYSTERE DES SAINTS INNOCENTS Un enregistrement de très grande qualité est sorti récemment chez Véga : C 30 A 174 - 30 cm.

Notre discothèque de la rue d'Anjou possède en outre des enregistrements sur disques souples de : NUMANCE (opéra intégral), la KERMESSE.

UN AMERICAIN A PARIS

Il est né en Chine, de parents russes, il y a 35 ans. Après une jeunesse vécue à San Francisco et Los Angeles, la guerre l' emporte loin de toute préoccupation esthétique. Dès son retour, il songe à se consacrer à la musique : en 1949, commence l' enseignement que lui donna personnellement pendant cinq ans le maître américain George Antheil, qui, au terme de ces études, dira «le talent est là, Ben, vous pouvez composer».

Depuis, BENJAMIN LEES a écrit 25 œuvres, dont 12 sont éditées, 3 autres en cours d'édition, 3 enregistrées sur disque, et l' on compte aujourd'hui dans le monde, une soixantaine d'exécutions publiques de ses oeuvres les plus importantes.

A quelques kilomètres de Paris, nous dinions hier avec Benjamin Lees dans la merveilleuse résidence de W.N. Copley, qui, dans la tradition des vrais mécènes, consacre une partie de sa fortune et tout son goût d'homme remarquablement cultivé, à l'encouragement des artistes de valeur. C'est en effet parce qu'il a mérité en 1954 une bourse de la «Guggenheim Fellowship» et de la «Fondation Copley» que Benjamin Lees a pu venir en Europe cette année-là, résider à Helsinki, puis à Vienne, et enfin se fixer en 1957 près de Paris. Depuis, le compositeur a reçu les récompenses et honneurs suivants :

1956 : Fulbright Fellowship - 1958, (Londres) médaille de la «Sir Arnold Bax Memorial Society» et surtout en 1958, à Paris, Lees remporte, avec son deuxième Quatuor à cordes, le concours international de composition musicale (section musique de chambre), organisé par l'U.N.E.S.C.O., compétition qui opposait onze nations.

Très récemment, Gérard Souzay a commandé à Lees un cycle de mélodies ; George Szell dirigera le Cleveland Symphonic Orchestra pour créer à New York en Février 1960 sa Deuxième Symphonie (dont l'Edition par Boosey & Hawkes - Londres est pratiquement terminée), et vient de confirmer que 5 exécutions seront données par lui dans le mois de la création ; enfin, dans le numéro 51 de «Tempo», qui vient de paraître à Londres ce mois, Deryck Cooke consacre dix pages à un article de fond intitulé «la musique de Benjamin Lees», dont il faut au moins citer ici les lignes suivantes :

«Pour décrire le caractère de la musique de Lees, on doit se servir de deux termes courants et dangereux, et dire qu'elle est d'abord néo-classique, par la netteté de sa texture et de ses rythmes, et néoromantique (du fait qu'elle est indubitablement expressive) ... Sa précoce admiration pour Bartok et Prokofieff, pour la sévérité du premier, pour le lyrisme et l' esprit sardonique du second, et ces tentatives surréalistes de Lees pour traduire en musique les états psychologiques que sont l'humour, la colère, la douceur, l'étonnement ... Lees utilise le système tonal, mais pas celui du XIX° siècle, pas plus que celui de la période expérimentale de Bartok et Hindemith. Il utilise un système de tonalité franche (comme Strawinsky avec la Symphonie de Psaumes) et adopte un moyen particulier pour lequel le XX° siècle a revivifié le système tonal en l' accordant aux besoins d'expression de la sensibilité contemporaine, système qui consiste à tourner autour de variations semi-tonales à la quinte ou à l' octave, utilisées en consonnances ... Le QUATUOR A CORDES N° 2 montre un style en formation qui, progressivement, se libère des influences de Bartok : la forme est extrêmement claire, dangereusement parfois, mais c'est bien ainsi qu'un compositeur peut maîtriser les plus graves problèmes ... Le CONCERTO POUR PIANO (1955), remarquablement brillant, mais encore apparenté à Prokofieff, et la SONATA BREVE pour piano, de 1956 (une oeuvre puissante et fortement personnelle), annonçant le style de la SECONDE SYMPHONIE .. J'ai choisi (pour une analyse approfondie ici) le DIVERTIMENTO BURLESCA pour orchestre de chambre (1957) (C'était une commande du Penninsular Music Festival) , car il est tout entier consacré à un sentiment qui n'apparaît qu'accidentellement chez Lees : l' humour ; c'est une pièce imaginative et solidement bâtie, d'un humour sardonique presque génial ...

Enfin, dans la SECONDE SYMPHONIE (1958) commissionnée par l'Orchestre de Louisville et créée par lui en Décembre 1958, un langage mélodique tout à fait original, une structure méthodique, le plein emploi de la tonalité, et le style de l'orchestration se sont cristallisés ici dans une extraordinaire composition *sui generis* ...»

L'article se termine par un parallèle entre cette symphonie et la merveilleuse Sixième Symphonie «d'abord féroce, et finalement déso lée» du grand VAUGHAN WILLIAMS (édité par l'Oxford University Press).

Nous écoutions hier soir cette SECONDE SYMPHONIE alors que Lees, de temps à autre, me confiait à l' oreille «Encore et toujours, la musique doit avoir un visage, une forme, une idée, et je suis heureux que l'on qualifie si souvent ma musique d'expressive - ... Nous sommes des êtres vivants, et si je suis abstrait à ma manière, c'est encore là sous l' emprise de la sensibilité et de l'émotion, et jamais pour l'abstraction en elle-même - ... WOZZEK ! j'ai toujours tenté d'aller plus loin dans cette direction que Berg fut le premier à explorer». La symphonie étant achevée, Lees referma le pick-up (dont les deux haut-parleurs stéréo s'ouvraient au-dessus de deux toiles surréalistes monumentales de Max Ernst et Francis Picabia, deux chefs-d'oeuvre de la collection Copley), en déclarant :

«Un compositeur est considéré comme moderne si sa musique , primo, évite toute parenté avec latonalité, secondo, si elle est la plus difficile possible à exécuter, tertio, aussi inexpressive que possible, et quarto, aride, torturée, raidie, absolue : bref, tout ce à quoi je ne pense jamais lorsque j'écris, et pourtant ...»

Quelqu'un ajouta :

«Certes, on ne peut pas dire que vous soyez en retard pour servir l'esthétique moderne ! »

M. BOIS

*

PRINCIPALES OEUVRES DE BENJAMIN LEES

1954 - DECLAMATIONS pour orchestre à cordes et piano : exécutions aux Etats Unis et au Canada - Premier Quatuor à cordes, l' œuvre est au répertoire du Quatuor de Budapest et du Quatuor Juillard- PROFIL pour orchestre, créé à la N.B.C. puis exécuté aux USA.

1955 - FANTASIA pour piano : créée en Autriche (10 exécutions) puis à la B.B.C.

1956 - CONCERTO FOUR PIANO «lors de la création à Vienne, le public autrichien reçut l'œuvre en plein coeur, le succès fut éblouissant» l' œuvre fut jouée depuis au Canada, aux USA, en Finlande - DEUXIEME QUATUOR A CORDES, créé par le Paganini String Quartet (6 exécutions) puis joué en Amérique du Sud et aux USA par plusieurs formations.

1957 - DIVERTIMENTO BURLESCA : créé au Wisconsin Festival, joué à Bruxelles (I.N.R.) puis à Vancouver, Seattle .. -
INTERLUDE POUR ORCHESTRE A CORDES : créé à la C.B.C. (Canada).

1958 - DEUXIEME SYMPHONIE, créée par l' Orchestre de Louisville, (3 exécutions) sera jouée à New York début 1960 (5 exécutions).

1959 - PROLOGUE, CAPRICCIO, EPILOGUE, créé à Portland USA (2 exécutions) -
CONCERTANTE BREVE (pour 20 musiciens : 15 minutes).

LEES a écrit un opéra de science-fiction en un acte (60 minutes) L'ORACLE : des pourparlers sont en cours pour une création à New York. Il vient d'achever un CONCERTO POUR ORCHESTRE qui lui a été commandé, et entreprend la composition d'un opéra-bouffe en trois actes sur un livret désopilant d'Alester Reid.

*

OEUVRES EDITEES PAR BOOSEY & HAWKES

EN VENTE :

- SONATE POUR DEUX PIANOS
- FANTASIA pour piano
- SONATA BREVE pour piano
- PREMIER QUATURO A CORDES
- SECOND QUATUOR A CORDES
- SONGS OF THE NIGHT (mélodies)

En cours d'édition

- KALEIDOSCOPE pour piano

EN LOCATION

- DIVERTIMENTO BURLESCA - 2.2.2.2 - 2.2.1. Timbales, batterie, harpe, cordes. Durée : 22 minutes
- DEUXIEME SYMPHONIE (matériel en préparation, paraîtra fin 1959). Durée : 25 minutes.

Sont également en location rue d'Anjou, les matériels non encore édités de :

- CONCERTO POUR PIANO (24 minutes, orchestre symphonique)
- INTERLUDE POUR CORDES (11 minutes)
- CONCERTO POUR ORCHESTRE (23 minutes)
- PROLOGUE, CAPRICCIO, EPILOGUE (10 minutes)
- etc...

*

OEUVRES ENREGISTREES SUR DISQUE

- PREMIER QUATUOR (Quatuor Julliard) (Epic Columbia US)
- SECOND QUATUOR (Quatuor Paganini) (Liberty)

fin 59 - DEUXIEME SYMPHONIE (Orchestre Symphonique de Cleveland) (Columbia US)

*

* *

MIKIS THEODORAKIS

En 1957, à Moscou, Dimitri Shostakovitch remit la médaille d'or du concours international de composition à l'un des 240 candidats confrontés . un jeune grec de 32 ans.

D'origine crétoise, après des études suivies aux conservatoires de Patras et d'Athènes, et enfin au conservatoire de Paris (classes Messiaen et Bigot) Théodorakis habite Paris depuis 1954.

Sa première exécution publique (un Scherzo symphonique «Assi Gonia») eut lieu à Athènes, avec l'Orchestre d'Etat sous la direction de F. Iconomidis, qui avait été le professeur du jeune compositeur au Conservatoire d'Athènes. Puis se succèdent les créations d'une vingtaine d'oeuvres (six sont à ce jour éditées), parmi lesquelles on compte 5 ballets.

Je sais qu'il ne faut pas parler de ses nombreuses musiques de film : suivant un complexe bien connu, Théodorakis les cache, comme des péchés : comme si Toulouse-Lautrec n'avait jamais fait d'affiches !

Par un après-midi de Mars dernier, Dimitri Chorafas, compatriote du compositeur et chef d'orchestre d'une finesse et d'une sensibilité exquises, me conduisit au Théâtre Sarah-Bernhardt où j'aperçus pour la première fois, alors que Ludmilla Tchérina répétait en scène, un grand garçon passionné, sévèrement attentif au montage de sa partition de ballet. Quelques jours après, on put voir en effet à Paris «LES AMANTS DE TERUEL» (mis en scène par Rouleau) et «LE FEU AUX POUDRES» (mis en scène par Jean Renoir), deux ballets que la presse a accueillis par ces mots :

- «.. sa musique éclaire d'une lueur tamisée la double action, sans dissiper totalement la brume dont il faut bien que reste enveloppée la fatalité conduisant l'héroïne à la mort. C'est un grand mérite dont on sait gré au compositeur». (R. Dumesnil - Le Monde)
- «Il faudrait insister sur la qualité des partitions de Théodorakis etc..» (C. Baignères, Le Figaro).
- «excellente partition, faite de rêve et d'horreur». (N. Hirsch - France Soir)
- «Partition dramatique, volontiers violente et durement rythmée» (C. Samuel - L'Express)

- «This music by M. Théodorakis, really excellent ..» (What's on in London).
- «A fine dramatic score» (The Tablet London),
etc...

Ce même ballet, «LES AMANTS DE TERUEL», dans sa première version, sur une chorégraphie de Massine, fut dansé par Ludmilla Tchérina et Antonio (orchestre de la R.A.I., dirigé par Sir Thomas Beecham) dans une co-production anglo-espagnole «Honeymoon», film qui a reçu à Cannes cette année le prix de la Commission supérieure technique du cinéma français, et dont nous attendons la sortie prochaine à Paris. D'autres ballets de Théodorakis furent, avant ceux-là, reçus avec enthousiasme, tel «CARNAVAL», créé en 1953 à l' Opéra de Rome (partition reprise pour LE FEU AUX POUDRES), ou ORPHEE, commandé par les ballets Helléniques. Enfin, le 19 Octobre de cette année, quelques jours après que soient écrites ces lignes qui ne pourront hélas pas rapporter les premières réactions, sera créé au Covent-Garden de Londres, ANTIGONE, nouveau ballet de Théodorakis, qui lui avait été commandé par ce Théâtre (Le Royal Opéra House).

Parmi les œuvres symphoniques, qui, elles, ne sacrifient plus rien aux exigences du succès populaire et sont la vraie musique dont Théodorakis est capable, il faut souligner la valeur de la PREMIERE SYMPHONIE (1953, créée en 1954 à Athènes par l'Orchestre d'état, dirigé par Andréa Paridis), la beauté de la PREMIERE SUITE POUR ORCHESTRE (1955) récompensée à Moscou, la SECONDE SUITE POUR ORCHESTRE (1956) créée à Athènes sous la direction de Dimitri Chorafas, abstraite, parfois sérielle («des séries que j' ai trouvées dans des œuvres de musique byzantine du haut moyen-âge !» déclare le compositeur avec un sourire candide), les cycles de mélodies «L'AMOUR ET LA MORT» pour voix et orchestre), et en musique de chambre, les «POEMES D'ELUARD» (1958).

Ardent, accrocheur, intransigeant lorsqu'il s'agit de musique, trop peu connu à ce jour pour ses œuvres symphoniques, Mikis Théodorakis qui naquit dans l' Ile de Chios, tout comme l' enfant grec de Victor Hugo, est bien capable de mettre un jour LE FEU AUX POUDRES... Et il s'agit bien sûr dans ce cas, de «poudre et de balles».

M. B.

Dernière minute : au moment où nous mettons sous presse, le Figaro du 21 Octobre publie une photo légendée : «un ballet en un acte, ANTIGONE, a été créé avant-hier à Covent-Garden, chorégraphie de Cranko, musique de Théodorakis. Principaux interprètes Svetlana Beriosova et Donald Macleany».

*

SELECTION CHRONOLOGIQUE DES PRINCIPALES ŒUVRES DE MIKIS THEODORAKIS

ASSI GONIA (pour orchestre),
CARNAVAL (ballet et suite de ballet),
ŒDIPUS TYRANNOS,
PREMIERE SYMPHONIE,
PREMIERE SUITE (éditée),
DEUXIEME SUITE (éditée)
TROISIEME SUITE (pour orchestre, chœur et soprano)
CONCERTO POUR PIANO,
L'AMOUR ET LA MORT (édité)
SONATINE (piano, violon)
LES 5 MARINS (mélodies),
O KIKLOS (mélodies),
LES QUATRE ELUARD,
LES SIX ELUARD (édité) (mélodies),
DEUXIEME SONATINE (pour violon et piano) (édité),
LES AMANTS DE TERUEL (ballet),
ANTIGONE (ballet).

*

ŒUVRES EDITEES PAR BOOSEY & HAWKES

- DEUXIEME SUITE, pour orchestre
- L'AMOUR ET LA MORT, pour voix et orchestre.

- PIECE POUR GUITARE, HAUTBOIS ET CORDES (extrait du film «Honeymoon»)
- LES AMANTS DE TERUEL (extrait du film «Honeymoon»)

Les droits pour ces deux partitions ont été achetés récemment par Boosey & Hawkes. l'édition est en projet.

*

* *

ACTUALITE MUSICALE

Parmi les œuvres de notre fonds programmées récemment, nous citerons particulièrement :

- Drottningholms Musique (J. Roman) : cette oeuvre «avait la vedette» dans notre dernier bulletin d'information (musique scandinave); qui fut publié le 8 Octobre 1959 ; le surlendemain, l'un des jeunes chefs français les plus dynamiques, SERGE BAUDO, dirigeait l'œuvre radiodiffuséepar la R.T.F. Il put annoncer «première exécution française», puisque ce chef-d'œuvre du XVIII° siècle suédois était resté inconnu en France jusqu'à ce jour. (Ed. Gehrmans).
- GEORGE SKIBINE prépare pour l'Opéra Comique un ballet sur «L'Ouverture sur des Thèmes Juifs» de Prokofieff (Ed. Boosey & Hawkes).
- PIERRE BOULEZ a donné à Munich le 19 Octobre, la première audition de «EPITAPHIUM» de Strawinsky, pour flûte, clarinette et harpe, œuvre extrêmement courte qui vient d'être publiée par Boosey & Hawkes (en vente Frs 600.-).
- JULES GRESSIER, Directeur du Service Lyrique de la R.T.F. nous a permis d'entendre le 2 Octobre «Le Libertin» de Strawinsky, magistralement dirigé par MANUEL ROSENTHAL (Ed. Boosey & Hawkes) Nous avions annoncé la reprise de cette œuvre à l' Opéra Comique pour le 15 Octobre. Une décision de dernière heure a reporté cette reprise au début de 1960.
- L'I.N.R., dont les programmes, les plus intelligemment faits, réservent à la musique contemporaine une place qu'elle n'a dans aucune autre station du monde, diffusera, entre autres, le 13 Novembre 1959, le Concerto pour violon op. 33 de Carl Nielsen. (Ed. Hansen).
- Le Viol de Lucrèce de Britten, sera représenté en français pour la seconde fois, le Samedi 12 Décembre au Théâtre Municipal de Metz. L'œuvre sera dirigée par JACQUES PERNOO (Ed. B. & H.).
- Le 23 Septembre, conduisant l' orchestre de la Radiodiffusion de Strasbourg, CHARLES BRUCK nous a permis d'entendre le chef-d'œuvre de Martinu : Double Concerto pour cordes (Rd. Boosey & Hawkes).
- Monsieur A.M. JULLIEN a annoncé que Harald LANDER présentera cette saison à l'Opéra«Quarrtsiluni», ballet sur une musique du danois Riisager, et d'autre part, qu'est projetée la venue de J. ROBBINS, invité à présenter le Sacre du Printemps (ballet) à l' Opéra de Paris (Ed. Hansen et Boosey & Hawkes).
- L'Opéra «Le Prince Igor», sera donné quatre fois en Février prochain à Mulhouse, et «Le Chevalier à la Rose» à Lyon les 27 et 28 Novembre 1959.
- SAMSON FRANCOIS a repris son beau cheval de bataille : le Troisième concerto pour piano de Prokofieff, à Paris, le 25 Octobre dernier, avec l' orchestre de la Société des Concerts dirigé par A. Cluytens. Le même jour, le pianiste B. JANIS a joué, avec Lamoureux, le Troisième de Rachmaninoff, qui n'est inférieur au deuxième que sur le plan de la popularité.

*

* *

VIENT DE PARAITRE : **EDITIONS ou REIMPRESSION**

- STRAWINSKY	EPITAPHIUM pour flûte, clarinette et harpe		Frs 600.-
- STRAWINSKY	TROIS PIECES pour quatuor à cordes, parties		» 800.-
- GLAZOUNOFF	QUATUOR pour quatre saxophones	partition	» 950.-
		parties	» 1.200.-
- RICHARD STRAUSS	CINQ LIEDER de l'Op. 47 pour voix élevée. Texte allemand	chaque	» 350.-
- UN LIVRE IMPORTANT	STUDIA MEMORIALE BELA BARTOK SACRA (réunissant articles et études faits sur Bela Bartok par les grands contemporains) Ed. polylingue		» 2.400.-
		Ed. anglaise	» 2.500.-

- En commémoration du 150e anniversaire de la mort de JOSEPH HAYDN, les Editions KULTURA viennent de publier :

SIX DIVERTISSEMENTS POUR VIOLON, ALTO & VIOLONCELLE	partition	» 400.-
	parties	» 500.-
ARIAS, pour soprano, baryton, basse :	1.000.- 1.500.-	- 1.900.-
FAC SIMILE de la SYMPHONIE de l'ADIEU : Edition grand luxe, reliée peau, tirée à 800 exemplaires numérotés		» 6.000.-

*

DISQUES

QUATRE PARUTIONS SENSATIONNELLES CONCERNANT DES ŒUVRES DE NOTRE FONDS D'EDITION :

- Premier enregistrement de PETER GRIMES de Britten, intégral, en anglais, dirigé par le compositeur. (Ed. Boosey & Hawkes) : Decca anglais, plat : LTX 5521-22, 23 ou stéréo.
  Venant de sortir à Londres, le disque sera disponible en France le mois prochain.
- Premier enregistrement intégral de «CAPRICCIO» de Richard Strauss (Ed. Boosey & Hawkes) disque Pathé maintenant disponible en France.
- Premier enregistrement des «FANTAISIES SYMPHONIQUES» (Sixième Symphonie) avec LYDICE (Adagio Funèbre) de Martinu (Fonds Musical Tchèque) : Supraphon LPV 416
- Premier enregistrement très attendu du chef-d'œuvre de Martinu : «DOUBLE CONCERTO pour CORDES», Supraphon LPV 497. (Ed. Boosey & Hawkes).

Rappelons que tous les disques SUPRAPHON (édités à Prague), qui depuis un an sont de très grande qualité, et QUALITON (édités à Budapest) sont en vente : 20, rue de Vienne - Paris.

Quelques autres enregistrements d'œuvres de notre fonds sont à signaler pour leurs qualités :

- BARTOK : Troisième Concerto pour piano, Véga C 30 A 165
- BARTOK : Sonate pour deux pianos et percussion DGG 18549
- BARTOK : Divertimento pour cordes, Pathé, DTX 279
- RIMSKY KORSAKOFF : Shéhérazade, Philips 401 403
- STRAWINSKY : Pulcinella (ballet avec chant ; intégral) dirigé par Strawinsky, LP Columbia (USA) ML 4830, distribué en France par Philips.

Le pianiste Paul WITTGENSTEIN vient de sortir de sa retraite pour enregistrer aux Etats Unis (sur disque Boston) PARERGON de Richard Strauss (Ed. Boosey & Hawkes) pour piano (main gauche) et orchestre. Rappelons ici deux autres œuvres écrites pour piano main gauche et orchestre, éditées par Boosey & Hawkes, Panathenäenzug de Richard Strauss, et Diversions de Britten.

*

Monsieur Emmanuel Bondeville, Directeur de l'Opéra, a été reçu membre de l'Institut de France, au cours de la séance de réception du 21 Octobre dernier.

Imprimé par E.M.P.I (Romainville-Seine)

BOOSEY & HAWKES
SOCIÉTÉ DES GRANDES ÉDITIONS MUSICALES

BULLETIN D'INFORMATION

Numéro 5 — 10 Novembre 1959

UN GRAND NOM : HENRY BARRAUD

DEUX JEUNES : BENJAMIN LEES - NIKIS THEODORAKIS

*

UN ENTRETIEN AVEC HENRY BARRAUD

> «... Telle est la secrète vertu de la musique française. Elle fait à son public une large confiance, elle exige beaucoup de lui en contrepartie. C'est ce qui assure son emprise sur les âmes d'élite et qui la défend aussi contre les promiscuités indésirables».
>
> «La France et la musique occidentale»
> (par Henry Barraud. N.R.F. - Gallimard).

Le 8 Mars dernier, Igor Markévitch conduisant l'Orchestre Lamoureux, donnait à Pleyel la première parisienne de la Troisième Symphonie de Barraud, œuvre créée quelques mois plus tôt par C. Munch à Boston. Nous savions que cette œuvre était considérée par le compositeur lui-même comme un aboutissement et que l'homme avait cette fois dire «je suis content de cette œuvre : elle dit ce que j'avais à dire».

De la musique de Barraud, dont la première œuvre fut entendue en 1935, on a beaucoup dit et écrit : cérébralité, sécheresse, austérité, nudité, sont des mots que l'on trouve chez les opposants comme chez les thuriféraires. L'excellent Claude Rostand, qui, en 1957, pour le numéro 44 de la revue musicologique TEMPO que Boosey & Hawkes publie à Londres, consacra un article aux «tendances et contrastes dans la musique d'Henry Barraud», a publié par ailleurs dans la collection «Que sais-je ?» un petit ouvrage d'une étonnante clarté («La musique française contemporaine») où Barraud est campé en moins d'une page avec une remarquable précision. Retenons ce qui suit :

«Son art ne s'encombre pas de littérature, il est volontaire, tendu ; mais derrière une pudeur et une réserve décidées, se cache une véritable sensibilité. Il compose par instinct, non par système».

Pour notre gouverne, le mieux était d'aller rendre visite au compositeur et de recueillir ses points de vue les plus actuels.

Nous rencontrâmes donc Barraud devant l'Hôtel Majestic (où peu à peu s'établissent les services de la R.T.F.) au sortir de son bureau de Directeur de la Chaîne Nationale où est fait chaque jour le meilleur

VIENT DE PARAITRE : EDITIONS ou REIMPRESSION

- STRAWINSKY	EPITAPHIUM pour flûte, clarinette et harpe		Frs 600.-
- STRAWINSKY	TROIS PIECES pour quatuor à cordes,	parties	» 800.-
- GLAZOUNOFF	QUATUOR pour quatre saxophones	partition	» 950.-
		parties	» 1.200.-
- RICHARD STRAUSS	CINQ LIEDER de l'Op. 47 pour voix élevée. Texte allemand	chaque	» 350.-

- UN LIVRE IMPORTANT

STUDIA MEMORIALE BELA BARTOK SACRA (réunissant articles et études faits sur Bela Bartok par les grands contemporains) Ed. polylingue » 2.400.-
Ed. anglaise » 2.500.-

- En commémoration du 150e anniversaire de la mort de JOSEPH HAYDN, les Editions KULTURA viennent de publier :

SIX DIVERTISSEMENTS POUR VIOLON, ALTO & VIOLONCELLE partition » 400.-
parties » 500.-

ARIAS, pour soprano, baryton, basse : 1.000.- - 1.500.- - 1.900.-

FAC SIMILE de la SYMPHONIE de l'ADIEU :
Edition grand luxe, reliée peau, tirée à 500 exemplaires numérotés » 6.000.-

*

DISQUES

QUATRE PARUTIONS SENSATIONNELLES CONCERNANT DES OEUVRES DE NOTRE FONDS D'EDITION :

- Premier enregistrement de PETER GRIMES de Britten, intégral, en anglais, dirigé par le compositeur, (Ed. Boosey & Hawkes) : Decca anglais, plat : LTX 5521-22, 23 en stéréo.
  Venant de sortir à Londres, le disque sera disponible en France le mois prochain.
- Premier enregistrement intégral de «CAPRICCIO» de Richard Strauss (Ed. Boosey & Hawkes) disque Pathé maintenant disponible en France.
- Premier enregistrement des «FANTAISIES SYMPHONIQUES» (Sixième Symphonie) avec LYDICE (Adagio Funèbre) de Martinu (Fonds Musical Tchèque) : Supraphon LPV 416.
- Premier enregistrement très attendu du chef-d'oeuvre de Martinu : «DOUBLE CONCERTO pour CORDES», Supraphon LPV 497. (Ed. Boosey & Hawkes).

Rappelons que tous les disques SUPRAPHON (édités à Prague), qui depuis un an sont de très grande qualité, et QUALITON (édités à Budapest) sont en vente : 20, rue de Vienne - Paris.

Quelques autres enregistrements d'œuvres de notre fonds sont à signaler pour leurs qualités :

- BARTOK : Troisième Concerto pour piano, Véga C 30 A 165
- BARTOK : Sonate pour deux pianos et percussion DGG 18549
- BARTOK : Divertimento pour cordes, Pathé, DTX 279
- RIMSKY KORSAKOFF : Shéhérazade, Philips 401 403
- STRAWINSKY : Pulcinella (ballet avec chant ; intégral) dirigé par Strawinsky, LP Colombia (USA) ML 4830, distribué en France par Philips.

Le pianiste Paul WITTGENSTEIN vient de sortir de sa retraite pour enregistrer aux Etats-Unis (sur disque Boston) PARERGON de Richard Strauss (Ed. Boosey & Hawkes) pour piano (main gauche) et orchestre. Rappelons ici deux autres oeuvres écrites pour piano main gauche et orchestre, éditées par Boosey & Hawkes, Panathenäenzug de Richard Strauss, et Diversions de Britten.

*

Monsieur Emmanuel Bondeville, Directeur de l'Opéra, a été reçu membre de l'Institut de France, au cours de la séance de réception du 21 Octobre dernier.

Imprimé par S.M.B.I. (Champigny-Seine)

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

PERSONAL

May 17th, 1960

Dear Bob,

This is a second letter unrelated to my letter dated 16th May.

The purpose of this letter is to introduce to you Mr. Mikes Theodorakis, who is at present on his way to Athens, from Paris, where he normally resides.

You may know of him and you may even know some of his works, so I shall be brief.

He is one of the most gifted Greek composers of serious music of our time. He has written suites, concertos and music for a number of films. Perhaps his greatest success has been in ballet music. His best composition in this field was "Antigone" which was written specially for the Covent Garden repertoire. It has been performed several times with great success and will continue to do so.

Theodorakis has also composed several ballads and songs based on folk motifs and it is in connection with some of these that he wants to see you. He is coming on my suggestion to put a proposal to you for an E.P. It is my belief that Yiota Lydia (of whom I think very highly) and one or two others of your artistes would be excellent for the Theodorakis ballads and songs.

I hope you'll be able to help him, because Theodorakis deserves all the help he can get. You will find him an intelligent and brilliant artiste and a charming person. He is in many ways a typical Cretan and proud of it.

G.

(George Angeloglou)

Robert Mackenzie, Esq.,
General Manager,
The Columbia Graphophone Co. of Greece,
P.O. Box 287,
Athens, Greece.

MM

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

PERSONAL

Aug 27th, 1960

Dear Bob,

This is a second letter referring to my letter dated [illegible]

The purpose of this letter is to introduce to you Mr. Mikis Theodorakis, who is at present on his way to Athens from Paris, where he normally resides.

You may know of him and you may even know some of his works, as I should be [illegible].

He is one of the most gifted young composers of [illegible] our time. He has written [illegible] compositions [illegible] for [illegible] greatest success [illegible]. His best composition in this field was "Antigone" which was written especially for the Covent Garden [illegible]. It has been performed several times with great success and will continue to be so.

Theodorakis has also composed [illegible] based on folk motifs and it is in connection with some of these [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] your artistes would be [illegible] for the Theodorakis [illegible] songs.

I hope you will be able to help him, because Theodorakis deserves all the help he can get. You will find him an intelligent and [illegible] [illegible] [illegible]

(George [illegible])

Robert [illegible], Esq.,
General Manager,
The [illegible] of Greece,
P.O. Box [illegible],
Athens, Greece.

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΣΑΜΙΟΥ ΘΥΡΩΝΑ

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΣΑΜΙΟΥ ΘΥΡΩΝΑ

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

I

Δε θυμάμαι πώς και πότε έφτασε στα χέρια μου αυτό το σημείωμα(;)
ΒΣ.

"Ο Μ. ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ ΚΑΙ ΟΙ ΜΟΥΣΙΚΟΙ ΤΟΥ: ΜΙΑ ΝΕΑ ΙΛΙΑΔΑ"

..Ἡ ψηλή σιλουέττα, λεβέντικη του [illegible] Ἕλληνα ἔσκυψε γιά πολύ χρόνο μπροστά στά ἐνθουσιαστικά κύματα τῶν χειροκροτημάτων που ἔπεφταν σάν καταρράκτης μέσα ἀπό ἕνα ἀκροατήριο [illegible]. 1500 πρόσωπα συνεπαρμένα ἀπό τὴν μουσική του καί ἀπό τὶς ἐξαιρετικὲς φωνὲς τῶν δύο σολίστ: Μ. Φαραντούρη καί Π. Πανδῆ.

Ὁ "Ὅμηρος" (Μπήαν - Ρώτας) ~~[illegible]~~ χάρισε ἕνα [illegible] μέ μεγάλη ἐνότητα μέ ἑρμηνεία χωρίς καμία ἀδυναμία. Μετά ἀκολουθοῦσαν τό "CANTO GENERAL" (ἀφιερωμένο στή μνήμη του P. Neruda) καί τό "ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ" (Γ. Σεφέρη)

Ἡ μεγάλη ἀξία τῶν μουσικῶν, τό καταπληκτικό παίξιμο του πιανίστα Γ. Διδίλη, ἡ τεχνική ἀρτιότητα στό μπουζούκι του ἀξέχαστου ἑρμηνευτῆ του Ζορμπᾶ: Λάκη Καρνέζη, ἡ ἐξαιρετική προσωπικότητα Θεοδωράκη

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

II

ἐπαναλαμβάνοντας κάθε ἰδέα κοσμοπολίτικη σχεδόν ~~[illegible]~~ κινησιολογία του, ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ἔκαναν, ὥστε ν' ἀφήσουν πίσω τους αὐτό πού ἐμεῖς θεωροῦμε σάν Βαλκανική ἤ Ἀνατολίτικη μουσική.

Ἡ αἰσθησιακή φωνή τῆς Φαραντούρη, σοπράνο καί ἀκόμα ἡ ἐξαιρετική ἑρμηνεία τοῦ Πανδῆ, βαρυτόνου, συγκρατοῦσαν ἀπ' τήν μιά ἄκρη στήν ἄλλη τό ἐνδιαφέρον τοῦ ἀκροατηρίου. Πάνω στή σκηνή δέν ὑπῆρχε ντεκόρ. Μέσα στήν μεγάλη ἔκταση ἀπό μπετόν, ἑπτά μουσικοί καί δύο σολίστ κράτησαν, κάτω ἀπ' τήν μπαγκέττα αὐτοῦ τοῦ ἀγωνιστῆ τῆς κουλτούρας, τήν ἀνάσα τοῦ συνόλου τῶν ἀκροατῶν.

Τό κονσέρτο τελείωσε σέ ἀποθέωση ὅταν ὁ Θεοδωράκης σηκώθηκε καί τραγούδησε

<u>III</u>

μαζί μέ τούς δύο σολίστ του τά "ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΠΙΚΡΗΣ ΠΑΤΡΙΔΑΣ".
Γιά τόν Θεοδωράκη αὐτό δέν ἦταν παρά ἕνας σταθμός μέσα στήν ἐπιτυχία. Μέσα σ' αὐτό τό ταξίδι διά μέσου του κόσμου πού ἄρχισε στά 1970. Ἕνας σταθμός, πού ~~[illegible]~~ τά τήν τέχνη του μέ τήν σύνθεσή του καί μέ τό πάθος του, του ἔδωσε μεγάλες διαστάσεις, χτυπώντας στό κοινό τόσο τῆς ~~[illegible]~~ ψυχή τῆς χώρας του, ὅσο καί τήν τραγική εἰκόνα ἑνός λαοῦ μέσα σ' αὐτήν τήν κατακτημένη Ἑλλάδα. —

Annecy: "LE DAUPHINÉ"
et "LE PROGRES"
26.1.75

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

Άγνωστη υπογραφή 85

ROYAL HÔTEL
SOCIÉTÉ ANONYME CAPITAL 220.000 F
20 PLACE BELLECOUR / 69 LYON 2
TÉL. (78) 37.57.31
TÉLEX 31.785 ROYALTEL-LYON
TÉLÉGR. ROYALTEL-LYON
R.C. LYON 57 B 257

Λυών 3.2.1975

Αγαπητέ μας κ. Σάμιε,

Σας στέλνουμε τούτη την κριτική από τό μεγάλο πανηγύρι πού στήθηκε στην ..«κενία» Λυών χθές τό βράδυ. Μάς θύμισε σκηνές στον "ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗ".

Γειά Σας

[illegible] Γ.

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

'Η πρώτη σοβαρή έκδοτική προσπάθεια σχετικά μέ τό έργο τοῦ Μίκη Θεοδωράκη ἄρχισε στό Παρίσι,στά 1971.Τότε πού οἱ 'Εκδόσεις MONDE-MUSIQUE ἐγκαινιάζουν τήν "COLLECTION NOIR ET BLANC",μέ πρόθεση νά συμπεριλάβουν ὅλη τήν ἔντεχνη λαϊκή μουσική τοῦ συνθέτη.Σέ διάστημα τριῶν ἐτῶν τυπώνουν 28 μικρούς τόμους πού περιέχουν 184 τραγούδια,τρεῖς λαϊκές καντάτες,- τά ΕΠΙΦΑΝΙΑ-ΑΒΕΡΩΦ,τήν ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΟΛΙΟΡΚΙΑΣ καί τήν ΑΔΕΛΦΗ ΜΑΣ ΑΘΗΝΑ,- ἕνα τραγούδι-ποταμό,τόν ΕΠΙΖΩΝΤΑ,ἕνα λαϊκό ὀρατόριο,τό ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΕΜΒΑΤΗΡΙΟ,καί μιά Καντάτα,τό RAVEN.

'Η συνεργασία τοῦ Θεοδωράκη μέ τόν ἐκδότη ΦΙΛΙΠΠΑ ΝΑΚΑ εἶναι παληά. Στό διάστημα 1960-67 κυκλοφόρησαν τραγούδια σέ πολλές δεκάδες χιλιάδες ἀντίτυπα.

"Ομως σήμερα Συνθέτης καί 'Εκδότης βρίσκονται στήν εὐχάριστη θέση νά ἀναγγείλουν,μέ τήν εὐκαιρεία τῆς κυκλοφορίας τοῦ ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ,τήν ἀπαρχή μιᾶς νέας ἐκδοτικῆς προσπάθειας πού θά συμπεριλάβει τό σύνολο τοῦ ἔργου τοῦ Θεοδωράκη.

"Εως σήμερα,σέ σχέση μέ τό συμφωνικό του ἔργο ἔχουν κυκλοφορήσει ἀπό τόν ἄγγλο 'Εκδότη BOOSEY AND HAWKES ἡ ΣΟΥΙΤΑ 'Αρ.2,ὁ OEDIPUS TYRANNOS, L'AMOUR ET LA MORT,καί τό IMAGES D'ANTIGONE.

'Η προετοιμασία γιά τήν μουσική ἔκδοση τοῦ ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ διάρκεσε δύο χρόνια.Τό δέ κόστος τῆς ἔκδοσης ξεπαρνᾶ τό μισό ἑκατομμύριο δραχμές. Πρόκειται γιά μιά ἐργασία πρωτοφανή τουλάχιστον γιά τή χώρα μας,γιά τήν ὁποία οἱ 'Εκδόσεις ΝΑΚΑ εἶναι ὑπερήφανες.

Αὐτή τή στιγμή προετοιμάζεται ἡ ἔκδοση τοῦ ἄλλου ὀρατόριου τοῦ Θεοδωράκη "CANTO GENERAL",πού ἐλπίζεται ὅτι θά εἶναι ἕτοιμο σέ ἕνα χρόνο.

Στό μεταξύ προγραμματίστηκε ἡ παράλληλη ἔκδοση σέ τρεῖς διαφορετικές σειρές - μέ διαφορετικό σχῆμα καί ἐμφάνιση,ἔργων ΕΝΤΕΧΝΗΣ ΛΑΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ -Σειρά Α-,ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΔΩΜΑΤΙΟΥ ΚΑΙ ΧΟΡΩΔΙΑΚΩΝ -Σειρά Β-,ΣΥΜΦΩΝΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΚΑΙ ΟΡΑΤΟΡΙΩΝ -Σειρά Γ-.

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

Α- ΕΝΤΕΧΝΗ ΛΑΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ.

'Ενῶ στή COLLECTION "NOIR ET BLANC" τῆς MONDE-MUSIQUE τυπώθηκε ἡ μελωδία τῶν τραγουδιῶν μέ τίς συγχορδίες,στή νέα σειρά τοῦ ΝΑΚΑ ἡ λαϊκή μουσική τοῦ Θεοδωράκη θά παρουσιαστεῖ στή μορφή τραγούδι-πιάνο καθώς καί διασκευή γιά κιθάρα.Τήν ἐπιμέλεια αὐτῶν τῶν ἐκδόσεων ἔχει ὁ συνθέτης Βασ. 'Αρχιτεκτονίδης."Ηδη κυκλοφόρησαν τά 5 λαϊκά τραγούδια ἀπό τό ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ. Θά ἀκολουθήσουν:

1-ΔΥΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ -γιά τόν 'Αλέκο Παναγούλη-
2-18 ΛΙΑΝΟΤΡΑΓΟΥΔΑ ΤΗΣ ΠΙΚΡΗΣ ΠΑΤΡΙΔΑΣ
3-ΡΩΜΙΟΣΥΝΗ
4-ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ
5-ΕΠΙΦΑΝΙΑ
6-ΛΙΠΟΤΑΚΤΕΣ
7-ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΝΕΚΡΟΥ ΑΔΕΛΦΟΥ

Στή σειρά Β ἔχουν προγραμματιστεῖ:

1-ΚΑΣΙΑΝΗ -1942- γιά τετράφωνη ἀνδρική χορωδία
2-ΜΙΚΡΗ ΣΟΥΙΤΑ ΓΙΑ ΠΙΑΝΟ
3-ΣΟΝΑΤΙΝΑ Νο 1 ΓΙΑ ΒΙΟΛΙ ΚΑΙ ΠΙΑΝΟ
4-ΣΟΝΑΤΙΝΑ Νο 2 ΓΙΑ ΒΙΟΛΙ ΚΑΙ ΠΙΑΝΟ
5-ΔΙΠΛΑ ΠΡΕΛΟΥΝΤΙΑ ΓΙΑ ΠΙΑΝΟ

Στή σειρά Γ:

1-PIANO CONCERTO
2-CARNAVAL

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

3-ΠΡΩΤΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ

4-ΣΟΥΙΤΑ ΑΡ.1 ΓΙΑ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΚΑΙ ΠΙΑΝΟ

5-ΣΟΥΙΤΑ ΑΡ.3 ΓΙΑ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΚΑΙ ΧΟΡΩΔΙΑ -Τρελλή Μάννα τοῦ Δ.Σολωμοῦ-.

6-ΣΟΥΙΤΑ ΑΡ.4 ΓΙΑ ΟΡΧΗΣΤΡΑ

7-ΦΟΙΝΙΣΣΕΣ,ΜΟΥΣΙΚΗ ΓΙΑ ΤΡΑΓΩΔΙΑ

8-ΑΙΑΣ,ΜΟΥΣΙΚΗ ΓΙΑ ΤΡΑΓΩΔΙΑ

9-ΑΝΤΙΓΟΝΗ,ΣΟΥΙΤΑ ΜΠΑΛΛΕΤΟΥ

10-CANTO GENERAL,ΟΡΑΤΟΡΙΟ.

Στὴν COLLECTION "NOIR ET BLANC" τῆς MONDE-MUSIQUE κυκλοφόρησαν ἕως σήμερα τά ἑξῆς ἔργα:

1-ΕΠΙΦΑΝΙΑ-ΑΒΕΡΩΦ

2-ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

3-ΜΑΟΥΤΧΑΟΥΖΕΝ

4-ΛΟΡΚΑ

5-ΑΡΚΑΔΙΑ VII

6-ΑΡΚΑΔΙΑ I

7-ΑΡΚΑΔΙΑ III

8-ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΟΛΙΟΡΚΙΑΣ
Η ΑΔΕΛΦΗ ΜΑΣ ΑΘΗΝΑ

9-ΑΡΚΑΔΙΑ IV

10-ΕΝΑΣ ΟΜΗΡΟΣ

11-ΑΡΚΑΔΙΑ II

12-ΕΠΙΦΑΝΙΑ

13-ΤΑ ΛΑΪΚΑ

14-18 ΛΙΑΝΟΤΡΑΓΟΥΔΑ ΤΗΣ ΠΙΚΡΗΣ ΠΑΤΡΙΔΑΣ

15-ΑΡΚΑΔΙΑ V -ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΕΜΒΑΤΗΡΙΟ-

16-ΑΡΚΑΔΙΑ VIII καί IX

17-ΜΙΚΡΕΣ ΚΥΚΛΑΔΕΣ

18-ΝΥΧΤΑ ΘΑΝΑΤΟΥ

19-ΑΡΚΑΔΙΑ VI

20-Ο ΗΛΙΟΣ ΚΑΙ Ο ΧΡΟΝΟΣ

21-ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΟΥ ΑΓΩΝΑ

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

22-ΑΡΧΑΔΙΑ Χ

23-ΡΩΜΙΟΣΥΝΗ

24-ΛΙΠΟΤΑΚΤΕΣ

25-RAVEN

26-ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΝΔΡΕΑ

ΤΡΙΑ ΝΕΓΚΡΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

27-ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΝΕΚΡΟΥ ΑΔΕΛΦΟΥ

28-ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ.

-.-.-.-.-.-.-.-

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

Μίνως Μάτσας & Υιός α.ε
Χαρ. Τρικούπη 5, Ἀθῆναι 142, ☎ 601611, 12, 13 Τηλεγρ. Δ/νσις MINOSMAR.

MINOS STANDARD RCA MARGOPHONE

ΖΩΝΤΑΝΗ ΗΧΟΓΡΑΦΗΣΗ

Κυκλοφόρησε ὁλοκληρωμένο τό
ΚΑΝΤΟ ΧΕΝΕΡΑΛ σέ δύο δίσκους
καί σέ είδική μειωμένη τιμή

Ἀπό τήν ΜΙΝΩΣ

Τό ὁλοκληρωμένο ἔργο τοῦ Μίκη Θεοδωράκη ΚΑΝΤΟ ΧΕΝΕΡΑΛ σέ ποίηση Πάβλο Νερούδα θεωρεῖται καί εἶναι τό μεγάλο του μουσικό ἐπίτευγμα.

Ἡ ἠχογράφηση του δέ δύο δίσκους ἀπό τήν ἑταιρεία ΜΙΝΩΣ ἔγινε μέ τέλεια μηχανήματα πού γιά πρώτη φορά χρησιμοποιήθηκαν στήν χώρα μας γιά ζωντανή ἠχογράφηση.

Στό ἔργο Σολίστες εἶναι ἡ ΜΑΡΙΑ ΦΑΡΑΝΤΟΥΡΗ καί ὁ ΠΕΤΡΟΣ ΠΑΝΔΗΣ. Συμμετέχουν ἡ Ἐθνική Χορωδία Γαλλίας καί τά Κρουστά τοῦ Στρασβούργου.

Ἡ παρουσιάση τοῦ ἔργου μπροστά στό κοινό σκόρπισε ρίγη συγκινήσεως παραλήρημα ἐνθουσιασμοῦ.

Αὐτήν τήν μεγαλειώδη συναυλία καί τήν ἀτμοσφαιρά της ἀποτυπώσαμε σέ δίσκους.

Τό ὁλοκληρωμένο ΚΑΝΤΟ ΧΕΝΕΡΑΛ ἀποτελεῖται ἀπό 7 μέρη τά 3 γράφτηκαν ἐδῶ στήν Ἑλλάδα μετά τήν ἐπιστροφή τοῦ Μίκη Θεοδωράκη καί γιά πρώτη φορά παρουσιάστηκαν - μαζί μέ τά ἄλλα 4 μέρη - στό στάδιο Καραϊσκάκη στίς 13 Αὐγούστου.

Μίνως Μάτσας & Υιός α.ε
Χαρ. Τρικούπη 5. Ἀθῆναι 142. ☎ 601 611. 12. 13 Τηλεγρ. Δ/νσις MINOSMAR..

91

MINOS STANDARD RCA MARGOPHONE

Ζωντανή ἠχογράφηση
τοῦ ΚΑΝΤΟ ΧΕΝΕΡΑΛ

ΕΝΑΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΔΙΣΚΟΣ
ΑΛΛΙΩΤΙΚΟΣ ΑΠ'ΤΟΥΣ ΑΛΛΟΥΣ

'Από τήν ΜΙΝΩΣ

'Ολόκληρο τό ἔργο τοῦ Μίκη Θεοδωράκη ΚΑΝΤΟ ΧΕΝΕΡΑΛ σέ ποίηση Πάμπλο Νερούντα (καί τό β' μέρος, ἄγνωστο στήν 'Ελλάδα) θά κυκλοφορήση στήν 'Ελλάδα σέ δυό μεγάλους δίσκους ἀπό τήν ΜΙΝΩΣ ΜΑΤΣΑΣ & ΥΙΟΣ.

Οἱ δίσκοι αὐτοί θά εἶναι ζωντανή ἠχογράφηση τῆς μεγάλης συναυλίας τοῦ Μίκη Θεοδωράκη στό Στάδιο Καραϊσκάκη στίς 13 Αὐγούστου.

"Ηδη ἐκπρόσωπος τῆς ΜΙΝΩΣ βρίσκεται στό Λονδῖνο γιά συννενοήσεις προκειμένου νά τοποθετηθοῦν στό Στάδιο Καραϊσκάκη τελειότατα 'Αγγλικά μηχανήματα μέ "Αγγλους εἰδικούς ἠχολῆπτες γιά τήν ἠχογράφηση.

'Αξίζει νά σημειωθῆ ὅτι εἶναι ἡ πρώτη φορά πού ἕνα 'Ελληνικό ὀρατόριο μέ τόσους πολλούς ἐκτελεστές ('Εθνική Χορωδία Γαλλίας, Κρουστά τοῦ Στρασβούργου) θά κυκλοφορήση σέ 'Ελληνικό δίσκο.

4/8.8.75

Ο ΜΙΚΗΣ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ ΛΕΕΙ
ΓΙΑ ΤΟ CANTO GENERAL

Τό "Γενικό τραγούδι" ,τό λαϊκό ορατόριο "Κάντο Χενεράλ" τό θεωρῶ σάν τό πιό όλοκληρωμένο μου ἔργο.Βέβαια, γιά τόν Ἕλληνα ἀκροατή θά φανῆ παράξενο ὅτι τό πιό όλοκληρωμένο μου ἔργο γίνεται ἀπάνω σέ μιά ἄλλη γλῶσσα, καί συγκεκριμένα πάνω στήν Χιλιανή, Ἰσπανική γλῶσσα, τήν γλῶσσα τοῦ Πάβλο Νερούδα. Γι'αὐτό τό λόγο, θά πρέπει ἴσως νά διευκρινίσω, ὅτι τήν ἐποχή πού ἔγραψα τό ἔργο αὐτό βρισκόμουν ἐξόριστος ἀπό τή Χούντα, μακρυά ἀπό τήν ἀγαπημένη μας πατρίδα, καί ἤμουν σέ μιά ἐποχή πού ἔνοιωθα μέσα μου τίς δημιουργικές δυνάμεις νά ἀπαιτοῦν τήν σύνθεση ἑνός τέτοιου ἔργου, ἐνῶ ἀπό τήν ἄλλη μεριά, ἦταν πάρα πολύ δύσκολο νά πάρω ἐπαφή μέ τούς ζωντανούς Ἕλληνες ποιητές. Γιατί ἤθελα τό κείμενο αὐτό νά ἀπηχῆ τίς ἰδέες καί τό κλῖμα καί τίς σκέψεις καί τά ἰδανικά τοῦ καιροῦ μας.

Οἱ Ἕλληνες ποιητές ἦταν δύο κατηγοριῶν. Ἦταν αὐτοί πού ἦταν φυλακισμένοι καί δέν μποροῦσα νά πάρω ἐπαφή μαζί τους, ἦταν αὐτοί πού ἦταν μισοελεύθεροι ἤ ἐλεύθεροι καί γιά τόν ἄλφα ἤ βῆτα λόγο, φοβόντουσαν νά μοῦ στείλουν , νά μοῦ δώσουν, τά ποιηματά τους. Μέ ἐξαίρεση ἕναν-δύο ποιητές, πού ὅμως τά κείμενα πού μοῦ εἶχαν δώσει δέν ἀνταποκρίνονταν σ'αὐτό πού ζητοῦσα ἐκείνη τή στιγμή. Θά μποροῦσε αὐτή τή στιγμή, ἀντί γιά τό "Κάντο Χενεράλ" ἀντί γιά τό "Γενικό τραγούδι", ν'ἀκούγατε ἕνα νέο ""Αξιον ἐστί" δηλαδή γραμμένο πάνω στήν ποίηση τοῦ 'Οδυσσέα 'Ελύτη. ὁ ὁποῖος τήν ἐποχή ἐκείνη βρισκόταν ἐξορία, καί αὐτός, στό Παρίσι, καί μία μέρα στό σπίτι τοῦ ἄλλου ἐξορίστου, τῶν ἄλλων ἐξορίστων μᾶλλον τοῦ Βασίλη τοῦ Διαμαντόπουλου καί τοῦ Νίκου Κουνδούρου, μοῦ ἀνήγγειλε ὅτι ἔχει, ἤδη, σχεδόν τελειωμένο, ἕνα καινούργιο κείμενο, πού τό θεωρεῖ ὅτι εἶναι ὡραιότερο ἀπό τό ""Αξιον ἐστί".

Τοῦ εἶπα νά μοῦ δώσει τά χειρόγραφα, γιατί, ὅπως εἶπα, διψοῦσα ἐκείνη τή στιγμή γιά κείμενο, μοῦ εἶπε ὅμως ὅτι θέλει νά τό συμπληρώσει, θά πάει στήν Κύπρο, καί μόλις γυρίσει θά μοῦ τό δώσει.Δέν μοῦ τό ἔδωσε καί ὅπως ἔμαθα λίγο ἀργότερα τό ἔδωσε στόν Μάνο Χατζιδάκι.Ἔτσι πικραμένος πού δέν εἶχα ἕνα κείμενο, καί μάλιστα τοῦ 'Ελύτη, πού τόσο πολύ τόν ἐκτιμῶ καί πού ἡ συνεργασία μας στό ""Αξιον ἐστί" ἀποτελοῦσε γιά μένα ἕνα κορύφωμα στήν

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

συνθετική μου ἐργασία, καί, μή ἔχοντας ἄλλο κείμενο , βρέθηκα ξαφνικά μπροστά στή Χιλή, μπροστά στό Νερούδα, βρέθηκα μπροστά στή Νότιο Ἀμερική. Μιά ἰδέα μοῦ ἦρθε σάν ἀστραπή μές στό μυαλό, ὅτι θά μποροῦσα νά γράψω μουσική ἐπάνω στήν Χιλιανέζικη ποίηση, καί αὐτό ἦταν γιά μένα προσωπικά, καί μιά διέξοδος, σάν συνθέτη, σάν ἀγωνιστή, σάν ἄνθρωπο, ἔβλεπα ὅτι δέν ἦταν ἔξω ἀπό τήν ἰδεολογία μου, ἔξω ἀπό τήν γραμμή μου, τό νά μελοποιήσω τούς στίχους ἑνός μεγάλου ποιητῆ, καί μεγάλου ἀγωνιστή, ὅπως ὁ Νερούδα, καί κυρίως νά βάλω μιά γέφυρα ἀνάμεσα στόν πολύπαθο λαό μας καί στό πολύπαθο λαό τῆς Χιλῆς. Καί ἔτσι ἄρχισε ἡ περιπέτεια τῆς σύνθεσης τοῦ ἔργου αὐτοῦ. Τό ἔργο αὐτό τό ἔγραψα κατά καιρούς, γιατί ὅλο τό διάστημα πού ἤμουνα ἔξω, ἤμουνα ὑποχρεωμένος νά γυρίζω ἀπό χώρα σέ χώρα, ἀπό ἤπειρο σέ ἤπειρο, κάνοντας συναυλίες, γιά νά διατρανώνω μπροστά στήν παγκόσμια κοινή γνώμη, τήν μεγάλη ἐλπίδα, τήν μεγάλη πίστη τοῦ λαοῦ μας, τούς ἔλεγα ὅτι αὐτός εἶναι ὁ ἀληθινός λαός μας αὐτά τά τραγούδια, αὐτή ἡ ποίηση, αὐτό τό ἦθος, ἡ Ἑλλάδα δέν εἶναι Παπαδόπουλος καί βασανιστές. Ἡ Ἑλλάδα εἴμαστε ἐμεῖς, ἡ Ἑλλάδα εἶναι αὐτή ἡ ποίηση καί αὐτή ἡ Ἑλλάδα τῆς ἐλευθερίας καί τῆς Δημοκρατίας εἶναι πού τελικά θά νικήση γι'αὐτό καί ἐσεῖς μέ τόν τρόπο σας, βοηθῆστε μας νά διώξουμε ἀπό πάνω μας τόν φασισμό. Ἔτσι λοιπόν ἀνάμεσα σ'αὐτές τίς συναυλίες βρῆκα τόν καιρό τό καλοκαίρι τοῦ '72, νά γράψω τό πρῶτο μελωδικό ὑλικό στή Νότιο Γαλλία σ'ἕνα . λιμανάκι πού θύμιζε Ἑλλάδα, μέ ἀμπέλια καί μέ ἐλιές καί ἐκεῖ βυθίστηκα στή σύνθεση τῶν Ἱσπανικῶν κειμένων, χωρίς καλά-καλά νά καταλαβαίνω καί τή γλῶσσα, ἀλλά καταλάβαινα τή γλῶσσα τῆς μουσικῆς πού εἶχαν, ἤδη, οἱ στίχοι τοῦ Νερούδα. Ἔτσι ἔκανα τά πρῶτα τραγούδια, τά ὁποῖα καί παίξαμε στήν περιοδεία τοῦ '72, στήν Ν. Ἀμερική.

Ὅταν γυρίσαμε στό Παρίσι, τότε συνάντησα τόν Νερούδα, ἦταν ὁ Πρεσβευτής τῆς χώρας του στό Παρίσι, ἦλθε στίς πρόβες μας, συγκινήθηκε ἀφάνταστα ἀπό τήν ἀκρόαση τῶν ἔργων του, μετά βγήκαμε μαζί ἔξω στό προαύλιο, ἦταν μιά μικρή αὐλή ἑνός μίζερου σπιτιοῦ, σ'ἕνα φτωχικό καρτιέ τοῦ Παρισιοῦ, ἐκεῖ κάναμε τίς πρόβες μας, μέ παιδάκια πού ἔπαιζαν ποδόσφαιρο καί μέ φωνές, ὁ Νερούδα μ'ἀγκάλιασε καί μέ φίλησε καί μοῦ εἶπε "Ἔλα στή Πρεσβεία νά συζητήσουμε". Πήγαμε ἐκεῖ ὁλοκληρώθηκε ἡ ἐκλογή τοῦ ἔργου. Τό "Κάντο Χενεράλ" τοῦ Νερούδα εἶναι ἕνα τεράστιο ἐπικό ποίημα, ἔχει περίπου 200 κομμάτια τόγραψε 5-6 χρόνια πού ἦταν κι'αὐτός ἐξόριστος ἀπό τήν πατρίδα του καί εἶναι ἡ γέννηση καί τά πάθη καί ἡ δόξα καί ἡ ἐλπίδα τῆς Ν. Ἀμερικῆς.

ΑΡΧΕΙΟ ... ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

Εἶναι τό "γενικό τραγούδι" τῆς Νότιας Ἀμερικῆς, τό "γενικό τραγούδι" τῆς Ἀνθρωπότητας. Πάρα πολλοί συνθέτες, ὄχι μόναχα ἐγώ, ἔχουν ἀσχοληθεῖ μέ τό ἔργο αὐτό, ἀλλά νομίζω, καί αὐτό τό λέω μέ μεγάλη συγκίνηση, ὅτι ὁ Νερούδα στάθηκε ἰδιαίτερα στή δική μου δουλειά, στό "Κάντο Χενεράλ" κι'ὅταν τελευταῖα πῆγα στό Μεξικό γιά νά γράψω τή μουσική σ'ἕνα Χιλιανό φίλμ, ὁ σκηνοθέτης μοῦ εἶπε ὅτι τόν τελευταῖο καιρό τίς τελευταῖες μέρες του ὁ Νερούδα μιλοῦσε γιά τό ἔργο αὐτό καί εἶχε τήν ἐλπίδα ὅτι θά μπορέσουμε κάποτε νά τό ὁλοκληρώσουμε καί νά τό παρουσιάσουμε μαζί στό ἐλεύθερο Σαντιάγκο, στήν ἐλεύθερη Χιλή. Πράγματι, στήν περιοδεία τοῦ '73, ὁ Νερούδα εἶχε ζητήσει ὁ ἴδιος να παρευρεθῆ στήν συναυλία μας στή Νότια Ἀμερική καί νά ἀπαγγείλη ὁ ἴδιος τήν ποιησή του, ὅμως ἡ φοβερή ἀρρώστεια, ὁ καρκίνος τοῦ αἵματος, τόν εἶχε ρίξει κάτω, δέν μπόρεσε νά ἔλθη στίς πρῶτες μας συναυλίες τοῦ Μπουένος "Αΰρες εἶχαν ἤδη ἀναγγελθεῖ οἱ συναυλίες αὐτές, μέ τήν συμμετοχή τοῦ Νερούδα, καί γι'αὐτό στό θέατρο αὐτό τῶν 20.000 θέσεων εἶχαν πουληθεῖ γιά μία ἑβδομάδα τά εἰσιτήρια. Κάναμε τίς συναυλίες χωρίς τόν Νερούδα, μέ τήν ἀνάμνηση τοῦ Νερούδα, καί μετά τό πρῶτο βράδυ τοῦ τηλεφώνησα, ἦταν στό σπίτι του, στήν "Ισλα νέγκρα, ἔξω ἀπ' τό Σαντιάγο τῆς Χιλῆς, μᾶς χώριζαν μερικές χιλιάδες χιλιόμετα, ἡ φωνή του ἀκούστηκε μακρυνή, εὐγενική ὅπως πάντα ἀλλά καί ἀσθενική τοῦπαιξα λίγο ἀπό τό τρανζίστορ, ἀπό τήν συναυλία στό Μπουένος "Αΰρες, τοῦ λέω "αὐτά τά χειροκροτήματα εἶναι γιά σᾶς" καί μοῦ εἶπε "μέ συγχωρεῖτε πολύ πού δέν μπορεσα νά ἔλθω", ἀλλά οἱ ρευματισμοί μου δέν μ'ἄφησαν νά παρευρεθῶ τήν ἄλλη βδομάδα πού θάστε στό Σαντιάγο θά σηκωθῶ καί θἄρθω στό Στάδιο μέσα γιά νά ἀπαγγείλω μαζί σας τό "Κάντο Χενεράλ". Μ'αὐτή τήν ἀναμονή ζήσαμε τήν ἑβδομάδα ἐκείνη, ἀλλ'ὅταν εἴμαστε ἕτοιμοι νά ξεκινήσουμε γιά τή Χιλή, ὁ ἰδιαίτερος γραμματέας τοῦ Ἀλλιέντε καί προσωπικός μου φίλος μέ σταμάτησε. Μοῦ εἶπε "μήν ἔρθης, ἔχουμε φασαρίες, θά τελειώσουν οἱ φασαρίες καί μετά θά ἔρθης γιά νά κάνουμε τό "Κάντο Χενεράλ". Ἀλλά μετά ἀκριβῶς, ὅταν φύγαμε καί πήγαμε στήν Βενεζουέλα, μάθαμε τό τραγικό τέλος τῆς Χιλῆς, τό τραγικό τέλος τοῦ Ἀλλιέντε καί σέ λίγο τό τραγικό τέλος τοῦ Νερούδα.

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

Ἔτσι ἀρχίσαμε πλέον νά δίνουμε τό κύριο βάρος τῶν συναυλιῶν μας ἀκόμα πιό πολύ κι'ἀπ'τήν Ἑλλάδαστήν τραγωδία τῆς Χιλῆς, κάναμε ἔτσι μιά βδομάδα συναυλίες στήν "Οπερα τοῦ Μεξικοῦ, μέσα στή νεκρική σιγή καί νεκρικό πένθος καί κλάματα ἀπό τό ἀκροατήριο, γιατί

ήταν πρόσφατη ή μεγάλη τραγωδία τῆς Χιλῆς καί μετά πήγαμε στή φωλιά τοῦ λύκου, στήν Οὐάσιγκτον, ὅπου ἀφιερώσαμε τήν συναυλία μας στόν 'Αλλιέντε, στό Νερούδα, στή Χιλή, καταδικάζοντας τήν CIA καί τό πεντάγωνο καί τήν 'Αμερικάνικη πολιτική ἐκεῖ μέσα στή φωλιά της. Κι' ἐκεῖ ἐπίσης θρῆνος ἀκούστηκε ἀπό τό ἀκροατήριο γιατί κι'ἐκεῖ ἀκριβῶς ὑπάρχουν ἐλεύθεροι ἄνθρωποι, ἐλεύθεροι 'Αμερικάνοι, ἐλεύθεροι Ἕλληνες, πού στενάζουν κι'ἐκεῖνοι γιά τήν τραγωδία πού δημιούργησαν σ'αὐτή τήν ἐλεύθερη χώρα οἱ στυγνοί συμπατριῶτες τους. Αὐτή εἶναι ἡ ἱστορία τοῦ "Κάντο Χενεράλ" ἀπό ἄποψη, ἄς τό ποῦμε "ἀνεκδοτική". Κι'ἔτσι πρίν προλάβω νά τελειώσω τό ἔργο, ξαναγυρίζω στήν 'Ελλάδα μετά τήν ἀπελευθέρωση καί τ'ὄνειρό μου ἦταν νά δώσω τό ἔργο αὐτό μπροστά στόν 'Ελληνικό λαό, στό 'Ελληνικό κοινό, ἔχοντας ὅμως καί μιά ἀγωνία ἄν τό 'Ελληνικό κοινό θά ἀνταποκριθῆ δεδομένου ὅτι τό ἔργο αὐτό καί ἀπό ἄποψη περιεχομένου, λόγω τῆς 'Ισπανικῆς γλώσσας, ἑνός φράγματος γλωσσικοῦ, καί ἀπό τήν ἄλλη μεριά λόγω τῶν νέων του διαστάσεως καί τῆς νέας αἰσθητικῆς, πού ἔχει ἐκεῖ πέρα μέσα" δέν ἤξερα ἄν θά ἔχη ἀνταπόκριση στό 'Ελληνικό κοινό."Ομως, μέ μεγάλη μου ἔκπληξη, εἶδα ὅτι τό 'Ελληνικό κοινό ἦταν ὁ καλλίτερος δέκτης αὐτῆς τῆς μουσικῆς, αὐτοῦ τοῦ ποιήματος, ἴσως γιατί ὁ 'Ελληνικός λαός εἶναι ὁ καλλίτερα προετοιμασμένος γιά νά δεχτῆ ἕνα τέτοιο ἔργο, γιατί ὅλη ἡ προεργασία πού ἔγινε ἐδῶ καί I5 χρόνια, ἀπό τόν καιρό πού ἔκανα τόν "'Επιτάφιο" καί μετά τόν "Νεκρό ἀδελφό" καί τό ""Αξιον ἐστί", τό Πνευματικό ἐμβατήριο" ὅλα αὐτά νομίζω σιγά-σιγά προετοίμασαν τό ἔδαφος, ὥστε τό 'Ελληνικό κοινό νά γίνη τό ἰδανικό κοινό γιά τό "Κάντο Χενεράλ". Κι'ὅταν στίς λαϊκές μας συναυλίες παίξαμε μέ λαϊκή ὀρχήστρα τό "Κάντο Χενεράλ" μποροῦμε νά ποῦμε ὅτι τήν μεγαλύτερη ἐπιτυχία, τήν μεγαλύτερη ἐντύπωση, ἀπό τό Καραϊσκάκη" μέχρι τήν Κύπρο, τήν ἔκανε τό "Κάντο Χενεράλ", τοῦ Πάβλο Νερούδα. Οἱ ξένοι πού ἦρθαν, πού πῆραν μέρος στίς συναυλίες τοῦ Καραϊσκάκη" στό "Καυτατζόγλειο" , καί στήν Πάτρα καί στόν Παναθηναϊκό" ἔμειναν κατάπληκτοι ἀπό τό κοινό μας. Εἶπαν ὅτι ἕνα τέτοιο κοινό δέν ὑπάρχει πουθενά. Ἕνα τέτοιο κοινό πού μπαίνει μέσα σέ στάδια μέ θρησκευτική προσήλωση, καί ποῦ οἱ ἀντιδράσεις του εἶναι ἀντιδράσεις ὑψηλοῦἐπιπέδου.Δέν ἔρχεται μέσα γιά νά ἐκτονωθῆ, οὔτε γιά νά ἐρεθιστῆ."Ερχεται μέσα ἀκριβῶς γιατί εἶναι προετοιμασμένος νά δεχθῆ πνευματικό ἔργο, προετοιμασμένος ψυχικά καί πνευματικά, στό ὕψος αὐτοῦ τοῦ πνευματικοῦ ἔργου. Κάνουμε μιά τεράστια λαϊκή λειτουργία ὅπου μέσα λαός, κοινό, ποίηση καί μουσική, γίνονται ἕνα. 'Υπάρχει μιά πλήρης αἰσθητική, ἰδεολο-

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

γική καί ψυχική μέτεξη. Αὐτό εἶναι ἕνα θαῦμα πραγματικά, καί μποροῦμε νά ποῦμε κι'ἐμεῖς πού γυρίσαμε στά πέρατα τῆς γῆς ὅτι δέν συναντήσαμε πουθενά ἕνα τέτοιο ὑπεύθυνο καί ἐνήμερο καί ὑψηλοῦ ἐπιπέδου κοινό. Τό ἔργο αὐτό, τό παίξαμε 4 ἀποσπάσματα ὅταν "Οὐμανιτέ" ἡ ἐφημερίδα τῆς Γαλλίας μοῦ τό παρήγγειλε γιά τή μεγάλη γιορτή πού κάνει κάθε χρόνο τό Σεπτέμβριο στό Παρίσι, καί ὅπου τό παίξαμε μπροστά σ'ἕνα κοινό πού ἦταν ἀνάμεσα σέ 100.000 καί 200.000 κόσμο.

Σήμερα κυκλοφορεῖ ἕνα "Αλμπουμ 2 δίσκων μέ τήν ἠχογράφηση ἀπό τά Στάδια Καραϊσκάκη καί Παναθηναϊκοῦ. Βασικά οἱ ἐκτελεστές εἶναι οἱ ἴδιοι ἀλλά ὑπάρχουν σήμερα ἐπί πλέον 3 καινούργια κομμάτια καί νομίζω ὅτι ἡ ἑρμηνεία τους εἶναι πολύ πιό ὥριμη, γιατί καί οἱ ἑρμηνευτές τοῦ ἔργου εἶναι πολύ πιό ὥριμοι ἀλλά καί οἱ συνθῆκες κάτω ἀπό τίς ὁποῖες μπόρεσε νά πραγματοποιηθῆ γιατί ἡ ὀρχήστρα, ἡ συναυλία καί ἡ ἠχοληψία ἦταν ἀνώτερες. Καί πολύ ἐπιτυχής, διότι βλέπω ὅτι τό ἴδιο τό ἔργο παίρνει σήμερα μιά περισσότερο βαθειά καί περισσότερο ἀνάγλυφη παρουσία.

Εἶναι σάν συνθέτης ἐξαιρετικά συγκινημένος γιατί εἶναι ἀπό τίς σπάνιες φορές πού διαπιστώνω ὅτι ἡ ἐκτέλεση καί ἡ ἠχοληψία ὑπερασπίζεται τήν δημιουργική μου σκέψη.-

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

Τέτοιος στιγμές, μέσα σέ τόση όργανωμένη άπανθρωπιά, ποῦ νά βρεθοῦν τά άπλά, τά σωστά, τά δίκαια λόγια, νά μιλήσεις άνθρώπινά,νά κατατάξεις, σέ έκτιμήσεις, νά άξιολογήσεις ή έστω νά θρηνήσεις άνθρωπινά;'Οργή καί πόνος πόνος καί όργή.Τό πάθος πνίγει τό λόγο.Βόγγος καί κατάρα."Οχι λόγος Κι'αύτή ή συνείδηση ξανά τῆς άνήμπόριας τοῦ λόγου νά σταματήσει τίς όρδές τῶν σιδερόφραχτων συμφερόντων, νά έμποδίσει τό έγκλημα, τή σφαγή, τό θάνατο.Κι'ή περιφρόνηση γι'αύτή τήν άνημπόρια τῆς άρᾶς καί τοῦ βόγγου,κ'ή τελική αύτοπεριφρόνηση γιά τό ότι σκέφτεσαι τέτοιες ὧρες τή σημασία καί τήν "τύχη" τοῦ λόγου."Ισως μονάχα ὁ Νερούντα θά μποροῦσε νά βρεῖ τήν καίρια φωνή νά μιλήσει γιά τή Χιλή, γιά τόν Νερούντα-ένα καί τά δυό. Μέ τή φωνή μονάχα τοῦ Νερούντα θά μπορούσαμε ίσως νά μιλήσουμε γιά τόν Νερούντα.Αύτή ή φωνή θά λείψει άπ'τόν κόσμο, καί θά άκούγεται πάντα πώς λείπει.Πάντα βροντερή καί παρούσα.'Η πιό πλατειά ποιητική άνάσα τοῦ αίώνα μας μαζί μέ τό Μαγιακόβσκη, ή πιό καλπαστιλή λυρική φαντασία μαζί μέ τόν Λόρκα καί τόν 'Ελυάρ,ὁ περισσότερο φυσικά μεγαλόπνοος τόνος μαζί μέ τό Ούίτμαν τόν Παλαμᾶ καί τό Σικελιανό.Γειά σου άδερφέ μας, Πάμπλο Νερούντα."Οχι δάκρυα."Οχι βόγγοι.Σφιγμένα δόντια μόνον.Οί ποιητές ζοῦν καί συντρέχουν τή ζωή, έξανθρωπίζουν τόν κόσμο,συντελοῦν κι'αύτοί στή διαμόρφωση τῆς ίστορίας,καί,κάποτε, ἄς τό έλπίσουμε, έχουν καί τή δύναμη νά έκδικοῦνται-αύτοί οί πιό ὡραῖοι, οί πιό άθῶοι άγιοι τῶν καιρῶν,αύτοί οί αίώνια "άπαρηγόρητοι παρηγορητές τοῦ κόσμου"

Γιάννης Ρίτσος

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

Χ Ι Λ Η

Στόν ΑΛΛΙΕΝΤΕ καί στόν ΝΕΡΟΥΝΤΑ

Σηκῶστε τόν ὡραῖο νεκρό πάνω στήν καρυδένια πόρτα.
Ἡ τιμή τοῦ χαλκοῦ ὑψώθηκε κι'ὅλας 3 I/2 σέντς κατά λίτρο.Τό σίδερο
τό σίδερο πάλι τό δολλάριο ἡ μπόττα."Ενα καζάνι, ἕνα καζάνι- φώναξε-
ἕνα καζάνι καυτή πίσσα - φώναξε- νά πνίξω μέσα τά χέρια μου -ἀνόητα χέρια
μέ τά σημάδια τῶν καρφιῶν - δέ μάθαν ἀκόμη νά δένονται θηλειά στό λαιμό.
Σηκῶστε τον.
σηκῶστε τόν ὡραῖο νεκρό ψηλότερα πάνω στήν πόρτα τῆς ἐξόδου.Μοίρα ἡ πιό
πικρή τούς ἥρωες νά τούς περνᾶμε κρυφά κάτω ἀπ'τήν ἱστορία μές στήν κλειστή
ἁμαξοστοιχία μέ τ'ἀποτσίγαρα καί τ'ἄδεια πανέρια τῶν φαράδων
μέ τίς σημαῖες χιλιοδιπλωμένες νά μή φαίνονται τά διακριτικά τους ἀκου-
μπισμένες χάμου στά σανίδια, ζαρωμένες, καμουφλαρισμένες σέ μπόγους
ἀνάπηρων ζητιάνων καί μέσα τους μιά πέτρα.Πάνω τους κάθονται.
τά τρία τυφλά σκυλιά κ'ἡ πλατύστερνη κόκκινη κιθάρα τοῦ Νερούντα
"Ενα καζάνι,ἕνα καζάνι καυτή πίσσα-φώναξε-νά πνίξω μέσα τά χέρια μου,
πού ἀκόμη δέ μάθαν νά δένονται θηλειά στό λαιμό.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΡΙΤΣΟΣ
'Αθῆναι 8.8.75

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

ΜΙΚΗΣ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ

Ἀπό τόν Γιῶργο Βῶκο

Νά χαρακτηρίσω τόν Μίκη φλογισμένο μουσικό ἀγωνιστή; ὑπάρχει ἄραγε κανείς πού ζῆ στό σκοτάδι τῆς ἄγνοιας γύρω ἀπ'αὐτό;

Νά πῶ πῶς σάν ἄτι καλπάζοντας σωριάζει σ'ἐρείπια κάθε φράγμα; Ἴσως δέν φτάνει.

Νομίζω πῶς ξεπερνῶντας καί τά δυό, πετάει σ'ἀητοφωλιές, μέ κάτι ἀκόμα περισσότερο ἀπ'τό χρυσωμένο ταλέντο του, τή μουσική γνῶσι του, τόν χάλυβα τῆς θελησῆς του, τόν πνευματικό του πυρσό,τήν ἀκίμητη ψυχή του...

Αἰχμάλωτος τοῦ δημιουργικοῦ του ἴλιγγου, σιαμαῖος μέ τίς κηρυγματικές νότες του, ὁ Μίκης φτάνει -. ἔφτασε-σέ μιά Ἐδέμ, πού μόνο τούς ἐκλεκτούς της καλωσορίζει.

Κι'αὐτό τό γήινο πλάσμα κατακτῶντας τά ὕφη τῆς ἠχητικῆς τέχνης καί τῆς ἀνθρωπιᾶς,γίνεται Οἰκουμενιστής, ὁραματιστής.

Αὐτόν τόν Ἄδωνι μουσικό ὁραματιστή - χτυπητή ἀντίθεση στή φάτσα τοῦ σημερινοῦ Κουασιμόδικου πολιτισμοῦ μας - ἐνσαρκώνει ὁ Μίκης Θεοδωράκης.

Πιστεύω στή τέχνη του. Πιστεύουμε στή τέχνη του. Λατρεύω καί λατρεύουμε τίς νότες του.Ρουφάω καί ρουφᾶμε τό νέκταρ πού χείμαρρος τρέχει ἀπ'τίς μελωδίες καί τίς ἁρμονίες του.

Ἡ μουσική του διάτορο κάλεσμα τῶν συνανθρώπων του κοντά του.

Στίς Προμηθεϊκές του προσπάθειες γιά ν'ἀνοίξη δίοδο πρός τό φῶς ὁ Μίκης δέν εἶναι μόνος. Δέν θἄναι ποτέ μόνος... Συμπαράστασι... Ἄλλωστε ποιός μπορεῖ νά τοῦ τήν ἀρνηθῆ;

Ὅμως ποιά ἀξία, μπορεῖ νἄχη κι'αὐτή ἀκόμα, ὅταν πάνωθέ της ὀρθώνεται ἡ Ὄσα τῆς πίστης, γι'αὐτόν τόν ἄνθρωπο μέσ'στούς ἀνθρώπους, τόν μουσικό φωτοδότη, σ'αὐτόν τόν ἀρχιτέκτονα πού μέ περίτεχνη μαστοριά σμίγει Ἦχο καί Λόγο στό μουσικό του ἀριστούργημα: ΤΟ ΚΑΝΤΟ ΧΕΝΕΡΑΛ.

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

Νά πῶ τί παραπάνω ἀπό κεῖνα ποὖγραφα;

Νά πῶ τί παραπάνω ἀπ'τό ὅτι ὁ Μίκης σ'αὐτό τό ἦχινο μουσικό του μνημεῖο ἔκλεισε τή δική του τέχνη - κι'ὅλο του τό αἷμα-τόν δικό του συνθετικό Ὄλυμπο.

Αὐτόν πού ματώθηκε γιά νά τόν ἀνέβη καί πού τοῦ ἀνήκει...

ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΩΚΟΣ

3.9.75

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

Λίγα Λόγια γιά τό ΚΑΝΤΟ ΧΕΝΕΡΑΛ

'Από τό Μάκη Μάτσα

Μέ βαθειά συναίσθηση τοῦ πολιτιστικοῦ ρόλου πού μπορεῖ νά παίξει καί ὀφείλει νά παίζει ἡ δισκογραφία μέσα στό χῶρο τῆς μουσικῆς κοινότητας τοῦ τόπου μας σᾶς παρουσιάζουμε σήμερα στή φιλική αὐτή συγκέντρωση τό ΚΑΝΤΟ ΧΕΝΕΡΑΛ ὁλοκληρωμένο πλέον σ'ἕνα ἄλμπουμ δύο δίσκων ὅπως ἀκριβῶς ἠχογραφήθηκε στίς τελευταῖες συναυλίες τοῦ Μίκη Θεοδωράκη πού πραγματικά συγκλόνισαν πάνω ἀπό 125.000 ἄτομα πού τίς παρακολούθησαν.

Τό ΚΑΝΤΟ ΧΕΝΕΡΑΛ δέν ἀποτελεῖ ἁπλῶς ἕνα ἔργο, ἕνα δίσκο, ἀποτελεῖ τό σημαντικώτερο ἴσως ἔργο τῆς σύγχρονης ἑλληνικῆς δισκογραφίας 'Αποτελεῖ ἕνα μοναδικό γεγονός γιά τρεῖς βασικούς λόγους:

Α! Διότι εἶναι ἀποτέλεσμα συνεργασίας τοῦ μεγάλου μουσικοῦ ἀγωνιστῆ τοῦ Μ.Θεοδωράκη μέ τόν μεγάλο Χιλιανό ποιητή τόν ἀείμνηστο ΠΑΒΛΟ ΝΕΡΟΥΔΑ.

Β! Διότι γιά πρώτη φορά συνεργάστηκαν τόσοι ἐκλεκτοί καλλιτέχνες γιά τήν παρουσίαση ἑνός ἔργου. ('Η ἑκατονταπενταμελής ἐθνική Χορωδία τῆς Γαλλίας τά κρουστά τοῦ Στρασβούργου ἡ λαϊκή ὀρχήστρα τοῦ Μίκη καί οἱ σολίστ Μαρία Φαραντούρη - Πέτρος Πανδῆς, οἱ πιανίστες 'Αλμπέρτο Νιούμαν καί Ντόρα Μπακοπούλου καί τό ζεῦγος στίς κλασσικές κιθάρες 'Ασημακόπουλος-Ζώη).

Γ! Διότι γιά πρώτη φορά στήν 'Ελλάδα ἔγινε μιά ζωντανή ἠχογράφηση 200 ἐκτελεστῶν σέ ἀνοιχτό χῶρο μέ ὅλες τίς τεχνικές δυσχέρειες πού παρουσιάζονται σ'αὐτές τίς περιπτώσεις καί μ'ἕνα ἀποτέλεσμα ὅμως πού ἤδη ἀπέσπασε τό θαυμασμό τῆς διεθνοῦς δισκογραφίας. Σ'αὐτό τό σημεῖο θά ἤθελα νά τονίσω ὅτι θεωρῶ σημαντικό γεγονός τό ὅτι τό Κάντο Χενεράλ παραδίνεται στό κοινό σέ ζωντανή ἠχογράφηση διότι πιστεύω ὅτι μόνο ἔτσι μπορεῖ νά μεταφερθῇ στόν ἀκροατή ὅλο τό ρίγος,ὁ παλμός, ἡ συγκίνηση καί ὁ ἐνθουσιασμός πού ἔζησαν ὅσοι παρακολούθησαν τίς συναυλίες αὐτές.

Κλείνω μέ μιά εὐχή: Συχνά νά ἔχουμε τήν δυνατότητα νά προσφέρουμε στό κοινό τέτοια μοναδικά ἔργα ὅπως τό ΚΑΝΤΟ ΧΕΝΕΡΑΛ.-

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

Τό φτωχό παιδάκι πού γεννήθηκε στό βροχερό Νότο τῆς Χιλῆς κι ἔμεινε ὀρφανό ἀπ'τόν πρῶτο μῆνα τῆς γέννησής του ἔγινε ὁ ποιητής Πάβλο Νερούδας.

Ὁ Νερούδα εἶναι ποιητής παγκόσμιος μά εἶναι πάντα ἕνας Ἀμερικάνος. Λέει ὁ ἴδιος:"Εἶμαι παιδί μιᾶς ἠπείρου βουβαμένης κι'ἄδειανῆς ἀπ'τά βασανιστήρια καί τίς αὐθαιρεσίες, καί σάν Ἀμερικάνος ἔχω καθῆκον ν'ἀκούσω τό κάλεσμα πού μοῦ κάνει ἡ Ἀμερική νά τήν οἰκίσω μέ ὄντα μέ ὀνόματα, νά γράφω τό μύθο της, νά τήν γεμίσω".

Ἀπό τή στιγμή πού τό ἔνιωσε αὐτό, τοῦ ἔγινε ἐπιταχτική ἀνάγκη νά τό κάνει.Ἔτσι γεννήθηκε ἡ Ἀμερικάνικη κοσμογινία, τό ΓΕΝΙΚΟ ΑΣΜΑ, τό ΚΑΝΤΟ ΧΕΝΕΡΑΛ.Ἡ ποίηση του κυριαρχεῖται ἀπ'τήν ἐμπειρία τῶν μεγάλων βαθῶν.Εἶναι τό μέγα ὑπαρξιακόθέμα καί τό μοτίβο ἔμπνευσης τῶν βασικῶν ποιημάτων του, καί ἐδῶ βρίσκεται τό καθοριστικό κέντρο τῆς φαντασίας καί τῆς ἐνεργείας γιατί τό γενεσιακό πάθος τοῦ ποιητῆ βρῆκε μέσα του τόν πιό γόνιμο δυναμισμό.

Ἡ Χιλή,ἡ Ἀμερική, ὁ Πλανήτης εἶναι μιά συγκλονιστική κλιμάκωση μέσα στήν ποιητική τήν ἰδεολογική τήν ἀνθρώπινη συνείδηση τοῦ Νερούδα. Αὐτή σάν παγκοσμιότητα τόν ἀναγκάζει νά λέει"Ὁ κόσμος τῆς Τέχνης εἶναι ἕνα μεγάλο ἐργαστήρι ὅπου ὅλοι δουλεύουν καί ὅλοι ἀλληλοβοηθοῦνται ἄν καί δέν τό ξέρουν ἤ δέν τό πιστεύουν:Χωρίς τόν Ὅμηρο δέ θά ὑπῆρχε κανένας συγγραφέας, χωρίς τόν Ρεμπώ δέν θά ὑπῆρχε ὁ Ἀπολλινέρ, χωρίς τόν Γκόνγκορα δέν θά ὑπῆρχε ὁ Ρουβέν Δαρίο, χωρίς τόν Λαμαρτῖνο ὁ Μπωντλαίρ καί χωρίς ὅλους αὐτούς δέ θά ὑπῆρχε Νερούδα".Σά χιλιανός νά λέει:"Εἶμαι ἕνα ποιητικός πατριώτης"ἤ "εἶμαι ἐθνικιστής τοῦ πηλοῦ τῆς χιλῆς".Ἀλλά σάν Ἀμερικάνο, νά λέει:"Καί μπρός στό Ἀμερικάνικο σκληρό καθῆκον μου, δέ μ'ἐνδιαφέρει ἕνα τριαντάφυλλο λιγώτερο ἤ περσότερο, "ΕΧΩ ΣΥΝΘΗΚΗ ΑΓΑΠΗΣ ΜΕ ΤΗΝ ΟΜΟΡΦΙΑ ΕΧΩ ΣΥΝΘΗΚΗ ΑΙΜΑΤΟΣ ΜΕ ΤΟ ΛΑΟ ΜΟΥ".

Πρωτιστο οὐσιῶδες μάθημα, δίνει αὐτός πού ποτέ δέν τοῦ ἄρεσε νά δίνει μαθήματα:Εἶναι ἡ ἀγάπη καί ἡ ὁλοκλήρωση σταν ἄνθρωπο."Κανείς λέει δέν πέρασε ἀπό κοντά μου χωρίς νά μέ μοιραστεῖ".

Ἄν ζοῦσε στίς Ι2 τοῦ περασμένου Ἰούλιου θά γιορτάζονταν τά 7Ι χρόνια του ὅπως θά τό ἤθελε, ὁ ἴδιος ὁ Νερούδα μέ γλέντι,κρασί καί πάνω ἀπ' ὅλα μ'ἕνα ποιημα πού θά τό ἔγραφε ὁ ἴδιος.

Ἐμεῖς θά γιορτάσουμε σήμερα καί θά γιορτάζουμε πάντα τό Νερούδα ὅπως γιορτάζουμε κάθε τί πού μᾶς ἀγγίζει καί μᾶς δονεῖ μέ τή ζωντάνια, τήν ὀμορφιά, τήν ἀλήθεια του.Σήμερα γιορτάζουμε τό "Κάντο Χενεράλ" πού στή γῆ μας ἀνθίζει καί καρπίζει μέ δύο ἔργα: ἕνα στόν Ἑλλάδικο μόνο χῶρο, βιβλίο "Γενικό ἄσμα" Κάντο Χενεράλ πού σήμερα κυκλοφορεῖ

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚ. ΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

ὁ Γκούντεμπεργκ τό δεύτερο τόμο του σέ ἐργασία δική μου, καί στό παγκόσμιας ἀπήχησης καί ἀκτινοβολίας συμφωνικό ἔργο τοῦ Μίκη "Κάντο Χενεράλ" πού ἔρχεται ἐπί τέλους νά πραγματοποιήσει παράλληλα μέ τήν διεθνῆ του καρριέρα καί τήν 'Ελληνική."Ερχεται ὁλοκληρωμένο μέ ὅλο του τό φωνητικό καί ὀρχηστρικό στρατό καί κάτω ἀπ'τή μπαγέτα-μπαγιονέττα τοῦ Θεοδωράκη, τίς κλαγγές τῆς Φαραντούρη καί τοῦ Πανδῆ καί τά πυρά τῆς μεγάλης χορωδίας νά πολεμήσει τήν ἀχορταγιά καί τήν αὐθαιρεσία τοῦ φασισμοῦ.

Δανάη Στρατηγοπούλου

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΜΙΑ ΑΓΝΩΣΤΗ ΠΤΥΧΗ ΤΩΝ ΕΠΙΦΑΝΙΩΝ

Στό πρόγραμμα πού θά κυκλοφορήσει στίς συναυλίες τοῦ Μίκη Θεοδωράκη δημοσιεύεται ἕνα σημείωμα τοῦ 'Ανδρέα Λεντάκη σχετικά μέ μιάν ἄγνωστη πτυχή τῶν 'Επιφανίων. Οὐσιαστικά πρόκειται γιά τό θέμα τῆς δικτατορίας καί τῆς στάσης τῶν πνευματικῶν ἀνθρώπων ἀπέναντί της.Καθώς εἶναι γνωστό μέ τήν 21η 'Απριλίου ἕνα μέρος τῆς 'Ελληνικῆς διανόησης φυλακίστηκε ἤ αὐτοεξορίστηκε, ἐνῶ τό ὑπόλοιπο πού παρέμεινε στήν 'Ελλάδα τελικά ἐπέλεξε τή στάση τῆς σιωπῆς καί τῆς ἀποχῆς σ'ἔνδειξη διαμαρτυρίας κι'ἀντίθεσης πρός τή Χούντα.'Η θέση τοῦ Μίκη καί τοῦ Πατριωτικοῦ Μετώπου ἦταν ἀντίθετη, κρίνοντας πώς σωστότερη εἶναι ἡ μέ τόν ἕνα ἤ τόν ἄλλο τρόπο παρουσία τῶν πνευματικῶν μας ἀνθρώπων κι ἡ ἔμμεση ἐκδήλωση τῆς ἀντίθεσής τους πρός τό στρατοκρατικό καθεστώς μέσα ἀπό κατάλληλες μορφές πού αὐτοί θά ἔβρισκαν.'Η σιωπή τελικά πίστευε, καί σωστά, ὁ Μίκης ὅτι εὐνοεῖ τούς δικτάτορες ἀφοῦ ἄφηνε ν'ἀλωνίζουν μοναχοί στό χῶρο τῶν ἰδεῶν.

"Ετσι ἀπό τήν 'Ασφάλεια, κάτω ἀπό συνθῆκεςτρομακτικά δύσκολες συνεχίζει ἀδάμαστος νά γράφει θούρια, ἐμβατήρια,μουσική γύρω ἀπό τίς ἐμπειρίες του ἀπό τήν Μπουμπουλίνας."Οταν μεταφέρθηκε στίς φυλακές 'Αβέρωφ ἔπεσε στά χέρια του ἕνα βιβλίο μέ τά ποιήματα τοῦ Σεφέρη. Τότε συνέλαβε τήν ἰδέα νά μελοποιήσει τά 'Επιφάνια κι ὅταν ἀργότερα βγῆκε συνάντησε τόν Σεφέρη καί τοῦ πρότεινε νά δίνουν κάθε Κυριακή μουσικοποιητικά πρωϊνά στό Ρέξ.'Η νέα τουςσύλληψη κι ἐκτόπιση στή Ζάτουνα ἀνέκοψε αὐτή τήν προσπάθεια."Ομως ὁ σπόρος της καί κυρίως ἡ ἀντίληψη του γιά τήν ἐνεργητική συμμετοχή τῶν διανοουμένων τελικά κέρδισε καί δικαιώθηκε μέ τήν ἔκδοση τῶν 18 κειμένων. Κι ὁ Σεφέρης ὅλο αὐτό τό διάστημα ἔννοιωθε στρατευμένο τόν ἑαυτό του στήν ὑπόθεση τῆς Δημοκρατίας ὅπως τό ἔδειξε μέ τό ὑπέροχο ποιημά του "'Επί 'Ασπαλάθων" καί μέ τήν 'Επιστολή του πού εἶχε τόσο μεγάλη ἀπήχηση καί στήν 'Ελλάδα καί διεθνῶς.

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΧΟΛΗ - ΤΜ. ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ & ΤΕΧΝΗΣ
ΣΠΟΥΔΑΣΤΗΡΙΟΝ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ
ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ : Δ. Ρ. ΘΕΟΧΑΡΗΣ

Θεσσαλονίκη, 10. 1. 77

Ἀγαπητέ μου Βύρωνα,

Καλή Χρονιά καί ὑγεία εὔχομαι γιά σένα καί γιά τήν οἰκογένεια! Ἔστω καί ἄν δέν ἐπικοινωνοῦμε, πάντα σᾶς θυμόμαστε καί πάντα ἐλπίζομε νά σᾶς δοῦμε, μέ κάποια ἄνεση, γιά νά ποῦμε τόσα πολλά.. Ὡς τότε, παίρνω τώρα τό θάρρος νά σοῦ συστήσω θερμά ἕνα προοδευτικό νέο, τόν Χρῆστο Χατζῆ, ἀπό τό Βόλο, πού ἔχει ἤδη κάνει λαμπρές σπουδές στή μουσική σύνθεση στήν Ἀμερική, ἀλλά πονεῖ τόν τόπο του καί θέλει τώρα νά προχωρήσει πρός τό χῶρο τῆς Μουσικῆς Λαογραφίας, πρός τήν πηγή τοῦ λαϊκοῦ τραγουδιοῦ, γιά νά προσφέρει τό ταλέντο του στή μουσική ἀγωγή τοῦ λαοῦ μας. Εἶναι ἕνας ἀπό τούς κυνηγημένους (δέν.. συνεμορφώθη, φαίνεται, πρός τίς ὑποδείξεις!), πού ἀκόμη δέν νοιώθει πολύ ἀσφαλής ἐδῶ.

Καί εἶναι ἕνας ἄνθρωπος πού ἀξίζει κάθε βοήθεια καί ἐνθάρρυνση. Γι' αὐτό ἀποτολμῶ νά σέ παρακαλέσω, ἄν ἔχεις τήν καλωσύνη, νά διευκολύνεις τήν ἐπαφή του μέ τόν Θεοδωράκη - πού κυριολεκτικά θαυμάζει καί σέβεται. Μιά τέτοια συνάντηση θά εἶχε γιά τόν νέο συνθέτη καθοριστικές [illegible] γιά τό μέλλον του.

Δυστυχῶς, ἡ ἀναρμοδιότητά μου δέν ἀφήνει πολλές δυνατότητες γιά προσωπική ὑποστήριξη· μόνο στό Ι.Κ.Υ. μπορῶ ἴσως νά κάνω κάτι (εἶμαι, συμπτωματικά, ἐξεταστής καί τήν ἑβδομάδα 24-29 Ἰαν. θά βρίσκομαι γιά ἐξετάσεις στήν Ἀθήνα, στό Ἵδρυμα).

Τί κάνει ἡ Δήμητρα; Ὑπάρχει ἐλπίδα ν' ἀπολαύσουμε τό δικό μας κύκλο; Ἐλπίζω πάντα νά συναντηθοῦμε σύντομα καί νά τά ποῦμε.

Ἀπό τή Μαίρη πολλά χαιρετίσματα κι εὐχές.

Πάντα μέ ἀγάπη

Δ. Ρ. Θεοχάρης

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

Ψήφισμα του Δ. Ν. Σμύρνης
Επί Δημαρχίας [illegible] Μοσχοβακίδη

Ἀπό τό 1943, στή διάρκεια δηλαδή τῆς φασιστικῆς κατοχῆς ὁ δεκαεξάχρονος τότε Μίκης Θεοδωράκης ἐγκαταστάθηκε στό προάστειό μας καί ἀπό τότε ρίζωσε σ'αὐτό, ὅσο δηλαδή ριζώνουν οἱ σίφουνες, γιατί τέτοιος φάνηκε καί τέτοιος παραμένει ἐδῶ καί 35 χρόνια ὁ Μίκης στήν περιοχή τῆς τέχνης καί γενικώτερα τῆς κουλτούρας. Γιάτ τόν συμπολίτη μας αὐτό, πού σήμερα ἡ φήμη του καί ἡ παραδοχή του εἶναι σχεδόν καθολική καί παγκόσμια, γιά τόν ὁποῖο ὁ Μαλρώ εἶπε πώς εἶναι ἡ πρώτη πολιτιστική φυσιογνωμία τῆς ἐποχῆς μας καί πώς χωρίς αὐτόν εἶναι ἀδιανόητο ἕνα πανευρωπαϊκό πολιτιστικό κίνημα, καί ὁ Τάσσος Λιγνάδης κλείνοντας τά μαθήματά του γιά τό νεοελληνικό πολιτισμό εἶπε πώς στόν τόπο μας αὐτό πού ἀποκαλοῦμε πολιτιστική ἐπανάσταση τό ἐκπροσωπεῖ γιά πρώτη φορά στήν Ἑλλάδα σέ ὅλη του τήν ἔκταση ὁ Μ.Θ., γι'αὐτόν ἀκριβῶς θά ἤθελα νά κάνω σήμερα μιά πρόταση στό Διοικητικό Συμβούλιο τοῦ Δήμου μας, ἀλλά, ἀνθρώπινη ἀδυναμία, ἐπιτρέψτε μου πρώτα νά σκιαγραφήσω γιά λίγο τόν καλλιτέχνη καί τόν ἄνθρωπο.

Ξέρω πώς ὅλοι ἐδῶ σ'αὐτή τήν αἴθουσα ἔχουμε, ποιός λίγο ποιός πολύ, σιγοτραγουδήσει κάποιο ἀπό τούς σκοπούς του, ἤ ἀκόμα μερικοί ἀπό μᾶς ἔχουμε βροντοφωνάξει κάτι ἀπ'ἐκεῖνα τά θούρια μπουρλότα του πού κάνουν τήν ἑλληνική ψυχή ἀτσάλι ἀνοξύδωτο. Ὅμως ἴσως μερικές λεπτομέρειες θά ἦταν ἐνδιαφέρουσες νά ἀκουστοῦν αὐτή τή στιγμή.
(Ἀκολουθεῖ ἡ βιογραφία του).

....

Ὁ ἄνθρωπος λοιπόν αὐτός πού ἀνάμεσα στά ἄλλα μετάφερε τήν ἑλληνική ποίηση στό στόμα τοῦ λαοῦ μας ἀλλά καί τῶν ξένων, κάνοντας τήν ~~Ἑλλάδα~~ γνωστή στά πέρατα τοῦ κόσμου, καί ἀνάστροφα ὁ συμπατριώτης μας πού κατάφερε νά κάνει γνωστούς τόν Νερούδα, τόν ELUARD, τόν Λόρκα, καί ἄλλους, ἀκόμα καί στή τελευταία γωνιά τῆς Ἑλλάδας μας, τιμήθηκε μέχρι τώρα ὅπως ἀκούσατε ἀπό τούς ξένους, ἀλλά ποτέ ἀπό τό ἐπίσημο ἑλληνικό κράτος. Βέβαια ὁ Μίκης εἶχε τήν εὐτυχία νά τιμηθεῖ ἀπό τούς Ἕλληνες μέσα καί ἔξω ἀπό τήν πατρίδα του μ'ἕναν τρόπο πού θά τόν ζήλευαν πολλοί ὁμότεχνοί του. Μιλάω γιά κείνη τήν καταξίωση στήν ἑλληνική ψυχή τοῦ ἔργου τοῦ Μίκη πού μᾶς ἔκανε μέ κίνδυνο ζωῆς νά κρυφακοῦμε ἀπό τά ξένα ραδιόφωνα τά τραγούδια τοῦ ἀγώνα καί τῆς ἀντίστασης, μιλάω γι'αὐτούς πού τόν τραγούδησαν μες στό Πολυτεχνεῖο, μιλάω γιά τίς 80.000 συμπατριῶτες μας πού μέσα στό στάδιο τοῦ Καραϊσκάκη μεταβλήθηκαν στή μεγαλύτερη λαϊκή χορωδία πού γνώρισε ποτέ ὁ τόπος μας καί πού δέν ξέρω νά ἔχει τό ὅμοιό του σέ ὅλο τόν κόσμο, καί τραγούδησαν τό θάνατο τῆς χούντας κάτω ἀπ'τίς ἁπλωμένες φτερούγες τῆς ἀγκαλιᾶς τοῦ Μίκη, πού ξέρει νά παίρνει καί νά δίνει ἀπό τό λαό ἐκεῖνο πού τοῦ πρέπει.

Τό ἔργο τοῦ Μίκη δέν εἶναι μόνο μιά μουσική ποιότητας, μιά καλλιέργεια ὑψηλῆς ποιοτικῆς στάθμης, γνήσια λαϊκῆς, τό ἔργο τοῦ Μίκη, τό μουσικό εἶναι ἡ ἴδια

ἴδια ἡ ἱστορία τῆς Ἑλλάδας μας εἶναι ἄν θέλετε ἔργο προφητικό γιά τή χώρα μας τοῦ χτές, τοῦ σήμερα, τοῦ αὔριο.

Αὐτό τόν ἄνδρα, τόν καλλιτέχνη, τόν ἐκπολιτιστή θέλει νά τιμήσει ὁ Δῆμος μας καί θέλει καί διεκδικεῖ τό προνόμοιο σάν δεύτερη μά οὐσιαστική πατρίδα του νά εἶναι ὁ πρῶτος πού θά τό πράξει. Ἐδῶ σπούδασε. Ἐδῶ ἀγωνίστηκε, ἐδῶ ὁραματίστηκε καί ἐδῶ ἔγραψε σχεδόν τό μεγαλύτερο μέρος τοῦ ἔργου του. Ἄς τόν τιμήσουμε λοιπόν ὅπως τοῦ πρέπει. Σᾶς καλῶ μαζί μέ τούς συμπολίτες μας νά τιμήσουμε τόν Μ.Θ. α΄μ' ἕνα ψήφισμα πού θά συντάξει μιά μεγάλη ἐπιτροπή ἀπό μέλη τοῦ Δ.Σ. καί ἀπό συμπολίτες μας. β΄σέ εἰδική τελετή νά τόν καλέσουμε νά τοῦ ἐπιδώσουμε τό ψήφισμα αὐτό καί νά τόν παρακαλέσουμε νά μᾶς μιλήσει σ' ἕνα θέμα τῆς καλλιτεχνικῆς προτίμησής του. γ΄θά πρότεινα ἀκόμα ὁ Δῆμος μας νά προκηρύξει ἕνα βραβεῖο Θεοδωράκη γιά νέους συνθέτες Ἕλληνες καί ξένους. Τίς λεπτομέρειες μποροῦμε ἄν συμφωνήσετε νά τίς συζητήσουμε μέ τόν καλλιτέχνη.

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

Δε θυμάμαι πότε και πώς έφτασε σε μένα αυτό το σημείωμα
Β.Σ

"Ο ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ ΟΔΗΓΕΙ ΤΟΝ ΛΑΟ ΣΤΟΝ ΟΛΥΜΠΟ"

Χτές ήταν απαγορευμένος στην Ελλάδα, σήμερα τον ακούν καί τόν τραγουδούν όπως τον τραγικό ήρωα της ~~διαρκούς~~ αιώνιας επανάστασης των μαζών μέσα σέ στάδια πού άλλοτε τά χρησιμοποιούν γιά φυλακές. Ο Μίκης ~~ήταν~~ ήρθε στην Ντιζόν μέ την ορχήστρα του γιά νά ανυψώση 1.200 ακροατές επάνω στόν Όλυμπο μιάς καινούργιας μυθολογίας αυτής των επαναστατικών λαϊκών τραγουδιών.

Ο Άνθρωπος της ζωντανής Μυθολογίας ο Θεοδωράκης διευθύνει μέ πάθος την ορχήστρα. Μέ τεντωμένα τά χέρια γιά νά αναστηκώση τόν τραγουδιστή, μέ ανοιχτά τά μπράτσα γιά νά αγκαλιάση τόν εξόριστο, μέ ολόκληρο τό κορμί σάν ~~μιά επανάσταση~~ λαϊκό ξεσήκωμα, ποδοπατώντας τόν ρυθμό σάν μιά επανάσταση. Σμίγει την Δωρική αρχιτεκτονική της κλασσικής

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

μουσική με τίς μελωδίες του χωριοῦ καί με τά εκρηχτικά, ανυπόταχτα ποιήματα. Ὁ ἥλιος, τό φῶς, ἡ μεγάλη μέρα δένονται με τούς ἥσκιους τῶν κελιῶν, με τόν ὕμνο τῶν καταιγίδων, με τήν νύχτα τῶν λαϊκῶν προσδοκιῶν.

Ἡ μουσική του εἶναι ἕνας μεγάλος ἀγώνας ανάμεσα στήν ξεραμένη γῆ καί τή θάλασσα πού προχωρεῖ με κύματα.

Με τήν ζεστή καί τρικυμισμένη σάν μιά ἀγωνία φωνή τῆς Μ. Φαραντούρη, καί με τό δυναμικό καί ἀποφασιστικό τέμπο τοῦ Π. Πανδῆ ἡ μουσική τραγουδάει τούς ποιητές τῶν σκιῶν τῆς Ἰρλανδίας, τῆς Χιλῆς, τῆς Ἑλλάδας.

Κραυγές πού ξυπνοῦν τόν ἀγώνα ὅπως τό αἷμα τό ξελιγωμένο. Τά δάκρυα τοῦ μπουζουκιοῦ πού λάμπουν σάν τό χρυσάφι τῶν καινούργιων καταχτήσεων.

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

Μιά ορχήστρα πού μαζεύει τά θραύσματα τῆς [illegible] γιά νά τά ενώνει ξανά πρός άλλους [illegible], πρός ἄλλες αναπλάσεις. ~~Διαρκή~~ Μακριές στιγμές ακινησίας γιά νά ξαναρχίσει ἡ ἀνάσα, γιά νά ξαναπιστέψουμε στήν καλή θέληση. Ἡ καρδιά του λαού σκιρτᾶ ακόμα. Πάντα. "Ζ". Ζεῖ.

Ὁ Μ. Θεοδωράκης ἄνοιξε τίς φυλακές. Ξεθάβει τούς νεκρούς καί τά θαμμένα ὄνειρα. Ἀνάβει ξανά τή φλόγα τῶν δολοφονημένων ποιητῶν. Μαζί μ' αὐτόν οἱ θλιμμένοι θρῆνοι τῶν καταπιεσμένων, οἱ λυγμοί γίνονται τραγούδια νίκης.

Ἅρπαξε μέσ' στόν αέρα τά αρώματα τοῦ θυμαριοῦ, τοῦ γιασεμιοῦ τοῦ κρασιοῦ τῆς ρετσίνας γιά νά στολίσει μιά γιορτή πρωτόγονη, μεθυστική λατρείας.

Τό καταμεσήμερο συγκινεῖται, μέσα σβήνει τή φωνή τοῦ θανάτου ἡ ἀγάπη χαΐδευε

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

καί θριαμβεύη γιά νά αγκαλιάση τό τέρμα του δρόμου. Τό μαχαίρι μπήγεται στή Γῆ γιά νά ξεπηδήσουν κρυφές πηγές. Στή θέση του λυγμού ἡ λουλουδιασμένη Γῆ. Εἶναι ὁ χρησμός του σήμερα.

(Στή φωτογραφία: Μίκης Θεοδωράκης χρησμοί τού επαναστατημένου λαού.).

—

ΚΙΝΗΜΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΙΡΗΝΗ

1976

113

ΚΙΝΗΜΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΙΡΗΝΗ

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

114

ΚΙΝΗΜΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΙΡΗΝΗ

1976

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

116

Τὸ ΚΙΝΗΜΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΙΡΗΝΗ γεννήθηκε σὰν ἰδέα πέρσι τὸ καλοκαίρι. Σ' αὐτό, ὄχι ἁπλῶς συνέτειναν, ἀλλὰ κατὰ κάποιο τρόπο ὑποχρέωσαν : Ἡ μεταπολίτευση καὶ τὸ νέο πολιτικὸ κλίμα ποὺ διαμορφώθηκε στὴν Ἑλλάδα μετὰ τὴν ἑφτάχρονη τυραννία τῆς Χούντας. Οἱ μεγάλες ἀλλαγὲς ποὺ συντελέστηκαν, ποὺ συντελοῦνται καὶ ποὺ πρέπει νὰ γίνουν. Οἱ συναυλίες μαμοὺθ τοῦ Μίκη. Ὁ ἐκδοτικὸς ὀργασμὸς κι ὁ κατακλυσμὸς τῶν ἐντύπων μαζὶ μὲ τὸ παράλληλο ξεφύτρωμα ἐκπολιτιστικῶν σωματείων καὶ ὀργανώσεων. Οἱ ποικίλες πολιτιστικές, καλλιτεχνικὲς καὶ πολιτικὲς ἐκδηλώσεις. Ἡ Ἐκπαιδευτικὴ Μεταρρύθμιση κι ἡ καθιέρωση τῆς Δημοτικῆς. Ὁ αὐξημένος ρόλος τῆς Νεολαίας καὶ ἡ ἐνεργοποίηση τῶν καλλιτεχνῶν. Τὸ ἄνδρωμα τοῦ Ἑλληνικοῦ κινηματογράφου.

Ὅλα αὐτὰ καὶ ἄλλα πολλὰ ἔδειξαν καὶ δείχνουν καθαρὰ πὼς εἶναι ἄμεσα ἀναγκαῖο νὰ δημιουργηθεῖ ἕνα πλατύ, μαζικό, προοδευτικό, ὑπερκομματικὸ κίνημα πολιτισμοῦ. Ποὺ θὰ ἀγκαλιάσει τὶς μᾶζες τῆς Ἑλληνικῆς Νεολαίας σ' ὅλη τὴ χώρα, ποὺ θ' ἀγκαλιάσει ὅλο τὸ λαό. Ποὺ θὰ κινητοποιήσει ὅλες τὶς ζωντανὲς δυνάμεις τοῦ ἔθνους ποὺ διψοῦν γιὰ τὴν πρόοδο καὶ τὴν ἄνοδο τοῦ πολιτιστικοῦ ἐπιπέδου τῆς χώρας. Ποὺ μὲ τὶς ποικίλες μορφὲς θ' ἀναπτυχθεῖ παντοῦ.

Τὸ Κίνημα γιὰ τὸν Πολιτισμὸ καὶ τὴν Εἰρήνη γεννήθηκε σὰν ἰδέα πέρσι τὸ καλοκαίρι. Φέτος εἶναι πιὰ μιὰ πραγματι-

κότητα. Ξεκίνησε στὴ Θεσσαλονίκη (γραφεῖα Πλατεῖα Ναυαρίνου 8, τηλ. 517-657) καὶ τώρα ἀπόκτησε γραφεῖα καὶ στὴν Ἀθήνα (Μαυρομιχάλη 1, δεύτερος ὄροφος, τηλ. 714-657). Ἀρχίζει ν' ἀποκτάει παραρτήματα στὶς διάφορες ἐπαρχιακὲς πόλεις. Στὸ Βόλο, τὴ Λάρισα, τ' Ἀγρίνιο, τὴν Πάτρα. Σύντομα θὰ ἔχει ἁπλωθεῖ σ' ὅλη τὴ χώρα. Τὸ σῆμα του πολὺ γρήγορα θὰ βρίσκεται στὸ πέτο ὅλων τῶν Ἑλλήνων.

Ἀλλὰ τί εἶναι αὐτὸ τὸ Κίνημα ; Ποιοί εἶναι οἱ στόχοι του : Πῶς λειτουργεῖ κι ἀπὸ ποιούς διοικεῖται ; Σ' αὐτὰ τὰ καυτὰ ἐρωτήματα ποὺ εὔλογα ἔρχονται στὸ στόμα τοῦ καθενός, ἔρχεται νὰ δώσει πρῶτες ἀπαντήσεις αὐτὸ τὸ μικρὸ τεῦχος.

Δημοσιεύουμε τρία κείμενα τοῦ Μίκη Θεοδωράκη, ποὺ κατὰ καιροὺς εἶδαν τὸ φῶς σὲ περιοδικὰ ἢ ἐφημερίδες, γιατὶ τὰ κείμενα αὐτά, μαζὶ μὲ τὶς διαπιστώσεις τῆς ἀλλαγῆς καὶ τῆς ἀναγκαιότητας δημιουργίας ἑνὸς Κινήματος Πολιτισμοῦ, ἀποτέλεσαν τὸ σπόρο τῆς πρωτοβουλίας μας.

Στὴ συνέχεια δημοσιεύουμε μιὰ εἰσήγηση τοῦ Κινήματος Θεσσαλονίκης, ὅπου ἐκτίθενται οἱ προβληματισμοὶ τῆς ὁμάδας ποὺ πῆρε τὴν πρωτοβουλία νὰ ξεκινήσει τὸ Κίνημα αὐτό.

Ἀκολουθοῦν τρία κείμενα τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Ἀθήνας. Τὰ δύο πρῶτα εἶναι σχέδια γιὰ μιὰ διακήρυξη ποὺ συζητήθηκαν ἐκτεταμένα στὴν Ἐπιτροπὴ Πρωτοβουλίας. Τὸ πρῶτο τοῦ Ἀνδρέα Λεντάκη καὶ τὸ δεύτερο τῶν Παντελῆ Τρωγάδη καὶ Γιάννη Νεγρεπόντη. Τὸ τρίτο εἶναι τὸ κατστάλαγμα πολύμηνων συζητήσεων. Ἕνα κείμενο (ὄχι διακήρυξη) ποὺ θὰ ἐξηγεῖ τί ἀκριβῶς εἴμαστε, ἀπαντώντας σὲ 9 βασικὰ ἐρωτήματα, δίνοντας ἔτσι ὅλη τὴ φυσιογνωμία μας. Τὸ κείμενο αὐτὸ δόθηκε στὴ δημοσιότητα κι ἀποτελεῖ κατὰ κάποιο τρόπο τὸν Καταστατικό μας Χάρτη.

Δημοσιεύουμε μετὰ μιὰ σειρὰ θέσεων ποὺ ἀποτελοῦν κατὰ κάποιο τρόπο τὴν συμπύκνωση τῶν συζητήσεων, τῶν θεωρητικῶν ἀναζητήσεών μας ὅλο αὐτὸ τὸ διάστημα, τόσο στὴν Ἀθήνα ὅσο καὶ στὴ Θεσσαλονίκη.

Τέλος δημοσιεύουμε τὸ σῆμα μας μὲ τὴν ἑρμηνεία τοῦ συμβολισμοῦ του ποὺ ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Δημήτρης Θεοχάρης εἶχε τὴν καλοσύνη νὰ μᾶς στείλει. Ἡ ἐπιστολὴ αὐτὴ καὶ τὸ σῆμα δημοσιεύτηκαν γιὰ πρώτη φορὰ στὰ «Νέα» τῆς 28 Φεβρουαρίου 1976, στὴ στήλη τῶν Ὠτοβλεψιῶν μὲ τίτλο «Ἕνα ἔμβλημα 6.000 ἐτῶν».

117

ΤΡΙΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΤΟΥ ΜΙΚΗ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗ

1. Μαχόμενη Κουλτούρα
2. Γιὰ ἕνα Κίνημα Πολιτισμοῦ
3. Ἑλληνικὴ πραγματικότητα καὶ Πολιτιστικὸ Κίνημα

1. Μαχόμενη κουλτούρα

Ἡ Ἑλληνική θρησκεία εἶναι κουλτούρα. — Ὁ Λαϊκὸς πολιτισμὸς δὲν σημαίνει γιὰ τὸ λαό μας μόνο Τέχνη — μονάχα αἰσθητικὴ ἀπόλαυση. Σημαίνει ἐπίσης τὴν ἀγάπη τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσας, σὰν τὴν πεμπτουσία τῆς Ἑλληνικῆς κληρονομιᾶς. Τὴν ἑνότητα τοῦ χαρακτήρα καὶ τοῦ συναισθήματος. Τὴν πίστη στὸν ἄνθρωπο καὶ τὶς μεγάλες ἀξίες, τὴν ἀνθρωπιά, τὴν ἀξιοπρέπεια, τὴν δικαιοσύνη, τὴν τιμή, τὴ λευτεριά, τὴ Ρωμιοσύνη. Δηλαδή, τὴν ἰδιαίτερη, Ρωμέϊκη στάση ζωῆς, τὸ φιλότιμο, τὴ λεβεντιά. Οἱ βαθύτερες ρίζες τοῦ Ἑλληνισμοῦ εἶναι ἡ Ἐθνική μας κουλτούρα. Ἀνεβάζει τοὺς πολυτιμότερους ἐθνικοὺς χυμοὺς πρὸς τὸν κορμὸ τοῦ Ἔθνους. Χάρη σ' αὐτοὺς διατηρηθήκαμε, νικήσαμε τοὺς νικητές μας. Οἱ ρίζες εἶναι τόσο βαθειὲς καὶ ἄτρωτες ὥστε εἶναι ἱκανὲς νὰ θρέψουν, νὰ στηρίξουν καὶ νὰ ὑψώσουν ἕνα γιγάντιο δέντρο. Ἐξασφαλίζουν μεγάλες προοπτικὲς γιὰ τὸ μέλλον τοῦ Ἔθνους. Ἀπὸ τὰ συμπεράσματα αὐτὰ πηγάζουν οἱ εὐθύνες καὶ τὰ καθήκοντα τῶν ἐκπροσώπων τῆς ἑλληνικῆς κουλτούρας. Ἰδιαίτερα ὅταν ὁ λαὸς καὶ τὸ ἔθνος δοκιμάζονται ἀπὸ βαθειὲς ἱστορικὲς κρίσεις, τότε ὁ ἐκπρόσωπος τῆς κουλτούρας γίνεται μαχητὴς — γίνεται Φερραῖος, Σολωμός, Κάλβος, Παλαμᾶς, Σικελιανός. — Παλεύει μαζὶ μὲ τὸ λαό, μαζὶ μὲ τὸ Ἔθνος στὴν πρώτη γραμμή. Καὶ τότε ἡ κουλτούρα γίνεται μαχόμενη, γιὰ νὰ διαφυλαχτεῖ ἡ πεμπτουσία της μὲ τὴν ἐξασφάλιση τῆς νίκης στὴν ὑπόθεση τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ ἔθνους.

Ἡ κουλτούρα δὲν ἀποτελεῖ φαινόμενο αὐθύπαρκτο, ἀλλὰ σὰν τὸ δέντρο ριζώνει καὶ ἀναπτύσσεται πάνω στὸ χῶμα τοῦ λαοῦ — τοῦ ἔθνους — καὶ σὲ συνέχεια, ὅπως συμβαίνει μὲ τὰ δέντρα, βοηθάει τὸ χῶμα, τὸ λαό, νὰ ἀνανεωθεῖ, νὰ πλουτιστεῖ.

Ἑπομένως τὰ προβλήματα τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ ἔθνους εἶναι καὶ τὰ προβλήματα τῆς κουλτούρας.

Ὅμως ἡ κουλτούρα — ὄντας ἡ ἴδια ἡ ἔκφραση τῆς πεμπτουσίας τῆς ἐθνικῆς συνείδησης — καλεῖται νὰ διαδραματίσει τὸν ἱστορικό της ρόλο, ποὺ εἶναι: Ἡ διατήρηση τῆς ψυχικῆς ἑνότητας τοῦ ἔθνους. Ἡ προβολὴ τῶν δυνατῶν ποὺ συνθέτουν τὸ ἐθνικὸ πρόσωπο. Ἡ χάραξη πατριωτικῆς προοπτικῆς, ξεσκέπασμα καὶ ἀνελέητο χτύπημα τῶν συνειδητῶν καὶ ἀσυνείδητων ἐχθρῶν τῆς ἐθνικῆς ἑνότητας.

Ἱερὸς πόλεμος ἐνάντια στὸν ξένο ποὺ περιφρονεῖ τὴν Ἑλλάδα, ποὺ μισεῖ τὸ λαό μας, ποὺ μᾶς ἀντιμετωπίζει σὰν λαὸ Β' κατηγορίας, λαὸ ξενοδόχων καὶ ὑπηρετῶν. Λαὸ

προσκυνημένων. Όμως ή μαχόμενη κουλτούρα δὲν σταματᾶ στὶς διαπιστώσεις. Προχωρεῖ στὴ δημιουργία καὶ στὴν διὰ τῆς δημιουργίας χάραξη προοπτικῆς. Χρέος μας εἶναι ἐνῶ θὰ χτυπᾶμε τὸ σκοτάδι, νὰ προσπαθοῦμε συγχρόνως ν' ἀνοίγουμε παράθυρα πρὸς τὸ φῶς — πρὸς τὸ μέλλον.

Τί ἔγινε στὸν τομέα τοῦ Λαϊκοῦ Τραγουδιοῦ.

Ἐπιστροφὴ στὶς ἐθνικὲς μελωδικὲς ρίζες μὲ τὴ βυζαντινὴ καὶ δημοτικὴ μελωδία, σύζευξη μὲ τὴν ποίηση καὶ τὰ προβλήματα τοῦ ἔθνους. Τὸ ὄνειρο, ἡ ἐλπίδα, τὸ ὅραμα ἡ πίστη ἔγιναν μὲ τὸ τραγούδι πολύτιμα ὅπλα μέσα στὴν πάλη τοῦ λαοῦ μας. Ὁ λαός μας γίνεται περήφανος ὅταν ἐπικοινωνεῖ σὲ βάθος μὲ τὶς ρίζες τῆς παράδοσης, σὲ ὕψος μὲ τὰ φωτεινὰ πετάγματα τῆς ποίησης τοῦ Βάρναλη, τοῦ Σεφέρη, τοῦ Ρίτσου, τοῦ Ἐλύτη.

Ὅμως,ὅσο ὁ λαὸς καὶ ἡ νεολαία θὰ πλουτίζουν μὲ τοὺς χυμοὺς τῆς μαχόμενης κουλτούρας, τόσο, σὰν τὸν ἀτμὸ ποὺ ζητᾶ διέξοδο — εἰδεμὴ συντρίβει καὶ τὸ πιὸ δυνατὸ ἐμπόδιο — θὰ ζητᾶ καὶ αὐτὸς διέξοδο, ἄνοιγμα, προοπτική τῆς φυλῆς, θὰ πλάθει τὰ μελλοντικὰ ὁράματα τοῦ ἔθνους.

Ἔτσι καθημερινὰ ὁ λαός μας χάρη στὴν κουλτούρα, συνειδητοποιεῖ τί χάος χωρίζει αὐτὸ ποὺ εἶναι ἀπ' αὐτὸ ποὺ θὰ ἔπρεπε καὶ θὰ μποροῦσε νὰ εἶναι. Πιστεύω πὼς δὲν ὑπάρχει πιὸ δυνατὸ καὶ πιὸ ἀκατανίκητο ὅπλο ἀπὸ τὴν προοπτική, ἀπὸ τὸ ὅραμα.

Γιατὶ ἕνας λαὸς ὅταν γεμίσει μὲ ἕνα φωτεινὸ ὅραμα καὶ συγχρόνως πιστέψει ὅτι εἶναι δυνατὸ νὰ τὸ πραγματοποιήσει ἔχει ἤδη διανύσει τὸν μισὸ δρόμο πρὸς τὴν κατάκτηση καὶ τὴν πραγματοποίησή του.

2. Γιὰ ἕνα Κίνημα Πολιτισμοῦ

Γιὰ νὰ δημιουργήσουμε ὑπεύθυνο κοινὸ ἀρκεῖ, νομίζω, νὰ ἀντιμετωπίσουμε τὸ λαό μας ὑπεύθυνα. Νὰ τοῦ ἀποδόσουμε τὴν ἐμπιστοσύνη, τὴν πρώτη εὐθύνη. Νὰ τὸν κάνουμε οὐσιαστικὸ κριτὴ γιὰ τὸ ὡραῖο καὶ τὸ ἀληθινό. Νὰ δόσουμε στοὺς πνευματικοὺς δημιουργοὺς ἴσες δυνατότητες καὶ σὲ συνέχεια νὰ ἐμπιστευτοῦμε στὴν κρίση τοῦ κοινοῦ, ἀφοῦ φυσικὰ ἐξασφαλίσουμε ὅλες τὶς τεχνικὲς προϋποθέσεις, ὥστε ἡ κρίση αὐτὴ νὰ σχηματίζεται σοβαρὰ καὶ ὑπεύθυνα ὕστερα ἀπὸ σοβαρὴ καὶ ὑπεύθυνη ἐπαφὴ τοῦ ἔργου μὲ τὸ λαό.

Ἡ πολιτιστικὴ ἀναγέννηση τῆς Ἑλλάδας πρέπει νὰ εἶναι βασικὸς ἐθνικὸς στόχος. Τὰ στοιχεῖα της εἶναι: 1) Δημιουργία γνήσιου νεοελληνικοῦ καλλιτεχνικοῦ ἔργου καθὼς καὶ ἀνάπτυξη γνήσιας νεοελληνικῆς σκέψης, καὶ 2) Δημιουργικὴ συμμετοχὴ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ στὴ διαδικασία τῆς πνευματικῆς καὶ καλλιτεχνικῆς δημιουργίας. Γι' αὐτὸ τὸ σκοπὸ θὰ πρέπει νὰ δημιουργηθοῦν μικτὲς ἐπιτροπὲς ἀπὸ πνευματικοὺς δημιουργούς, ἀπὸ ἐκπροσώπους παραγωγικῶν τάξεων, τῆς νεολαίας καὶ ἀπὸ κρατικοὺς ἢ δημοτικοὺς λειτουργούς.

Αὐτὲς οἱ ἐπιτροπὲς ποὺ θὰ μπορούσαμε νὰ τὶς ὀνομάσουμε «Ἐπιτροπὲς Πολιτισμοῦ», θὰ ἔχουν σκοπὸ τὴν ἀνακάλυψη καὶ τὴν ἐνίσχυση νέων δημιουργῶν, τὴν παρότρυνση γιὰ δημιουργία καὶ τὴν ἀξιοποίηση τοῦ δημιουργικοῦ ἔργου. Αὐτὰ γιὰ ὅ,τι ἀφορᾶ τὸ ἀνθρώπινο ὑλικό.

Τὰ ὑλικὰ καὶ τεχνικὰ μέσα ποὺ εἶναι ἀπαραίτητα γιὰ τὴν ἀξιοποίηση τοῦ ἀνθρώπινου ὑλικοῦ θὰ ἀπαιτήσουν τὴ δημιουργία «Πνευματικῶν Κέντρων» ἢ «Κέντρων Πολιτισμοῦ» ποὺ θὰ βρίσκονται στὴ διάθεση τῶν ἐπιτροπῶν πολιτισμοῦ. Καὶ ἕνα Πνευματικὸ Κέντρο σημαίνει : κατάλληλος χῶρος, ἔσοδα καὶ τέλεια δημοκρατικὴ ὀργάνωση.

Ἡ ἰδανικὴ λύση γιὰ τὸ θέμα τοῦ χώρου εἶναι νὰ χτισθοῦν Κέντρα Πολιτισμοῦ. Αὐτὰ τὰ Κέντρα διαθέτουν χώρους γιὰ ἐκθέσεις, συναυλίες, θέατρο, διαλέξεις, ἐντευκτήρια. Τὰ ἔσοδα θὰ πρέπει νὰ προέρχονται ἀπὸ κρατικὲς ἢ δημοτικὲς ἐπιχορηγήσεις. Γιὰ τὴν τέλεια δημοκρατικὴ ὀργάνωση θὰ πρέπει νὰ ἐπιδιωχθεῖ ἡ ἴση συμμετοχὴ ὅλων ἀνεξαίρετα τῶν πολιτῶν, ποὺ ἐνδιαφέρονται νὰ συμβάλουν στὴν ὀργάνωση τῆς ζωῆς τῆς Λέχης Πολιτισμοῦ. Ἡ ἐκλογὴ τῶν ἔργων, ὁ τρόπος ἀξιοποίησής τους, ὁ προγραμματισμός, ἡ ἐπιλογὴ τῶν στελεχῶν, ἡ διαχείριση κλπ. Θὰ ἀποφασίζονται ἀπὸ τὴ γενικὴ συνέλευση τῶν ἐνεργητικῶν μελῶν τοῦ Κέντρου Πολιτισμοῦ. Ἡ διοίκηση θὰ ἀνατεθεῖ στὴν Ἐπιτροπὴ μὲ ἴση ψῆφο. Ἡ Ἐπιτροπὴ Πολιτισμοῦ θὰ λογοδοτεῖ στὴ Γεν. Συνέλευση.

Τέτοια «Κέντρα Πολιτισμοῦ» μπορεῖ νὰ γίνουν στὰ μεγάλα ἀστικὰ κέντρα τῆς χώρας. Στὶς συνοικίες καὶ στὰ χωριὰ μποροῦμε νὰ δημιουργήσουμε Λέσχες Πολιτισμοῦ ποὺ βασικὰ θὰ τροφοδοτοῦνται ἀπὸ τὰ τοπικὰ Κέντρα Πολιτισμοῦ.

Ἡ βασική μας τακτικὴ θὰ εἶναι ἡ ὅσο γίνεται πιὸ πυκνὴ καὶ οὐσιαστικὴ ἐπαφὴ τῶν πνευματικῶν δημιουργῶν μὲ τὶς εὐρύτερες μάζες. Αὐτὴ εἶναι κατὰ τὴ γνώμη μας ἡ καλύτερη μέθοδος γιὰ νὰ κεντρίζεται, νὰ ἐρεθίζεται ἡ δημιουργικὴ φλέβα πάνω σὲ μιὰ ζωντανὴ καὶ ρεαλιστικὴ βάση : στὴν

νεοελληνική πραγματικότητα. Δημιουργώντας ἕνα κοινὸ ὑ π ε ύ θ υ ν ο τοποθετοῦμε τὰ σωστὰ πλαίσια μέσα στὰ ὁποῖα ὁ πνευματικὸς δημιουργὸς εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ κινηθεῖ κι αὐτὸς ὑ π ε ύ θ υ ν α, δηλαδὴ πηγαῖα, ἀληθινὰ καὶ ἀναγκαῖα. Γιατὶ αἰσθάνεται ἐπάνω του κάθε στιγμὴ τ ὸ ν ἔ λ ε γ χ ο, ὄχι πιὰ ἀπὸ μιὰ κλίκα «ἐστὲτ» καὶ κριτικῶν ἐκτὸς τόπου καὶ χρόνου, ἀλλὰ ἀπὸ μιὰ συγκεκριμένη πραγματικότητα, δηλαδὴ τοῦ νεοέλληνα ποὺ ἐκτὸς τοῦ ὅτι εἶναι αὐτὸς ποὺ δημιουργεῖ τὴν καθημερινὴ νεοελληνικὴ πραγματικότητα, εἶναι, ἐπίσης, φορτισμένος μὲ τὴ νεοελληνικὴ ἱστορικὴ μνήμη καὶ παράδοση.

3. Ἑλληνικὴ πραγματικότητα καὶ Πολιτιστικὸ Κίνημα

Ζοῦμε σὲ μιὰ περίοδο κοσμογονική. Κάτω ἀπὸ τὴν ἐπίδραση τῆς μεγάλης ἐπιστημονικοτεχνικῆς ἐπανάστασης τῆς ἐποχῆς μας τὰ πάντα ἀλλάζουν. Ἡ δομὴ τῆς κοινωνίας, ἡ ποιότητα τῶν ἀνθρώπινων σχέσεων μέσα στὴν κοινωνία, ὁ χαρακτήρας τῶν ἀντιθέσεων καὶ συγκρούσεων, καὶ ἑπομένως καὶ οἱ στόχοι γιὰ τὴν ἐξασφάλιση τῆς ἁρμονίας μέσα στὶς ἀνθρώπινες σχέσεις, ὅλα ἀλλάζουν.

Στὴν πατρίδα μας, οἱ ἀλλαγὲς εἶναι ἴσως ἀκόμη πιὸ θεαματικές. Μποροῦμε νὰ ποῦμε ὅτι μέσα στὴν τελευταία εἰκοσαετία συντελέσθηκαν βαθύτερες ἀλλαγὲς παρ' ὅσο μέσα στὰ τελευταῖα ἑκατον' πενῆντα χρόνια.

Ἔτσι, τὴν ἑπόμενη μέρα ἀπὸ τὴν πτώση τῆς χούντας βρισκόμαστε μπροστὰ σὲ μιὰ καινούργια ἑλληνικὴ πραγματικότητα. Οἱ γνωστὲς πολιτικὲς δυνάμεις, τὰ κόμματα, προσπαθοῦν μὲ μεγάλη δυσκολία νὰ συλλάβουν καὶ νὰ ἐκφράσουν σὰν πολιτικὴ πράξη τὸ νόημα τῆς ἀλλαγῆς. Ὅμως εἶναι φανερὸ ὅτι ἡ σκιὰ τοῦ παρελθόντος βαραίνει πολύ. Ἐνῶ κάθε μέρα προχωροῦμε μὲ ρυθμοὺς γοργούς, ἡ ἐμμονὴ σὲ ἰδέες, σχήματα καὶ μεθόδους ποὺ ἔπαψαν πιὰ νὰ ἀνταποκρίνονται στὴν νέα πραγματικότητα ἀπογοητεύει καὶ οὐσιαστικὰ ἀδρανοποιεῖ πολιτικὰ ἕνα πολὺ μεγάλο — ἴσως τὸ πιὸ μεγάλο — τμῆμα τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ.

Σήμερα παρατηροῦμε ὅτι ὁ λαὸς κινεῖται πρὸς δύο βασικοὺς στόχους : τὴν κατάκτηση καὶ διεύρυνση τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς δημοκρατίας καθὼς καὶ τὴν ἀνύψωση τοῦ βιο-

τικοῦ ἐπιπέδου μὲ τὴ γενίκευση καὶ προώθηση τῆς τεχνολογικῆς ἐπανάστασης.

Μὲ βάση αὐτὲς τὶς δύο ἱστορικὲς ἀναγκαιότητες τῆς ἐποχῆς μας θὰ διαμορφωθοῦν τελικὰ καὶ οἱ νέες πολιτικὲς παρατάξεις, στὸ βαθμὸ ποὺ θὰ ἀποδείξουν ἡ κάθε μία ὅτι μποροῦν νὰ ἐξυπηρετοῦν αὐτοὺς τοὺς δύο στόχους. Μὲ ἄλλα λόγια, βρισκόμαστε σὲ ἕνα στάδιο βαθύτατων ἀλλαγῶν ἀλλὰ καὶ ζυμώσεων ποὺ τὰ πάντα μπαίνουν σὲ κρίση καὶ ἐπανεξέταση.

Τὸ μεγάλο πρόβλημα ποὺ ἐξακολουθεῖ νὰ συγκινεῖ, νὰ ἐπιστρατεύει καὶ νὰ ἑνώνει τὸν ἑλληνικὸ λαὸ σήμερα, εἶναι τὸ πρόβλημα τῆς δημοκρατίας. Μὲ τὸ πρόβλημα αὐτὸ συνδέονται ἄμεσα τὰ προβλήματα τῆς ἐθνικῆς μας ἀνεξαρτησίας, τῆς οἰκονομικῆς ἀνάπτυξης καθὼς καὶ τῆς κοινωνικῆς δικαιοσύνης. Γύρω ἀπὸ τοὺς ἄξονες αὐτῶν τῶν προβλημάτων καὶ μὲ κατεύθυνση τοὺς δύο βασικοὺς στόχους, δηλαδὴ ἐλευθερία καὶ τεχνολογία, γίνονται σήμερα καὶ θὰ ἐνταθοῦν αὔριο οἱ ἀνακατατάξεις μέσα σὲ ὅλο τὸ βάθος καὶ πλάτος τῶν κοινωνικῶν ὁμάδων. Καὶ εἶναι βέβαιο ὅτι στὸ τέλος τῶν ζυμώσεων θὰ ξεπηδήσουν νέοι πολιτικοὶ φορεῖς. Πρόκειται φυσικὰ γιὰ μιὰ διαδικασία ποὺ ἡ διάρκειά της δὲν μπορεῖ νὰ καθοριστεῖ ἀπὸ τώρα ἐπακριβῶς. Εἶναι ὅμως ἀνάγκη νὰ ὁλοκληρωθεῖ, γιατὶ μόνον ἔτσι θὰ διευκρινιστεῖ ὁριστικὰ ἡ πολιτικὴ κατάσταση καὶ θὰ ξεπεραστεῖ τὸ σημερινὸ πολιτικὸ χάος ποὺ χαρακτήριζε ἰδιαίτερα τὸ χῶρο τῆς ἀντιπολίτευσης.

Ἂς μὴν ξεχνᾶμε ὅτι ἂν καὶ ὁ λαὸς μας ἔχει ὀξύτατο πολιτικὸ αἰσθητήριο, ἐντούτοις τοῦ λείπει σὲ ἐπικίνδυνο βαθμὸ ἡ ἐπιστημονικὴ ἐνημέρωση, τόσο σὲ σχέση μὲ τὰ μεγάλα πολιτικὰ καὶ κοινωνικὰ προβλήματα τῆς ἐποχῆς μας, ὅσο καὶ σὲ σχέση μὲ τοὺς κάθε φορὰ ἡγετικοὺς πολιτικοὺς κύκλους ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἐξαρτᾶται ἡ ζωή του. Ἀκολουθεῖ τὸ τάδε ἢ τὸ τάδε πολιτικὸ σχῆμα ἢ ἄνδρα χωρὶς καλὰ καλὰ νὰ γνωρίζει σὲ βάθος περὶ τίνος πρόκειται. Ἔτσι μποροῦμε νὰ ποῦμε ὅτι χιλιάδες συμπατριῶτες μας ὑπέφεραν ἢ ἔδωσαν ἀκόμη καὶ τὴ ζωή τους γιὰ πρόσωπα καὶ παρατάξεις ποὺ στὴν οὐσία δὲν γνώριζαν. Κι αὐτό, γιατὶ δὲν ὑπῆρξε ἕως σήμερα ἱστορικὴ περίοδος ποὺ νὰ ἐπιτρέπει τὴν ἐλεύθερη διακίνηση τῶν ἰδεῶν, τὴν βαθειὰ πολιτικὴ ζύμωση χωρὶς ἄμεσες σκοπιμότητες καὶ κάθε εἴδους ἐκβιασμοὺς καὶ ἐξαναγκασμούς.

Ἡ πρώτη ἀπόπειρα γιὰ μιὰ οὐσιαστικὴ φιλελευθεροποίηση ἀπὸ τὸν Ἐλευθέριο Βενιζέλο (1928-32) ἀνακόπηκε ἀπὸ τὴν ἀντίδραση. Στὰ 1936, ἦρθε ἡ Δικτατορία. Στὰ 1940, ὁ πόλεμος-Κατοχή. Μετά, στὴν ἀπελευθέρωση, ἀκολουθεῖ ὁ Ἐμφύλιος πόλεμος (1946-49). Ἐνῶ ἡ δεκαετία 1950-60 εἰ-

ναι τὰ σκληρὰ χρόνια ποὺ ἐπιβεβαιώνεται ἡ ἡγεμονία τῆς ἀντικομμουνιστικῆς ἀμερικανόδουλης δεξιᾶς. Ἀπὸ τὸ 1960, οἱ βαθειὲς ζυμώσεις γιὰ τὸ γκρέμισμα αὐτῆς τῆς ἡγεμονίας καταλήγουν στὸ μεγάλο παλλαϊκὸ δημοκρατικὸ κίνημα ποὺ φέρνει στὴν Ἐξουσία τὴν Κυβέρνηση Παπανδρέου. Αὐτὴ εἶναι ἡ δεύτερη — μετὰ τὸ 1928-32 — ἀπόπειρα γιὰ μια ουσιαστικη δημοκρατικοποίηση τῆς χώρας. Σκοντάφτει ὅμως κατ' ἀρχὴν ἐπάνω στὴ λαθεμένη ἐκτίμηση τῆς Ἀριστερᾶς καὶ Κεντροαριστερᾶς ποὺ ἀντὶ γιὰ νὰ στηρίξουν μὲ ὅλα τὰ μέσα τὴν προσπάθεια ἐκείνη, ἀντίθετα ἔκαναν ὅ,τι εἶναι δυνατὸν γιὰ νὰ τὴν φέρνουν καθημερινὰ σὲ δύσκολη θέση. Τότε εἶχαν δίκηο ὁ Γεώργιος Παπανδρέου, ποὺ ζητοῦσε μὲ ἀγωνία νὰ τοῦ δοθεῖ ἡ ἀναγκαία πίστωση χρόνου καὶ ὁ Γεώργιος Πασαλίδης ποὺ καλοῦσε ἐναγωνίως τὴν Ἀριστερὰ νὰ βοηθήσει μὲ κάθε τρόπο τὴν Κυβέρνηση Παπανδρέου. Ἔφτασε νὰ προτείνει στὴν ΕΔΑ νὰ μὴν βάλει ὑποψήφιους — γιὰ τὶς ἐκλογὲς τοῦ '63 — προκειμένου νὰ ἐνισχυθεῖ ὁ Παπανδρέου.

Ὅμως ἡ Ἀριστερὰ καὶ ἡ Κεντροαριστερά, καὶ τότε ἀγνόησαν τὶς ἐκκλήσεις τῶν δύο αὐτῶν ἀνδρῶν. Ἦσαν ὅλοι πολὺ βιαστικοί. Τὰ ἤθελαν ὅλα μονομιᾶς χωρὶς νὰ ὑπολογήσουν τὸν συγκεκριμένο συσχετισμὸ δυνάμεων. Ἔβαλαν ἔτσι τὴν κυβέρνηση Παπανδρέου ἀνάμεσα σὲ δύο πυρά. Ἀπὸ τὴ μιά, ἡ πάνοπλη δεξιὰ ποὺ καιροφυλαχτοῦσε νὰ ὁρμήσει ξανά. Ἀπὸ τὴν ἄλλη, μιὰ ὅλο καὶ περισσότερο ἔξαλη Ἀριστερὰ καὶ Κεντροαριστερά, ποὺ μὲ τὴν πολλαπλὴ ἀντικυβερνητικὴ δράση τους βοηθοῦσαν στὸ νὰ ξεσπάσει ἡ κρίση κατ' ἀρχὴν μέσα στὴν ἴδια τὴν κυβερνητικὴ παράταξη καὶ σὲ συνέχεια φούσκωναν ἕνα πελώριο κόκκινο μπαλόνι : τὸν δῆθεν «κομμουνιστικὸ κίνδυνο» ποὺ τόσο ἀπαραίτητος ἦταν — σὰν πρόσχημα — σὲ βασιλιάδες, ἀμερικανοὺς καὶ πράκτορες γιὰ νὰ περάσουν ἀπὸ τὸ πραξικόπημα στὴ δικτατορία.

Ἔτσι κι αὐτὴ ἡ καινούργια ἀπόπειρα γιὰ φιλελευθεροποίηση ἀνακόπηκε βίαια. Σήμερα ἐπαναλαμβάνεται — σὲ γενικὲς γραμμὲς — τὸ ἴδιο πείραμα. Βέβαια, ἡ φυσιογνωμία τῶν κυριότερων παραγόντων ἔχει ἀλλάξει. Ὅμως, ἡ δομὴ τῆς ἐξουσίας καὶ οἱ βασικοὶ παράγοντες ποὺ ἑδραιώνουν τὸν συσχετισμὸ δυνάμεων παραμένουν οἱ ἴδιοι. Ἡ μεγάλη ἱστορικὴ εὐκαιρία τῆς στιγμῆς εἶναι ὅτι ἡ ἄλλοτε ἐνιαία καὶ μονολιθικὴ δεξιὰ (ποὺ ἦταν τότε συνενωμένη μὲ τὸ σύνολο τῶν ἀξιωματικῶν) ἔπαψε νὰ ὑπάρχει. Αὐτὴ ἡ διάσπαση τῆς κλασσικῆς δεξιᾶς ἔχει περάσει μέσα στὸ Στρατὸ καὶ μέσα στὸ Λαό. Ἕνα κομμάτι της, τὸ πιὸ μικρό, παραμένει πιστὸ στὶς ἀντιδραστικὲς ἀμερικανόδουλες θέσεις. Τὸ ἄλλο, τὸ μεγαλύτερο καὶ σημαντικώτερο, φαίνεται ὅτι ἔχει κερδηθεῖ ἀπὸ τὰ ἰδανικὰ τῶν δημοκρατικῶν διαδι-

κασιῶν. Ἔτσι, ἐξ ἀντικειμένου ἡ Δημοκρατία διαθέτει σημαντικὲς δυνάμεις ἱκανὲς νὰ φράξουν τὸ δρόμο σὲ κάθε απόπειρα γιὰ ἐκτροπή. Βέβαια, σήμερα ὅπως καὶ προχτὲς, ορισμένες δυνάμεις τῆς Ἀριστερᾶς προσπαθοῦν νὰ φουσκώσουν τὸ «κόκκινο μπαλόνι» ποὺ τόσο τὸ ἔχει ἀνάγκη τὸ παρακράτος καὶ γενικὰ ἡ Ἀντίδραση γιὰ νὰ ἐφορμήσει ξανά. Ὅμως σήμερα ἔχουν γνώση οἱ φύλακες. Ἡ μεγάλη δημοκρατικὴ παράταξη ξεκινᾶ ἀπὸ τὴν Ἀριστερὰ καὶ φτάνει στὴν Δεξιά. Περικλείει ὅσους πιστεύουν ὅτι ἡ σημερινὴ Δημοκρατία ἀποτελεῖ κατάκτηση ὅλου τοῦ λαοῦ, ποὺ πρέπει νὰ τὴν διαφυλάξουμε σὰν κόρη ὀφθαλμοῦ. Καὶ ἀκόμη ὅτι ἂν θέλουμε νὰ πᾶμε πάρα πέρα, δηλαδὴ πρὸς ἕνα καινούργιο κοινωνικὸ σύστημα, τὸν Σοσιαλισμό, αὐτὸ θὰ τὸ πετύχουμε μονάχα ἐὰν καὶ ἐφόσον στερεώσουμε καὶ ὁλοκληρώσουμε τὴ σημερινὴ δημοκρατία. Ἂν τὴν γρεμίσουμε, τότε δὲν μᾶς περιμένει ὁ Σοσιαλισμὸς ἀλλὰ ὁ Φασισμός. Αὐτὸ εἶναι μαθηματικὰ βέβαιο. Δὲν ἔχει κανεὶς παρὰ νὰ βάλει κάτω ὅλες τὶς ὑπαρκτὲς δυνάμεις — ἐγχώριες καὶ διεθνεῖς — γιὰ νὰ διαπιστώσει τὴν ἀλήθεια αὐτῆς τῆς προοπτικῆς.

Ἔχουμε λοιπὸν τὰ ἑξῆς δεδομένα :

Πρῶτον

τὴν ἐξ ἀντικειμένου ὕπαρξη μιᾶς μεγάλης δημοκρατικῆς παράταξης ποὺ λειτουργεῖ ἔξω καὶ πάνω ἀπὸ τὰ κόμματα.

Δεύτερον

τὴ βαθειὰ κοινωνικὴ ἀλλαγὴ ποὺ τὴν ἐντείνει κάθε μέρα ἡ τεχνολογικὴ ἐπανάσταση.

Τρίτον

τὴν συνειδητοποίηση ἀπὸ τὴν συντριπτικὴ πλειοψηφία τοῦ λαοῦ ὅτι ἡ Δημοκρατία καὶ ἡ Ἐλευθερία ἀποτελοῦν θεμέλιο τῆς ζωῆς του.

Τέταρτον

τὴν ἀδυναμία τῶν σημερινῶν πολιτικῶν σχημάτων νὰ ἐκφράσουν τὸ μέγεθος καὶ τὴν ποιότητα τῶν ἀλλαγῶν καὶ τῶν αἰτημάτων τοῦ καιροῦ μας.

Καὶ πέμπτον

τὴν ἀναγκαιότητα γιὰ τὴν ἐπιστημονικὴ θωράκιση τῶν μαζῶν, ὥστε στὸ μέλλον νὰ μὴν ἐμπιστεύονται μόνο τὸ πολιτικό τους ἔνστικτο ἀλλὰ καὶ τὴ λογικὴ ἀνάλυση.

Ὑπάρχει ὅμως καὶ ἕνα νέο μεγάλο πρόβλημα ποὺ γεννᾶ ἡ διαδικασία τῆς καταναλωτικῆς κοινωνίας. Εἶναι τὸ πρό-

βλημα τῆς «ἀλλοτρίωσης». Τῆς ἀπώλειας τῆς προσωπικῆς ταυτότητας μέσα σὲ ἕνα σύστημα σχέσεων ποὺ τείνει νὰ σφαγιάσει τὸ ΕΓΩ καὶ νὰ μεταβάλει τὸ ἄτομο σὲ βίδα μέσα στὴν πελώρια μηχανὴ ποὺ μᾶς ἐπιβάλει ἡ καπιταλιστικὴ διάρθρωση τῆς Κοινωνίας.

Γιὰ νὰ ἀντιμετωπιστεῖ κι αὐτὸ τὸ τελευταῖο πρόβλημα, καθὼς καὶ τὰ πέντε προηγούμενα, νομίζουμε ὅτι χρειάζεται νὰ δημιουργηθεῖ ἕνα παλλαϊκὸ Κίνημα Πολιτισμοῦ.

Ὅταν λέμε Κίνημα Πολιτισμοῦ, ἐννοοῦμε ἐκεῖνες τὶς διαδικασίες ποὺ θὰ ἐνεργοποιήσουν τὸ λαὸ μὲ βάση τὴν στράτευση τοῦ προοδευτικοῦ πνευματικοῦ καὶ ἐπιστημονικοῦ μας κόσμου. Ἕνα νέο σύστημα σχέσεων καὶ δραστηριοτήτων ποὺ θὰ φέρνουν σὲ δημιουργικὴ ἐπαφὴ τὸν ὁποιοδήποτε ἐπιστήμονα, πνευματικὸ δημιουργό, καλλιτέχνη, κοινωνικὸ παράγοντα μὲ τὶς πιὸ ζωντανὲς δυνάμεις τοῦ λαοῦ. Πρέπει νὰ σπάσουμε τὰ ἀσφυκτικὰ πλαίσια ποὺ μᾶς ἐπιβάλει τὸ κεφαλαιοκρατικὸ σύστημα παραγωγῆς. Καὶ ποὺ τελικὰ ὁδηγοῦν τὸν πνευματικὸ κόσμο ἔξω ἀπὸ τὴν πυρακτωμένη πραγματικότητα. Τοῦ ἐπιβάλουν τρόπους ἐπικοινωνίας μὲ βάση τὸ ἐμπορικὸ κέρδος. Μεταβάλουν τὸ προϊὸν τῆς πνευματικῆς ἐργασίας σὲ ἐμπόρευμα. Γίνονται τελικὰ οἱ καπιταλιστικὲς σχέσεις, ὁ καθοριστικὸς ρυθμιστὴς γιὰ τὴν ποσότητα καὶ τὴν ποιότητα τῆς ἐπικοινωνίας τοῦ πνευματικοῦ ἀνθρώπου μὲ τὸ λαό.

Ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρά, οἱ ἴδιες πάντα καπιταλιστικὲς σχέσεις, ἀντιμετωπίζουν τὸ λαὸ σὰν ἀγοραστή-καταναλωτή. Ὁ λαὸς παράγει καὶ ἀγοράζει. Μέσα σ' αὐτὸ τὸ κύκλωμα, μεταβάλλεται σταθερὰ σὲ «ἀντικείμενο» χωρὶς προσωπικότητα. Στὴν κορύφωση αὐτῆς τῆς διαδικασίας συναντᾶμε τὸ «λαό-ἀγέλη». Δηλαδὴ αὐτὸν ποὺ ἀκολουθεῖ τυφλὰ τὴ ρεκλάμα, τὴ μόδα καὶ τελικὰ τὸ προβεβλημένο ἀπὸ τὸ σύστημα πολιτικὸ κόμμα. Δὲν σκέπτεται πιά. Ἄλλοι σκέπτονται γι' αὐτόν. Μὲ σκοπὸ πάντα πῶς ἀπὸ τὸ κύκλωμα παραγωγὴ-κατανάλωση θὰ αὐξηθοῦν τὰ ἀποθέματα κεφαλαίου. Ἡ ἀφθονία τῶν πνευματικῶν ἀγαθῶν καὶ οἱ μαζικοὶ τρόποι ἐπαφῆς (τύπος-τηλεραδιόφωνο, ἐκδόσεις, δίσκοι, κλπ.) ἐνῶ λογικὰ θὰ ἔπρεπε νὰ βοηθοῦν ὥστε νὰ ὑπάρξει πνευματικὴ ἄνθιση μέσα στὶς μάζες, ἀντίθετα, ἐπειδὴ βρίσκονται κάτω ἀπὸ τὸν ἄμεσο ἔλεγχο τοῦ Συστήματος, συντείνουν στὴν παραπέρα ἀποπνευματοποίηση καὶ ἀποξήρανσή τους. Κι αὐτὸ γιατὶ ὁ βασικὸς νόμος παραγωγῆς καὶ διάδοσης πνευματικῶν ἀγαθῶν δὲν εἶναι ἡ ἀναγκαιότητα ἐπαφῆς καὶ διαλόγου τοῦ δημιουργοῦ μὲ τὸ λαό, ἀλλὰ ἡ μεταβολὴ τοῦ πνευματικοῦ προϊόντος σὲ ἐμπόρευμα καὶ ἑπομένως ἡ φόρτισή του μὲ κεῖνα τὰ χαρακτηριστικὰ ποὺ

εἶναι δυνατὸν νὰ προσεκλύσουν τὸ μεγάλο καταναλωτικὸ κοινό.

Οἱ ἐπιπτώσεις μέσα στὴν πολιτικὴ ζωὴ ἑνὸς ἔθνους εἶναι ἄμεσες. Ὁ «λαὸς-ἀγέλη» ἀποτελεῖ τὴν ἰδεώδη βάση γιὰ κάθε μορφῆς ἀντιδημοκρατικὲς αὐταρχικὲς καὶ φυσικὰ κρυπτο — εἴτε φανεροφασιστικὲς λύσεις. Ὅπως, ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά, ὁ πνευματικὸς ἄνθρωπος, ὁ ἀποκομένος ἀπὸ τὸν λαό, μεταβάλλεται σὲ πειθήνιο ὄργανο στὰ χέρια τῶν ἑκάστοτε κρατούντων. Καὶ ὅταν συνεργάζεται, τότε μεταβάλλεται σὲ προπαγανδιστὴ τοῦ καθεστῶτος — ὅταν «διαφωνεῖ», τότε τοῦ ἐπιτρέπουν νὰ ἐπιδίδεται σὲ κεῖνα τὰ ἀφηρημένα «πετάγματα» ποὺ δὲν ἐνοχλοῦν κανένα. Ἀνάμεσα σ' αὐτὲς τὶς δύο γενεσιουργὲς δυνάμεις, τὸ λαὸ καὶ τοὺς πνευματικοὺς ὁδηγούς, ἐγκαθίσταται τὸ Σύνταγμα ποὺ ἀντλεῖ τὴ δύναμή του ἀπὸ τὴν ἐξουδετέρωση αὐτῶν τῶν δύο παραγόντων ποὺ στὴν οὐσία ἀποτελοῦν τὴν πηγὴ γιὰ τὴν κοινωνικὴ πρόοδο.

Μὲ βάση τὰ πάρα πάνω δεδομένα, τὸ Κίνημα Πολιτισμοῦ ἔρχεται νὰ ἀντιμετωπίσει τὸ Σύστημα καὶ ἂν εἶναι δυνατὸν νὰ τὸ ἐκτοπίσει ἀπὸ ἕνα μέρος τουλάχιστον τῶν σχέσεών του μὲ τὸ Λαὸ καὶ τὸν πνευματικὸ δημιουργό. Μὲ ἄλλα λόγια, ἔρχεται νὰ προτείνει ἄλλη μεθοδολογία καὶ ποιότητα σχέσεων. Μὲ ποιό τρόπο; Αὐτὸ εἶναι ἕνα πρόβλημα ποὺ πρέπει νὰ λυθεῖ στὴν πράξη ἀπὸ τοὺς ἴδιους τοὺς ἐνδιαφερόμενους. Μποροῦμε τάχα νὰ κινητοποιήσουμε τὸ σύνολο τῶν ζωντανῶν δυνάμεων τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ πνευματικοῦ κόσμου γύρω ἀπὸ αὐτὲς τὶς νέες σχέσεις; Νὰ φέρουμε σὲ μιὰ μαζικὴ ἐπαφὴ ἐνώπιους ἐνωπίω λαὸ καὶ πνευματικοὺς ἀνθρώπους; Μποροῦμε τάχα νὰ ἐνεργοποιήσουμε τὸν ἄνθρωπο-καταναλωτὴ γύρω ἀπὸ τὰ προβλήματά του; Νὰ τοῦ δημιουργήσουμε νέα πλαίσια μέσα στὰ ὁποῖα νὰ μπορεῖ νὰ συμμετέχει στὴν ἀνάλυση, συζήτηση, ἐπίλυση τῶν σοβαρῶν προβλημάτων ποὺ βάζει μπροστά του ἡ ἱστορικὴ στιγμή;

Τότε δημιουργοῦμε ρῆγμα βαθὺ στὸ Σύστημα. Στὸ δικό του πλέγμα σχέσεων ποὺ τελικὰ «ἀλλοτριώνουν» τὸν πολίτη, ἀντιπαραθέτουμε μιὰ καινούργια ποιότητα σχέσεων ποὺ ξαναδίνει τὴ χαμένη προσωπικότητα, ποὺ δημιουργεῖ πολίτες ὑπεύθυνους, ἀκέριους, δημιουργικούς. Παράλληλα ἀνοίγουμε διεξόδους καὶ γιὰ τὴν πνευματικὴ δημιουργία. Μὲ τὴν ἄμεση ἐπαφὴ ποὺ ὀργανώνει πρωτόβουλα ὁ ἴδιος ὁ λαός, τὸ πνευματικὸ προϊὸν μπορεῖ νὰ ξεφύγει ἀπὸ τὸ κύκλωμα τοῦ ἐμπορεύματος. Ἔτσι παίρνει τὸν πρωταρχικό του χαρακτήρα. Δηλαδή, γίνεται ἀντικείμενο οὐσιαστικῆς καὶ ἀναγκαίας ἐπαφῆς μὲ τὸ λαό. Φυτεύεται μέσα στὸ λαό. Ἀνθεῖ πάνω στὸ λαό.

Μιὰ νέα σκέψη — μαζική, πρωτοπόρα, πρωτόβουλη σμιλεύεται. Μονάχη αὐτὴ μπορεῖ νὰ μᾶς ὁδηγήσει σήμερα στὴ λύση τοῦ κύριου προβλήματος τῆς ἱστορικῆς στιγμῆς: Ποιός εἶναι ὁ χαρακτήρας τῶν ἀντιθέσεων μέσα στὴ σημερινὴ ἑλληνικὴ κοινωνία; Ποιά εἶναι ἡ μορφὴ τῶν κοινωνικῶν σχέσεων ποὺ πηγάζουν μέσα ἀπὸ τὸ σύγχρονο (νεοελληνικὸ κυρίως) κοινωνικὸ καὶ ἱστορικὸ γίγνεσθαι; Ποιός εἶναι ὁ ἰδανικὸς τύπος πολιτεύματος μέσα στὸν ὁποῖο ὁ κάθε πολίτης θὰ μπορεῖ νὰ ὁλοκληρώνει τὴν προσωπικότητά του; Μὲ ἄλλο λόγια, πῶς θὰ μπορέσουμε νὰ ὁδηγηθοῦμε στὸ δρόμο τῆς τεχνολογικῆς ἐπανάστασης χωρὶς νὰ χάσουμε οὔτε τὴν ἐλευθερία μας οὔτε τὸ «πρόσωπό» μας; Ἀλλὰ ἀντίθετα, κάθε βῆμα πρὸς τὴν κατάκτηση ἑνὸς ἀνώτερου ἐπιπέδου ζωῆς νὰ μᾶς ἐξασφαλίζει περισσότερες ἐλευθερίες καὶ νὰ μᾶς ὁπλίζει μὲ μεγαλύτερες πνευματικὲς δυνατότητες, ὥστε νὰ γινόμαστε ἐμεῖς οἱ ἴδιοι, δηλαδὴ τὸ σύνολο τοῦ λαοῦ, κυρίαρχοι καὶ ὑπεύθυνοι γιὰ τὴ Μοῖρα μας.

ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΤΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΙΡΗΝΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ
ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ἀϊβαζόγλου Μάκης, *δάσκαλος-μουσικὸς*
Ἀραμπατζῆς Τάσος, *ἰδιωτικὸς ὑπάλληλος*
Γκαγκαβούζης Ἀντώνιος, *φοιτητὴς*
Ἰωαννίδης Χρῆστος, *φοιτητὴς*
Κοτσινᾶς Συμεών, *φοιτητὴς*
Μανδαμαδιώτης Παναγιώτης, *φοιτητὴς*
Μωραϊτόπουλος Νῖκος, *μουσικὸς*
Παπαδόπουλος Ἰωάννης, *φοιτητὴς*
Παπαδοπούλου Μαρία, *τραγουδίστρια*
Σκλαβενίτης Δημήτρης, *φοιτητὴς*
Σκουμπουρδῆς Σακελλάρης, *φοιτητὴς*
Στεφανίδης Γιάννης, *λογιστὴς*

Ἀγαπητοὶ φίλοι :

Οἱ ἀπόψεις καὶ ἐκτιμήσεις τοῦ κειμένου αὐτοῦ ἀποτελοῦν τὴν συλλογικὴ ἐπεξεργασία μιᾶς ὁμάδας, μελῶν τῆς Συντονιστικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ παρατηρητῶν.

Ἡ συσπείρωση αὐτὴ προῆλθε φυσιολογικὰ μέσα ἀπὸ τὴν συνεδρίαση τῆς Συντονιστικῆς, ὁδήγησε σὲ παραπέρα διεύρυνση τοῦ προβληματισμοῦ καὶ τελικὰ κατάληξε σὲ ὁλοκληρωμένη (κατὰ τὴν ἄποψη τῆς συσπείρωσης) πρόταση γιὰ τὴν σημερινή μας δουλειά.

Θὰ κάνουμε ἀρχικὰ μιὰ σύντομη μνεία τῶν στόχων καὶ μέσων, ἀνασκόπηση τῆς πορείας τοῦ κινήματος, μιὰ κριτικὴ τοποθέτηση σ' ὅ,τι ἀφορᾶ τὴν πορεία του καὶ θὰ καταλήξουμε σὲ συγκεκριμένες προτάσεις γι' αὐτήν.

Στόχοι τοῦ Κινήματος

- *1) Συντονισμὸς καὶ ἀνάπτυξη τοῦ λαϊκοῦ μαζικοῦ κινήματος στὸν πολιτιστικὸ χῶρο.*
- *2) Συμβολὴ γιὰ τὴν ἑδραίωση καὶ παραπέρα ἀνάπτυξη τῆς Δημοκρατίας.*
- *3) Ἀγώνας γιὰ τὴ διατήρηση τῆς εἰρήνης στὴ χώρα μας καὶ σὲ παγκόσμια κλίμακα.*
- *4) Εὐρὺ μέτωπο μὲ τοὺς παραπάνω στόχους, σὲ δημοκρατικὴ πολιτική, ὅμως αὐστηρὰ ἀκομματικὴ τοποθέτηση, ἀποτελεῖ φραγμὸ γιὰ παραπέρα ἐκτροπές.*
- *5) Συμβολὴ γιὰ τὴν ὑπεύθυνη ἐπιλογὴ τοῦ πολιτικοῦ χώρου ἀπὸ τὸ ἄτομο, σὰν ἀποτέλεσμα τῆς προώθησης τῶν παραπάνω στόχων.*

Μέσα τοῦ Κινήματος

Οἱ διαλέξεις, συναυλίες, παραστάσεις (θεατρικές-κινηματογραφικές), σεμινάρια, ἐκδηλώσεις γενικότερου πολιτι-

κοῦ-πολιτιστικοῦ ἐνδιαφέροντος, ἐπαφὴ στενώτερη δημιουργῶν καὶ κοινοῦ γιὰ ἀμφίδρομη πορεία τῆς πνευματικῆς δημιουργίας, μελέτη τῶν προβλημάτων ποὺ ἀπασχολοῦν τὸν λαὸ καὶ τὴν νεολαία καὶ ὑπεύθυνη παρουσίασή τους, χωρὶς τὸν φόβο τῆς παραποίησής τους ἀπὸ ὁποιαδήποτε κομματικὴ σκοπιμότητα, ἀποτελοῦν τοὺς ἐπὶ μέρους πλέον στόχους ποὺ ἐπενεργοῦν σὰν μέσα γιὰ τοὺς κυρίως, προηγούμενα ἀναφερόμενους στόχους.

Ἡ ἐπίτευξη καὶ ὁλοκλήρωση τῶν ἐπὶ μέρους στόχων (καὶ κατ' ἐπέκταση τῶν κυρίως στόχων) ἐπέβαλε τὴν δόμηση τῆς ὀργάνωσης τοῦ κινήματος. Ἡ δόμηση αὐτὴ βρίσκεται σὲ πειραματικὸ στάδιο, γιατὶ ἐκ τῶν προτέρων εἴχαμε ἀπορρίψει κάθε γνωστὴ φόρμα. Αὐτὸ καθορίζεται ἀπὸ τὴν ποιότητα τῶν στόχων καὶ τὴν ἐπιλογὴ γιὰ πολιτικὴ ὅμως ἀκομματικὴ τοποθέτηση. Ἀκόμη καθορίζεται ἀπὸ τὴν ἔρευνα στὸν χῶρο τῶν πολιτιστικὰ μὰ στεγνὰ ἀπολιτικὰ τοποθετημένων φορέων (πολιτιστικοί, ἐξωραϊστικοὶ καὶ ἄλλοι σύλλογοι).

Ἀνασκόπηση τῆς πορείας τοῦ Κινήματος στὴν πόλη μας

Γύρω στὰ μέσα τοῦ Ἀπρίλη πρώτη συνάντηση τῆς ὁμάδας πρωτοβουλίας, μὲ ἀφορμὴ μιὰ διακήρυξη τῆς τότε πρωτοβουλίας τῶν Ἀθηνῶν ποὺ ἐμφανίστηκε στὶς συναυλίες τοῦ Θεοδωράκη.

Διαπιστώθηκε σαφὴς τοποθέτηση καὶ συμφωνία μὲ τὴν πρωτοβουλία τῶν Ἀθηνῶν στὸν τομέα τῶν ἐκτιμήσεων, τῆς ἀναγκαιότητας καὶ τῶν στόχων. Διαπιστώθηκε μιὰ διαφορετικὴ ἀντίληψη στὴν ἐπιλογὴ διαδικασιῶν συσπείρωσης λαοῦ καὶ νεολαίας καὶ δόμησης τοῦ κινήματος. Χωρὶς νὰ τὸ ξεκαθαρίζουν, οἱ φίλοι ἀπὸ τὴν Ἀθήνα, ἔδιναν τὴν αἴσθηση πὼς ἂν γύρω ἀπὸ τοὺς σκοποὺς καὶ στόχους τοῦ Κινήματος συσπειρώνονταν ἀρκετὲς προσωπικότητες τότε αὐτόματα θὰ ἐρχόταν ἡ μαζικοποποίηση.

Ἐμεῖς ἀντίθετα πιστεύαμε πὼς ὑπάρχει ἕνα ὁλόκληρο πρόβλημα (ἴσως μεγαλύτερο ἀπὸ τὸ ἀντίστοιχο γιὰ τὶς λαϊκὲς μάζες) ἐπιφυλακτικότητας καὶ ὑπολειτουργίας τῶν πνευματικῶν ἀνθρώπων, σὲ ὅ,τι ἀφορᾶ τὴν ὀργανωμένη προσφορά τους στὸ κοινωνικὸ σύνολο. Ἔτσι θεωρήσαμε πὼς ἡ ἔνταξη καί, συσπείρωση αὐτῶν (ἴδια λογικὴ ἴσχυε καὶ ἰσχύει, κατὰ τὴν ἀντίληψή μας, καὶ γιὰ τὶς μάζες) ἔπρεπε

νὰ συνδέεται μὲ ἐκδηλώσεις ποὺ θὰ παραμέριζαν τοὺς ἐνδοιασμοὺς καὶ θὰ ἄνοιγαν τὸν δρόμο γιὰ ἑνότητα λαοῦ καὶ πνευματικῶν ἀνθρώπων.

Κοντὰ στὶς διαπιστώσεις αὐτὲς ὑπάρχει καὶ ἡ διαπίστωση ὅτι ὁ ἴδιος ὁ κανονισμὸς λειτουργίας ποὺ ἐνῶ προβλέπει μιὰ ἄνετη καὶ ἐλεύθερη ἔνταξη (λόγω τῶν ποικιλομόρφων καὶ καταπιεστικῶν πολλὲς φορὲς συνθηκῶν ζωῆς τῶν πνευματικῶν ἀνθρώπων) σὲ ἑλλαδικὸ ἐπίπεδο, στενεύει σὲ ἐπίπεδο πόλης.

Καταλήξαμε ἀκόμα πὼς τὸ Κ.Π.Ε. μπορεῖ καὶ πρέπει νὰ δέχεται τὴν προσφορὰ ὁρισμένων πνευματικῶν ἀνθρώπων ποὺ ἐνῶ δὲν ἐντάσσονται συνειδητὰ στὸ Κίνημα, ἡ δουλειά τους ἐντάσσεται στοὺς μακροπρόθεσμους ἢ μικροπρόθεσμους στόχους του, καὶ σὲ μιὰ δοσμένη στιγμὴ καὶ γιὰ μιὰ συγκεκριμένη ἐκδήλωση δέχονται νὰ προσφέρουν.

Διερευνήσαμε δυνατότητες σύνδεσης μ' αὐτοὺς ποὺ νὰ διασφαλίζουν τὴ συμμετοχὴ καὶ προσφορά τους, ποὺ νὰ μὴν εἶναι ὅμως πιεστικὲς σὲ βαθμὸ ὥστε νὰ τοὺς ἀπομακρύνουν ὀργανωτικά.

Προτείνουμε λοιπόν :

1) *Μιὰ συμπλήρωση τοῦ ἐσωτερικοῦ κανονισμοῦ ποὺ ἀφορᾶ τὴν Συντονιστικὴ Ἐπιτροπή. Τὴν φανταζόμαστε σὰν ἕνα εὐρὺ ὄργανο ποὺ θὰ ἀποτελεῖται ἀπὸ 21 στὸ σύνολό της μέλη, ἀπ' τὰ ὁποῖα τὸ 1/3 θὰ προέρχεται ἀπὸ δημιουργοὺς στὸ χῶρο τῆς τέχνης καὶ τῶν γραμμάτων καὶ κατὰ τὰ 2/3 ἀπὸ ἐκλεγμένους ἐκπροσώπους ὁμάδων. (Στὴν σημερινὴ φάση ἡ ἐκλογὴ τῶν ἀντιπροσώπων ὁμάδων θὰ ἐκφραστεῖ ἀπὸ ἀντιπροσώπους ὅσων ὁμάδων λειτουργοῦν καὶ ἀπὸ ἐκλεγμένους στὴ σημερινὴ σύσκεψη ἀντιπροσώπους). Ὁλόκληρο τὸ σκεπτικό μας γιὰ τὴν πρόταση τὸ ἐντάσσουμε σὲ χρονικὰ ὅρια μέχρι τὴν πανθεσσαλονικιὰ συνδιάσκεψη, ἢ μπορεῖ ἀπὸ τώρα νὰ ὁρισθεῖ χρονικά, καὶ θὰ ἔχει τὴν εὐθύνη τῆς ἑδραίωσης τῆς σημερινῆς πρότασης (ὅπως ὁλοκλήρου τοῦ προβλήματος δόμησης καὶ κανονισμοῦ λειτουργίας) γιὰ τὴν πόλη μας.*

2) *Μιὰ δεύτερη συμπλήρωση τοῦ ἐσωτερικοῦ κανονισμοῦ ποὺ ἀφορᾶ τὴν δημιουργία ἑνὸς ἄλλου ὀργάνου ἀποτελούμενου ἀπὸ δημιουργοὺς τῶν τεχνῶν καὶ τῶν γραμμάτων, ἀριθμητικὰ ἀπροσδιόριστου, χωρὶς καμμία καθοδηγητικὴ ἢ καθοριστική, ἀπὸ πλευρᾶς λειτουργιῶν καὶ ἀποφάσεων, δικαιοδοσία μὲ προορισμὸ τὴν διεύρυνση προοπτικῶν, μέσα ἀπὸ συσκέψεις (τακτικὲς καὶ ἔκτακτες) μὲ εὐθύνη τῆς Συντονιστικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ σὲ συλλειτουργία μὲ αὐτὴν καὶ τὶς ὁμάδες.*

Οἱ παραπάνω προτάσεις δὲν θέλουμε νὰ θεωρηθοῦν σὰν τὸ γιατρικὸ ποὺ γιατρεύει τὸν ἄρρωστο. Δὲν θέλουμε νὰ πιστέψουμε ὅτι μηχανιστικά, ἂν τὶς ἀποδεχτοῦμε, λύθηκαν καὶ τὰ προβλήματά μας. Ἀντίθετα πιστεύουμε πὼς πρέπει νὰ ἀποτελέσουν τὸ κέντρο τῆς κριτικῆς καὶ τῆς συζήτησης ποὺ θὰ ἀκολουθήσει, νὰ συμπληρωθοῦν, νὰ ὁλοκληρωθοῦν ἢ νὰ μὴν ψηφιστοῦν καθόλου, ἂν ἀντὶ γι' αὐτὲς ὑπάρχουν ἄλλες καλύτερες.

Ὅποιες ἀποφάσεις ὅμως καὶ ἂν παρθοῦν σήμερα, ὅποιες προτάσεις καὶ ἂν ψηφιστοῦν, θὰ πρέπει νὰ ἀποτελέσουν τὸ ἐπίκεντρο τῶν προσπαθειῶν καὶ τοῦ προβληματισμοῦ ὅλων τῶν μελῶν τοῦ κινήματος

Μὲ τὶς μικρὲς καὶ ἀπὸ τοὺς ἴδιους οἰκονομικὰ διασφαλισμένες πάντα δυνάμεις, χωρὶς μεγαλόστομες διακυρήξεις καὶ φανφάρες, περάσαμε κατ' εὐθείαν στὸ χῶρο τῆς προσφορᾶς καὶ δράσης. Πλαισιωμένοι (στὸ χῶρο τῆς τέχνης) ἀπὸ λίγους ποὺ συμφωνοῦσαν ἀρχικά, προχωρήσαμε καὶ παρουσιάσαμε τὶς τέσσερις γνωστές μας ἐκδηλώσεις.

Τὴν ἴδια ἐποχὴ ἐκπονήθηκε κάτω ἀπὸ ἐπίπονες διαδικασίες καὶ ἡ πρόταση τῆς Θεσσαλονίκης, γιὰ μιὰ μελλούμενη συνδιάσκεψη, τῆς δόμησης τοῦ Κινήματος καὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ κανονισμοῦ.

Μὲ πίστη πὼς τίποτε δὲν εἶναι τελειωμένο καὶ μὲ διάθεση νὰ ἀναθεωρηθεῖ ὁλόκληρη ἡ δουλειὰ (δόμησης καὶ ἐσωτερικοῦ κανονισμοῦ) ἂν ἡ ζωὴ μᾶς πείσει, θέσαμε καὶ θέτουμε τὸν ἐσωτερικὸ κανονισμὸ γιὰ συζήτηση σὲ κάθε ὁμάδα ἢ ἄτομο ποὺ ἔρχεται σὲ ἐπαφὴ μαζί μας, ὅταν συμφωνοῦμε τουλάχιστον στοὺς στόχους, στὶς ἐπιδιώξεις τοῦ Κινήματος καὶ στὴν ἀναγκαιότητα γιὰ πλήρη αὐτονομία, συλλειτουργία μὲ τὶς μάζες, τοὺς πνευματικοὺς ἀνθρώπους καὶ τοὺς ὑπάρχοντες πολιτιστικοὺς φορεῖς.

Οἱ ἐκδηλώσεις ποὺ ἀναφέρθηκαν ἀπὸ τὴν μιά, μαζὶ μὲ τὶς ἐσωτερικὲς διαδικασίες ἀπὸ τὴν ἄλλη, διεύρυναν καθημερινὰ ἀριθμητικὰ καὶ ποιοτικὰ τὴν ὁμάδα πρωτοβουλίας σὰν καταστάλαγμα φυσιολογικὸ ὀργανωτικοῦ ἀνοίγματος μέσα ἀπὸ πολιτική-πολιτιστικὴ δράση.

Μέσα ἀπὸ γενικὲς συνελεύσεις τῶν ἀτόμων ποὺ παίρναν μέρος στὶς ἐκδηλώσεις καὶ ἐσωτερικὲς διαδικασίες ἐξελέγει ἡ πρώτη Προσωρινὴ Συντονιστικὴ Ἐπιτροπή, χρεωμένη νὰ μελετήσει, νὰ ἐπενεργήσει συντονιστικά, καὶ νὰ προετοιμάσει (πάντα μέσα ἀπὸ διαδικασίες) τὴν πρώτη Θεσσαλονικιὰ συνδιάσκεψη ποὺ θὰ ἔλυνε βασικὰ προβλήματα.

Ὀργανώθηκαν οἱ πρῶτες ὁμάδες ἐνδιαφερόντων ποὺ στὴν πορεία τους ἐπενέργησαν στὴν πραγματοποίηση τῶν ἐκδηλώσεων.

Είχαμε μιὰ περίοδο κάμψης τῆς λειτουργικότητας ποὺ τὴν ἀποδώσαμε τότε σὲ μεγαλύτερο βαθμὸ σὲ ἀντικειμενικὲς δυσκολίες (καλοκαίρι, παραθερισμός, ἐξετάσεις, κλειστὰ σχολεῖα καὶ πανεπιστήμιο) καὶ σὲ μικρότερο σὲ ὑποκειμενικὲς ἀδυναμίες (στάθμη μελῶν, μικρὸς βαθμὸς εὐθύνης κ.λπ.). Μὲ τὸ φθινόπωρο ἄρχισε πάλι νὰ ζωντανεύει οὐσιαστικὰ τὸ Κίνημα. Μετὰ ἀπὸ τὶς δύο τελευταῖες ἐκδηλώσεις εἴδαμε νὰ παίρνουν σάρκα καὶ ὀστὰ οἱ ὁραματισμοί μας. Ἔχουμε ἕνα πλῆθος ἀπὸ προτάσεις ὁμάδων καὶ ἀτόμων, τῆς πόλης μας καὶ ἄλλων περιοχῶν, νὰ συμπαραταχθοῦν, νὰ συμπορευθοῦν, νὰ ἐνταχθοῦν στὸ Κίνημα.

Πιστεύουμε πὼς περνᾶμε μιὰ ἱστορικὴ καμπή. Βεβαιώνεται ἡ ἄποψή μας γιὰ μαζικοποίηση καὶ ἄνοιγμα ὀργανωτικὸ μέσα ἀπὸ ἐκδηλώσεις, μέσα ἀπὸ προσφορὰ καὶ δράση.

Ἐδῶ ἀκριβῶς νομίζουμε πὼς ἐλοχεύει ὁ κίνδυνος νὰ ἀποπροσανατολιστοῦμε καὶ νὰ χάσουμε τοὺς ἐπιδιωκόμενους, ἐπὶ μέρους καὶ τελικούς, μας στόχους.

Ἡ λειτουργικότητα, ἡ ποιότητα, τὸ ἐπίπεδο καὶ ἡ ἑνότητα τῶν δημιουργημένων ὁμάδων δὲν ἔπεισε τὴν ὑπάρχουσα Συντονιστικὴ Ἐπιτροπὴ ὅτι διασφαλίζει τὴν ἐπιτυχία στὸ ἐπιχειρούμενο ἄνοιγμα.

Ἡ λειτουργικότητα, ἡ ποιότητα, ἡ εὐθύνη, τὸ ἐπίπεδο καὶ ἡ ἀποτελεσματικότητα τῆς Συντονιστικῆς Ἐπιτροπῆς δὲν ἔπεισε τὴν ἴδια ὅτι μπορεῖ νὰ καλύψει τὸ κενὸ ποὺ ἀφήνουν οἱ ὁμάδες. (Οἱ ὁμάδες προορισμένες οὐσιαστικὰ νὰ καθοδηγοῦν καὶ κατευθύνουν τὸ Κίνημα).

Ἡ αἴσθηση τῆς εὐθύνης αὐτῆς ἀπὸ τὴν Συντονιστικὴ Ἐπιτροπὴ (ὅταν κατωρθώθηκε μιὰ οὐσιαστικὴ συνεδρίασή της) τὴν ὁδήγησε νὰ ἀνατρέξει στὶς ρίζες της καὶ νὰ καλέσει τὴν πλατειὰ αὐτὴ σύσκεψη τῶν μελῶν καὶ φίλων τοῦ Κινήματος.

Γιὰ ἐπίτευξη μὲ ἐπιτυχία τοῦ ἀνοίγματος θεωροῦμε πὼς ὑπάρχουν σήμερα ὅλες οἱ προϋποθέσεις νὰ ἀξιοποιηθοῦν ὅσο τὸ δυνατὸν περισσότερο οἱ φυσικοὶ ἡγέτες τοῦ Πολιτιστικοῦ Κινήματος, οἱ ἄνθρωποι τῆς τέχνης καὶ τῶν γραμμάτων, τῆς πόλης μας. Πιστεύουμε πὼς ξεπεράστηκε ὁ κίνδυνος ἀποπροσανατολισμοῦ, μιὰ ποὺ ἡ δόμησή μας δὲν στηρίζεται μόνο σ' αὐτούς. Ὅμως θεωροῦμε ἀπαραίτητη τὴν συμβολή τους, χρέος δικό τους καὶ δικό μας γιὰ τὴν παραπέρα πορεία τοῦ Κινήματος. Αὐτὸ σὰν διαπίστωση δὲν γίνεται τυχαῖα. Στὶς προτάσεις ποὺ ἀναφέραμε ὅτι ἔχουμε γιὰ συμπαράταξη, γιὰ κοινὴ πορεία καὶ ἔνταξη, συμπεριλαμβάνονται καὶ διαθέσεις, ἐκφρασμένες μὲ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλο τρόπο, ἀπὸ ἀνθρώπους τῆς τέχνης καὶ τῶν γραμμάτων.

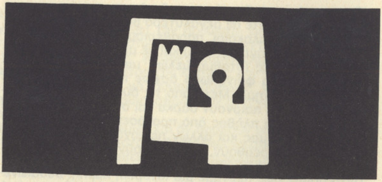

Ένα έμβλημα 6.000 ετών ! Αυτή ή φιγούρα μέ τό πλατύ, άνοιχτό χαιρετισμό, θά είναι τό σήμα τοῦ «Κινήματος γιά τόν Πολιτισμό καί τήν Εἰρήνη». Πρόκειται γιά μοτίβο ἀρχαιότατο, ὅπως μᾶς ἐξηγεῖ ὁ καθηγητής τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης Δημήτριος Θεοχάρης (τά χρώματα θά 'ναι, στό σῆμα, τ' ἀντίστροφα : λευκό τό φόντο, μαῦρο τό μοτίβο). Ἄς τόν ἀκούσουμε : «Ζωγραφιστή παράσταση σέ ὄστρακο νεολιθικοῦ ἀγγείου, πού βρέθηκε στή θέση «Ἀράπη Μαγούλα», 6,5 χιλ. βόρεια ἀπό τή Λάρισα. Χρονολογεῖται στό 4.000 π.Χ. περίπου καί ἀνήκει στή λεγόμενη "Φάση τοῦ Τσαγγλιοῦ" (=ἀρχή τῆς Νεώτερης Νεολιθικῆς). Τεχνική "ἀμαυρόχρωμη" (: θαμπή μαῦρα ἤ καστανόμαυρα κοσμήματα σ' ἀνοιχτό, συνήθως ξανθό-κεραμιδί, βάθος). Βρέθηκε πρίν ἀπό πολλά χρόνια (1933;) καί βρίσκεται στό Μουσεῖο Βόλου. Δημοσιευμένο ἀπό τούς Κ. Grundmann. Η. Hauptmann καί Θεοχάρη, Νεολιθ. Ἑλλάς, σελ. 294· Πίν. XV Ν° 68. Ἄν καί ἀπέχει σχεδόν ἕξη χιλιάδες χρόνια ἀπό μᾶς, τό μοτίβο φαίνεται ἐντελῶς σύγχρονο ! Θά μποροῦσε νά βγαίνη ἀπό ἕνα ὑφαντό καραγκούνικο... Ἡ παράσταση — μιά μορφή ἀνθρώπινη, σχηματοποιημένη, πού προβάλλει χαιρετώντας μέσα ἀπό ἕνα πλαίσιο (παράθυρο ἤ πόρτα) — θά μποροῦσε ἐλεύθερα, παρά τή σχηματικότητά της, νά θεωρηθῆ σ ύ μ β ο λ ο τῆς σχέσης ἀνθρώπου καί πολιτισμοῦ· γιατί π λ α ί σ ι ο ἤ "ἐσωτερικό περιβάλλον" εἶναι ὁ πολιτισμός. Παράλληλα, τό νόημα τῆς εἰρήνης περικλείνει ὁ χαιρετισμός. Καί, τώρα, ἡ κ ί ν η σ η ἀπό τά μέσα πρός τά ἔξω (ἀπό τό χῶρο τῆς Ἀνάγκης πρός τό χῶρο τῆς Ἐλευθερίας), πού ὑποδηλώνεται μέ τήν ἔ ξ ο δ ο τῆς ἀνθρώπινης μορφῆς κατά τά 3/4, ἀποδίδει τήν ἔννοια τοῦ κ ι ν ή μ α τ ο ς »

«ΤΑ ΝΕΑ» 28.2.76

ΔΥΟ ΣΧΕΔΙΑ ΔΙΑΚΗΡΥΞΗΣ
9 ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ 9 ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ
ΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΚΙΝΗΜΑ - ΚΑΤΑΣΤΑΛΑΓΜΑ ΣΥΖΗΤΗΣΕΩΝ

ΤΟ ΠΡΟΣΩΡΙΝΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ

Σάμιος Βύρων, *Ὑφηγηγὴς Ἰατρικῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Πρόεδρος*
Θεοδωράκης Μίκης, *Συνθέτης, Ἀντιπρόεδρος*
Βγόντζας Ἀντώνης, *Δικηγόρος, Ἀντιπρόεδρος*
Γάτος Γιῶργος, *δημοσιογράφος*
Λεντάκης Ἀνδρέας, *συγγραφέας*
Παληὸς Τάκης, *ἰδιωτικὸς ὑπάλληλος*
Ροζάκη Γκλόρη, *φιλόλογος*
Σουρμελῆ Ρέα, *δημοσιογράφος*
Τόδουλος Σάκης, *πολ. μηχανικὸς*

Σχέδιο Διακήρυξης

τοῦ Ἀνδρέα Λεντάκη

1. Ἡ Δημοκρατία δὲν εἶναι ἁπλὸς τύπος, ὅπου ὁ κάθε πολίτης μπορεῖ νὰ ἀσκεῖ κατὰ περιόδους τὰ ἐκλογικὰ του δικαιώματα. Ἡ Δημοκρατία εἶναι τρόπος ζωῆς, ὅπου ὁ κάθε πολίτης μετέχει ἐνεργητικά σ' ὅλες τὶς ἐκδηλώσεις τῆς κοινωνικῆς ζωῆς κι' εἶναι ὑπεύθυνος γιὰ τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον του. Γιὰ νὰ μὴν εἶναι ἐνεργούμενο καί παθητικὸς δέκτης, χρειάζεται ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ. Καὶ συμμετοχὴ σημαίνει ὄχι μόνον δράση, ἀλλὰ ΕΥΘΥΝΗ καί ΓΝΩΣΗ. Γιατὶ χωρὶς γνώση ἡ συμμετοχὴ εἶναι τυφλὴ καὶ ἡ δράση χωρὶς προσανατολισμό.

2. Στὴ διαμόρφωση αὐτῆς τῆς εὐθύνης μὲ γνώση, ὅλοι μας ἔχουμε χρέος. Ἰδιαίτερα οἱ ἄνθρωποι τῆς τέχνης καὶ τῶν γραμμάτων καθὼς κι' ἡ σπουδάζουσα νεολαία. Κι' εἶναι τὸ χρέος τοῦτο διπλό. Ἀφ' ἑνὸς γιατὶ αὐτοὶ καταλαβαίνουν τὸ πρόβλημα πιὸ πολύ, γιατὶ αὐτοὶ περισσότερο ἀπ' ὁποιονδήποτε ἄλλον ἔχουν τὴ δυνατότητα νὰ γίνουν φορεῖς μιᾶς ἐκστρατείας μεγάλης διαφωτισμοῦ. Κι' ἀφ' ἑτέρου γιατὶ οἱ δημιουργοὶ ποτὲ δὲν φτιάχνουν μοναχὰ γιὰ τὸν ἑαυτό τους. Δημιουργοῦν πάντα γιὰ κάποιον ἄλλον. Ὁ λογοτέχνης, ὁσοδήποτε πρωτοποριακὸς κι' ἂν εἶναι, πάντα συγγράφει γιὰ κάποιον ἢ κάποιους ποὺ θὰ τὸν διαβάσουν. Ὁ ζωγράφος φτειάχνει τὰ ἔργα του γιὰ νὰ τὰ δοῦν, ὁ μουσικὸς γιὰ νὰ τ' ἀκούσουν. Ὅσο πιὸ πολλοὶ χαίρονται τὰ ἔργα αὐτὰ κι' ἐπικοινωνοῦν μὲ τὸ μήνυμα τοῦ δημιουργοῦ, τόσο περισσότερο δικαιώνεται ὁ καλλιτέχνης καὶ ἡ δημιουργία καθεαυτή. Τόσο περισσότερο ἱκανοποιεῖται καὶ παροτρύνεται νὰ δώσει ἔργο περισσότερο καὶ καλύτερο.

3. Ἡ ἐπικοινωνία μὲ ὅ,τι λαμπρὸ ἔχει δημιουργήσει ἡ ἀνθρωπότητα ὡς τώρα, πλουτίζει ἀφάνταστα τὴ ζωή μας καὶ τὴν ὡραΐζει. Ἀφ' ὅτου ὁ ἄνθρωπος ξέκοψε ἀπ' τὸ ζῶο κι' ἔφτειαξε σὰν δημιουργὸς ἕναν καινούργιο τρόπο ζωῆς, τὸν ἀνθρώπινο, τόσο οἱ νεοδιαμορφωμένες ἀνάγκες του, οἱ ἀνθρώπινες, γίνονται ὁλοένα καὶ πιὸ φυσικές. Κι'αὐτὸ ἀκριβῶς εἶναι Πολιτισμος. Νὰ φτάσει ὁ ἄνθρωπος ν' ἀποζητᾶ τὴν ἐπιστήμη καὶ τὴν Τέχνη σὰν τὸ ψωμὶ καὶ τὸ νερό. Νὰ γίνουν τὸ ὡραῖο, ἡ γνώση καὶ ἡ ἀλήθεια, ἀνάγκη

καθημερινή. Μιὰ ἐσωτερικὴ λειτουργία κι' ἀνάγκη ὅπως ἡ πεῖνα, ἡ δίψα κι' ὁ ἔρωτας.

4. Ἡ γνώση κι' αἰσθητικὴ παιδεία δὲν ἀρχίζουν ἀπὸ τὸ μηδέν. Στὸ χῶρο αὐτὸ δὲν ὑπάρχει παρθενογένεσις. Ἀρχίζουν ἀπὸ ἕνα ἀπώτατο παρελθὸν κι' ὅλη αὐτὴ ἡ μακρά, ἐπίπονη καὶ μεγαλειώδης ὁδοιπορία εἶναι ἡ Ἱστορία. Κάθε λαὸς ἔχει τὸ παρελθόν του, τὶς παραδόσεις ποὺ τὸν ἔθρεψαν καὶ τὸν γαλούχησαν καὶ τὸν συντήρησαν σὰν ψηφίδα ξεχωριστὴ μὲ τὸ δικό της χρῶμα μέσα στὸ ἀπέραντο μωσαϊκὸ τῶν ἐθνῶν. Κάθε λαὸς ἔχει τὴ δική του φωνὴ ποὺ ἑνώνει μὲ τὴ φωνὴ τῶν ἄλλων μὲς στὸ κοινὸ καὶ πολύθουο τραγούδι τῆς ἀνθρωπότητας.

5. Ὁ δικός μας λαός, ἔχει μιὰ θέση προνομιακή. Γιατὶ πίσω του σέρνει, ὄχι μονάχα μιὰν ἱστορία χιλιάδων ἐτῶν, ἀλλὰ μιὰ πολιτιστικὴ παράδοση προνομιακὴ ποὺ σφράγισε κυριολεκτικὰ ὁλόκληρη τὴν ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητας. Ἕνας τέτοιος λαός, ποὺ ἐκτὸς ἀπὸ τὶς ἱστορικὲς μνῆμες ποὺ τὸν συνοδεύουνε πάντοτε ζωντανές, ἐξακολουθεῖ νἆναι πάντα δημιουργὸς καὶ νὰ μεγαλουργεῖ στὸ χῶρο τῆς τέχνης καὶ τῆς ἐπιστήμης, παρ' ὅλο τὸ ὀλιγάριθμό του, δείχνει πὼς ξέρει, πὼς θέλει καὶ πρέπει νὰ συνεχίσει τὴ δημιουργικὴ προσφορά του. Καὶ ἡ προσφορά του αὐτὴ γιὰ νὰ ἀποδώσει, πρέπει νὰ ξεκινήσει μ' ἕνα αἴσθημα σιγουριᾶς, αὐτοπεποίθησης, περηφάνειας, σχετικὰ μὲ τὶς δυνατότητές του. Καὶ τὸ βάθρο αὐτὸ τῆς ἐκκίνησης εἶναι ἡ αὐτογνωσία. Δὲν ἀπορρίπτει ὑπεροπτικὰ τὸ παρελθόν του, οὔτε καὶ τὸ ξεχνᾶ. Ἀντίθετα. Τὸ μελετᾶ κριτικά, τὸ ἀξιοποιεῖ γόνιμα καὶ ἀναδημιουργεῖ δημιουργικά. Δὲν τὸ ἀντιγράφει μὲ τὸ καρμπόν, οὔτε καὶ προσπαθεῖ νὰ τὸ ἀναβιώσει αὐτούσιο. Ἐτοῦτα εἶναι μηχανιστικὰ καμώματα καὶ χιμαιρικά. Τ' ἀφομοιώνει δημιουργικὰ καὶ δίνει καινούργιο ἔργο.

6. Οἱ διαπιστώσεις αὐτὲς ἰσχύουν καὶ γιὰ τὸ δημιουργὸ καὶ γιὰ τὸ λαό. Ἡ Ἀναγέννηση, ὅπως καὶ κάθε ἀναγέννηση, δὲ στηρίζεται σὲ μιὰ μονόπλευρη δράση τῶν δημιουργῶν. Ἀλλὰ σὲ μιὰ ἀμφίπλευρη κινητοποίηση δημιουργῶν καὶ κοινοῦ. Κι' εἶναι σήμερα τὸ πρόβλημά μας αὐτό. Νὰ δημιουργήσουμε ὑπεύθυνο κοινὸ — νὰ γίνουν ὑπεύθυνοι οἱ δημιουργοί. Νὰ διαλεχθοῦν. Καὶ ν' ἀρχίσουν ἀπὸ κοινοῦ μιὰ προσπάθεια γιὰ μιὰ πολιτιστικὴ ἀναγέννηση τῆς πατρίδας μας ποὺ τόσο ἀνάγκη τὴν ἔχει, ὕστερα ἀπὸ μιὰ ἑφτάχρονη σκοταδιστικὴ τυραννία, καὶ σὲ μιὰν ἐποχὴ ποὺ ὁ ἄνθρωπος ἑτοιμάζει τὴ διαστημικὴ μετανάστευσή του.

7. Γιὰ νὰ δημιουργήσουμε ὑπεύθυνο κοινό, πρέπει ν' ἀντιμετωπίσουμε τὸ λαό μας ὑπεύθυνα. Νὰ τοῦ ἀποδώσουμε τὴν ἐμπιστοσύνη, τὴν πρώτη εὐθύνη. Νὰ τὸν κάνουμε οὐσιαστικὸ κριτὴ γιὰ τὸ ὡραῖο καὶ τὸ ἀληθινό. Νὰ δόσουμε στοὺς πνευματικοὺς δημιουργοὺς ἴσες δυνατότητες καὶ σὲ συνέχεια νὰ ἐμπιστευτοῦμε στὴν κρίση τοῦ κοινοῦ, ἀφοῦ ἐξασφαλίσουμε ὅλες τὶς τεχνικὲς προϋποθέσεις, ὥστε ἡ κρίση αὐτὴ νὰ σχηματίζεται σοβαρὰ καὶ ὑπεύθυνα ὕστερα ἀπὸ σοβαρὴ καὶ ὑπεύθυνη ἐπαφὴ τοῦ ἔργου μὲ τὸ λαό. Ἡ πολιτιστικὴ ἀναγέννηση τῆς Ἑλλάδας πρέπει νὰ εἶναι βασικὸς ἐθνικὸς στόχος. Καὶ τὰ στοιχεῖα της εἶναι:

1) *Δημιουργία γνήσιου καλλιτεχνικοῦ ἔργου, καθὼς καὶ ἀνάπτυξη γνήσιας νεοελληνικῆς σκέψης.*
2) *Δημιουργικὴ συμμετοχὴ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ στὴ διαδικασία τῆς πνευματικῆς καὶ καλλιτεχνικῆς δημιουργίας καὶ ζωῆς.*
3) *Γνωριμία μὲ τὴν πολιτιστικὴ δημιουργία ἄλλων λαῶν καὶ μὲ ὅ,τι ἔχει δημιουργήσει ἡ ἀνθρωπότητα στὸ χῶρο αὐτό.*

8. Πῶς θὰ γίνει αὐτό; Μὲ τὴν πλατειὰ κινητοποίηση τῶν πνευματικῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν σωματείων τους. Μὲ τὴν ὁλόπλευρη κινητοποίηση τῶν λαϊκῶν μαζικῶν ὀργανώσεων καὶ κυρίως μὲ τὸν ἐνθουσιασμὸ καὶ τὴν πρωτοπόρα δουλειὰ τῆς ἑλληνικῆς νεολαίας καὶ τῶν φοιτητῶν. Τέλος μὲ τὴ δημιουργία ἑνὸς μεγάλου, πανελλαδικοῦ κινήματος γιὰ τὴν Εἰρήνη καὶ τὸν Πολιτισμό, ποὺ θὰ προγραμματίσει καλλιτεχνικές, πνευματικὲς καὶ ψυχαγωγικὲς ἐκδηλώσεις σὲ πανελλήνια κλίμακα, δραστηριοποιώντας τὸ σύνολο τῆς νεολαίας καὶ τοῦ λαοῦ, κινητοποιώντας τὸ σύνολο τοῦ πνευματικοῦ καὶ καλλιτεχνικοῦ μας δυναμικοῦ. Πρέπει νὰ δημιουργηθοῦν μικτὲς ἐπιτροπὲς ἀπὸ πνευματικοὺς δημιουργούς, ἀπὸ ἐκπροσώπους τῶν παραγωγικῶν τάξεων, τῆς νεολαίας, καὶ ἀπὸ δημοτικοὺς λειτουργούς. Οἱ ἐπιτροπὲς αὐτὲς θὰ εἶναι οἱ «Ἐπιτροπὲς Πολιτισμοῦ». Καὶ θἄχουν σκοπὸ τὴν ἀνακάλυψη καὶ τὴν ἐνίσχυση νέων, δημιουργῶν, τὴν παρότρυνση γιὰ δημιουργία, τὴν ἀξιοποίηση τοῦ δημιουργικοῦ ἔργου. Θἄχουν σκοπὸ νὰ δημιουργηθεῖ ἕνα εὐρύτατο κίνημα ἀναγέννησης οὐσιαστικῆς τῆς παιδείας μας μὲ μιὰ Μεταρρύθμιση ποὺ θ' ἀνοίξει τ' ἀραχνιασμένα παράθυρα τῶν σχολειῶν καὶ τῶν πανεπιστημίων γιὰ νὰ φυσήξει φρέσκος καὶ ζωογόνος ἀέρας. Τὸ μάθημα τῶν νεοελληνικῶν νὰ γίνει ζωντανὸ καὶ σύγχρονο, γνωρίζοντας στοὺς μαθητὲς τὴ σύγχρονη νεοελληνικὴ καὶ παγκόσμια λογοτεχνία, ὀργανώνοντας ἐπισκέψεις, μαθήματα καὶ διαλέξεις γνωριμίας μὲ τοὺς δημιουργούς. Ἐδῶ ἐπισημαίνουμε τὴν ἄμμεση ἀναγκαιότητα μιᾶς μοντέρνας ἐκπαιδευ-

τικῆς τηλεόρασης ποὺ θὰ λειτουργεῖ σὲ κλειστὸ κύκλωμα μὲ ὅλα τὰ σχολειὰ τῆς Ἑλλάδας. Παράλληλα τὸ σχολειὸ θὰ πρέπει νὰ γίνει ὁ πρῶτος τόπος γνωριμιᾶς τοῦ νέου μὲ τὴ ζωγραφικὴ καὶ τὴ γλυπτικὴ καὶ μέσα ἀπὸ τὰ βιβλία, καὶ μὲ ἐπισκέψεις στὰ μουσεῖα ἢ τὶς ἐκθέσεις, μὲ ἐπισκέψεις τῶν καλλιτεχνῶν καὶ ἐκθέσεις μέσα στὰ σχολεῖα. Κι' ἡ μουσικὴ καλλιέργεια πρέπει ν' ἀρχίσει σοβαρά, ὑπεύθυνα καὶ συστηματικὰ καὶ πάλι ἀπ' τὸ Δημοτικὸ καὶ τὸ Γυμνάσιο.

9. Πέρ' ἀπ' αὐτά, γιὰ ν' ἀνθίσει τὸ κίνημα αὐτὸ τοῦ πολιτισμοῦ εἶναι ἀπαραίτητο, ἐκτὸς ἀπ' τὴν ἀξιοποίηση τοῦ ἀνθρώπινου ὑλικοῦ καὶ τῶν ὑλικῶν μέσων ποὺ ὑπάρχουν, (τηλεόραση, ραδιόφωνο, ἔντυπα κ.λ.π.) νὰ δημιουργηθοῦν «Π ν ε υ μ α τ ι κ ὰ Κ έ ν τ ρ α» ἢ «Κ έ ν τ ρ α Π ο λ ι τ ι σ μ ο ῦ» ποὺ θὰ βρίσκονται στὴ διάθεση τῶν ἐπιτροπῶν πολιτισμοῦ. Καὶ Πνευματικὸ Κέντρο σημαίνει: κατάλληλος χῶρος, ἔσοδα καὶ τέλεια δημοκρατικὴ ὀργάνωση. Ἰδανικὴ λύση γιὰ τὸ θέμα τοῦ χώρου εἶναι νὰ χτιστοῦν Κέντρα Πολιτισμοῦ. Αὐτὰ τὰ Κέντρα νὰ διαθέτουν χώρους γιὰ ἐκθέσεις, συναυλίες, θέατρο, διαλέξεις, ἐντευκτήρια. Τὰ ἔσοδα μπορεῖ νὰ προέρχονται καὶ ἀπὸ κρατικὲς ἢ δημοτικὲς ἐπιχορηγήσεις, χωρὶς ὅμως νὰ καταργεῖται ἡ αὐτοτέλεια τους καὶ νὰ ὑπάγονται στὸν κρατικὸ ἢ στὸν ἑκάστοτε δημοτικὸ ἔλεγχο.

10. Κεφαλαιῶδες πρόβλημα ἡ πλήρως δημοκρατικὴ ὀργάνωσή τους, ἡ αὐτοτέλεια καὶ ἡ διαφύλαξη τοῦ ὑπερκομματικοῦ χαρακτήρα τους. Γιὰ τὴν τέλεια δημοκρατικὴ ὀργάνωση, θὰ πρέπει νὰ ἐπιδιωχθεῖ ἡ ἴση συμμετοχὴ ὅλων ἀνεξαίρετα τῶν πολιτῶν ποὺ ἐνδιαφέρονται νὰ συμβάλουν στὴν ὀργάνωση τῆς Λέσχης Πολιτισμοῦ. Ἡ ἐκλογὴ τῶν ἔργων, ὁ τρόπος ἀξιοποίησής τους, ὁ προγραμματισμός, ἡ ἐπιλογὴ τῶν στελεχῶν, ἡ διαχείριση κλπ. θὰ ἀποφασίζονται ἀπὸ τὴ Γενικὴ Συνέλευση τῶν ἐνεργητικῶν μελῶν τοῦ Κέντρου Πολιτισμοῦ, ἐξασφαλίζοντας ἀπαραιτήτως πάντοτε τὴν ἀναλογικὴ συμμετοχὴ στὴν περίπτωση τάσεων καὶ τὸν ὑπερκομματικὸ χαρακτήρα τῶν ἐκδηλώσεων. Ὁ καθένας μπορεῖ νὰ ἔχει μιὰ κομματικὴ ἔνταξη, οἱ ἐκδηλώσεις ὅμως δὲν θὰ εἶναι κομματικές, οὔτε χῶρος προβολῆς ἑνὸς κόμματος καὶ τῶν ἐμβλημάτων του. Ἡ διοίκηση θὰ ἀνατεθεῖ στὴν Ἐπιτροπὴ Πολιτισμοῦ, καὶ τὸ Κράτος ἢ ὁ Δῆμος, ἐφ' ὅσον συμμετέχουν, θὰ παίρνουν μέρος στὴν ἐπιτροπὴ μὲ ἴση ψῆφο. Ἡ Ἐπιτροπὴ Πολιτισμοῦ θὰ λογοδοτεῖ στὴ Γενικὴ Συνέλευση.

11. Τέτοια «Κέντρα Πολιτισμοῦ» μπορεῖ νὰ γίνουν στὰ μεγάλα ἀστικὰ κέντρα τῆς χώρας. Στὶς συνοικίες καὶ τὰ χωριὰ μποροῦμε νὰ δημιουργήσουμε Λέσχες Πολιτισμοῦ

ποὺ βασικὰ θὰ τροφοδοτοῦνται ἀπ' τὰ τοπικὰ Κέντρα Πολιτισμοῦ. Βασικὴ τακτικὴ τοῦ Κινήματος Πολιτισμοῦ θὰ εἶναι ἡ ὅσο γίνεται πιὸ πυκνὴ καὶ οὐσιαστικὴ ἐπαφὴ τῶν πνευματικῶν δημιουργῶν μὲ τὶς εὐρύτερες μάζες. Τοῦτος εἶναι ὁ καλύτερος τρόπος γιὰ νὰ κεντρίζεται, νὰ ἐρεθίζεται ἡ δημιουργικὴ φλέβα πάνω σὲ μιὰ ζωντανὴ ρεαλιστικὴ βάση : στὴ νεοελληνικὴ πραγματικότητα.

12. Δημιουργώντας ἕνα κοινὸ ὑ π ε ύ θ υ ν ο , τοποθετοῦμε τὰ σωστὰ πλαίσια μέσα στὰ ὁποῖα ὁ πνευματικὸς δημιουργὸς εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ κινηθεῖ κι αὐτὸς ὑ π ε ύ θ υ ν α . Δηλαδὴ πηγαῖα, ἀληθινὰ καὶ ἀναγκαῖα. Γιατὶ αἰσθάνεται ἐπάνω του κάθε στιγμὴ τὸν ἔ λ ε γ χ ο , ὄχι πιὰ ἀπὸ μιὰ κλίκα «ἐστὲτ» καὶ κριτικῶν ἐκτὸς τόπου καὶ χρόνου, ἀλλὰ ἀπὸ μιὰ συγκεκριμένη πραγματικότητα, δηλαδὴ τοῦ νεοέλληνα ποὺ ἐκτὸς ἀπ' τότι εἶναι αὐτὸς ποὺ δημιουργεῖ τὴν καθημερινὴ νεοελληνικὴ πραγματικότητα, εἶναι ἐπίσης φορτισμένος μὲ τὴ νεολληνικὴ ἱστορικὴ μνήμη καὶ παράδοση. Γιατὶ αἰσθάνεται ἀκόμα τὸ ἔ λ ε γ χ ο τοῦ ἴδιου τοῦ ἑαυτοῦ του, γιατὶ *δημιουργῶ* σὲ τελευταία ἀνάλυση σημαίνει Ἐπικοινωνία. Καὶ στὴν ἀνθρώπινη κοινωνία ὅπως λέει κι ἕνας Ἄγγλος ποιητὴς τοῦ 17ου αἰώνα. «Κανένας ἄνθρωπος δὲν εἶναι νησί, γι' αὐτὸ ποτέ σου μὴ ρωτᾶς γιὰ ποιόν χτυπάει ἡ καμπάνα. Χτυπάει γιὰ σέ».

Σχέδιο Διακήρυξης

τῶν Παντελῆ Τρωγάδη
καὶ Γιάννη Νεγρεπόντη

Τελευταῖα ὅλο καὶ πληθαίνουν τὰ φαινόμενα ποὺ πείθουν πὼς ὁ Λαός μας περνάει τὸν μεγαλύτερο ἀπὸ τοὺς κινδύνους· καὶ τὸν πιὸ ὕπουλο: τὸν κίνδυνο τῆς ἀλλοίωσης, ἀλλοτρίωσης καὶ ἐξαφάνισης τῆς ἐθνικῆς μας συνείδησης, μέσα στὸν ἴδιο τόπο ὅπου κατάφερε νὰ ἐπιβιώσει γιὰ χιλιάδες χρόνια.

Κάθε μέρα καὶ περισσότερο ἡ Πατρίδα μας γίνεται ἕρμαιο ἐφόδων ξένων, ἰδίως στὸν οἰκονομικὸ τομέα, μὲ ἐπικεφαλῆς τὶς ἀδηφάγες πολυεθνικὲς ἑταιρεῖες καὶ τὶς θυγατρικές τους, ποὺ οἱ ἀδίστακτοι νόμοι τῶν συμφερόντων τους συνεπάγονται τὴν μετατροπή μας σ' ἕνα λαὸ παραγωγικῆς, χωρὶς προσωπικότητα, μάζας.

Ἄλλοι λαοὶ ποὺ δὲν δέχονται τὶς ἴδιες ἐξωτερικὲς οἰκονομικὲς πιέσεις ποὺ συνεπάγονται καὶ εἰσβολὲς ξένων πολιτιστικῶν μορφῶν, διαθέτουν μέσα στ' ἄλλα τὸν πληθυσμιακό τους ὄγκο ποὺ ἐνισχύει τὴν πολιτιστική τους ἀντοχή. Στὴ δική μας ὅμως περίπτωση μόνο τὸ πρόσφατο δελτίο τῆς Ἐθνικῆς Στατιστικῆς Ὑπηρεσίας σημαίνει συναγερμὸ γιὰ τὴ φυλετική μας ἐπιβίωση.

Ἡ ἀνάγκη ποὺ προβάλλει ἐπιτακτικὰ πρὶν ἀπὸ τὸ φυλετικὸ καταποντισμό μας,εἶναι ἡ ἀνάγκη ἑνὸς ἐθνικοῦ λαϊκοῦ διαφωτισμοῦ,μιᾶς βαθειᾶς πολιτιστικῆς ἀναγέννησης,ὥστε ν' ἀποκτήσει ὁ Λαός μας αὐτογνωσία, ἔξαρση τῆς ἐθνικῆς του συνείδησης καὶ πίστη στὸν ἑαυτό του. Ἀνάγκη μιᾶς ἐπιστροφῆς στὶς ἀληθινές μας ρίζες γιὰ νὰ στεριώσουμε τὸ μέλλον. Μιὰ πολιτιστικὴ ἀναγέννηση, παλλαϊκὴ καὶ εὐρύτατη, καλύπτοντας ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς καλλιτεχνικῆς πνευματικῆς καὶ ἐπιστημονικῆς δραστηριότητας, γιὰ νὰ νοιώσει ὁ Λαός μας τὸ ἀνάστημά του.

Εἰδικότερα πιστεύουμε πὼς αὐτὸ μπορεῖ νὰ πετύχει:

1. *Μὲ τὴν ἐκλαϊκευμένη διάδοση καὶ γνώση τῆς ἀληθινῆς Ἱστορίας μας, ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα ὥς σήμερα ἔτσι ποὺ ἡ ἱστορική του συνείδηση νὰ γίνει κτῆμα τοῦ Λαοῦ, νὰ πλατύνει καὶ νὰ βαθύνει.*

2. *Μὲ τὴ γνώση τῶν πολιτιστικῶν ἀξιῶν ποὺ ὑπάρχουν πλουσιώτατες στὴν ἀνώνυμη καὶ ἐπώνυμη παράδοση ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα μέχρι τοὺς Δασκάλους τοῦ σκλαβωμένου Γένους, τὸν ἱστορικὸ σταθμὸ τοῦ Νεοελληνικοῦ Διαφωτισμοῦ (Δημοτικιστικὸ κίνημα.)*

Πιστεύουμε πὼς ἡ ἐπίτευξη τῶν σκοπῶν αὐτῶν δὲν εἶναι θέμα μόνο μερικῶν ἀνθρώπων τοῦ ἐποικοδομήματος, ἀλλὰ ὁλόκληρου τοῦ λαοῦ. Γιατὶ τὸ βαθύτερο νόημα αὐτοῦ τοῦ Νέου Πολιτιστικοῦ Κινήματος πρέπει νὰ εἶναι ἡ ἐπιταγὴ τοῦ Μακρυγιάννη πὼς θὰ περάσουμε ἀπὸ τὸ *ἐγὼ* στὸ *ἐμεῖς*.

Μὲ τὴ συναίσθηση τοῦ χρέους τῆς ἱστορικῆς στιγμῆς, ὄχι ἁπλᾶ σὰν «ἀνησυχοῦντες πολίτες» ἐξετάσαμε πολύπλευρα τὸ θέμα, ἀρχίσαμε ἐπαφὲς μὲ ἄτομα καὶ παρεμφερεῖς τοπικὲς κινήσεις καὶ ἐπεξεργαζόμαστε ἐφικτοὺς τρόπους ὥστε τὸ ἀναγεννητικὸ Κίνημα Πολιτισμοῦ νὰ ριζώσει καὶ ν' ἀνθίσει σὲ κάθε γωνιὰ τῆς Ἑλλάδας καὶ τῆς Διασπορᾶς γιὰ ν' ἀγκαλιάσει τὸ Λαό μας.

9 ἐρωτήματα κι' 9 ἀπαντήσεις

Στὴν ἐπιθυμία μας νὰ ξεκινήσει ἕνα πλατὺ, πανελλήνιο, προοδευτικὸ κίνημα Πολιτισμοῦ στὴν Ἑλλάδα σκεφτήκαμε νὰ περιγράψουμε τὸ πλαίσιό του μὲ ὡρισμένα ἐρωτήματα. Σ' αὐτὰ ὑπάρχει μιὰ πρώτη ἀπάντηση τῆς ὁμάδας πρωτοβουλίας, χωρὶς νὰ εἶναι φυσικὰ δεσμευτικὴ οὔτε τελική. Ἁπλῶς δείχνει τὴν κοινὴ ἀντίληψη καὶ συμφωνία τῶν μελῶν τῆς ὁμάδας αὐτῆς σχετικὰ μὲ τοὺς σκοπούς, τὰ μέσα, τὶς μορφὲς καὶ τὸ χαρακτήρα αὐτοῦ τοῦ κινήματος.

1. Τί εἶναι «Πολιτισμὸς»

Ὅταν λέμε «Πολιτισμὸς» ἐννοοῦμε γενικὰ ὅ,τι ἔχει δημιουργήσει ὁ ἄνθρωπος ἀπ' ὅταν πρωτοεμφανίστηκε μέχρι σήμερα. Ὅ,τι ἔχει κάνει καὶ ὅ,τι ἔχει ἐπινοήσει, ποὺ δὲν ἀνήκει στὸ χῶρο τῆς ἁπλῆς βιολογικῆς καὶ ζωώδους λειτουργίας του. Εἶναι δηλαδὴ τὸ πλαίσιο ποὺ δημιούργησε ὁ ἄνθρωπος στὴν προσπάθειά του γιὰ κοινωνικὴ προσαρμογὴ στὸ φυσικό του περιβάλλον.

2. Ποιά ἡ ἀναγκαιότητα τοῦ Κινήματος Πολιτισμοῦ γενικὰ καὶ στὴν Ἑλλάδα ἰδιαίτερα.

Ἐπειδὴ ὁ πολιτισμὸς εἶναι κάτι ποὺ ὑ π ά ρ χ ε ι, εἶναι τὸ «φυσικὸ» πιὰ πλαίσιο μέσα στὸ ὁποῖο ζεῖ καὶ κινεῖται ὁ ἄνθρωπος, δὲν τίθεται κἂν θέμα ἀναγκαιότητάς του. Ὑπάρχει. Τὸ πρόβλημα ποὺ τίθεται εἶναι ἀξιολογικῆς πιὰ σημασίας. Ἀπ' ὅλο τὸ ἀπέραντο πεδίο τοῦ πολιτισμοῦ, τί εἶναι αὐτὸ ποὺ ἐνδιαφέρει ἐμᾶς καὶ μέ ποιά μορφή. Καταλήξαμε νὰ ἐπιλέξουμε τρία πράγματα. Τὸν τομέα τῆς μόρφωσης στὴν πιὸ πλατειὰ της ἔννοια, τὸν τομέα τῆς τέχνης καὶ τὸν τομέα τῆς ψυχαγωγίας. Συνεπῶς ἀπὸ δῶ καὶ μπρός, ὅταν μιλᾶμε γιὰ τὸ Κίνημα Πολιτισμοῦ, θὰ ἐννοοῦμε σὰν βασικὸ στόχο μας ΚΥΡΙΩΣ αὐτοὺς τοὺς τρεῖς τομεῖς. Κι' ἐπιλέξαμε αὐτοὺς τοὺς τρεῖς στόχους γιατὶ ἐνδιαφέρουν ὅλους ἀνεξαίρετα τοὺς ἀνθρώπους μὲ

τὴ μιὰ ἢ τὴν ἄλλη μορφή, γιατὶ ἀποτελοῦν μιὰν ἀνάγκη βασική, ποὺ δυστυχῶς, εἴτε καλύπτεται ἐλλιπέστατα, εἴτε καλύπτεται παραμορφωτικὰ μὲ ὑποπροϊόντα τῆς τέχνης, εἴτε τέλος, δὲν καλύπτεται καθόλου. Σκοπὸς μας νὰ συνδράμουμε τὶς θετικὲς δυνάμεις ποὺ ἀγωνίζονται σ' αὐτὸ τὸ χῶρο, νὰ δημιουργήσουμε ἕνα πλούσιο, πολύμορφο καὶ ὑγιὲς κίνημα καὶ παράλληλα νὰ πολεμήσουμε τὶς ἀρνητικὲς μορφές. Κι' ὅλα αὐτὰ ἐπιζητώντας τὴν ὅσο δυνατὸν μεγαλύτερη αὐτενέργεια τοῦ λαοῦ.

3. Ἀπὸ ποιοὺς θὰ δημιουργηθεῖ καὶ γιατί.

Ἀπ' τοὺς ἀνθρώπους τῆς τέχνης καὶ τῶν γραμμάτων (καλλιτέχνες, λογοτέχνες, ἐπιστήμονες, διανοούμενους, φοιτητὲς) καθὼς καὶ ἀπ' ὅλους ἐκείνους ποὺ γενικὰ συνηθίζεται νὰ ὀνομάζονται «ἡγέτες τῆς κοινῆς γνώμης», μὲ τὴν ἔννοια ὅτι ἔχουν ἕνα κύκλο στόν ὁποῖο ἐπιδροῦν (π.χ. συνδικαλιστές, δάσκαλοι, κάθε λογῆς προσωπικότητες). Ὅμως τὸ Κίνημα αὐτὸ τοῦ Πολιτισμοῦ δὲν θὰ δημιουργηθεῖ μόνον ἀπὸ αὐτούς. Θὰ δημιουργηθεῖ ἐξ ἴσου καὶ ἀπὸ ἕνα τμῆμα τοῦ λαοῦ, ποὺ ὁλοένα αὐξάνει καὶ ποὺ δὲν θὰ μετέχει ἁπλῶς στὶς ἐκδηλώσεις, ἀλλὰ θὰ συμβάλει ἐνεργητικὰ καὶ θἆναι φορέας μὲ πρωτοβουλία καὶ στόχους.

4. Ποιά ἡ θέση καὶ ὁ ρόλος τοῦ λαοῦ καὶ τῶν διανοουμένων στὸ Κίνημα αὐτό.

Ὅσον ἀφορᾶ τὸ λαὸ βλέπουμε α) τὴ συμμετοχή, β) τὴ συλλογικὴ ἐνεργοποίησὴ του μὲ στόχους ποὺ εἴτε θὰ προέρχονται ἀπὸ τὸν ἴδιο, εἴτε θὰ τοὺς ἔχει ἐπεξεργαστεῖ τὸ Κίνημα.

Ὅσον ἀφορᾶ τοὺς «ἡγέτες τῆς κοινῆς γνώμης» βλέπουμε τὴ συμμετοχὴ καὶ τὴν ἐνεργοποίησὴ του μὲ δυὸ μορφές. α) Εἴτε μέσα ἀπὸ τὰ σωματεῖα τους, εἴτε καὶ ἀνεξάρτητα σὰν ἄτομα. β) Ἀνταπόκριση στὴν πρόσκληση τῶν μαζικῶν ὀργανώσεων, τοῦ κινήματος καὶ γενικὰ τῶν λαϊκῶν ἐκδηλώσεων.

5. Μὲ ποιές μορφὲς καὶ μεθόδους θὰ ἐπιτευχθεῖ αὐτό.

Κατ' ἀρχὴν τὸ Κίνημα θὰ ἀναπτύξει μιὰ δραστηριότητα στοὺς τρεῖς τομεῖς ποὺ ἀναφέραμε. Παράλληλα θὰ παίρνει μέρος, εἴτε θὰ ἐνισχύει ποικιλοτρόπως ἐκδηλώσεις ποὺ ὀργανώνουν μαζικὲς ὀργανώσεις ποὺ δὲν ἀνήκουν στὸ Κίνημα.

Ἕνας ἀπ' τοὺς βασικοὺς μοχλοὺς γιὰ τὴν ἀνάπτυξη ἑνὸς τέτοιου Κινήματος κρίνουμε πὼς εἶναι οἱ ῆμοι, μὲ τοὺς ὁποίους θὰ ἐπιδιώξουμε ἄμεση καὶ ποικιλόμορφη συνεργασία.

Τέλος τὸ ἴδιο τὸ Κίνημα θὰ ἀναπτύξει μιὰ πλατειὰ δραστηριότητα ποὺ θὰ ἐπιδιώκει νὰ δραστηριοποιήσει ὅλη τὴ νεολαία καὶ τὸ λαὸ τῆς Ἑλλάδας μὲ πρωτότυπες ἐνέργειες καὶ μορφὲς ποὺ πραγματικὰ συναρπάζουν καὶ συγκινοῦν τὸν κόσμο. Π.χ. μὲ τὴν καθιέρωση ἑνὸς ἐτήσιου Φεστιβὰλ Ἑλληνικῆς Νεολαίας ὅπου θὰ ὑπάρχουν ἡμερίδες χοροῦ, μουσικῆς, θεάτρου, διαλέξεις, σεμινάρια, ξεναγήσεις, ἐκθέσεις, καρναβάλι κλπ. Μὲ τὴν σύσταση ἑνὸς τύπου Λαϊκοῦ Πανεπιστημίου. Μὲ τὴ δημιουργία ἑνὸς Μεγάρου Πολιτισμοῦ στὴν Ἀθήνα, ἐνῶ παράλληλα μέσω Δήμων θὰ ἐπιδιωχθεῖ ἡ δημιουργία ἑνὸς δικτύου Λεσχῶν Πολιτισμοῦ στὶς ἐπαρχιακὲς πόλεις καὶ τὶς συνοικίες.

6. Ποιά ἡ σχέση τοῦ Κινήματος μὲ τὰ κόμματα καὶ τὶς μαζικὲς ὀργανώσεις.

1. Ὅσον ἀφορᾶ τὰ κόμματα. Οἱ θέσεις τοῦ Κινήματος καὶ ἡ πολιτική του εἶναι ΑΥΣΤΗΡΑ ΥΠΕΡΚΟΜΜΑΤΙΚΗ. Δὲν εἶναι καὶ δὲν πρέπει μὲ κανένα τρόπο νὰ γίνει ὄργανο κανενὸς κόμματος. Ὁ καθένας ποὺ ἔρχεται στὸ Κίνημα μπορεῖ νὰ ἀνήκει σὲ ὁποιαδήποτε πολιτικὴ παράταξη θέλει (ἐκτὸς φυσικὰ ἀπ' τὸ φασισμὸ) μὲ τὴ διαφορὰ ὅτι ὅταν μπαίνει στὸ Κίνημα νὰ δουλέψει, ἀφήνει τὴν κομματική του ἰδιότητα καὶ «πανοπλία» ἀπ' ἔξω. Τὸ ἴδιο ἰσχύει καὶ γιὰ

τὶς ἐκδηλώσεις. Σὲ καμιὰ περίπτωση δὲν μποροῦν νὰ ἔρχονται ὀργανώσεις μὲ πανὼ καὶ συνθήματα ποὺ ἀπὸ κάτω φέρουν τὰ σύμβολα καὶ τὴν ὑπογραφὴ τῶν κομμάτων τους. Στὸ Κίνημα γίνονται δεκτοὶ ἄνθρωποι διαφόρων κομμάτων καὶ τοποθετήσεων, ἀλλὰ δημοκρατικῆς ἰδεολογίας. Κάθε μέλος δουλεύοντας μέσα στὸ Κίνημα, δρᾶ σὰν μέλος τοῦ Κινήματος καὶ γιὰ τοὺς σκοποὺς του, χωρὶς νὰ θέλει νὰ τοὺς ἀλλοιώσει περνώντας τὴν κομματική του γραμμή. Στὴν περίπτωση ποὺ ὑπάρχει σύγκρουση ἀνάμεσα στὶς κομματικὲς ἐντολὲς καὶ τὶς ἀπόψεις τοῦ Κινήματος Πολιτισμοῦ, τότε τὸ μέλος μπορεῖ εἴτε νὰ μὴν μετέχει σ' αὐτὴν τὴν ἐκδήλωση, εἴτε ἂν τὸ νομίζει ἀσυμβίβαστο μὲ τὴν ἰδιότητά του, νὰ φεύγει.

2. Ὅσον ἀφορᾶ τὶς μαζικὲς ὀργανώσεις. Τὸ Κίνημα δὲν εἶναι ἀνταγωνιστικὸ πρὸς τὶς ὑπάρχουσες μαζικὲς ὀργανώσεις (ἐκπολιτιστικές, συνδικαλιστικὲς κλπ.), οὔτε καὶ ἔρχεται νὰ μονοπωλήσει τὸν πολιτιστικὸ χῶρο ἢ νὰ ἐπιβάλει ἡγεμονικὰ τὶς ἀπόψεις του. Ἴσια-ἴσια ὄχι μόνο σέβεται τὴν αὐτοτέλεια τῶν ὀργανώσεων αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ ἐπιδιώκει στενὴ συνεργασία γιὰ τὴν ἀνάπτυξη ἑνὸς μαζικοῦ, πανελλαδικοῦ προοδευτικοῦ πολιτιστικοῦ κινήματος, μὲ βάση τὴν ἰσοτιμία καὶ τὴν αὐτοτέλεια κάθε ὀργάνωσης. Παράλληλα τὸ Κίνημά μας, πέρα ἀπ' τὶς ἐκδηλώσεις ποὺ διοργανώνει, ἐπιδιώκει νὰ συγκροτήσει ποικίλες ὀργανώσεις πολιτισμοῦ, ἐκεῖ ὅπου δὲν ὑπάρχουν.

7. Ποιὰ ἡ σχέση Κινήματος καὶ πολιτικῆς.

1. Ἐνῶ τὸ Κίνημα δὲν παίρνει κομματικὲς θέσεις, ἔχει μιὰ γενικὴ πολιτικὴ γραμμὴ ποὺ εἶναι ἡ δημοκρατία ἡ ἐλευθερία, ἡ εἰρήνη καὶ ἡ συνεργασία μὲ τοὺς ἄλλους λαούς. Ἡ γενικώτερη πολιτική του στάση εἶναι ἡ προοδευτικὴ ἀντιμετώπιση ὅλων τῶν ζητημάτων. Τὸ Κίνημα δὲν εἶναι ἀδιάφορο γιὰ θεμελιακὰ προβλήματα ὅπως εἶναι τὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα, ὁ πόλεμος, ὁ ρατσισμός, ὁ φασισμός.

2. Ὅσον ἀφορᾶ τὴν τρέχουσα πολιτικὴ ζωή, τὸ Κίνημα

δὲν παίρνει πολιτικὲς θέσεις γιὰ ὅλα τὰ ζητήματα (π.χ. μιὰ ἀπεργία κ.λπ.) γιατὶ ἁπλούστατα δὲν εἶναι κόμμα. Τὰ μέλη τοῦ Κινήματος μποροῦν κάλλιστα νὰ ἐκφραστοῦν μέσω τῶν κομμάτων τους καὶ ὄχι νὰ μεταφέρουν καὶ νὰ μετατρέψουν τελικὰ τὸ Κίνημα σὲ κόμμα ἢ σὲ πίνακα κομματικῶν ἀνακοινώσεων. Τὸ Κίνημα σὲ ζητήματα κοινωνικὰ (π.χ. ὑγείας, ἀπεργιῶν κ.λπ.) μπορεῖ νὰ παίρνει δημιουργικὰ θέση μὲ μεθόδους ποὺ προσιδιάζουν σ' αὐτό. Π.χ. σὲ μιὰ πολύμηνη ἀπεργία ὅπως στὸ Μαντὲμ Λάκκο, μπορεῖ νὰ συγκεντρώσει μὲ καλλιτεχνικὲς ἐκδηλώσεις χρήματα σ' ἔνδειξη συμπαράστασης στοὺς ἐργάτες ἀπεργούς, ἢ παράλληλα νὰ ὀργανώσει καὶ ψυχαγωγικὲς ἐκδηλώσεις γι' αὐτούς.

8. Τρόπος λειτουργίας καὶ ὀργάνωσης τοῦ Κινήματος.

Ἡ μορφὴ συγκρότησής μας δὲν εἶναι σωματειακή, μὲ κατατεθειμένο καταστατικὸ στὸ Πρωτοδικεῖο, ἀλλὰ ἡ μορφὴ τῆς Κίνησης. Φυσικὰ ἔχει ἕναν ἐσωτερικὸ Κανονισμὸ λειτουργίας ποὺ ρυθμίζει κατὰ τρόπο δημοκρατικὸ ὅλα τὰ ζητήματα ὀργάνωσης καὶ δράσης. Μιὰ βασικὴ μορφή, πέρα ἀπὸ τὸ Συμβούλιο ποὺ ἐπεξεργάζεται μιὰ γενικώτερη πολιτικὴ καὶ συντονίζει τὴ δράση, εἶναι ἡ ὕπαρξη διαφόρων ἐπιτροπῶν ποὺ ἀπαρτίζονται ἀπὸ ἀνθρώπους εἰδικοὺς ἢ μὲ ἰδιαίτερα ἐνδιαφέροντα. Οἱ ἐπιτροπὲς αὐτὲς δροῦν αὐτοτελῶς σὰν καθοδηγητικὰ ὄργανα στὸ χῶρο τους γιὰ τὴν ὀργάνωση ἐκδηλώσεων, φυσικὰ πάντα στὰ πλαίσια τῆς Κίνησης. Π.χ. ἐπιτροπὴ θεατρική, ἐπιτροπὴ μουσικὴ κλπ. Ἴσως οἱ ἐπικεφαλῆς τῶν ἐπιτροπῶν αὐτῶν μαζὶ μὲ δυὸ ἢ τρεῖς ἄλλους, ν' ἀποτελοῦν τὸ Γενικὸ Συμβούλιο, πέρα ἀπὸ μιὰ Πλατειὰ Ἐπιτροπὴ πατρονὰζ 100 ἢ 200 ἀτόμων.

Ἡ Κίνηση ἐπιδιώκει νὰ δημιουργήσει παραρτήματα εἴτε στὶς συνοικίες, εἴτε στὶς ἄλλες πόλεις, μὲ βάση ὅμως τὴν πλήρη αὐτονομία τους (διοικητικὴ κλπ.), μὲ τὸν αὐτονόητο φυσικὰ ὅρο ὅτι κινοῦνται στὰ πλαίσια τῆς γενικώτερης πολιτικῆς της.

134

9. Ἄμεσοι στόχοι.

Στό ξεκίνημα μας βλέπουμε σὰν ἄμεσους στόχους τοὺς ἀκόλουθους.
1. Τὸ στήσιμο μιᾶς Λέσχης Πολιτισμοῦ, ποὺ μέσα σὲ δυὸ χρόνια, μὲ τὶς ἐκδηλώσεις κλπ. θὰ μπορέσει νὰ γίνει πραγματικὰ Μέγαρο Πολιτισμοῦ (κτήριο πολυόροφο κλπ.)
2. Ἡ ἔκδοση ἑνὸς ἐντύπου.
3. Ὁ προγραμματισμὸς ὡρισμένων ἐκδηλώσεων ἀφ' ἑνὸς μόνιμων (π.χ. κάθε Δευτέρα) κι ἀφ' ἑτέρου μεγάλων (π.χ. μιὰ διεθνὴς μουσικοχορευτικὴ ἐκδήλωση στὴν Ἀθήνα).

Γενικὲς θέσεις

● 1. — Οἱ πολιτιστικὲς καὶ πνευματικὲς ἀνάγκες τοῦ ἀνθρώπου θἄπρεπε νὰ γίνουν ἀνάγκες ἐπιβίωσης.
● 2. — Ἡ πολιτιστικὴ παράδοση τοῦ κάθε λαοῦ διαμορφώνει τὴν αἰσθητικὴ καὶ πνευματικὴ του φυσιογνωμία.
● 3. — Εἶναι ἀνάγκη ἡ κάθε πολιτικὴ ἀλλαγὴ νὰ συνοδεύεται ἀπὸ μιὰ πολιτιστικὴ ἀλλαγή.
● 4.— Ὁ Δημιουργὸς θὰ πρέπει νὰ δράσει σὰν καταλύτης στὴν προσπάθεια γιὰ μιὰ Λαϊκὴ Αὐτενέργεια (πράγμα ποὺ ἀποτελεῖ καὶ οὐσιαστικὸ στόχο τοῦ Κινήματος).
● 5. — Οἱ ἄνθρωποι τῆς Τέχνης καὶ τῶν Γραμμάτων καθὼς καὶ ἡ σπουδάζουσα νεολαία ἔχουν ἰδιαίτερο χρέος στὴν ὑλοποίηση αὐτοῦ τοῦ στόχου.
● 6. — Ἡ κουλτούρα σὰν μέσο ἀνθρώπινης ἐπικοινωνίας συντελεῖ στὴν μείωση τοῦ αἰσθήματος τῆς μοναξιᾶς καὶ τῆς ἀλλοτρίωσης ἀπὸ τὰ ὁποῖα πάσχει ὁ ἄνθρωπος τῆς σύγχρονης ἐποχῆς μας.
● 7. — Ἡ λαϊκὴ συνειδητοποίηση τῆς πολιτικῆς παράδοσης τοῦ τόπου μας θὰ ἔχει ἀποτέλεσμα τὴν ἀπόκτηση

σίγουριᾶς καὶ αὐτοπεποίθησης (στοιχεῖα ἀπαραίτητα γιὰ μιὰ δημιουργικὴ προσφορά).

● 8. — Πρωταρχικοὶ παράγοντες γιὰ τὴν Πολιτιστικὴ Ἀναγέννηση τοῦ τόπου μας εἶναι:

1.— Ἡ παράλληλη διαλεκτικὴ καὶ ὑπεύθυνη σχέση Δημιουργοῦ καὶ Λαοῦ.

2.— Ἡ ἐνεργὸς συμμετοχὴ τοῦ Λαοῦ σ' ὅλες τὶς ἐκδηλώσεις τῆς κοινωνικῆς ζωῆς μὲ εὐθύνη καὶ γνώση.

3.— Ἡ οὐσιαστικὴ Ἀναγέννηση τῆς Παιδείας.

● 9. — Ἐπισημαίνεται κίνδυνος ἀλλοίωσης τῆς ἐθνικῆς μας συνείδησης ποὺ ὀφείλεται στὴν διείσδυση στὸν τόπο μας πολυεθνικῶν ἑταιρειῶν ποὺ ἐπιδιώκουν τὴν δημιουργία ἑνὸς παραγωγικοῦ λαοῦ σὲ βάρος τῆς προσωπικότητάς του.

● 10. — Ἡ φυλετική μας ἐπιβίωση κινδυνεύει λόγω τοῦ συνεχῶς ἐλαττούμενου πληθυσμοῦ.

● 11. — Ἐπισημαίνεται ἡ ἀνάγκη ἑνὸς λαϊκοῦ διαφωτισμοῦ μὲ στόχο τὴν ΑΥΤΟΓΝΩΣΙΑ διὰ μέσου μιᾶς ἐπιστροφῆς στὶς ἀληθινὲς λαϊκὲς ρίζες.

Ὁ Διαφωτισμὸς αὐτὸς θὰ γίνει:

α. — Μὲ τὴν ἐκλαϊκευμένη διάδοση καὶ γνώση τῆς ἀληθινῆς ἱστορίας.

β. — Μὲ τὴν γνώση τῶν πολιτιστικῶν ἀξιῶν τῆς Ἑλληνικῆς παράδοσης.

● 12. — Πρέπει νὰ τονισθοῦν οἱ κίνδυνοι ποὺ προέρχονται ἀπὸ τὸν ὑποβιβασμὸ τῆς τέχνης σὲ καταναλωτικὸ ἀγαθὸ γιὰ τὴν ἐξυπηρέτηση τοῦ Συστήματος.

● 13. — Ὁ λαϊκὸς πολιτισμὸς δὲν σημαίνει γιὰ τὸν Λαὸ μόνο τέχνη, ἀλλὰ ἐκφράζει πάνω ἀπ' ὅλα τὴν ἑνότητα τοῦ συναισθήματος καὶ τοῦ ἰδιαίτερου χαρακτήρα του (Ρωμέϊκη στάση ζωῆς).

● 14. — Οἱ βαθύτερες ρίζες τοῦ Ἑλληνισμοῦ συνδέονται μὲ τὴν ἐθνική μας κουλτούρα.

● 15. — Σὲ περίοδο ἐθνικῶν κρίσεων ἡ κουλτούρα πρέπει νὰ γίνεται μαχόμενη γιὰ νὰ διαφυλάττει τὴν πεμπτουσία της ποὺ ἐκφράζει τὴν ἴδια τὴν Ἐθνική μας ὑπόσταση.

● 16. — Ἡ μαχόμενη κουλτούρα ἔχει σὰν στόχο τὴν χάραξη νέων προοπτικῶν μέσω τῆς δημιουργίας.

● 17. — Ἡ κουλτούρα βοηθᾶ τὸν λαὸ νὰ συνειδητοποιήσει τὴν διάσταση ποὺ ὑπάρχει ἀνάμεσα στὸ ὑπάρχον καὶ στὸ ἐπιθυμητὸ καὶ νὰ παλέψει γιὰ τὴν ἐξάλειψή της.

ΜΕΘΟΔΕΥΣΗ

● 1. — Δημιουργία ἐπιτροπῶν πολιτισμοῦ ποὺ θἆναι ὑπεύθυνες γιὰ τὴν ὑλοποίηση τῶν Στόχων τοῦ Κινήματος καὶ οἱ ὁποῖες θὰ ἀποτελοῦνται ἀπὸ πνευματικοὺς δημιουργούς, ἐκπροσώπους τῶν παραγωγικῶν τάξεων, ἀπὸ κρατικοὺς καὶ δημοτικοὺς λειτουργοὺς καὶ ἀπὸ τὴ νεολαία.

● 2. — Δημιουργία Πνευματικῶν Κέντρων ἢ Κέντρων Πολιτισμοῦ στὰ μεγάλα ἀστικὰ κέντρα καὶ Λεσχῶν Πολιτισμοῦ στὶς συνοικίες ἢ χωριὰ ποὺ θὰ βρίσκονται στὴν διάθεση Ἐπιτροπῶν Πολιτισμοῦ.

Τὸ Κίνημα θὰ ἔχει Ὑπερκομματικὸ χαρακτήρα.

Ἡ Σχέση Κράτους καὶ Κινήματος παραμένει πρὸς συζήτηση. Θὰ ἐξαρτηθεῖ ἀπὸ τὴν ἐξεύρεση ἐγγυήσεων γιὰ τὴ διατήρηση τῆς αὐτοτέλειας τοῦ Κινήματος.

Στὸ ἑπόμενο τεῦχος

Μερικὲς πρακτικὲς ὁδηγίες

- Πῶς νὰ ὀργανώσετε ἕνα μουσικὸ βραδινό.
- Πῶς νὰ ὀργανώσετε μιὰ ποιητικὴ βραδιά.
- Ἰδέες γιὰ ἐκθέσεις βιβλίου, φωτογραφίας, ζωγραφικῆς κλπ.
- Τί περιεχόμενο μπορεῖτε νὰ δόσετε σὲ μιὰν ἐκδρομή.
- Διαλέξεις-ἐλεύθερες συζητήσεις. Πῶς κι ἀπὸ ποιούς μποροῦν νὰ ὀργανωθοῦν.
- Πῶς νὰ στολίσετε τὴ Λέσχη σας.

Στὸ ἑπόμενο τεῦχος

Μερικές πρακτικές οδηγίες

- Πώς νά οργανώσετε ένα μουσικό βραδινό
- Πώς νά εγκαινιάσετε μιά ποιητική βραδιά
- Ιδέες γιά εκθέσεις βιβλίου, φωτογραφίας, ζωγραφικής κ.λ.π.
- Τί περιεχόμενο μπορείτε νά δώσετε σε μιάν έκδοση
- Διαλέξεις-Ελεύθερες συζητήσεις. Πώς κι από ποιούς μπορεί νά οργανωθεί.
- Πώς νά στολίσετε τή λέσχη σας.

Πρός

Τό Δ.Σ. τοῦ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗΣ

Μαυρομιχάλη 1 - Ὄροφος 2ος - Γραφ. Β3 καί Β4

ΑΘΗΝΑ

ΑΙΤΗΣΗ ΓΙΑ ΕΓΓΡΑΦΗ

ΕΠΩΝΥΜΟ . . . .

ΟΝΟΜΑ . . . .

ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΕΩΣ. . . . . . ΤΟΠΟΣ . . . .

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ . . . .

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ . . . .

ΤΗΛΕΦΩΝΟ. . . . .

ΜΗΝΙΑΙΑΙ ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ. . . . .

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΦΙΛΙΑΣ . . . .

ΑΘΗΝΑ /1976.

Ὑπογραφή

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Ρ. ΘΕΟΧΑΡΗΣ
ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

Ζωγραφιστὴ παράσταση σὲ ὄστρακο νεολιθικοῦ ἀγγείου, ποὺ βρέθηκε στὴ θέση «Ἀράπη Μαγούλα» 6,5 χιλιόμ. βόρεια ἀπὸ τὴ Λάρισα.
Χρονολογεῖται τὸ 4.000 π.Χ. περίπου καὶ ἀνήκει στὴ λεγόμενη «Φάση τοῦ Τσαγγλιοῦ» (= ἀρχὴ τῆς Νεώτερης Νεολιθικῆς). Τεχνικὴ «ἀμαυρόχρωμη» (: ἀμαυρὰ μαῦρα ἢ καστανόμαυρα κοσμήματα σ' ἀνοιχτό, συνήθως ξανθό-κεραμιδί, βάθος). Βρέθηκε πρὶν ἀπὸ πολλὰ χρόνια (1933;) καὶ βρίσκεται στὸ Μουσεῖο Βόλου. Δημοσιευμένο ἀπὸ τοὺς Κ. Grundmann, H. Hauptmann καὶ Θεοχάρη, Νεολιθ. Ἑλλάς, σελ. 294, Πίν. XV ἀρ. 68.

Ἂν καὶ ἀπέχει σχεδὸν ἕξι χιλιάδες χρόνια ἀπὸ μᾶς, τὸ μοτίβο φαίνεται ἐντελῶς σύγχρονο! Θὰ μποροῦσε νὰ βγαίνει ἀπὸ ἕνα ὑφαντὸ ὑφασμάτινο.. Ἡ παράσταση — μιὰ μορφὴ ἀνθρώπινη, σχηματοποιημένη, ποὺ προβάλλει χαιρετώντας μέσα ἀπὸ ἕνα πλαίσιο (παράθυρο ἢ πόρτα) — θὰ μποροῦσε ἐλεύθερα, παρὰ τὴ σχηματικότητά της, νὰ θεωρηθεῖ σύμβολο τῆς σχέσης ἀνθρώπου καὶ πολιτισμοῦ· γιατὶ πλαίσιο ἢ «ἐσωτερικὸ περιβάλλον» εἶναι ὁ πολιτισμός. Παράλληλα, τὸ νόημα τῆς εἰρήνης περικλείνει ὁ χαιρετισμός. Καί, τέλος, ἡ κίνηση ἀπὸ τὰ μέσα πρὸς τὰ ἔξω (ἀπὸ τὸ χῶρο τῆς Ἀνάγκης πρὸς τὸ χῶρο τῆς Ἐλευθερίας), ποὺ ὑποδηλώνεται μὲ τὴν ἔξοδο τῆς ἀνθρώπινης μορφῆς κατὰ τὰ 3/4, ἀποδίδει τὴν ἔννοια τοῦ κινήματος.

Μοντέρνο στὴν ἀντίληψη, ἂν καὶ πανάρχαιο, συγκλονιστικὸ στὴν ἁπλότητά του ἀλλὰ καὶ στὴ φόρτιση μὲ βαθὺ συμβολισμό, τὸ μοτίβο αὐτὸ θὰ ἦταν ἕνα τέλειο ἔμβλημα γιὰ τὸ «Κίνημα γιὰ τὴν Εἰρήνη καὶ τὸν Πολιτισμόν»! Καθὼς ἔχει εὔκολη «γραφή», θὰ γίνει ἀμέσως ἀποδεκτὸ καὶ ἀγαπητὸ στὴν πλατιὰ λαϊκὴ βάση.

Γνωμάτευση του Δ.Ρ.Θ.
για το σήμα του Κινήματος
για την Ειρήνη και τον Πολιτισμό
Επιλογή Β.Σ. από το βιβλίο του Θ.
«Νεολιθική Ελλάς»

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

140

ΚΙΝΗΜΑ
ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ
ΚΑΙ ΤΗΝ
ΕΙΡΗΝΗ

Μαυρομιχάλη 1 Ἀθήνα, Τηλ. 633.459

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ
ΒΥΡΩΝΑ
ΣΑΜΙΟΥ

141

ΚΙΝΗΜΑ
ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ
ΚΑΙ ΤΗΝ
ΕΙΡΗΝΗ

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ
ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

Μαυρομιχάλη 1 - Ἀθήνα Τ.Τ. 134 Τηλέφ. 620.894

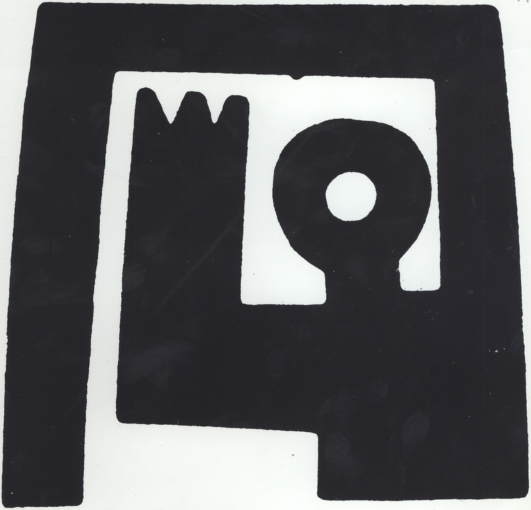

ΚΙΝΗΜΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΙΡΗΝΗ

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ
ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

ΛΕΣΧΗ

(1) ΕΓΚΑΙΝΙΑ - Δημοτική Γλώσσα

- Έκθεση -
- Ομιλία -
- Συζήτηση -

υπεύθυνοι
ομάδα εργασίας

(2) Δευτέρες — Συζητήσεις και μορφές ενημέρωσης

υπεύθυνοι
ομάδα εργασίας

Προγραμματισμός

Θεατρικές — Μπαγιάνης - Γράμματα από Γερμανία

Ποίηση — Τα νιάτα μας. Φαρασιώτης - Νεγρεπόντης

1) Συνθέτες - Δίσκοι. Πιάνο?
2)

Χειρόγραφο σχέδιο
ΜΘ για το Κίνημα Ε.Π.

ΒΣ

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ

[illegible] Κεντρική [illegible]

Οικονομικοί (Κορμός Βύρων)

Επανέκδοση
Λογογραφία

Βύρων
Μονογραφίες
Διηγήματα

[illegible] Λύσης

Λογογραφικός

Ελευσίνα
Μενίδι,
Νέα Σμύρνη
Νέα Ιωνία (διηγήματα)

Επιτάφιος

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

'Επομένης Εκλογής

Δημοτικών Εκλογών
'Εκλογές Μαΐου
Τοπικές Εκλογές Δευτέρα
Αντίσταση
Πλειοψηφίες μας

ΜΕΓΑΛΗΣ ΠΡΕΧΗΣ

[illegible]

'Αντίσταση
Τέχνη
Επίσης

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

Μεθοδολογία

α) Καταγραφή στοιχείων με τη βοήθεια Στουρνάρη κλπ.
Ίσως να γίνει μικτή Επιτροπή (Τεχνική)

β) Σύσκεψη με το ΚΙΝΗΜΑ (τι μπορεί να μας αναφέρει)

γ) Σύσκεψη με Δημάρχους Αθηνών - Πειραιώς Θεσ/νίκης. κλπ.

Προοπτική

Με βάση αυτή τη Χορωδία - Ορχήστρα κλπ
είναι δυνατόν οι Δήμοι να προγραμματίσουν
τη μόνιμη θέση Χορωδίας - Ορχήστρας
με τη συμμετοχή άλλων συνθετών-
μαέστρων κλπ.
Ακόμα να παραγγείλουν έργα Χορωδιακά κλ

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

ΤΕΧΝΙΚΑ

Υπεύθυνος Γραμματείας
Ομάδα Εργασίας Μισθωτών

Οργάνωσης Μισθωτών

Οικονομική Επιτροπή

- Πόροι
- Κρατήσεις
- Βιβλία

Εργατικό Γραφείο

30 καρέκλες
1-2 γραφεία
τηλέφωνο - (Κατάλογος)

ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

ΚΑΡΝΤΕΞ

Νομική θέση

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

Ω

6000

Π

ΣΤ'ΑΚΡΙΤΙΚΑ ΜΑΣ ΝΗΣΙΑ ΧΙΟ, ΜΥΤΙΛΗΝΗ Ο ΜΙΚΗΣ ΜΕ ΤΟ ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΤΟΥ

Τό Κίνημα Πολιτισμοῦ καί Εἰρήνης σέ συνεργασία μέ τόν Μίκη Θεοδωράκη καί τούς συνεργάτες του, ἀρχίζει καλλιτεχνική ἐξόρμηση στήν ἐπαρχία καί τίς συνοικίες τῆς 'Αθήνας καί τοῦ Πειραιᾶ.

Τό ξεκίνημα θά γίνει ἀπό τ'ἀκριτικά μας νησιά Χίο (Πέμπτη -Παρασκευή) καί Μυτιλήνη (Σ'άββατο - Κυριακή).

'Ο Θεοδωράκης περιστοιχίζεται ἀπ'ο λίγους παληούς καί πολλούς νέους συνεργάτες. Τραγουδοῦν οἱ Πέτρος Πανδῆς, Βασίλης Παπακωνσταντίνου, Μαργαρίτα Ζορμπαλά, Γιάννης Θωμόπουλος καί ἡ Σοφία Μιχαηλίδου. 'Η νέα ὀρχήστρα ἔχει ἐπικεφαλῆς τόν παληό του συνεργάτη Λάκη Καρνέζη. Τέλος τό ρεπερτόριο ἀνανεωμένο ἔχει σά βάση τόν καινούργιο κύκλο τραγουδιῶν " τῆς 'Εξορίας ".

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

UNITED STATES AI
100 KURUS
ΚΥΠΡΟΣ
HELVETIA
ΕΛΛΑΣ-HELLAS
BUNDESPOST
ΕΛΛΑΣ

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ
ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ
Σελίδα 10 — Πέμπτη, 25 Μάρτη 1976
η ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ
ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ
Βραδυνή
Ο ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ
25 Μαρτίου 1976
ΑΘΗΝΑ·Ι·ΚΗ
15ήμερο Γυναικείο Περιοδικό
Τεύχος αριθ. 683
17 Μαρτίου 1976
ΘΕΑΤΡΟ
ΘΟΥΡΙΟΣ
Η ΑΥΓΗ
ΠΡΩΙΝΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ ● Πέμπτη 25 Μαρτίου
Ἡ ζωὴ τοῦ ἀληθοῦς πολίτου πρέπει να τελειωνῃ ἢ διὰ τὴν ἐλευθερίαν του ἢ μὲ τὴν ἐλευθερίαν του
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΝΟΜΑΡΧΙΑ
Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
αντί
3ος. τεύχος 37
βραδυνή
ΝΕΑ
ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ
ΑΘΗΝΑ·Ι·ΚΗ

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ
ΒΥΡΩΝΑ
ΣΑΜΙΟΥ

150

Το σήμα του κινήματος

ΑΡ[illegible] ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ
ΒΥΡΩΝΑ
ΣΑΜΙΟΥ

ΔΕΥΤΕΡΑ 19 ΑΠΡΙΛΙΟΥ '76

ΘΕΑΤΡΟ "ΑΛΙΚΗ" 8 Μ.Μ.

ΑΜΕΡΙΚΗΣ 4

ΚΙΝΗΜΑ
ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ
ΚΑΙ ΤΗΝ
ΕΙΡΗΝΗ

ΣΤΡΟΓΓΥΛΗ ΤΡΑΠΕΖΑ:

ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Ε. ΠΑΠΑΝΟΥΤΣΟΣ - Γ. ΣΑΒΒΙΔΗΣ - Μ. ΠΛΩΡΙΤΗΣ - Σ. ΠΕΠΟΝΗΣ
Γ. ΓΑΤΟΣ - Α. ΛΕΝΤΑΚΗΣ

ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ ΣΑΜΙΟΥ

Στο φωτογραφικό τεκμήριο της κ. Αυγής Κασιγόνη – Νικοπούλου, Αθήνα, Οκτώβρης 1976, απεικονίζονται, εκτός από το Μίκη Θεοδωράκη, τα πρόσωπα:

- Αντρέας Λεντάκης (φιλόλογος – ποιητής).
- Τάσος Λειβαδίτης (ποιητής).
- Βύρων Σάμιος (γιατρός – Πρόεδρος του Κινήματος Ειρήνης και Πολιτισμού, ΚΕΠ).
- Σάκης Τόδουλος (μηχανικός αντιπρόεδρος του ΚΕΠ).
- Βασίλης Παπακωνσταντίνου.

Χώρος τα γραφεία του ΚΕΠ.

Αθήνα, Αύγουστος 2003

Βύρων Σάμιος

ΒΣ/μσ/D:\Samios\Personal\Φωτογραφία ΚΕΠ

153

Στόν Μίκη

γιά νά θυμᾶται τά

"Λυρικά" του

σέ πρώτη έκτέλεση

Ἀπό τήν Αὐγή Κασιγόνη - Νικοπούλου

Ἀθήνα, Ὀκτώβρης 1976

154

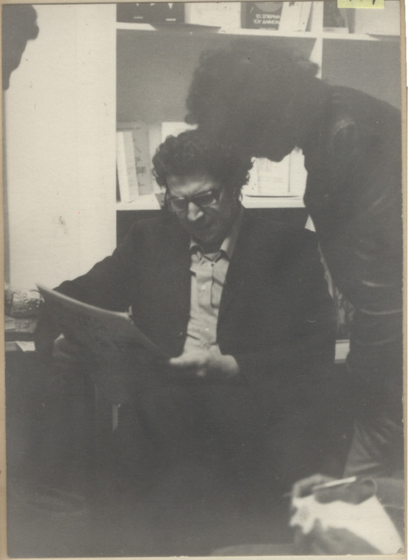

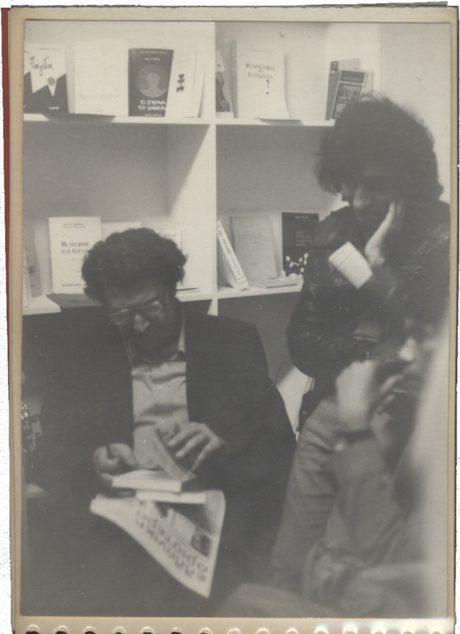
Παγίδα
ΤΟ ΣΠΕΡΜΑ ΤΟΥ ΔΑΙΜΟΝΑ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ
ΠΑΙΔΕΙΑ

155

LEM

157

160

161

162

163

164

mini

Photo Album

Υλικό από Αρχείο Οικογενείας Β. Σαμίου

(Θ = Θεοδωράκης, ΒΣ = Βύρων Σάμιος)

Α.Α.	Θήκη	Είδος	Αποστολέας	Προς	Πόλις	Ημ/μηνία	Σημειώσεις	Αρ. σελ.	Διαστάσεις
1	1	Σημείωμα	Μίκης Θ	ΒΣ		δεν έχει	"Σου στέλνομε..."	2 (1 άδεια)	220X170
2	1	Σημείωμα	Μίκης Θ	ΒΣ		δεν έχει	"Σε παρακαλώ..."	2 (1 άδεια)	210X147
3	1	las	Μίκης Θ	ΒΣ	Παρίσι	30/05/1955		4 (1 άδεια)	270X208
4	1	las	Μίκης Θ	ΒΣ	Παρίσι	10/09/1955		2	270X208
5	1	las	Μίκης Θ	ΒΣ	Παρίσι	20/09/1955		2	270X208
6	1	las	Μίκης Θ	ΒΣ	Παρίσι	23/11/1955		2 (1 άδεια)	265X208
7	1	las	Μίκης Θ	ΒΣ	Παρίσι	08/12/1955		4 (2 άδειες)	265X208
8	2	las	Μίκης Θ	ΒΣ	Παρίσι	27/01/1956		4	268X208
9	2	las	Μίκης Θ	ΒΣ	Παρίσι	10/05/1956		2	209X133
10	2	las	Μίκης Θ	ΒΣ	Παρίσι	01/09/1956		4 (2 άδειες)	270X208
11	3	las	Μίκης Θ	ΒΣ	Παρίσι	22/02/1957		2	268X208
12	3	las	Μίκης Θ	ΒΣ	Παρίσι	06/03/1957		2 (1 άδεια)	228X153
13	3	las	Μίκης Θ	ΒΣ	Παρίσι	12/03/1957		2	268X208
14	3	las	Μίκης Θ	ΒΣ	Παρίσι	03/04/1957		2	268X208
15	3	las	Μίκης Θ	ΒΣ	Παρίσι	04/06/1957	επίσης σε φωτοαντ., 4 φ.	4	268X208
16	3	las	Μίκης Θ	ΒΣ	Παρίσι	07/06/1957		2 (1 άδεια)	228X153
17	3	las	Μίκης Θ	ΒΣ	Παρίσι	11/06/1957		6	228X153
18	3	las	Μίκης Θ	ΒΣ	Παρίσι	11/07/1957		2	269X210
19	3	la	Μίκης Θ	ΒΣ	Baltika (πλοίο)	19/08/1957		4	204X127
20	3	las	Μίκης Θ	ΒΣ	Παρίσι	23/08/1957		2 (1 άδεια)	204X127
21	3	las	Μίκης Θ	ΒΣ	Παρίσι	08/09/1957		4	269X209
22	3	καρτ ποστάλ	Μίκης Θ	ΒΣ	Μαδρίτη	23/11/1957		1 + φώτογρ.	98X238
23	3	las	Μίκης Θ	ΒΣ	Παρίσι	31/12/1957		2	269X210
24	4	las	Μίκης Θ	ΒΣ	Παρίσι	14/05/1958	επίσης σε φωτοαντ., 1 φ.	2	270X209
25	4	las	Μίκης Θ	ΒΣ	Παρίσι	12/07/1958		4 (1 άδεια)	270X209
26	4	las	Μίκης Θ	ΒΣ	Παρίσι	13/08/1958		2 (1 άδεια)	269X209
27	4	las	Μίκης Θ	ΒΣ	Παρίσι	06/09/1958		2 (1 άδεια)	269X209
28	5	las	Μίκης Θ	ΒΣ	Παρίσι	11/03/1959		2 (1 άδεια)	269X209
29	5	las	Μίκης Θ	ΒΣ	Παρίσι	25/10/1959		2	269X210

30	5	las	Μίκης Θ	ΒΣ	Παρίσι	05/11/1959		2	269X210
31	5	las	Μίκης Θ	ΒΣ	Παρίσι	14/11/1959	φθορά στην επάνω αρ. γωνία	2	269X209
32	6	las	Μίκης Θ	ΒΣ	Παρίσι	05/03/1960		2	269X210
33	6	las	Μίκης Θ	ΒΣ	Παρίσι	28/10/1960		2	270X210
34	6	las	Μίκης Θ	Τάκης Β.	Παρίσι	02/04/1961		4 (1 άδεια)	279X203
35	6	las	Μίκης Θ	ΒΣ	Παρίσι	02/04/1961	μικρή φθορά επάνω	2 (1 άδεια)	279X203
36	6	las	Μίκης Θ	ΒΣ	Παρίσι	Πάσχα 1961		6	279X203
37	7	las	Μίκης Θ	ΒΣ	Midhurst, Sx.	14/06/1962		2	172X137
38	7	las	Μυρτώ Θ	ΒΣ	Παρίσι	23/06/1962	με φάκελλο	4	268X209
39	7	las	Μυρτώ Θ	ΒΣ	Παρίσι	06/07/1962		6 (3 άδειες)	268X209
40	7	las	Μυρτώ Θ	ΒΣ	Παρίσι	Σάββατο (1962)		4 (2 άδειες)	268X209
41	8	ls	Αννα Παπανικόλα .	ΒΣ	Παρίσι	08/01/1956	δακτυλογρ.	2	263X212
42	8	έντυπο	Le Triptyque		Παρίσι	30/01/1956	για συναυλία με έργο Θ	2	
43	8	έντυπο	Boosey and Hawkes		Παρίσι	10/11/1959	Bulletin d'information no. 5	10	
44	8	ls	George Angeloglou	R. Mackenzie	Παρίσι	17/05/1960	δακτυλογρ.	2 (1 άδεια)	254X203
45	8	χειρ.	ανώνυμο			26/01/1975	μεταφρ. άρθρου από εφημερίδα	6 (3 άδειες)	220X170
46	8	las	Πέτρος Π.	ΒΣ	Λιόν	03/02/1975		2 (1 άδεια)	209X135
47	8	σημείωμα.	ανώνυμο			(περ. 1975)	δακτυλογρ. - φωτοαντ.	8 (4 άδειες)	
48	8	ανακοίνωση	Μίνως Ματσάς		Αθήνα	08/08/1975	πολυγραφικό	2 (1 άδεια)	
49	8	ανακοίνωση	Μίνως Ματσάς		Αθήνα	(Αύγ. 1975)	πολυγραφικό	2 (1 άδεια)	
50	8	άρθρο	Μίκης Θ.			(Αύγ. 1975)	πολυγραφικό	10 (5 άδειες)	
51	8	άρθρο	Γιάννης Ρίτσος			(περ. 1973)	εις μνήμην Π. Νερούδα - πολυγραφικό	2 (1 άδεια)	
52	8	ποίημα	Γιάννης Ρίτσος			08/08/1975	τίτλος: Χιλή - πολυγραφικό	2 (1 άδεια)	
53	8	άρθρο	Γιώργος Βώκις			03/09/1975	τίτλος: Μίκης Θεοδωράκης - πολυγραφικό	4 (2 άδειες)	
54	8	άρθρο	Μάκης Ματσάς			(Αύγ. 1975)	Λίγα λόγια για το Κάντο χενεράλ - πολυγραφικό	2 (1 άδεια)	
55	8	άρθρο	Δανάη Στρατηγοπούλου			(περ. 1975)	για τον Π. Νερούδα - πολυγραφικό	4 (2 άδειες)	
56	8	σημείωμα.	ανων. (Ανδρέας Λεντάκης)			(περ. 1975)	Σχετικά με μία άγνωστη πτυχή των Επιφανίων	2 (1 άδεια)	
57	8	las	Δημήτριος Ρ. Θεοχάρης	ΒΣ	Θεσσαλονίκη	10/01/1977		2 (1 άδεια)	290X210
58	8	ψήφισμα	Δήμος Ν. Σμύρνης		Νέα Σμύρνη		εις τιμήν Μίκη Θ - πολυγραφικό	4 (2 άδειες)	
59	8	χειρ.	ανων.			(περ. 1975)	"Ο Θεοδωράκης οδηγεί τον λαό στον Ολυμπο"	8 (4 άδειες)	220X170
60	9	αφίσσα	Κίνημα ΠΕ		Αθήνα	19/04/1976	Στρογγυλή τράπεζα: Γλώσσα και πολιτισμός	2 (1 άδεια)	
61	9	έντυπο	Κίνημα ΠΕ			έτος 1976	με 3 κείμενα Μίκη Θ	45	
62	9	αίτηση	Κίνημα ΠΕ		Αθήνα	έτος 1976	φόρμα πολυγραφική	2 (1 άδεια)	

63	9	las	Δημήτριος Ρ. Θεοχάρης	Θεσσαλονίκη	(περ. 1976)	για το σήμα του κινήματος	2 (1 άδεια)	286X212
64	9	δείγμα	Κίνημα ΠΕ	Αθήνα	(περ. 1976)	χαρτί για γράμμα του Κινήματος	2 άδειες	
65	9	δείγμα	Κίνημα ΠΕ	Αθήνα	(περ. 1976)	χαρτί για κάρτα του Κινήματος	2 άδειες	
66	9	φωτογρ.	Κίνημα ΠΕ		(περ. 1976)	σήμα και όνομα του Κινήματος		240X180
67	9	σημείωμα	Μίκης Θ		(περ. 1976)	για το Κίνημα	8 (3 άδειες)	284X213
68	9	σημείωμα	ανων.		(περ. 1976)	για συναυλίες - πολυγραφικό	2 (1 άδεια)	
69	9	φωτογρ.	Κίνημα ΠΕ		(περ. 1976)	collage με σήμα του Κινήματος		307X238
70	9	φωτογρ.	Κίνημα ΠΕ		(περ. 1976)	collage με σήμα του Κινήματος		202X256
71	9	φωτογρ.	Κίνημα ΠΕ		(περ. 1976)	collage με σήμα του Κινήματος		178X239